

**КОМПЛЕКСНА ПІДГОТОВКА
ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА
ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЖИТОМИР-2020

Київський національний торговельно-економічний університет
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Житомирський торговельно-економічний коледж КНТЕУ

***КОМПЛЕКСНА ПІДГОТОВКА ФАХОВОГО МОЛОДШОГО
БАКАЛАВРА ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ***

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції

Житомир

2020

УДК 377

ББК 74.580

П-24

Рекомендовано кафедрою педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Житомирського державного університету імені Івана Франка (Протокол № 13 від 30.03.2020 року)

Рецензенти:

Н.Г. Сидорчук – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Житомирського державного університету імені Івана Франка.

І.В. Колеснікова - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти» ЖОР

Редакційна колегія:

Г.Л. Губарєв – директор Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

С.В. Кондратюк – заступник директора з навчальної роботи Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

Т.В. Лисенко – методист Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

Є.С. Тюфкій - кандидат філологічних наук, викладач Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ.

І.В. Бредіхіна - викладач Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ

У збірнику представлено матеріали ***II Всеукраїнської науково-практичної конференції «КОМПЛЕКСНА ПІДГОТОВКА ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ»***.

До збірника увійшли статті з актуальних науково-методичних проблем освітнього процесу у вищих професійних закладах. Тематика статей стосується переважно особливостей застосування інноваційних технологій у ВНЗ.

Збірник адресується науковцям, викладачам, студентам, педагогам-практикам.

За зміст і якість поданих матеріалів відповідальність несуть автори. Підготовка до публікації, що проводиться редакційною колегією, полягає в доведенні до стандартів, прийнятих у межах видання.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ І ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Анна Бібік

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ8

Анна Бондарчук, Олена Радудік

ІННОВАЦІЙНІ ПРИКЛАДНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ13

Галина Весельська

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИКЛИК У СУЧАСНОМУ
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ17

Аліна Волосевич

ПІДГОТОВКА ДО ЗМАГАНЬ, ТРЕНУВАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ .22

Зоя Єлізарова, Дмитро Бицько

МЕНЕДЖМЕНТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА27

Наталія Захарчук

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МІНІ-
ФУТБОЛУ32

Ганна Зінченко

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА37

Алла Іванченко

ІННОВАЦІЙНІ ТЕОЛОГІЇ ПРИ НАВЧАННІ БАКАЛАВРІВ42

Світлана Кондратюк, Тетяна Лисенко

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ45

Юлія Конончук

МОВНА ОСОБИСТІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ПРАВНИКА.....50

Тетяна Котенко

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ.....53

Анастасія Кузьменко	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	57
Вікторія Мельничук	
ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ.....	63
Тетяна Мисюра	
ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЖТЕК КНТЕУ ...	68
Мовчан Інна, Шестакова Анна	
ВПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	71
Людмила Нагорна	
КЛЮЧОВІ ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	74
Людмила Ольшевська	
СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ (FEEDBACK) – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	78
Мар'яна Омелько	
СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ МЕТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК»	82
Перішко Наталія	
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	85
Альона Поліщук	
«SOFT SKILLS» – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	89
Володимир Протасов, Ірина Хробуст	
БІНАРНЕ ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ТЕМУ «ФОРМИ І СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ».....	91
Катерина Рибалко, Євген Рибалко	
РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ...	95
Вікторія Руденко	
АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	101
Євгенія Тюфкій	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: УПРОВАДЖЕННЯ В НОВИХ РЕАЛІЯХ	105
Аліна Черниш	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ДОДАТКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ІНШОМОВНІЙ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО СПЕЦІАЛІСТА	110

Наталія Чутова

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....113

РОЗДІЛ II

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Ірина Бредіхіна, Віктор Гнатюк

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ БІНАРНИХ ЗАНЯТЬ.119

Вікторія Карпуша, Тетяна Поліщук

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ124

Вікторія Кисла

РОЛЬ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ (ФПО).....129

Заріна Мажидова

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ132

Катерина Маліновська

ВРАХУВАННЯ ВИКЛИКІВ ЧАСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ.....135

Олександр Мосієнко

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ139

Світлана Піонтківська

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ З ТУРИЗМУ143

Інна Плахотнюк

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ В НЕКОМФОРТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ149

Поліна Прушковська

КОМПЛЕКС ВПРАВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ151

Вікторія Шкрабій

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ153

РОЗДІЛ III

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Марина Безденєжних

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 158

Наталія Блажівська, Анна Лех-Ємець

ВПЛИВ ТИЖНІВ ФАХОВИХ ЦИКЛОВИХ КОМІСІЙ НА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 163

Іоанна Борканина, Тетяна Поліщук

РОЛЬ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЗОКРЕМА, ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ 167

Владислав Василюк

ПОЗААУДИТОРНІ ВИДИ РОБОТИ У ЗАСВОЄННІ ДИСЦИПЛІНИ «МАЛЮНОК ТА ЖИВОПИС»..... 170

Тетяна Войналович

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК РУШІЙНА СИЛА ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ 175

Олена Грановська

ВПЛИВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ. 178

Ольга Дем'яненко, Олена Лифарь

З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ..... 183

Ліна Зеленинська

ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА 187

Людмила Кондратенко

ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА У ВНЗ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ ГАЛУЗІ РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ 192

Світлана Кондратюк, Наталія Темненко

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ 197

Алла Кузнєцова, Тетяна Миронова

ЄВРОПЕЙСЬКІ КОНКУРСИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА У МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ 204

Олена Лифарь, Людмила Ірза

ПРОФЕСІЙНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ 207

Ольга М'якушко, Тетяна Поліщук	
АСПЕКТИ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ	212
Діана Мудра	
ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	216
Олена Павліченко	
ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА. ЇЇ РОЛЬ ТА ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	221
Олександр Федоров, Тетяна Поліщук	
ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ, ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ.....	224
Ірина Хробуст, Оксана Мосієнко	
ЗНАЧЕННЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	229
Марина Черниш, Тетяна Поліщук	
ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ, ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	234
Шапаренко Катерина, Тетяна Поліщук	
ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ .	242
Ірина Шумовська	
ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА З ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	246

РОЗДІЛ І.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ І ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Анна Бібік,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ

Найважливіше завдання сучасної вищої школи – підготовка компетентного і конкурентоспроможного фахівця, який прагне до постійного професійного й особистісного вдосконалення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про численні дослідження щодо інформатизації вищої освіти й упровадження мультимедійних технологій у процес професійної підготовки спеціалістів різного профілю.

Мультимедійні технології умовно поділяють на декілька груп залежно від того, на які категорії користувачів вони зорієнтовані. Дослідники виокремлюють такі мультимедійні технології: комп'ютерні ігри, мультимедійні бізнес-додатки, освітні програми, спеціальні програми, призначені для самостійного створення мультимедійних продуктів (як любительських, так і професійних).

Соціально-економічний розвиток нашої країни на сучасному етапі висуває нові вимоги до людського чинника не тільки в галузі виробництва, а й у сфері освіти. Необхідність виходу на передові рубежі науково-технічного прогресу, забезпечення високої ефективності виробництва, найбільш повного розвитку творчого потенціалу суспільства – все це ставить перед загальноосвітньою і вищою школою нові навчальні та виховні завдання. Необхідно, щоб навчання формувало сучасний тип мислення, новий стиль діяльності, орієнтований на максимально ефективне вирішення виробничих,

соціальних, культурних і багатьох інших проблем. Останнім часом зміцніло розуміння того, що створення правового суспільства – комплексна наукова і практична проблема.

На методологічному і теоретичному рівнях проблему використання педагогічних технологій розглядали багато знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: О. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Безпалько, Б. Блум, В. Бондар, Д. Брунер, Г. Грейс, Дж. Керол, В. Коскарллі, М. Кларін, В. Лозова, Л. Ланда, І. Підласий, О. Рівін, Н. Тализіна, Н. Щуркова та ін. Ці дослідження довели, що застосування педагогічних технологій має здійснюватися у взаємозв'язку з найважливішими принципами наукової організації педагогічної праці. Проте, нині ще немає точного визначення терміну "педагогічні технології", також недостатньо уваги приділено питанню застосування педагогічних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх юристів. Застосування педагогічних технологій у юридичних вищих навчальних закладах (ВНЗ) зводиться інколи до використання результатів досліджень шкільної педагогіки, хоча викладання в школі й у ВНЗ суттєво відрізняються одне від іншого, маючи власну специфіку, професійні особливості тощо.

В умовах зростання ролі інформаційних технологій науково-педагогічна діяльність повинна орієнтуватись на вдосконалення методології та стратегії відбору змісту, методів і організаційних форм навчання, адекватних завданням розвитку особистості студента в умовах інформатизації суспільства

Використання технологій мультимедіа у ВНЗ займає окреме місце під час підготовки спеціалістів, дає можливість інтенсифікувати навчальний процес, поліпшити якість знань, поглибити знання студентів не лише з основних предметів, проводити і приймати участь у конференціях по Інтернету.

Мультимедіа – це спеціальна інтерактивна технологія, що забезпечує за допомогою технічних та програмних засобів роботу з анімованою комп'ютерною графікою і текстом, мовою, високоякісним звуком, нерухомими зображеннями і рухомим відео

Однією з ключових задач, успішне розв'язання якої безпосередньо впливає на якість професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів, є підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, тобто покращення розуміння, запам'ятовування і уміння застосовувати отримані знання. У психолого-педагогічній літературі зазначається, що близько 80 відсотків інформації людина сприймає через органи зору, близько 15 через слух і 5 відсотків, що залишилися, через дотик, нюх і смак. Проте, коли йдеться не тільки про сприйняття, але і про запам'ятовування інформації, то чільне місце належить моторній, тобто, руховій пам'яті.

Використання мультимедіа дозволяє майбутнім юристам працювати з навчальними матеріалами по-різному – студент сам вирішує, як вивчати матеріали, як застосовувати інтерактивні можливості засобів інформатизації, і як реалізувати спільну роботу зі своїми товаришами по навчанню. Таким чином, студенти стають активними учасниками освітнього процесу.

Мультимедіа сприяє:

- стимулюванню когнітивних аспектів навчання, таких як сприйняття і усвідомлення інформації;
- підвищенню мотивації студентів до навчання;
- розвитку навичок спільної роботи і колективного пізнання.

Нині існують програмні засоби, з якими обов'язково повинен вміти працювати майбутній спеціаліст у галузі правознавства. Зокрема, робота юриста пов'язана з використанням великої кількості документів і картотек, отже для юриста надзвичайно корисним є володіння вмінням користуватися електронними довідниками, програмним забезпеченням, інформаційно-пошуковими системами "ЛІГА:ЗАКОН", "Законодавство", Інтернет-сайти Президента України, Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, сайт "Нормативні акти України" тощо.

У процесі використання мультимедіа-ресурсів на занятті викладач має можливість гнучко міняти форми навчальної взаємодії зі студентами, а також застосовувати нові форми навчальної взаємодії студентів між собою. У процесі

навчання застосовуються такі форми організації навчальної взаємодії, як групові проекти, у створенні яких використовуються можливості глобальних мереж, колективна участь в електронних конференціях, пошук мультимедіа-ресурсів для рефератів і доповідей; створення презентацій і ін.

Використання активних методів навчання в поєднанні з використанням ресурсів і технологій мультимедіа сприяє:

- 1) формуванню навичок продуктивного спілкування в умовах навчального процесу, в тій чи іншій мірі наближених до реальних умов;
- 2) розвитку вміння аргументувати свою точку зору, формулювати і висловлювати свої думки;
- 3) розвитку здатності аналізувати ситуації, виділяти причини їх виникнення;
- 4) вихованню твердості, необхідної для захисту своїх позицій перед іншими;
- 5) вдосконаленню процесів уваги, пам'яті, мислення.

Виділяють наступні фактори активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів за допомогою комп'ютерних технологій: новизна та нетрадиційність навчання; використання швидкозмінних форм подачі інформації, стимуляція пошуку відповідей; поліпшення сприймання матеріалу за рахунок наочності, мультиплікації тощо; розвиток мислення завдяки експериментальності характеру діяльності, формування вміння раціонально будувати розумові операції; доступ до мережі Інтернет для дослідження певних проблем; забезпечення об'єктивності контролю

Основним видом навчальної діяльності, спрямованим на первинне оволодіння знаннями, є лекція. Невід'ємною складовою ММП у вищій школі є мультимедійна лекція, що включає елементи новітніх інформаційних технологій. Сучасні технічні засоби дають можливість для застосування мультимедійного проектора, що дає на екрані зображення з діагоналлю до 2 м. Такий технологічний прийом дозволяє підвищити якісний рівень використання наочності на заняттях, що для будь-якої науки має важливе значення. Викладач

у мультимедіа лекційній аудиторії отримує замість дошки та крейди потужний інструмент для представлення інформації в різномірній формі (текст, графіка, анімація, звук, цифрове відео та ін.).

Окрім того, у такій мультимедійній лекції реалізується взаємозв'язок між складовими педагогічної ергономіки (розширення можливостей педагогічної науки щодо більш глибокого пізнання та вдосконалення діяльності викладачів і студентів) „викладач – технічний пристрій – студент”.

Література

1. Азарова Н. В. Використання інформаційних технологій навчання у вищих юридичних закладах освіти [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://intkonf.org/azarova-nv-vikoristannya-informatsiynih-tehnologiy-navchannya-u-vischih-yuridichnih-zakladah-osviti/>

2. Василик В. В. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності юриста [Текст] / В. В. Василик // Управління соціальними системами і підготовка кадрів : междунар. науч. конф.,(Київ, 23 травня 2012 року). – К., 2012. – С. 286.

3. Грузінов А. Юридична освіта: тенденції впровадження дистанційної форми навчання [Текст] / А. Грузінов, О. Грузінов // Юридична газета. - 2015. - № 47 (24 листоп.). - С. 30-31.

4. Співаковський О.В., Шерман М.І., Стратонов В.М., Лапінський В.В. Інформаційні технології в юридичній діяльності: базовий курс: [навчальний посібник]. – Херсон: ХДУ, 2012. – 220 с.

5. Яворська Г.Х. Імплементация інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищого навчального закладу юридичного спрямування. // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. - 2016. - Вип. 12(1). - С. 186-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016

ІННОВАЦІЙНІ ПРИКЛАДНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Вихід України у світовий та європейський простір, створює негайну потребу певних змін в галузі освіти та в галузі викладання іноземних мов зокрема. В сучасному суспільстві формується чітке соціальне замовлення на володіння іноземними мовами. Зміни в українському суспільстві, осучаснення освітньої системи, досягнення в галузі теорії та практики навчання іноземних мов ставлять перед системою освіти нашої держави необхідність оновлення змісту та методів застосування інноваційних підходів до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах фахової передвищої освіти.

Одним із сучасних методів викладання іноземної мови за професійним спрямуванням є використання комп'ютерних технологій, який відкриває перед студентами доступ до нових джерел інформації, підвищує їх мотивацію до отримання професійної інформації іноземною мовою, підвищує ефективність самостійної роботи та дає нові можливості для творчості.

Основною метою роботи з комп'ютерними навчальними програмами на заняттях іноземної мови за професійним спрямуванням є формування у студентів професійної комунікативної компетентності у всіх видах іншомовної мовленнєвої діяльності (читанні, говорінні, аудіюванні, письмі), а також вдосконалення вже набутих на попередньому етапі навчання загальних комунікативних компетенцій.

Важливим засобом інноваційного навчання є використання мультимедійного комплексу (МК) у складі інтерактивної дошки, персонального комп'ютера й мультимедійного проектора. Методичні переваги навчання іноземній мові за професійним спрямуванням за допомогою МК свідчать, що цей метод має більший ступінь інтерактивного навчання, дає можливість обирати темп та рівень завдань, покращує швидкість засвоєння граматичних

конструкцій та накопичення професійного словникового запасу. Також до безумовно технічних переваг цього методу можна віднести можливість використання інтерактивних відео- та аудіо роликів при навчанні усному професійному мовленню. Демонструючи схеми, фото та малюнки за тематикою мовного спілкування, реалізується принцип наочності. Запровадження мультимедійних технологій створює умови для інтерактивного спілкування, що на сьогоднішній день є найважливішою складовою навчального процесу. Використовуючи мультимедійні технології викладач може подати інформацію в абсолютно новій та ефективній формі, зробити її більш цікавою та наближеною до тематики професійного спілкування, що вивчається. А також, мультимедійні технології дозволяють розробити яскраві та більш цікаві вправи на говоріння. Для студентів, вивчення іноземної мови із застосуванням МК, також має певні переваги. Так як ці технології нові, для студентів цікаво мати справу з джерелами нових видів отримання інформації. А також важливо те, що засвоєння нової інформації з використанням мультимедійних технологій, проходить в ігровій формі. Застосування МК також дозволяє студентам самостійно готувати міні-проекти за професійно спрямованою тематикою спілкування та презентувати їх, що сприяє розвитку їх творчості.[1,с.42]

Так, на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням широко використовується on-line сервіс LearningApps.org. Конструктор Learningapps призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань з іноземної мови за професійним спрямуванням, за допомогою яких студенти можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню їх пізнавального інтересу. Вправи можна запозичити з будь-якого мовного середовища і переробити під свій варіант або ж використовувати оригінал. Кожен із ресурсів можна використати на своєму занятті, змінити під власні потреби (під рівень знань студентів навчальної групи), розробити схожий чи зовсім інший навчальний модуль, його можна зберігати у власному «кабінеті», створивши свій аккаунт в даному on-line середовищі.

Технологія «Мозкового штурму» може проходити з використанням програми «FreeMind». Дана програма дозволяє студентам створювати «ментальні карти», які сприяють якнайкращому розумінню нового матеріалу професійного спрямування, його легкому засвоєнню. Це вчить поєднувати письмову та слухову роботу у візуальну форму, що формує у студентів професійне мислення, підвищує зацікавленість у результатах своєї дослідницької роботи.

Викладачами іноземних мов широко використовується сервіс Plickers, який дозволяє проводити мобільні голосування і фронтальні опитування під час заняття з вивченого або поточного матеріалу в тестовій формі. Викладач використовує смартфон для того, щоб зчитувати QR-коди з карток студентів. Картка у кожного студента своя, її можна повертати, що дає чотири різних варіанти відповіді. Plickers будує діаграми відповідей і дозволяє відразу дізнатися, яка частина аудиторії зрозуміла матеріал, а кому потрібна додаткова допомога. Використання Plickers на занятті дозволяє викладачам поліпшити зворотний зв'язок між собою і групою. Для студентів це програма свого роду розвага, що дозволяє трохи відволіктися від рутинних занять в ігровій формі відповідати на питання.

Інтерактивна навчальна програма “Tell me more” використовується для самостійного вивчення іноземної мови, що є оптимальним при нестачі аудиторних годин або при виконанні самостійних робіт студентами. Дана програма надає можливість студентам опанувати всіма навичками, необхідними для усного та письмового спілкування на високому рівні, подолати мовний бар'єр. [5,с.14] У навчальному курсі використовуються найбільш сучасні технологічні та методичні засоби, що підвищують ефективність засвоєння мови відповідно до індивідуальних переваг завдяки різноманітним завданням: інтерактивні діалоги й відеосюжети, технологія розпізнавання мови тощо. Спеціальною особливістю курсу є віртуальна кіностудія, що дає змогу працювати з автентичними відеофрагментами, субтитрами й озвучувати вподобаних персонажів. Це допомагає користувачам

освоїти сучасну розмовну мову, розуміти швидко іноземну мову й навчитися говорити в темпі носіїв мови. Зручна система налаштувань забезпечує адаптацію курсу відповідно до потреб конкретного студента, що реалізує принцип індивідуалізації навчання. Таким чином, застосування інтерактивної навчальної програми “Tell me more” активізує реалізацію індивідуальної стратегії навчання студентів, які набувають більшої незалежності та самостійності.

Останнім часом активно набирають популярність Telegram-боти для вивчення іноземної мови. «Боти» (англ. *bot*, скор. від англ. *robot*) - це спеціальні аккаунти в Telegram, керовані програмами. Типові боти відповідають на спеціальні команди в персональних і групових чатах, також вони можуть здійснювати пошук в Інтернеті або виконувати інші завдання, застосовуються задля розваг або в навчанні.

@ThePirate_bot - це бот, який допоможе студентам підтягнути граматику та, за допомогою тесту, допоможе розібратися з рівнем володіння іноземною мовою. **@fixmebot** – це бот, який допоможе виправити помилки в письмовій мові. Для вивчення нової лексики у пригоді можуть стати такі боти, як **@wow_english**, **@LennyEnglishBot**, **@slovarikbot**. Для розвитку навичок читання студенти можуть скористатися ботом **@Curiosity_Tea**.

Прагнення покращити освітній процес та фахову компетенцію майбутніх випускників мотивує викладачів іноземних мов застосовувати прогресивні інтерактивні методики викладання із залученням комп’ютерно-інформаційних технологій, що на даний час гарантує найкращий результат.

Література

1. Артемчук Т. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов // Рідна школа 2015. - № 9. - с. 47.
2. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю.В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. -2015.-№1(4). –с.27-33.
3. Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей//Іноземні мови.- 2016. - №2.- с.24.

4. Нові технології навчання: Наук.-метод. Зб. / Кол. авт. – К.: Наук.-метод центр вищої освіти, 2017. – Спецвипуск. – 187 с.
5. Сердюк Т. В. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації: автореф. дис. канд. пед. наук/ Т. В. Сердюк. – Кривий Ріг, 2016. – 20 с.
6. Боти в Telegram – [https: \lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/boty-v-telegram/](https://\lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/boty-v-telegram/)

Галина Весельська,
кандидат філологічних наук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИКЛИК У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Освітній процес в Україні спрямований на особистість, а тому в його межах основну увагу приділяють забезпеченню належних умов для формування кваліфікованого фахівця, який здатний гідно себе представити на міжнародній арені ринку послуг. З розвитком інформаційного простору все частіше більш затребуваними в суспільстві є спеціалісти з високим рівнем знань.

Наразі особливо актуальним є навчання здобувачів освітніх послуг поза межами закладу, дистанційно, позаудиторно, що сприяє забезпеченню вільного доступу до освітньої та професійної підготовки. Це пов'язано з глобалізацією суспільства, економічними та соціальними змінами, надмірною інформатизацією та розширенням технічних можливостей, а також, що спостерігаємо сьогодні, обмеженістю людського спілкування внаслідок пандемій, що незаплановано з'являються у світі чи то через людську недбалість, чи то незалежно від особистісних чинників.

В останнє десятиріччя особливо помітними стали інноваційні технології та способи навчання, причому швидкість їхнього поширення надто велика, що

уможливило появу інформаційного простору, у межах якого ми маємо змогу не лише навчатися, розвивати власний кругозір, а й надавати якісні освітні послуги для тих, хто зацікавлений у них. Актуальними є питання дистанційності в опануванні конкретної навчальної дисципліни.

Аналіз питань дистанційної освіти знайшло своє відображення в працях багатьох науковців (В. Адаменко, Т. Балицька, В. Биков, Л. Гузь, Р. Гуревич, В.Жулькевська, О. Корбут, М. Михальченко, М. Петренко, Н. Сиротенко, Л.Требик, О. Ханова, І. Шинковська, та ін.). Дослідники займаються вивченням переваг та недоліків дистанційної освіти (І. Шинковська), розкривають зміст принципів дистанційного навчання (Л. Требик), вивчають особливості впровадження аспекту дистанційності в сучасній українській освіті (О. Корбут). Проте залишаються мало висвітленими проблеми і технології дистанційного навчання в карантинний період. **Актуальність** пропонованої наукової студії саме сьогодні зумовлена часовою потребою, адже під час карантинного режиму здобувачі освітніх послуг передусім, та й викладач загалом, поставлені в умови дистанційності, забезпечення навчання в яких є нагальною вимогою.

Метою наукової статті є окреслення шляхів і засобів забезпечення успішного освітнього процесу та навчання в умовах дистанційного навантаження та визначення недоліків, які можуть стати перепорою в здобуванні освітніх послуг у системі фахової передвищої освіти.

Дистанційне навчання – це процес оволодіння знаннями через спілкування викладача та студента, засобом якісного забезпечення якого слугує інформаційний простір. Як зауважує О. Корбут, “ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія викладача й студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за комп’ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету” [3]. О. Ханова, досліджуючи стан дистанційної освіти, виокремлює чинники, які визначили запровадження дистанційних технологій в освітній процес, із-поміж яких пріоритетним вважає можливість розробки дистанційних курсів “на продаж” стороннім споживачам ринку освітніх послуг [4, с. 41].

Як і декілька десятиріч тому, вдалим підходом до здобуття ґрунтовних знань із фахових навчальних дисциплін та з дисциплін загальноосвітнього спрямування залишається особистісно орієнтований підхід, покликаний сформувати кваліфікованого спеціаліста в майбутньому. В умовах дистанційного опанування навчального матеріалу цей підхід забезпечити важче, адже на заваді частково стають технології, що слугують бар'єром у міжособистісному спілкуванні, проте це не дозволяє скасувати особистісну орієнтованість у навчанні. Помилковою позицією є та, що відстань між викладачем та студентом не дасть високих показників в опануванні навчального матеріалу.

Сучасний здобувач освітніх послуг набагато краще обізнаний із мобільними технологіями, він сприймає реальність по-новому, крізь призму мобільності, а тому практично не є проблемою для нього користуватися різними додатками, програмами, бути учасником он-лайн конференцій та практикумів, вступати в різні діалоги й отримувати багато корисної інформації від спілкування в серверах.

Детальніше варто здійснити огляд мережевих можливостей, які доволі часто мають місце в практичному використанні, в умовах дистанційного навчання.

1. Якщо електронна пошта, якою донедавна користувались як одним із важливих засобів передавання інформації, ще кілька років тому була активною, то сьогодні найпродуктивнішою комунікаційною технологією є **viber**, можливості якого не обмежуються лише міжособистісним спілкуванням, але й здатністю формувати групи, зберігати та передавати навчальні матеріали.

2. Дедалі ширшого попиту й активності серед викладачів та студентів набувають освітні портали (Prometeus, веб-сайти, телеконференції). В. Адаменко наполягає, що викладачів і студентів варто стимулювати до більш активного відвідування освітніх порталів, оскільки тут можна використати інформаційні ресурси навчального та довідникового призначення [1, с. 30].

3. Дистанційні хмарні технології, особливо в період карантинного навчання. Робота в системі Icloud дозволяє здійснювати не лише тематичний дистанційний контроль знань студентів, але й приймати заліково-екзаменаційну сесію.

4. Викладацькі сайти, на яких можна мати доступ до навчально-методичної бази викладача.

5. Робота в порталі Google Class, у межах якого створюють завдання для студентів та здійснюють контроль успішності учасників освітнього процесу.

6. Он-лайн спілкування через Skype та Zoom, останній із яких дозволяє охопити значно більшу кількість учасників.

За нашими спостереженнями, найефективнішою інформаційною мережею, за допомогою якої відбувається освітній процес і в якій можуть брати участь майже всі учні шкіл і студенти вузів, залишаються Viber та Instagram, проте це не обмежує викладачів і студентів у виборі інших засобів дистанційного спілкування, про які йшлося вище.

У третє десятиріччя XXI століття дистанційна освіта в Україні має багато переваг:

- охоплює велику кількість учасників освітнього процесу;
- сприяє підвищенню якості здобутих знань через упровадження сучасних засобів навчання;
- створює єдине освітнє середовище;
- розвиває навички самоосвіти;
- удосконалює вміння працювати в інформаційному просторі;
- формує навички самостійного опанування освітнього процесу. Л.

Гузь теж неодноразово зауважував про переваги розвитку наукових засад дистанційного навчання [2].

Але, на жаль, в умовах дистанційності не завжди можна забезпечити якісну підготовку студентів. Недоліками в здійсненні дистанційного навчання можуть бути великий коефіцієнт самостійної роботи студентів, неможливість під'єднатися до мережі Інтернет вчасно, незнання інформаційних технологій.

Отже, ураховуючи вимогу часу, дистанційна освіта в Україні набуває дедалі інтенсивнішого впровадження й поширення, обмежуючи функціонування традиційної освіти. Сьогодні відбувається спілкування викладача і студента в інформаційному середовищі через різні освітні портали, мобільні платформи та додатки. Незважаючи на перевагу дистанційного навчання, в освітньому процесі існують і певні недоліки, спричинені неможливістю мати доступ до інтернетної мережі в конкретно визначений час або необізнаністю учасника освітнього процесу з усіма інформаційними системами.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у з'ясуванні впливу дистанційного навчання на здобувача освітніх послуг та фахівця певної галузі знань.

Література

1. Адаменко В. О. Використання нових інформаційних технологій – необхідна умова входження вишів України у світовий освітній простір / В. О. Адаменко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2010. – № 1. – С. 29–32.
2. Гузь Л. А. Проблеми та переваги розвитку наукових засад дистанційної освіти / Л. А. Гузь // Вісник економіки транспорту та промисловості. – 2012. – Вип. 37. – С. 279–283.
3. Корбут О. Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи / О. Г. Корбут [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1123>
4. Ханова О. В. Дистанційна форма навчання та її застосування в умовах реалізації права на академічну мобільність студентів / О. В. Ханова // Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 19 – 20 квітня 2018 року. – Х., 2018. – С. 40–42.

Аліна Волосевич,
студентка 341 групи спеціальності «Фізична культура»
ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж
імені І.Я.Франка» Житомирської обласної ради
(науковий керівник: **Левченко Н.В.**)

ПІДГОТОВКА ДО ЗМАГАНЬ, ТРЕНУВАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ

Постановка проблеми. Підтверджена дослідниками ефективність змагань з настільного тенісу у фізичному вдосконаленні та вихованні молоді диктує необхідність створення системи тренувальних занять із цього виду спорту у вищих навчальних закладах різного фахового профілю, зокрема в системі фізичного виховання студентів педагогічного коледжу.[3]

Сучасний настільний теніс – спортивна гра, яка вимагає високого рівня розвитку рухових здібностей людини, відрізняється високою інтенсивністю техніко-тактичних дій, швидкою зміною ігрових ситуацій. Протягом одного ігрового дня спортсмени можуть проводити до 7-8, а в окремих випадках і більше, зустрічей. Гра насичена великою кількістю різних елементів техніки, раптових, швидких переміщень, вимагає швидкого реагування на траєкторію руху м'яча. У зв'язку з цим існує необхідність більш ретельної організації тренувального процесу в цілому, і розминки зокрема. Особливо це стосується студентського спорту, де може спостерігатися високий рівень травматизму через низький рівень фізичної підготовки. Навчання в коледжі пов'язане з виконанням великого навчального навантаження, потребою та значного напруження різних систем і функцій організму, найчастіше негативно відбивається на здоров'ї майбутніх фахівців.[4]

Аналіз останніх досліджень. Спеціалізована література містить інформацію, присвячену вивченню особливостей проведення змагань. У цій літературі висвітлюється питання розсіювання, формул командних змагань, проведення командної зустрічі, порядку ігор по коловій системі, варіантів систем проведення змагань, сформульовані правила та закони гри в настільний теніс, які повинні сприяти підвищенню ефективності проведення змагань.

Значне зацікавлення у дослідників викликає вивчення можливостей розробки різних систем та вдосконалення існуючих для більш якісного проведення змагань. Дослідження впливу суб'єктивних та об'єктивних причин на організацію та проведення змагань (зменшення уваги внаслідок втоми під час опрацювання великого об'єму інформації, механічні помилки при зносках у двох мінусній системі та підрахунку цифр у коловій системі та інше), які виступають збиваючими факторами. Але з кожним роком з'являються нові засоби, які допомагають в проведенні змагань, тому перед нами відкриваються нові можливості до творчості.[3]

Постійне зростання конкуренції на міжнародній спортивній арені, професіоналізація та інтенсифікація олімпійського та професійного спорту сприяє формуванню високоефективної системи підготовки спортсменів до змагань з настільного тенісу.

Численні наукові дослідження свідчать, що досягнення результативності змагальної діяльності можливі лише за умови врахування особливостей і тенденцій розвитку сучасного спорту. Успішність підготовки спортсменів різного класу залежить від багатьох факторів, це і методи організації тренувань, принципи, раціональне поєднання та використання сучасних технологій у тренувальному процесі.[4]

Сучасний настільний теніс представляє собою активну, атлетичну, нападаючу і контратакуючу гру з великим використанням потужних та точних варіативних дій. Успішні виступи спортсменів-тенісистів визначаються перш за все здатністю спортсменів до демонстрації активної гри, з універсальним та індивідуальним стилем, потужної, зі стабільно високою динамікою і високими результатами, залежно від конкретної тактичної ситуації, і з максимально можливими варіаціями та об'ємом застосування і спрямованості технікотактичних дій.[2]

Отже, проведений аналіз спеціальної наукової літератури свідчить про значимість окресленої проблеми, тобто про недостатній рівень вивчення та розкриття особливостей оптимальної побудови навчально-тренувального

процесу з настільного тенісу, для кращих показників на змаганнях, фізичної підготовки спортсменів та науковообґрунтованих методик їх удосконалення.

Мета дослідження - удосконалення спортивної підготовленості гравців з настільного тенісу на основі методу тренувальних занять.

Результати досліджень та їх обговорення.

На сучасному етапі одним із найпоширеніших видів спорту, як на вітчизняних аренах, так і за кордоном є такий вид спорту як настільний теніс. Починаючи з занять в спортивних школах проходить формування майбутнього олімпійського резерву нашої країни, та майстрів спорту. Розробляючи нові методики та підходи до тренування гравців потрібно обов'язково враховувати основні психологічні аспекти, технічні навички та фізичні можливості спортсменів. Існують чітко визначені напрями тренувань на які потрібно звертати особливу увагу при підготовці спортсменів різної кваліфікації.[1]

Проведення соціологічного дослідження, бесід з провідними тренерами і спортсменами, аналіз останніх чемпіонатів Європи, Світу дозволяють визначити науковцям різні напрямки в розвитку техніко-тактичної спортивної боротьби в змаганнях з настільного тенісу. По-перше, це надання процесу спортивної боротьби активного, динамічного характеру, зростання ролі стратегії і тактики, використання різноманітних тактичних варіантів у процесі спортивної боротьби. По-друге, зростання значення раціональності техніки, її варіативності при економізації рухів, ускладнення набору техніко-тактичних дій, поява нових різновидів технічних прийомів, прискорення ігрового темпу, застосування технічних прийомів, зменшення часу розіграшу очка, збільшення складних і несподіваних ситуацій у грі.[5]

Успішна тренувальна діяльність можлива за умов додержання трьох груп принципів: загально педагогічних (дидактичних): виховного навчання, свідомості та активності спортсменів, наочності, доступності, систематичності, індивідуалізації, тривалості та прогресування; спортивної скерованості до високих досягнень, спеціалізації та індивідуалізації, єдності усіх сторін підготовки, безперервності та циклічності тренувального процесу,

максимальності та поступовості підвищення вимог, хвилеподібної динаміки тренувальних навантажень; методичних випереджень: випереджений розвиток фізичних здібностей тенісистів щодо техніко-тактичної підготовки, засвоєння складних елементів, створення перспективних програм; розмірності; оптимальний та збалансований розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, спритності, гнучкості, витривалості, реакції та координації рухів); сполученості засобів, що дозволяє водночас вирішувати кілька завдань (наприклад, поєднувати технічну та фізичну підготовку); надмірності застосування тренувальних навантажень, що перевищують змагальні; моделювання; широке використання різних варіантів моделювання змагальної діяльності у тренувальному процесі.[2]

Значення тенденцій розвитку змагальної діяльності, техніки і тактики гри в настільний теніс відкриває широкі можливості оптимізувати цю діяльність у систему спортивної підготовки для того, щоб створити одну з найважливіших умов у досягненні вищої спортивної майстерності.

Отже, можна з впевненістю сказати що, обираючи шлях моделювання навчально-тренувальних занять, різних змагальних ситуацій, спортсмени розвивають та удосконалюють свою технічну майстерність одночасно розвиваючи мислення.[1]

Така діяльність може бути успішна при такій побудові навчально-тренувального процесу, коли за допомогою спеціальних підготовчих вправ формуються спеціальні тактичні навички, які пов'язані з оволодінням і удосконаленням основних технічних прийомів, які використовує спортсмен у змагальній діяльності.

У практику сучасного спорту все частіше широко впроваджуються різні методи та методики моделювання тренувального процесу. Все це зумовлено багатьма різними чинниками: системою підготовки спортсменів (її складністю, різносторонністю); широкою характеристикою засобів і методів, які використовують у підготовці спортсменів; різним плануванням, структурою і змістом тренувального процесу; аналізом динаміки тренувальних навантажень

на різних етапах підготовки спортсменів, як багаторічної системи так і в процесі річного циклу; оптимізацією тренувального процесу. У спорті сформувалася певна система застосування методів моделювання. Підтвердженням цього є різні підходи багатьох фахівців до визначення самого поняття «модель» спортсменів різної кваліфікації і т.ін. Залежно від мети розрізняють такі моделі : базові; перспективні; теоретичні; математичні моделі. Можна з впевненістю стверджувати що, з усіх типів моделей які використовуються для управління процесом підготовки спортсменів, частіше за все фахівці застосовують базові моделі.[5]

ВИСНОВКИ

Високий рівень змагальної діяльності спортсменів–тенісистів може бути досягнутий тільки за умов наявності всебічної готовності до змагань, яка характеризується оптимальним станом функціонування усіх систем організму спортсмена. Вивчення стану питань щодо організації навчально-тренувального процесу та моделювання навчально-тренувальних занять з настільного тенісу показало, що існуючі підходи потребують удосконалень.

Актуальним стає вивчення питань щодо формування спеціальної фізичної, технічної та тактичної підготовки спортсменів протягом річного циклу тренувань. Удосконалення системи підготовки тенісистів різної кваліфікації вимагає усестороннього дослідження, а саме: стану різних сторін підготовленості у залежності від віку і стажу занять; співвідношення часу на різні види підготовки в заняттях місячного циклу у період навчання рухам, розвитку рухових здібностей і підготовки до змагань; організації тренувальних навантажень у заняттях і мезоциклі на початковому і базовому етапах підготовки; ефективності процесу навчання, розвитку сили, витривалості у різних режимах тренувальних занять; можливості розчленування цільового завдання підготовки на окремі завдання і розміщення їх у часі; надійної, інформативної системи контролю за рішенням завдань підготовки і регулювання тренувального процесу у настільному тенісі.

Література

1. Волк Н.В. Методичний посібник: Дидактико-методичні аспекти фізичної культури.
2. Ребрина А. Методичний посібник: Настільний теніс.
3. <https://works.doklad.ru/view/q5yU31ub9BY/all.html>
4. Стасюк Р. М. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Фізичне виховання» на тему «Настільний теніс» для студентів усіх спеціальностей різних форм навчання.
5. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/71776/1/Panova_modeling.pdf

Зоя Єлізарова, Дмитро Бицько,
викладачі ВСП «Бердянський коледж
ТДАТУ ім. Дмитра Моторного»

МЕНЕДЖМЕНТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Посилення глобалізаційних і трансформаційних процесів у світовій економіці, удосконалення технологій, збільшення конкуренції на ринку праці спонукають підприємців спрямовувати інвестиції в розвиток людських ресурсів. Актуальність даної проблеми полягає в тому, що сучасне суспільство висуває до закладів фахової передвищої освіти нові вимоги, однією з яких є формування особистостей з такими рисами, як активність, самостійність, творчість, вільне володіння іноземними мовами, вміння вчитися протягом всього життя, здатність адаптуватися до стрімких змін, спроможність ухвалювати неординарні рішення й ефективно налагоджувати взаємини. Питання їх формування потребує реалізації нових підходів до успішного менеджменту та організації занять як основної ланки освітнього процесу в закладах фахової передвищої вищої освіти.

Педагогічні інновації пов'язані сьогодні із застосуванням інтерактивних (від англ. inter – взаємний, act – діяти) методів у навчальній та виховній діяльності викладача. «Інтерактивний» означає: здатність взаємодіяти в процесі бесіди, діалогу з чимось (комп'ютером) або кимось (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це насамперед діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача та здобувача освіти. Інтерактивні методи – форма навчання, у процесі якого здобувачі освіти і викладач перебувають у режимі бесіди, діалогу між собою. Це співпраця та взаємонавчання: викладач – здобувач освіти, здобувач освіти – здобувач освіти. При цьому викладач і здобувач освіти – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Під час такого спілкування здобувачі освіти навчаються бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення [1].

Актуальність даної проблеми полягає в тому, щоб дослідити роль викладача в досягненні мети на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням; його керування діяльністю здобувачів освіти; зробити аналіз етапів організації заняття та надати рекомендації щодо їх успішного менеджменту.

Мета даної статті – проаналізувати сучасні закордонні техніки організації роботи викладача та здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах фахової передвищої освіти.

Питанням організації та управління освітнім процесом при викладанні іноземної мови займаються закордонні науковці і педагоги Д.Еліс, К.Левері, Д.Скрівенер, Д.Воркман. На їх думку, ефективне управління заняттями - це запорука успіху освітнього процесу. Управління заняттям - це не лише управління аудиторією, наприклад, як використовується простір, переміщуючи стільці та столи, розміщуючи здобувачів освіти у різні групи або використовуючи технічне обладнання. Йдеться також про те, щоб дати чіткі вказівки щодо налаштування діяльності та про те, як перевірити, чи розуміють

здобувачі освіти навчальний матеріал. Нарешті, мова йде про ретельний аналіз цих рішень після заняття та використання цього досвіду для вдосконалення ідей та прийомів майбутніх уроків.

У статті пропонується для розгляду шість елементів професійної практики з успішного менеджменту занять з іноземної мови.

1. Пояснення навчальних цілей та змісту заняття.

Здобувачі освіти хочуть знати «Чому ми займаємося цією діяльністю?». Допомога здобувачам освіти чітко зрозуміти мету заняття, дозволяє їм долучитися до запропонованих завдань, розмірковувати, актуалізувати попередні знання та отримувати відчуття прогресу при досягненні мети кожного заняття. Успішною практикою є звернення уваги здобувачів освіти на мету на початку, під час заняття та після нього, а також проведення рефлексії та «feedback». Доречно охарактеризувати навички, які розвиватимуть здобувачі освіти під час навчання, написати мету на дошці, зробити нотатки, щоб дати аудиторії відгуки та вирішити, на яких сферах зосередити увагу. Наведемо декілька прикладів цілей заняття.

До кінця уроку ви зможете:

- використовувати англійську мову для проходження співбесіди при працевлаштуванні;
- читати рекламні оголошення в ЗМІ та заповнювати анкету на англомовних сайтах з працевлаштування;
- обговорювати позитивні та негативні риси характеру співробітника;
- складати резюме;
- отримати корисні поради щодо успішного проходження співбесіди при працевлаштуванні.

2. Налаштування занять в аудиторії з використанням різноманітних схем взаємодії.

Шаблони взаємодії - це різні способи роботи учнів між собою та вчителем. Який же найкращий спосіб організації навчальної діяльності здобувачів освіти: чи читають чи пишуть самотійно; обговорюють в парах або

невеликими групами; студенти будуть сидіти, стояти або рухатись? Якщо викладач володіє різними ефективними способами роботи на занятті, він зможе значно підвищити розуміння учнів, надати їм можливості для обміну знаннями та покращити групову динаміку. Вони не будуть нудьгувати. Можна використовувати такі шаблони взаємодії, як: учень-учні, групова та парна роботи, ротаційні групи, самостійна робота, змішана робота та вчитель-учні.

3. Перевірка розуміння навчального матеріалу.

Переконання того, що студенти розуміють завдання або про що йде мова, має важливе значення для вивчення іноземної мови взагалі та успіху заняття в цілому. Існують шість різних способів перевірити розуміння навчального матеріалу: concept-check questions (CCQs), pictures, timelines, translation, matching definition, drawing [2, с. 48].

Наведемо один із прикладів CCQs:

I will go to the resort next year.

Is it a place where you stay like hotel or hostel? (No, this is a whole city).

Do they go to this city to rest in summer? (Yes, they do).

Is this city situated near the sea or ocean? (Yes, it is)

4. Встановлення та підтримка навчальної дисципліни.

Від того, як викладач керує поведінкою здобувачів освіти, встановлює дисципліну та використовує навички управління аудиторією буде залежати успішне досягнення мети заняття. Такі ефективні методи, як бути послідовним, встановлення правил аудиторії та системи винагородження, використання спеціальних сигналів та жестів допомагають створити умови для навчання [3, с 32].

5. Прийняття відповідних рішень щодо того, якими мовами користуються викладач та здобувачі освіти під час заняття.

Скільки часу користуються студенти англійською мовою під час заняття залежить від багатьох речей, насамперед, від рівня їх досягнень, теми та мети заняття. Потрібно продумати, на яких етапах заняття краще використовувати англійську чи рідну мову для того, щоб здобувачі освіти розуміли складні мовні

моменти. Наприклад, можна використовувати наступні методи навчання для заохочення студентів розмовляти англійською мовою протягом більшої тривалості заняття: перефразування тексту або розповіді іншого співбесідника; роз'яснення; спрощення (переказ, діалог); переклад лексичної одиниці, модельної фрази, ідіоматичного виразу, фразеологізму.

6. Контроль темпу та часу проведення заняття

Контроль темпу та часу проведення заняття допомагає переконатися в тому, що викладач використовує ефективні завдання з метою підтримки навчання. Зміна темпу та взаємодії додає різноманітності та мотивує студентів [4, с. 10].

З власного досвіду можна зазначити, що іноді навіть одна і та ж діяльність може тривати набагато довше в одній групі, ніж в іншій. Змінювати тему під час заняття не рекомендується, але можна змінити темп, проводити різноманітні заходи та групування здобувачів освіти. Інформування студентів про те, на якому етапі освітньої діяльності вони перебувають дає уявлення про їх прогрес.

Таким чином, успішний менеджмент та вдала організація заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням є запорукою формування іншомовної компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти. Для досягнення позитивних результатів опанування мови необхідно впроваджувати в навчання інтерактивні технології, дієві мовні техніки і практики, які опираються на передовий досвід та новітні технічні і цифрові засоби. При плануванні заняття рекомендується передбачати різноманітні схеми взаємодії; встановлювати часові межі; не змінювати тему заняття, але можливо вносити зміни до плану за потреби; уникати довгих інструкцій щодо діяльності. Важливу роль в освітньому процесі відіграє і особистість викладача, до ключових професійних компетентностей якого належать вміння працювати з іншими людьми; працювати зі знанням, технологією та інформацією; працювати з суспільством і у суспільстві.

Література

1. uk.wikipedia.org/wiki/Інтерактивне_навчання.
2. Scrivener, J. Classroom Management Techniques. Cambridge, 2011.
3. Lavery C. Dealing with discipline. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2010.
4. Workman, G. Concept Questions and Time Lines. Welwyn Garden: Gem Publishing, 2008.

Наталія Захарчук,

студентка 341 групи спеціальності «Фізична культура»
ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж
імені І.Я.Франка» Житомирської обласної ради
(науковий керівник: **Левченко Н.В.**)

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МІНІ-ФУТБОЛУ

Постановка проблеми. Проблема сучасної системи освіти полягає в пошуку оптимальних шляхів підготовки школярів з високим рівнем конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки. З огляду на це, учні повинні адаптуватись до нових умов праці, вдосконалюючи власні знання та фізичну підготовленість, розвиваючи розумову та фізичну працездатність, фізичне здоров'я. Молодь, що навчається - це більше 25% населення країни, майбутнє, що визначається рівнем її виховання, навчання, фізичного і духовного розвитку, громадянського становлення. Учнівська молодь - це та частина молоді, що є майбутньою інтелігенцією суспільства, інтелектуальним потенціалом України, який багато в чому буде визначати зразки поведінки, життєдіяльності, впливати на формування ціннісних орієнтацій у суспільстві [2].

Навчання у школах характеризується хронічним емоційним та інтелектуальним напруженням, викликаним ускладненням навчальних програм на фоні суттєвого обмеження рухової активності школярів. Дефіцит рухової активності особливо негативно впливає на стан здоров'я, зокрема дітей.

Необхідність підготовки учня, який би відповідав сучасним вимогам та сьогоденішньому "цивілізаційному виклику" в будь-якій галузі діяльності вимагає постійного удосконалення самої системи професійної освіти, забезпечення наукового аналізу і обґрунтованого корегування всіх основних складових освітнього процесу, включаючи його зміст та методичне наповнення. Враховуючи вище сказане, перед науковцями і викладачами школи виникає необхідність пошуку таких методик проведення занять з дітьми, щоб мінімальна кількість щотижневих занять давала максимальний ефект, а саме: сприяла підвищенню рівня рухової активності та покращувала функціональні можливості організму.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що питання збільшення рівня рухової активності майбутніх учителів технологій та інженерів-викладачів засобами фізичного виховання вивчені недостатньо. Відсутність сформованої потреби учнів в систематичних заняттях фізичними вправами та байдуже ставлення до навчального процесу вимагають пошуку більш досконалих засобів і методів фізичного виховання у школах.

Згідно нормативних документів, до основних завдань предмету фізичне виховання в вищих навчальних закладах відноситься розвиток у дітей основних фізичних якостей та рухових здібностей, формування життєво важливих рухових навичок та вмінь, виховання морально-вольових і психологічних якостей особистості.

Важливого значення для активізації школярів у процесі фізичного виховання набуває державне тестування й оцінювання фізичної підготовленості різних груп і категорій населення, до яких кожного року в Україні залучається близько 8 млн. людей всього населення, для учнів - обов'язкових заліків з фізичного виховання, які передбачають звіт з теоретичної, методичної і фізичної підготовленості. Значну роль відіграє також залучення дітей до занять масовим спортом через багатоетапну систему спортивних змагань різних рівнів [5].

У багатьох навчальних закладах керівництво намагається посилити оздоровчу результативність фізичного виховання шляхом розширення спортивних відділень та введення «спортивної спеціалізації».

Мета дослідження – розкрити теоретичні основи оптимізації процесу фізичного виховання учнів засобами футболу.

Результати досліджень та їх обговорення. В сучасних умовах проводяться різноманітні дослідження питань вдосконалення фізичного виховання школярів у навчальних закладах.

У той же час урахування бажання учнів займатися фізичними вправами досить важливе, оскільки при обмеженому виборі форм і видів фізкультурно-спортивних і оздоровчих занять без опори на конкретні інтереси дітей, значно знижується чисельність осіб, залучених до них [2].

Одним з універсальних засобів вирішення цих завдань, з нашої точки зору, є використання міні-футболу в фізичному вихованні учнів навчальних закладів. Заняття, що проводяться зі школярами як на свіжому повітрі, так і в умовах спортивного залу, забезпечують оздоровчий вплив, що сприяє зміцненню нервової системи, розвитку рухового апарату, покращенню роботи серцево-судинної і дихальної системи, покращенню обміну речовин в організмі. Міні-футбол розширює діапазон функціональних можливостей організму [4].

Не дивлячись на особливу популярність міні-футболу серед молоді, як серед юнаків, так і серед дівчат, та наявність наукових досліджень з міні-футболу, потрібно зазначити, що в силу об'єктивних і суб'єктивних причин міні-футбол, як ефективний засіб підвищення рівня фізичної підготовленості, рухової активності та підтримання постійного інтересу до занять, не знайшов свого використання в програмах з фізичного виховання учнів [3].

Автори підкреслюють, що основна їх спрямованість – оздоровча, за умови раціонального дозування навантажень відповідно до індивідуальних показників фізичного стану [5].

Для повноцінного використання цінностей фізичної культури, з метою формування основ здорового способу життя, підвищення рівня фізичної

підготовленості учнів школи необхідним є використання різноманітних форм та варіативності змісту фізичного виховання у школах, які дозволяють, в свою чергу, організувати фізичну активність згідно його ціннісних орієнтацій, інтересів, потреб [2].

Необхідно відзначити той факт, що проведення занять за існуючими правилами потребує наявності доброї матеріальної бази, якісного інвентарю та обладнання. Невелика кількість годин, відведених для спортивних ігор на навчальних заняттях також заважає їх проведенню з дітьми. Все це вказує на те, що на сучасному етапі розвитку школи в Україні доцільно розвивати серед учнів міні-футбол, по суті, спрощений варіант великого футболу, тобто гру на майданчику менших розмірів і з меншим числом гравців в командах. Ця гра не вибаглива. Міні-футбол можна проводити на баскетбольних і гандбольних майданчиках, в спортивних залах, на футбольному полі (поперек поля з його половин), а також на будь-якій, місцевості, при необхідності за спрощеними правилами. Розміри майданчика можна вибирати виходячи з того, що є в наявності з матеріальної бази, а також з кількості тих хто займається.

Педагогічну оцінку малому футболу дає С.М. Андрєєв (1989), що один з перших оцінив заслуги цієї гри: «Міні-футбол - гра дуже приваблива, захоплююча. Граючи в міні-футбол, кожен значно частіше, ніж, скажімо, в футболі торкається м'яча і приймає участь в загальних ігрових діях. Та і голів в міні-футболі забивається набагато більше, і це теж цікаво». [1]

А.А. Смірнов відзначає, що перевага використання міні-футболу перед великим футболом полягає в тому, що міні-футбол потребує менше матеріальних витрат і в нього можна грати цілий рік, тоді як змагання з футболу проводяться в основному в літній час, коли у школярів канікули [2].

При проведенні спортивних змагань найпопулярнішим видом у молоді є міні-футбол, тож за міні-футболом - велике майбутнє.

Висновки. Отже, використання міні-футболу характеризує його як один з найбільш ефективних засобів фізичної підготовки школярів. Ось чому детальний аналіз використання засобів міні-футболу в якості базового виду

спорту, характеристика його засобів і сполучень з іншими видами спорту, з врахуванням їх «енергоємності» і оздоровчої ефективності, суттєво могла сприяти оптимізації навчального процесу з фізичного виховання учнів навчального закладу.

Застосування методики фізичної підготовки дітей засобами міні-футболу доводить її ефективність. У дітей підвищуються показники фізичної підготовленості, рухової активності, зростає мотивація до занять фізичним вихованням, що позитивно впливає на їхній спосіб життя. В процесі занять міні-футболом формується ряд важливих морально-вольових якостей: колективізм, цілеспрямованість, витримка, дисциплінованість, сміливість. Міні-футбол може широко використовуватись як засіб професійно – прикладної фізичної підготовки різних спеціальностей.

Підводячи підсумки, можна відзначити, що міні-футбол для молоді є грою захоплюючою, цікавою і необхідною для зміцнення їх здоров'я та рекомендуємо гру в міні-футбол впровадити в навчально-педагогічний процес фізичного виховання і спорту.

Література

1. Андреев С. Н. и др. Футбол: Поурочная программа для учебно-тренировочных групп спортивного совершенствования ДЮСШ и СДЮШОР. – М., 1986. – 262 с.
2. Базильчук В. Б., Жданова О. М. Проблема здоров'я і формування мотивації у студентів до навчальних занять // Вісник Технологічного університету Поділля: Наук. журнал. – 2002. – №5. – Ч.3. – С. 59-60.
3. Бекас О. О. Рівень фізичного стану молоді 12–24 років і його залежність від фізичної активності // Фізіологічний журнал НАН України. – 2002. – № 2. – С.170.
4. Вовк В. М. Пути совершенствования физического воспитания студентов. – Луганск, 2000. – 176 с.
5. Домашенко А. В. Організаційно-педагогічні засади системи фізичного виховання студентської молоді України: Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту. – ЛДІФК, Л. 2003. – 20 с.

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Одним з пріоритетних і суспільно значущих завдань в навчально-методичній та практичній роботі фахових коледжів є вихід на європейський рівень якості освіти в Україні. Наразі для вітчизняних фахових коледжів надзвичайно важливими є переваги, що полягають в активній співпраці з підприємствами-роботодавцями. При цьому, якщо українські фірми надаватимуть місця для практики під час і після навчання, це уможливить наближення до сучасних освітніх стандартів та прискорить процес становлення дуальної системи освіти. Відтак потребує всебічного вирішення проблема модернізації та реформування фахової перед вищої освіти, яка враховуватиме достатню увагу до ефективних підходів і компетенції міждисциплінарності та практики в освітньому процесі та діалозі між фаховими коледжами і роботодавцями.

Виходячи з вищевикладеного, необхідно компетентно підходити до підготовки майбутніх фахових молодших фахових бакалаврів, оскільки після закінчення коледжів невелика кількість випускників виявляє бажання працювати далі за спеціальністю. Об'єктивних причин для цього є достатньо: невелика заробітна плата молодших спеціалістів, велике робоче навантаження через подальше навчання вже безпосередньо на робочому місці, але основна причина з якою зіштовхуються ще в процесі навчання у профільних коледжах – це застаріла матеріально-технічна база, невідповідність навчально-методичного матеріалу щодо реальних вимог роботодавців, недосконалість методик викладання тощо. Такі негативні тенденції створюють певні перепони при працевлаштуванні на перше робоче місце для молодих фахівців.

Докорінно відповідну ситуацію, на нашу думку, можна змінити за рахунок саме інноваційних підходів у національному господарстві та

суспільстві, а конкретніше при впровадженні системи дуальності фахової перед вищої освіти, що прокладе шлях для тісної співпраці фахових коледжів та підприємств-роботодавців й стане провідником між нерозривністю теорії у навчанні та безпосередньої практики на виробництві.

За проектом Концепції підготовки фахівців у вищій освіті за дуальною системою навчальні заклади, що готують кадри, намагаються враховувати вимоги товаровиробників під час підготовки фахівців та адаптувати зміст навчальних програм та планів підготовки фахівців до інноваційних процесів, що відбуваються в галузях. Існує низка невирішених проблем в організації і виконанні програм практичного навчання студентів, що загострюються внаслідок складних економічних умов, в яких опинилися вищі навчальні заклади. Не відповідає сучасним вимогам наявна нормативна база, що регламентує взаємовідносини між вищими навчальними закладами і підприємствами, організаціями та установами щодо проведення практики студентів.

Виробниче навчання студентів здійснюється на місцях, значна частина яких не забезпечує їм необхідних умов для виконання програм практики, та не відповідає вимогам до первинних посад. Ринок праці диктує необхідність перегляду традиційних підходів у системі освіти. Під час приймання на роботу представники бізнесу цікавляться не стільки форматом «знань» випускників навчальних закладів, скільки їх готовністю до професійної діяльності. Отже, головне завдання – вдосконалення системи підготовки сучасних висококваліфікованих фахівців і забезпечення успішної адаптації студентів-випускників до професійної діяльності.

Досвід підготовки фахівців у провідних країнах Європи, який побудовано за дуальною системою навчання, де графік освітнього процесу розподіляють за циклами теоретичного та практичного навчання, свідчить про те, що така організація освітнього процесу є найбільш ефективною. Виникає необхідність запровадження нових підходів в організації підготовки фахівців на основі соціального партнерства підприємств та навчальних закладів.

Концепція відповідає цілям і завданням, передбаченим такими програмними документами та ініціативами Євросоюзу в галузі освіти: Європейський пакт заради молоді (*European Pact for Youth*), Порядок денний щодо нових вмінь (*NewSkills Agenda*), Освіта і підготовка 2020 (*Education and Training 2020*).

Серед проблем, які потребують вирішення, принципи реалізації дуальних освітніх програм виділяють наступні:

- удосконалення системи підготовки сучасних фахівців, які б максимально відповідали вимогам ринку праці, шляхом розроблення науково обґрунтованих методологічних основ їх навчання;
- вивчення існуючого законодавства та визначення шляхів його вдосконалення для забезпечення підготовки фахівців за дуальною системою;
- розроблення механізмів підвищення мотивації соціально-економічних партнерів (навчальних закладів, підприємств, студентів) до співпраці;
- забезпечення якісного та прозорого оцінювання кваліфікаційного рівня випускників університетів із залученням роботодавців;
- скорочення терміну адаптації випускників до професійної діяльності.

Принципами реалізації дуальних освітніх програм вищими навчальними закладами є:

- 1) студентоцентризований підхід, згідно з яким конкурентоздатність випускника на ринку праці визнається його головною потребою як споживача освітньої послуги, сприяння плавному переходу від навчання до професійної діяльності випускника;
- 2) вільний вибір навчальними закладами форм реалізації освітніх програм і Підприємств-партнерів;
- 3) вільний вибір студентом форми навчання (моделі здобуття вищої освіти) за відповідною освітньою програмою;
- 4) компетентнісний підхід до розроблення освітньої програми за дуальною системою, що передбачає формування у випускника здатності вирішувати виробничі завдання;

5) забезпечення відповідності освітніх програм професійним стандартам, потребам роботодавців і особливостям регіонального ринку праці шляхом залучення роботодавців до формування освітніх програм, набору студентів, оцінювання результатів навчання;

6) забезпечення якості практичного етапу підготовки шляхом запровадження стандартів робочих місць і постійного зворотного зв'язку;

7) врегулювання відносин між вищим навчальним закладом, студентом і Підприємством шляхом укладання тристороннього договору [1].

Слід відмітити, що програми дуальної фахової передвищої освіти є менш апробованими і найбільше застосовані на технічних спеціальностях, зокрема в інформаційній діяльності підприємства, що готує фахівців для ІТ-сектору, фінансово-економічної сфери та державного управління. При цьому вкрай важливим елементом забезпечення ефективності в співпраці фахових коледжів і роботодавців в контексті дуальної освіти, на нашу думку, є успішне поєднання дисциплін теоретичного, прикладного та практичного напрямку в освітньому процесі щодо формування фахових компетентностей молодих фахівців. Тому для практичного застосування інноваційного підходу – системи дуальної освіти має бути сформований у навчанні міждисциплінарний підхід при вивченні дисциплін технічного та економічного напрямів, які стануть в нагоді безпосередньо в професійному зростанні майбутніх фахівців.

Відповідні навчально-практичні програми та навчально-методичні комплекси дисциплін вбирають в себе не лише вузьку спеціалізацію, але й започатковують нове сучасний підхід та дизайн-мислення бути водночас фахівцем з технологічних питань та знати як поєднати набуті досвідом знання та навички з управлінської, фінансової та маркетингової позиції. Відповідне поєднання в навчальному процесі перетину технічних та економічних наук дає можливості не лише бути всебічно розвинутим фахівцем, але й сприятиме розвитку інноваційного підприємництва та започаткуванню власного стартапу для талановитої молоді [2, 3].

Такий підхід до системи дуальної освіти у фахових коледжах дозволить забезпечити якісну підготовку висококваліфікованих фахівців майбутнього. Відтак необхідно сприяти подальшому розвитку навчально-практичного курсу фахової перед вищої освіти як елементу забезпечення конкурентоспроможності комунікаційної діяльності між фаховими коледжами та підприємствами-роботодавцями, враховуючи спершу дуальні форми підготовки молодших фахових бакалаврів. Перспективними в даному напрямку, на нашу думку, є дослідження педагогічних умов всебічного застосування навчально-методичного та практичного курсу дисциплін на усіх без винятку спеціальностях, що прискорить запровадження дуальної освіти в підготовці молодшого фахового бакалавра.

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти» № 660-р від 19.09.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Шестакова А. В. Роль та місце вищої освіти за дуальною системою в підготовці фахівців з органічного виробництва. *Органічне виробництво і продовольча безпека*: зб. матер. VII Міжнар. наук.-прак. конф. (Житомир, 23-24 трав. 2019 р.). Житомир: Полісся, 2019. С 237–241.
3. Шестакова А. В. HR-менеджмент як елемент забезпечення конкурентоспроможності в комунікаційній діяльності університетів та роботодавців. *Modern Transformation in Economics and Management*: III International Scientific Conference: Conference Proceedings, P.I, March 29th, 2019/ Klaieda, Lithuania: Baltija Publishing. P. 128–130.

Алла Іванченко,
студентка III курсу підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Вінницького торговельно-економічного коледжу КНТЕУ
(науковий керівник: **Бабійчук І.В.**)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕОЛОГІЇ ПРИ НАВЧАННІ БАКАЛАВРІВ

Більшість країн світу прагнуть до економічного і політичного впливу методом пошуку оптимальних шляхів розвитку своєї економіки, причина цього – початок у 2008 році світової фінансової та енергетичної недостаті, що триває і в даний час. Ті країни, які знайдуть протягом 10-30 років вихід із затяжної кризи, стануть лідерами в найближчі 200 років, а решта – будуть постачати їм природні і людські ресурси. Однак розвиток економіки і промисловості неможливий без фахівців: робітників, інженерів, вчених. Де опиниться країна, в лідерах або в аутсайдерах, визначатиме система інноваційної освіти, що впливає на людський фактор.

Інноваційна освіта - це не модне поняття, а життєва необхідність, яка пов'язана з переходом до інформаційного суспільства, що вимагає наявності у фахівця високих інтелектуальних параметрів у сфері «зеленої економіки». Ці параметри дозволять фахівцеві провести аналіз ринку, здійснити науковий пошук перспективних ідей (починаючи з дослідно-конструкторських розробок і технологічного дизайну, закінчуючи розробкою промислового зразка) і правильно просунути його на ринок. «Зелена економіка» залежить від природного середовища і заснована на енергозбереженні та низькому рівні забруднення довкілля. Якщо високо вуглецева економіка ставить під загрозу наш спосіб життя, то ми повинні вирішувати цю проблему, а для цього необхідні фахівці з інноваційним мисленням, здатні знайти шляхи побудови «зеленої економіки», яка є новою промисловою революцією в області створення машин з низьким рівнем енергоспоживання, матеріалів нових типів, розвитку біоенергетики, біоіндустрії й охорони навколишнього середовища і т.д. Наприклад, у США, Західній Європі та Китаї високими темпами розвивають «зелену економіку», домагаються щорічного зниження загального

рівня споживання енергії на одиницю валового внутрішнього продукту при одночасному збільшенні частки поновлюваних джерел енергії. Як приклад для нас цікавий досвід Китаю, який використовує інноваційні освітні технології молодих спеціалістів, в тому числі і при використанні поновлюваних джерел енергії. Це дозволить Китаю в найближчий час усунути залежність країни від імпортованих з Росії нафти і газу. Про серйозність цих намірів Китаю свідчить 180 мільярдів доларів, спрямованих на розвиток «зелених» технологій [1].

Обсяг інформації в даний час зростає в геометричній прогресії – підручники «застарівають» ще до їх видання, тому потрібні інноваційні підходи в освіті, суть яких полягає в наступному: якщо освіта – це не сума всіх знань, а вміння швидко освоювати нове, то інноваційна освіта має створювати потреби і мотивації до саморозвитку здобувача освіти в обраній області його майбутньої діяльності. У технічному університеті (КП) на кафедрі конструювання та стандартизації в машинобудуванні (КСМ) на прикладі викладання загально інженерних дисциплін була розроблена система інноваційної інженерної освіти бакалаврів, заснована на використанні цілого ряду освітніх технологій [2], [3]. З перших лекційних, лабораторних та практичних занять таких дисциплін як «Теорія механізмів і машин», «Деталі машин та основи конструювання», «Механіка», «Технічна механіка», «Прикладна механіка» студентам показують зв'язок пропонованого навчального матеріалу з їх майбутньою інженерною діяльністю. Такий підхід дає можливість виробити у студентів бажання вивчати вищеназвані дисципліни, так як від цього буде залежати їх майбутня діяльність. Підвищити мотивацію студентів до вивчення інженерних дисциплін дозволяє застосування «контекстного навчання», тобто наочного демонстрування того, як отримане конкретне знання можна застосувати на практиці в майбутній їх діяльності. Якщо до вступу до університету студенти вже відучилися в ПТУ або технікумі чи мають досвід роботи, то значний ефект дають так звані методи активного навчання на основі особистого досвіду. У цьому випадку студенти звіряють власні уміння з розглянутими прикладами на тому чи іншому предметі, що ними вивчається. Мотивуючими факторами до вивчення

дисциплін для студентів є проблемний і міждисциплінарний підходи: формулювання проблемної ситуації, аналіз і її рішення змушують студентів отримувати досвід чи практичні уміння для вирішення питання, а відсутні знання шукати в інших дисциплінах. На практичних заняттях вирішуються завдання, засновані на реальних ситуаціях, що зустрічаються в інженерній практиці.

Особливо вражає ефективністю в інноваційній інженерній освіті проектно-організовані технології навчання в роботі. Анкетування студентів щодо факторів, які впливають на успішність, показало, що при проведенні лабораторно-практичного практикуму необхідно враховувати наступне:

1. Знижують успішність студентів методи проведення лабораторно-практичного практикуму в тому випадку, якщо видається завдання на самостійне виконання, а допомоги від викладача немає. Також погіршується успішність, якщо педагог «все розжовує, а студенту залишається тільки проковтнути».

2. Підвищує успішність студентів так званий сучасний підхід, який полягає в наступному: викладач скидає всі завдання і необхідну інформацію на електронну адресу студентів, які можуть в свою чергу ставити питання й отримувати відповіді з електронної пошти викладача.

3. Підвищує успішність і продуктивність роботи студентів заздалегідь повідомлена їм тема лабораторних або практичних робіт із зазначенням того, що їм необхідно підготувати до виконання даної роботи.

4. Ефективне засвоєння дисципліни на 30% залежить від теоретичної частини (лекції) і на 70% - від лабораторних і практичних занять.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити наступні висновки та рекомендації: на прикладі викладання складної дисципліни показано можливість підготовки зі звичайного студентського колективу групу нестандартно мислячих креативних особистостей, готових розвивати свою творчу активність як фахівців з технічним мисленням і бажанням конструювати, оцінювати, раціоналізувати техніку і технологію. Вирішення цих

проблем багато в чому залежить від змісту і технології навчання майбутніх фахівців по всьому ланцюжку навчання, а не тільки з окремих дисциплін. Проблеми, пов'язані з переходом до навчання бакалаврів, необхідно вирішувати спільно зі студентами, пропонуючи їм інноваційні методики вивчення дисциплін, у які необхідно вносити зміни з урахуванням думки самих здобувачів освітніх послуг.

Література

1. <http://www.zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/166-2010-03-30-06-58-16>
2. <https://kpi.ua/>
3. Корольов П.В., Фокін І.В. застосування інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання при вивченні курсу «Теорія машин і механізмів» // машинобудування і транспорту, с. 171-177.

Світлана Кондратюк,

заступник директора з навчальної роботи,
аспірант кафедри історії України ЖДУ ім. І. Франка,
викладач-методист Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

Тетяна Лисенко,

методист, викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ

З-поміж пріоритетних напрямів державної політики в контексті інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового освітнього простору визначено постійне підвищення її якості, модернізацію змісту та форм організації освітнього процесу; розробку та впровадження інновацій та інформаційних технологій [4, 70].

Мета статті – визначити сутність та особливості інноваційного навчання, його вплив на підготовку фахових молодших бакалаврів; розглянути

інноваційні підходи до освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти.

У сучасних умовах динамічного розвитку суспільства перед закладами фахової передвищої освіти постають непрості завдання. На нашу думку, першечерговим завданням є підготовка спеціалістів, які володіють професійною компетентністю, навичками швидкої адаптації до умов неперервного оновлення виробництва, здатні до постійного самовдосконалення, зацікавлені в професійному зростанні через поліпшення своєї фахової підготовки. Ці та інші завдання можливо вирішити, упровадивши в освітній процес інноваційні технології навчання.

Інноваційне навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [3, 339]. Його покликання готувати не лише «людину, що пізнає», але й «людину, що діє». Причому всі елементи традиційного навчання наявні в інноваційному, питання полягає лише у визначенні співвідношення репродуктивного і продуктивного, діяльного і творчого. Для цього в арсеналі викладачів мають бути різні інноваційні форми та методи, які мають принципово нові механізми взаємодії теорії і практики.

Так, одним із ефективних на сучасному етапі є метод проєктів, який досить активно використовують викладачі ЖТЕК КНТЕУ.

Головним під час використання методу проєктного навчання є те, що теоретичні знання та їх практичне застосування органічно поєднуються.

Метою проєктного навчання є навчити студентів здобувати знання самостійно, застосовуючи їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань, а також сприяти формуванню в них комунікативних навичок. Крім цього, потрібно прищепити студентам уміння користуватися дослідницькими прийомами (збирання інформації, висування гіпотез, уміння робити висновки).

Ще один метод навчання, яким володіють викладачі коледжу, це вебквест.

Сучасні дослідники акцентують увагу на тому, що вебквест є інноваційною ресурсноорієнтованою технологією навчання, основною метою якої є самостійний пошук тими, хто навчається, необхідної для навчання інформації. Застосування цієї технології мотивує і стимулює студентів до навчання, забезпечує формування в них ключових, загальних і професійних компетентностей, передбачає набуття досвіду пошукової діяльності, розширення кругозору, розвиток креативного потенціалу, опрацювання великих обсягів інформації, її аналіз, систематизацію і подальшу презентацію.

Викладачі коледжу досить результативно практикують таку форму взаємодії із студентами, як коучінг. Коучінг – це взаємостосунки між викладачем і студентами, коли викладач ефективно організовує процес пошуку студентами кращих відповідей на питання, що їх цікавлять. Коуч допомагає студентам розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у навчанні та професійній сфері.

Одним із головних завдань будь-якого навчання є не лише навчити чогось, але, передусім, навчити вчитися: отримувати, знаходити, вишукувати необхідні знання. Саме коучінг запускає механізми через особистісну мотивацію студентів самостійно отримувати знання. Коучінг – це свого роду партнерство, і для того, щоб взаємодія коуча і студентів була продуктивною, необхідні відповідальність і довіра партнерів. Особистісний контакт і довіра між коучем і студентами є обов'язковою умовою.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій в усьому світі, зокрема і в Україні, веде до усвідомлення зручностей і переваг їх використання. Сьогодні уявити життя без комп'ютера, Інтернету та ІТ технологій практично неможливо. Сучасні діти не уявляють своє життя без Інтернету з його соціальними мережами та інформаційними ресурсами. Роста покоління візуалів, для яких головним джерелом інформації є зоровий ряд. Усе це пояснює необхідність використання нових світових інформаційних розробок в освітній діяльності.

Однією з інновацій в освітньому процесі, що використовується в сучасному світі, є хмарні сервіси. Завдяки хмарним технологіям освіта стає більш доступнішою, адже вчитися можна скрізь: у приміщенні та будь-де поза ним.

Хмарні технології (Cloud Computing) – це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Хмара – сервер або мережа, де зберігаються дані та програми, що з'єднуються з користувачами через Інтернет.

Для організації освітнього процесу викладачі коледжу активно використовують різноманітні хмарні сервіси, а саме: Icloud, Google, сайт викладача. Це дає можливість не тільки застосовувати дидактичні матеріали, створені за допомогою хмарних сервісів під час занять (лекції, завдання для практичних та лабораторних занять, презентації, спілкування за допомогою віртуальної стіни Padlet, заповнення Google таблиці, Google форми), а й для різноманітних дистанційних заходів (олімпіад, проєктів, веб-квестів, конкурсів). Також для проведення контролю викладачі використовують ресурси Plickers, Classtime, що дає можливість урізноманітнити засоби контролю та перевірити засвоєння матеріалу студентами на різних етапах освітнього процесу.

Викладачі коледжу постійно підтримують зворотній зв'язок зі студентами за допомогою месенджерів Viber, Telegram, електронної пошти, проводять онлайн-консультації з використанням Zoom, Skype. Усе це дає можливість ефективно співпрацювати викладачам та студентам.

На нашу думку, підвищенню якості та інтенсивності освітнього процесу сприятиме органічне поєднання інноваційних методик із класичними, традиційними, продумане і гармонійне поєднання різних методів щодо кожної дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети та специфіки. Високопродуктивним та перспективним є також синтез аудиторної та позааудиторної роботи, що допомагає утворити сплав професійних умінь та навичок з активною громадською позицією майбутнього фахівця. Для реалізації таких підходів, а також для активного впровадження інноваційних методів навчання викладачеві треба не тільки удосконалювати навчально-методичні

комплекси з окремих дисциплін, але й опановувати нові засоби навчання. Методична рада коледжу організовує та координує зазначену роботу, надає пропозиції щодо обладнання відповідних аудиторій технічними засобами, що дасть можливість реалізовувати інноваційні методи навчання в педагогічному процесі.

Отже, проведені дослідження засвідчили, що інноваційне навчання в закладах фахової передвищої освіти сприяє істотному підвищенню теоретичної і практичної підготовки студентів, урахуванню їхніх здібностей, інтересів і нахилів, типових й індивідуальних відмінностей, досвіду взаємодії з навколишнім світом. Таке навчання забезпечує варіативність та особистісно-орієнтовану спрямованість освітнього процесу, унаслідок чого знання, уміння й навички студентів перетворюються на засіб розвитку їхніх пізнавальних і особистісних якостей, забезпечують їхню здатність бути суб'єктом інноваційної професійної діяльності.

Література

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: Монографія / К.О. Баханов. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 328 с.
2. Біла книга національної освіти України / Т.Ф. Алексеєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Дубасенюк О. А. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти // Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. – Освітологічний дискурс, 2014, – № 1 (5). – 104 с.
5. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
6. Камінська А.В. Формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN13/11kavvnz.pdf>.

Юлія Конончук,
студентка II курсу Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
(науковий керівник: **Поліщук А.В.**)

МОВНА ОСОБИСТІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ПРАВНИКА

Мовна особистість – мовець, який розширює функції мови, творить україномовне середовище в усіх сферах суспільного життя, відроджує культуру, традиції народу, подає зразки висококультурного інтелектуального спілкування літературною мовою.

Необхідність формувати сучасного юриста як мовну особистість, здатну до мовленнєвої діяльності в усіх її видах і формах, зумовлена специфікою його професійної діяльності. Правнича професія багатогранна, має свою специфічну мову для здійснення процесів комунікації, послуговується спеціально виробленими для юридичної сфери мовними засобами.

Під час підготовки фахівця-юриста важливим питанням у процесі професійного становлення особистості є підвищення рівня мовленнєвої компетентності. У сучасній методиці питання мовленнєвої компетентності та компетенції розглядається багатьма дослідниками (М.О. Орап, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь, М.І. Пентилюк та інші).

На заняттях з мовної підготовки студент-юрист оволодіває певними знаннями про засоби представлення ціннісних орієнтацій конкретної культури та іноземної мови, яка вивчається, про засоби представлення ціннісних орієнтацій рідної культури в рідній мові та вчиться використовувати їх на практиці у процесі комунікації [1].

Удосконаленню мовленнєвої компетентності фахівця сприяє вивчення хоча б однієї класичної мови й однієї сучасної іноземної мови. У юридичному вищому навчальному закладі курс латини, який базується на вивченні термінології права, надає широкі можливості для забезпечення поглибленого вивчення як основних дисциплін, так і прикладних (іноземна мова). Професійно орієнтована лексика латинської мови служить основою в процесі формування професійної мови фахівця, його мовленнєвої компетентності.

У сучасних умовах з метою підвищення рівня професійних знань, умінь та навичок студентів особливо актуальним є використання компетентнісного підходу, який має особистісний і діяльнісний аспекти, прагматичну й гуманістичну спрямованість. Цей підхід визначає роль досвіду та умінь практично реалізовувати знання, вирішувати завдання. Застосування компетентнісного підходу дасть можливість підвищити адаптованість випускників до їх життєдіяльності в умовах зростаючого динамізму, підготувати їх як активних суб'єктів нової освітньої парадигми — «освіта протягом усього життя». Підхід відзначається певною ідеєю, концепцією, принципами і центрується на основних для нього одній або кількох категоріях. Якщо для системного підходу такою визначальною категорією є «система», для проблемного підходу — «проблема», то для компетентнісного підходу — «компетенція» і «компетентність» [3, с. 24].

Основою юридичної діяльності сьогодні є дії, що вимагають наявності спеціальних знань, умінь і навичок, професіоналізму в поєднанні з мовною та комунікативною компетентностями. Саме тому у професіограмі майбутнього фахівця правоохоронної сфери — професіонала високого рівня — одне з найважливіших місць повинні посідати мовні знання, вміння та навички, а ґрунтовна теоретична та практична мовна підготовка сприятимуть успішній професійній діяльності.

Висококваліфікований, конкурентоспроможний, здатний розвивати і підтримувати свій професіоналізм майбутній юрист повинен оволодіти такими мовними вміннями і навичками: з підготовки та укладання правових документів різних жанрів; тлумачення й коментування правових норм, законів та інших нормативних актів; формулювання й обґрунтування юридичних висновків, пропозицій; умінь з аналізу законодавчих текстів та їх експертиза; володіння основами усного юридичного мовлення з дотриманням норм ділового етикету і культури професійного спілкування; перекладу і редагування юридичних текстів; ведення діалогу; участі в ділових дискусіях та судових дебатах; публічних виступів у судах та інших органах [2, с. 17].

Результатом цілеспрямованого формування професійно-мовної особистості майбутнього фахівця правоохоронної сфери мають бути практичні уміння, що виявляються у здатності до ведення юридичної справи (внесення рішення про прийняття до свого провадження, обшук приміщення, допит підозрюваного, проведення експертного дослідження, побудова, версії щодо справи); у готовності до складання юридичних документів (позову до суду, протесту прокурора, протоколу про адміністративне правопорушення); у готовності до проведення юридичного консультування (надання порад, рекомендацій, роз'яснень правового статусу, перспектив судового вирішення справи тощо); у здатності до виступів в юридичних установах (в офіційній формі оголошуються заяви, клопотання, вимоги, висновки аналітичної та експертної роботи); у тлумаченні текстів нормативно-правових актів та інших юридичних документів.

Формування в майбутніх юристів мовленнєвих умінь та навичок є обов'язковою умовою в процесі становлення фахівця. Вивчення латини, іноземної мови (за основною програмою) і навчання у групах з поглибленим вивченням іноземних мов можуть забезпечити формування вказаних вище навичок.

Література

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія. — К., 2004.
2. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика – нова наукова спеціальність // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ: Збірник. — Львів, 2001.
3. Кремень В. Г. Формування особистості професіонала в контексті вимог ХХІ століття // Дидактика професійної школи: Зб. наук. праць. Вип. 3. — Хмельницький: ХНУ, 2005.

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

*Людина, що не знає нічого, може навчитися,
справа тільки в тому, щоб запалити в ній
бажання вчитися.*

Д. Дідро

Формування мотивів навчання - це створення у коледжі умов для появи внутрішніх спонукань до навчання, усвідомлення їх студентом і подальшим саморозвитком його своєї мотиваційної сфери. [4]

Стимулювати її розвиток можна й необхідно системою психологічно продуманих прийомів. Об'єктом формування варто вважати всі компоненти мотиваційної сфери і всі сторони вміння вчитись:

мотиви соціальні та пізнавальні;

цілі та їх якості;

емоції;

уміння вчитись і його характеристики. [5]

Загальний зміст розвитку навчальної мотивації студентів полягає в тому, щоби переводити дітей з рівнів негативного та байдужного ставлення до навчання до зрілих форм позитивного ставлення до навчання - діючого, усвідомленого, відповідального. Відповідно до цього програма діяльності викладача в цьому напрямі повинна складатися з декількох блоків: власне мотиваційного, цільового, емоційного, пізнавального. Усередині кожного блоку викладачем організується робота з актуалізації та корекції колишніх мотивів, стимуляції нових мотивів і появи в них нових якісних характеристик. [6]

Охарактеризуємо кожний з названих блоків більш докладно[5] (Табл.1).

Таблиця 1

Мотиваційний блок

Види мотивів	
Пізнавальні. Їх характеризує спрямованість на зміст навчального предмета.	Соціальні. Для них властива спрямованість на іншу людину, на соціальну значущість навчальних дій.

Продовження таблиці 1	
Рівні мотивів	
Широкі пізнавальні, навчально-пізнавальні мотиви самоосвіти	Широкі соціальні та вузькосоціальні (позитивні) мотиви соціального співробітництва
Якості мотивів	
Змістовні. Усвідомленість, самостійність, дієвість, ступінь поширення.	Динамічні. Стійкість, сила, виразність, переключення, емоційне забарвлення.
Прояви мотивів	
У прагненні до одержання нової інформації, у пошуку рішень задач, в успішності та відвідуваності занять, у прагненні до завдань заниженої чи підвищеної складності.	У вчинках, що свідчать про обов'язок і відповідальність; у прагненні до контактів, співробітництва; в ініціативі та допомозі одноліткам.

Робота у цьому блоці спрямована на те щоб студент усвідомив заради чого потрібно вчитися, і що спонукатиме його до навчання.

Щоб сформувати мотиви та їх якісні характеристики необхідно створювати ситуації, в яких різні за спрямованістю мотиви можуть проявитися.

Наприклад:

- Закритий вибір (*вибір при наявних варіантах відповіді*);
- Відкритий вибір (*ситуація вільного вибору без відповідей*);
- Помилковий вибір (*пропонується вибір між двома рівною мірою невірними альтернативами, що відбивають протилежні схильності*);
- Супідрядність мотивів з конфліктом (*вибір декількох різнонаправлених мотивів*);
- Змагання (*ситуація вибору з обмеженнями*);

Цільовий блок

Цілі - це очікувані кінцеві та проміжні результати тих дій студента, що ведуть до реалізації їхніх мотивів.

Цілепокладання та планування – це вміння ставити цілі, знаходити шлях до реалізації поставленої мети.

Мова йде про поведінковий компонент мотиваційної сфери, тому що його функціональні характеристики носять діяльнісний характер. При розвитку поведінкового компонента студент стає здатним уявляти собі генеральну

(перспективну) ціль вивчення кожної конкретної дисципліни, трансформувати її в меті, задачі, плани окремих занять, в актуальні установки при виконанні конкретних операцій. [6] Основний зміст цілепокладання визначається в такий спосіб[5](Табл.2):

Таблиця 2.

Цільовий блок			
Види цілей			
Кінцеві		Проміжні	
Рівні цілей			
Широкі пізнавальні	Навчально- пізнавальні	Цілі самоосвіти	Соціальні
Якості цілей		Прояв цілей	
Нові		Доведення роботи до кінця або відкладання	
Нестереотипні		Завершеність або незавершеність дії	
Гнучкі		Подолання перешкод або переривання роботи при їх виникненні	
Перспективні		Відсутність відволікань або постійне відволікання	
Стійкі та їм протилежні			

Для формування вищезгаданих характеристик у студентів необхідно створювати спеціальні ситуації, що висвітлюють ті чи інші сторони цілепокладання, актуалізувати їх:

- ✓ переривання та незавершеність діяльності через зовнішні причини; повернення до перерваного завдання та його поновлення;
- ✓ варіювання ситуацій за ступенями їх обов'язковості та виявлення поведінки учнів у них;
- ✓ виконання задач різної складності й обґрунтування цього вибору;
- ✓ спостереження за поведінкою в ситуаціях труднощів, що виникли;
- ✓ виконання нерозв'язаної задачі (софізму) та вивчення можливої реакції дітей;
- ✓ реакція на помилку (здатність самостійно знайти помилку й вибрати дії, спрямовані на її виправлення, звертання по допомогу до дорослого);

створення перешкод, дефіциту часу, змагань, варіювання оцінки, одержаної від іншої людини. [6]

Емоційний блок

Робота педагога спрямовується в даному випадку на розвиток емоційного компонента мотивації, головною характеристикою якого є емоційні переживання студента в навчальній діяльності. [4]

Основний зміст емоційної сфери можна коротко охарактеризувати так[5](Табл.3):

Таблиця 3.

Емоційний блок	
Види емоцій у навчанні	
Позитивні	Негативні
Радість, упевненість, задоволення, цікавість, гордість, здивування, конструктивний сумнів.	Страх, образа, досада, нудьга, приниження, занепокоєння
Рівні емоцій	Прояв емоцій у навчанні
Інтенсивність	Загальна поведінка
Усвідомленість	Особливості мови
Вибірковість	Міміка
Насиченість	Пантоміміка
Стійкість	Моторика

Щоб сформувати емоційний компонент викладачеві варто заохочувати емоційні прояви студентів у природних умовах навчально-виховного процесу, допомагати усвідомлювати їх.

Для цього можуть бути використані такі прийоми:

- ✓ підбір неважких, але захоплюючих завдань, що створять у аудиторії особливий радісний настрій, грайливий стан, дозволять позбавитись напруги;
- ✓ просити студента описати, проговорити свій емоційний стан у найбільш напружені, проблемні моменти заняття;
- ✓ розвиток у собі емоційної виразності (як вербальними, так і невербальними засобами). [6]

Формування мотивації необхідно починати саме з емоційного компонента як найбільш чуттєвого до стимулюючих впливів.

Пізнавальний блок

У пізнавальному блоці слід звернути увагу на стан (рівень) уміння студента учитися, на розвиток навичок у навчальній роботі. Виділення цього блоку у програмі розвитку мотивації представляється необхідним, тому що психологічні дослідження підтверджують взаємозв'язок між ставленням студентів до навчання, і вплив на нього неможливий без урахування вміння студентів учитися, без підвищення ступеня розвитку їхньої навчальної діяльності. [4]

Отже, підбиваємо деякі підсумки

Мотивація є особливо важливим і специфічним компонентом навчальної діяльності, через реалізацію і за допомогою якого можливе формування навчальної діяльності студентів у цілому.

Література

1. "Впровадження міжпредметних зв'язків на уроках географії з метою реалізації нових освітніх стандартів".- Режим доступу:
http://zw.ciit.zp.ua/index.php/Власний_педагогічний_досвід_вчителя_географії_3_ЗОШ_№_92_Загороулько_Г.В..
2. Артюшина М. В. «Психологія діяльності та навчальний менеджмент»
3. Гулеватий В. Л. Шляхи підвищення мотивації навчання. Вінниця, 2006
4. <http://ru.osvita.ua/school/method/psychology/788/>
5. <http://gymnasium5.cv.ua/attachments/article/34/Шляхи%20посилення%20>
6. ru.osvita.ua/school/method/technol/2651/

Анастасія Кузьменко,
студентка III курсу , спеціальності «Право»,
Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ
(науковий керівник: **Бібік А.М.**)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Реформування системи освіти України та модернізація освітньої політики країн Євросоюзу пов'язані нині з принципово новим цілепокладанням у педагогічному процесі.

Нові соціально-економічні умови, модернізація системи освіти України, конкуренція на ринку праці та освітніх послуг призвели до того, що на сьогоднішній день інноваційні технології стають життєво необхідною умовою успіху при підготовці майбутніх висококваліфікованих, конкурентоспроможних, компетентних фахівців, які вільно володіють своєю професією і орієнтуються в суміжних областях на рівні світових стандартів, готових до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності.

Метою функціонування сучасних навчальних закладів та навчальної діяльності учнів має стати не сукупність знань із певних дисциплін, а компетентність особистості як загальна здатність, інтегрований результат навчання, як складний комплекс, що характеризує здатність індивідуума успішно функціонувати й адаптуватися до вимог життя, знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях. У процесі навчання формується не тільки цілісна система універсальних знань, умінь та навичок, а також здатність і готовність до майбутньої професійної діяльності, тобто базові компетентності, які визначають сучасну якість змісту вищої освіти України.

Важливу роль при формуванні базових компетентностей майбутніх працівників правової сфери відіграють інноваційні технології, які є цілеспрямованим набором прийомів та засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес фахової підготовки від визначення мети до одержання результатів.

Використання інноваційних технологій у навчальному процесі для формування базових компетентностей є однією з актуальних проблем сучасної системи вищої освіти. У цьому зв'язку проблема використання інноваційних технологій при формуванні базових компетентностей майбутніх правовиків набуває все більш широкого поширення в освітньому середовищі. Реалізація таких явища, як: «сучасні інновації», «інноваційні технології», «нові технології

навчання», «інтерактивні методи навчання» полягає у відмові від усталених штампів, стереотипів у навчанні, вихованні та розвитку особистості.

Упроваджується інновація через новітні методи навчання, які передбачають таку логіку і послідовність навчальної діяльності: мотивація, формування нового досвіду, його усвідомлення через застосування, рефлексію. Поняття «інноваційні освітні технології» в наукових виданнях розглядається як сукупність нових методів, прийомів, способів реалізації освітніх процесів, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів [1, с. 79].

При вивченні базових дисциплін юридичного профілю, до яких належать «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Етика та психологія юриста», «Конституційне право», «Історія держави і права», «Адміністративне право», «Правознавство», «Організація юридичної служби на підприємстві» важливо сформувати у студентів базовий понятійний апарат; розуміння основних юридичних понять та принципів, законів розвитку юриспруденції як науки; закласти основи успішного освоєння обраної спеціальності в майбутньому шляхом розвитку зацікавленості студентів в процесі навчання, навичок освоєння необхідної літератури, самостійного пошуку нової інформації.

Для того, щоб допомогти студентам розібратися з новими для них поняттями, розвинути професійний інтерес, надати творчого характеру навчально-пізнавальному процесу, в педагогічній практиці викладачів правового відділення застосовуються інноваційні освітні технології, зокрема: інтерактивні, інформаційні та дистанційні технології навчання. Визначальне місце серед них належить інтерактивним технологіям, які характеризуються особистісною та професійною спрямованістю.

При викладанні базових дисциплін теорії права варто застосовувати такі інтерактивні технології навчання, як проблемні лекції, дискусії, ділові та рольові ігри, метод кейсів, метод проектів.

Проблемна лекція, як один із головних засобів подачі інформації з дисципліни, не тільки ставить ряд питань перед слухачами, а і моделює реальні протиріччя сучасного правового процесу. Під час лекційного заняття завдяки активній взаємодії викладача із студентською аудиторією відбувається спільний пошук можливих шляхів виходу із різних реальних ситуацій, пов'язаних з юридичними колізіями сьогодення. Така інтерактивна взаємодія є найбільш привабливою для студентів, вони стають колегами і партнерами у складному процесі пізнання і формування інтелектуального потенціалу, подальшого зростання їх творчих здібностей.

Метод навчальних дискусій ефективний при вивченні складного і об'ємного матеріалу, коли група студентів поділяється на невеликі підгрупи (по 5-7 осіб) і розглядає юридичні задачі. Перевагами методу навчальних дискусій є не тільки закріплення матеріалу, вміння застосовувати знання з однієї області в іншу, але і розвиток комунікативних здібностей, командного духу, самостійності мислення.

Для того, щоб допомогти студентам розібратися з новими для них поняттями, розвинути професійний інтерес, надати творчого характеру навчально-пізнавальному процесу, у педагогічній діяльності кафедри правознавчих дисциплін можна використовувати ділові ігри. Практика проведення ділових ігор на семінарських заняттях показує, що вони користуються у студентів найбільшою популярністю. Це пов'язано з тим, що пізнання розглядається молоддю як більш цікаве і корисне, ніж споглядання. Викладачами коледжу розробляються та апробовуються в освітньому процесі різні види ділових ігор, які проводяться зі студентами юридичного профілю під час семінарських занять. Використання такого методу дає можливість з'ясувати рівень застосування отриманих знань та перевірити їх ефективність в конкретних умовах. Застосування такої форми роботи, при якій студенти входять у роль професійного юриста наближує теоретичні знання до реальної дійсності, вимагаючи від студентів взаємодії, творчості та ініціативи. Ігровий супровід вивчення матеріалу дозволяє підтримувати постійний високий інтерес

у студентів до змісту курсу, активізує їх самостійну діяльність, формує і закріплює практичні навички [4, с. 74].

Як інноваційний у викладанні юридичних дисциплін застосовується метод проектів. Інноваційна освітня проектна діяльність, як свідчить педагогічна практика, є ефективною формою організації навчального процесу, спрямованої на індивідуальний розвиток пізнавальних інтересів і творчих здібностей студентів. Даний метод передбачає володіння технологією презентації різних творчих робіт (моніторинг роздрібних цін, аналітичний огляд, підготовка рольової гри, організація дискусії, рефератів тощо). Проект може мати дослідницький, пошуковий, творчий (креативний), прогностичний, аналітичний та ігровий характер. У його основі лежить розвиток пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, формування критичного мислення та творчих здібностей. Оскільки проект планується та реалізується студентом самостійно або групою студентів, то цей метод забезпечує сприятливі умови для активізації їхньої відповідальності, формування партнерських стосунків між виконавцями проекту та викладачем.

Підготовка компетентного фахівця юридичного спрямування неможлива без використання сучасних інформаційних освітніх технологій. Інноваційні інформаційні технології навчання, зокрема, комп'ютерні технології, Internet-технології, мультимедійні, активно використовуються у педагогічній практиці колективу викладачів правових дисциплін. Досвід впровадження інноваційних інформаційних технологій навчання на заняттях з юридичних дисциплін дозволяє визначити такі напрями застосування інформаційних технологій:

1. Використання інформаційних технологій під час навчальних занять.. Так, під час проведення лекцій дієвим є використання мультимедійного супроводження, що дозволяє не тільки унаочнити процес навчання, а й викласти максимальну кількість інформації за обмежений час. Принципи технології мультимедіа характеризуються актами одномоментності візуального та процесуальності слухового сприймання, синтезу та синхронізації

вербалізованих та невербалізованих знань [4, с. 160]. На семінарських заняттях студенти активно застосовують наявні електронні посібники, електронні словники, електронні методичні рекомендації з певних правових дисципліни.

2. Застосування інформаційних технологій під час самостійної роботи студентів, що створює сприятливі умови для самореалізації особистості, надає можливість кожному залежно від рівня підготовки, розумових здібностей обирати послідовність, обсяг і темп опанування матеріалу, здійснювати самоконтроль. Так, цікавою і творчою роботою стає робота з Інтернет-ресурсами щодо пошуку потрібної інформації для написання реферату, курсової роботи, підготовки наукового повідомлення, укладання анотованих списків ресурсів Інтернету на певну тему, створення мультимедійних презентацій тощо.

3. Використання інформаційних технологій сприяє активізації науково-дослідної роботи студентів. Однією із сучасних форм комунікації стає проведення Інтернет-конференцій, організація форумів з обговорення проблемних питань.

4. Формування електронної бібліотеки.

Таким чином, практика використання інформаційних технологій дозволяє створити принципово нову інформаційну освітню сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, значно впливає на перерозподіл ролей між її учасниками, підвищує мотивацію, розвиває самостійність, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу, сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців, здатних ефективно працювати в умовах інформаційно-інноваційного суспільства [5, с. 96].

Отже, ефективність використання інноваційних освітніх технологій у процесі опанування базових дисциплін юридичного профілю, як свідчить практичний досвід, створює оптимальні можливості для всебічного розкриття здібностей студентів, їх творчого потенціалу. Зазначене сприятиме формуванню мислення конкурентоспроможного працівника нового типу у правовій галузі, здатного винаходити і застосовувати у професійній діяльності

нововведення, які відповідають потребам розвитку національної юриспруденції, заснованої на сучасних досягненнях світової правової науки і практики.

Література

1. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
2. Желізняк Л. Кейс-технологія // Відкритий урок, 2011. – №1. – С.23-25
3. Колупаєва Т.Є. Впровадження інформаційних технологій навчання в умовах проектування інноваційного освітнього середовища вищого навчального закладу / Т.Є. Колупаєва // Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2016. – Вип. 4. – С. 157–168.
4. Стрельников В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ / В.Ю. Стрельников, І.Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
5. Шевченко, О.М. Інноваційні інформаційні технології – запорука нової якості освіти / О.М. Шевченко, А.Ф. Шевченко // Новітні інноваційні освітні технології: проблеми, розвиток та досвід впровадження: матеріали XXXVII міжнародної наук.-метод. конфер., (м. Полтава, 28–29 березня 2012 р.): в 2 ч. Ч.ІІ. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – С. 95 – 97..

Вікторія Мельничук,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри суспільних наук
Поліського національного університету

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

У сучасному світі, де особливо важливу роль відіграє критичне мислення та швидкість адаптації до змін, змінюються вимоги і до сфери освіти, що повинна формувати особистість, якій характерні самостійність,

креативність, мобільність. Зважаючи на це, відбувається активний процес переходу від традиційних методів навчання до впровадження нових форм, відповідних педагогічних технологій та інновацій. Вимоги, визначені в освітніх стандартах, спонукають викладачів не лише надавати інформацію, а й вчити способам її практичного застосування. Реалізувати вищезазначене можливо шляхом використання у навчальному процесі інтерактивних методів.

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю впровадження в освітній процес нових методів навчання, що відповідатимуть сучасним вимогам щодо формування компетентностей майбутніх фахівців.

Зауважимо, що переконатися в перевагах і результативності інтерактивного навчання можна лише за умови його безпосередньої реалізації в педагогічній діяльності. Ознаки інтерактивного заняття проявляються в особливостях взаємодії суб'єктів навчання, змісті і структурі, яка передбачає такі форми:

Фізичну – змінюють робочі місця, вільно рухаються в приміщенні, пересідають, говорять, пишуть, слухають.

Соціальну – активно взаємодіють з учасниками, задають питання, відповідають на питання, обмінюються думками.

Пізнавальну – самостійно знаходять рішення проблеми, вносять доповнення і поправки, виступають (презентують, захищають), таким чином набуваючи професійного досвіду.

Відтак, інтерактивне навчання – це процес, що ґрунтується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації та індивідуалізації і становить соціально мотивоване партнерство, центром уваги якого є не процес викладання, а організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт – суб'єктної взаємодії [3, с. 10–15].

Науковцями і практиками доведено і загальновизнано, що інтерактивне навчання є ефективним методом стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності та сприяє:

- оволодінню етапами навчальної діяльності;

- розвитку критичного мислення;
- розвитку самостійності та впевненості в собі;
- формуванню позитивної Я-концепції;
- розвитку креативності;
- формуванню організаторських і комунікативних здібностей;
- формуванню відповідних життєвих і професійних компетенцій;
- зростанню успішності [3, с. 11–12].

Відтак інтерактивне навчання – це форма організації пізнавальної діяльності, метою якої є створення комфортних умов навчання, за яких кожен відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де всі є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Організація інтерактивного навчання сприяє формуванню нових навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером [2, с. 7]. Інтерактивне навчання забезпечує демократичність спілкування викладача зі студентами. В процесі такого навчання формується критичне мислення, а це і є одне із основних завдань сучасної освіти.

Вимоги до професіоналізму та особистості фахівця спонукали до пошуку нових парадигм реформування освіти, її нових моделей і технологій, інноваційних підходів, форм і методів навчання.

Відтак, в сучасних умовах змінюється роль викладача та його функцій, який в інтерактивному навчанні є не тільки носієм інформації і певної суми знань, а постійно і активно стимулює студента до самостійної творчої роботи, виконуючи роль проектувальника і консультанта. Крім того, інтерактивна діяльність передбачає організацію і розвиток такого спілкування, яке сприяє взаєморозумінню, взаємодії, рішенню загальних, але значимих для кожного учасника задач. На нашу думку, саме за таких умов формується критичне мислення, що у майбутньому допомагатиме вирішенню професійних завдань.

Ефективність інтерактивного навчання забезпечує дотримання визначених основних принципів:

Принцип діяльності – навчання через досвід. Створювати умови дослідження межі використання даних знань.

Принцип відкритості – не тільки давати знання, але і показувати їх межі. Ставить учасника перед проблемами, рішення яких лежать за межами досліджуваного питання.

Свобода вибору – право вибору будь-якого суб'єкта діяльності, що дається всім: і у виборі форм, і у можливості представити власну точку зору.

Зворотній зв'язок – регулярно контролювати процес навчання за допомогою розвинутої системи оборотного зв'язку: підводить підсумки, оцінювати проведення семінару, мати можливість обговорювати сам процес навчання [3, с.10–15].

Водночас не можна залишити поза увагою негативні моменти, що виникають на інтерактивних заняттях. Вони зазвичай проявляються в ситуаціях, коли: партнери по команді виявляються неприємними людьми; необхідність приймати рішення в складних і невизначених умовах, поставлених в завданні, що може стати причиною нервового потрясіння; програш чи інша форма неуспіху в грі може викликати розчарування в собі; вимушена активність, некоректна поведінка самого викладача. Це все може породжувати негативне ставлення окремих учасників до інтерактивного технологій.

З огляду на перераховане, викладачі, перш ніж приступити до освоєння інтерактивних технологій, повинні здійснити самоаналіз. Це дозволить їм упевнитися, що вони повною мірою мають не тільки розвинений аналітичний і творчий потенціал, не лише мотиваційну готовність до формування відповідних компетентностей у студентів, а й усвідомлення того, що їх інтерес до студента, доброзичливість і терпимість, почуття такту і психологічна грамотність [1, с. 35]. Відтак ефективність реалізації інтерактивного навчання залежить від чіткого дотримання етики професійних відносин.

Таким чином, важливим завданням освіти в Україні є підготовка освіченого, творчого, конкурентоспроможного на сучасному ринку праці фахівця. Зважаючи на вищезазначене, реформування вищої освіти передбачає докорінну зміну підходів до організації та здійснення навчання у закладах освіти.

Отже, інтерактивне навчання є діалоговим навчанням, в процесі якого створюються умови для співпраці та взаємодії викладача зі студентами. Це сприяє розвитку комунікативних якостей і здібностей; створенню комфортних умов навчання; відчуття у кожного учасник процесу його значущості. Використання інтерактивної стратегії змінює роль і функції викладача, який лише регулює навчальний процес, займається його загальною організацією. Під час інтерактивного навчання студент вчиться критично мислити, розв'язувати складні проблеми, аналізувати інформацію, що є вимогою для формування майбутнього фахівця будь-якої галузі.

Література

1. Мерінова С. В. Методичні основи інтерактивного навчання / Мерінова С. В., Половенко Л. П. // Інтерактивний освітній простір ЗВО [Електронний ресурс]: матеріали всеукраїнського науково-практичного вебінару (м. Вінниця, 4 березня 2019 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2019. – С. 33–36.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 136 с.
3. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. / В. В. Ягоднікова. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 80 с.

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЖТЕК КНТЕУ

Актуальність теми дослідження. Використання інноваційних форм та методів в освіті зумовлено потребами часу та удосконаленням інформаційно-освітнього середовища, що формується у межах навчального закладу. Серед напрямку розвитку ІКТ хмарні технології є одними з найсучасніших.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Впровадження хмарних технологій в навчальний процес привернули увагу багатьох дослідників. В даний час спостерігається зростання досліджень щодо використання хмарних технологій в освіті серед вітчизняних авторів : М.А. Шиненко і Н.В. Сороко проаналізували зарубіжний досвід щодо впливу хмарних технологій на професійний розвиток вчителів [4, с.206]; М.П. Шишкіна, О.М. Спірін, Ю.Г. Запорожченко описали перспективи використання хмарних обчислень як платформи інформатизації сучасних освітніх систем [3, с.6]; З.С. Сейдеметова і С.Н. Сейтвелієва проаналізували онлайн-сервіси на основі хмарних обчислень та описали хмарні сервіси в освіті [1, с.105]. Тому доцільно провести аналіз існуючих досліджень, з метою виявлення найбільш перспективних програмних рішень упровадження і використання хмарних сервісів.

Мета статті: дана стаття висвітлює важливість використання хмарних технологій та їх ефективність для навчальних закладів.

Методи дослідження: дослідження проводилось у межах ЖТЕК КНТЕУ. Для досягнення мети використовувались теоретичні та емпіричні методи дослідження: аналіз науково-методичних джерел з проблеми дослідження та використання програми Lcloud в коледжі.

Виклад основного матеріалу. Існують різні тлумачення поняття «хмарних технологій». Хмарні технології – це динамічно масштабований вільний спосіб доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів у вигляді сервісів,

що надаються за допомогою мережі Internet. Як стверджує З.С. Сейдаметова , інтернет надає різні сервіси сучасному користувачу, які мають вплив на освіту, що відкриває безліч можливостей для покращення та інтенсифікації освітнього процесу, при цьому стимулює появу нових методик навчання [2, с.10].

Впровадження програми Lcloud в освітній процес ЖТЕК КНТЕУ надає можливість вирішити наступні завдання:

1. Удосконалити організацію та зосередитись на індивідуалізації навчання.
2. Покращити продуктивність самостійної підготовки студентів.
3. Вивести мотивацію до навчання на вищий рівень.
4. Активізувати освітній процес.
5. Забезпечити гнучкість навчання, вільний доступ завдяки мережі Internet.
6. Вільне користування методичними матеріалами для студентів.

Lcloud – сучасна CRM-система для керування розкладом занять, створення комплексу єдиного навчально-методичного забезпечення, портфолію викладача, електронного журналу, відомостей про студента та його рейтинг, проведення онлайн-тестування, використання «віртуальної аудиторії» тощо.

Особливого значення використання Lcloud набуває в умовах організації дистанційного навчання. Вивчення всіх функцій розкриває нові можливості як для викладачів так і для студентів коледжу.

Учасники освітнього процесу мають свої особисті сторінки, доступ до яких є індивідуальним. Особиста сторінка кожного педагога ЖТЕК містить списки груп, розклад, педагогічне навантаження, електронний журнал успішності, що дає можливість працювати у віртуальній аудиторії, користуються Google класом, календарем. Викладачі активно заповнюють індивідуальні плани, формують портфолію, що спрощує процес планування методичної, організаційної та наукової роботи.

Для ефективної роботи системи, викладачі коледжу наповнюють Lcloud навчальними матеріалами з дисциплін, які викладають, а саме: текстами лекцій,

завданнями для практичних, лабораторних, семінарських занять, тестовими завданнями. Студенти в свою чергу мають можливість ознайомитися з розкладом та в будь-який час опрацювати навчальний матеріал, пройти тести.

Постійна робота в програмі формує та удосконалює набуті навички та вміння учасників освітнього процесу з використання інноваційних методів навчання.

Висновки. Можливості використання хмарних технологій досить значні. Найголовніше, це організація спільної діяльності викладачів та студентів, а також доступність сервісу для всіх користувачів. Оскільки, перед освітнім середовищем постає завдання інтеграції хмарних сервісів в систему освітнього закладу, застосування хмарних технологій, а саме програми Lcloud, дає змогу не тільки підвищити ефективність освітнього процесу, але й розкриває ряд нових можливостей для якісної організації навчання.

Література

1. Сейдаметова З.С., Аблялимова Э.И., Меджитова Л.М., Сейтвелиева С.Н., Темненко В.А. Облачные технологии и образование / Сейдаметова З.С – С.: Диайпи, 2012 – С. 10.
2. Сейдаметова З.С., Сейтвелиева С.Н. Хмарные сервисы в образовании / Сейдаметова З.С., Сейтвелиева С.Н. // Інформаційні технології в освіті. – 2011. – №9. – С. 105-111.
3. Шишкіна М.П., Спірін О.М., Запорожченко Ю.Г. Проблеми інформатизації освіти України в контексті розвитку досліджень оцінювання якості засобів ІКТ / М.П. Шишкіна, О.М. Спірін, Ю.Г.Запорожченко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №1(27).
4. Шиненко М.А., Сороко Н.В. Використання хмарних технологій для професійного розвитку вчителів (зарубіжний досвід) / М.А. Шиненко, Н.В. Сороко // Інформаційні технології в освіті. – 2012. – №12. – С. 206-214.

Мовчан Інна,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Шестакова Анна,
кандидат економічних наук
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ВПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Одним із пріоритетів діджиталізації є сучасний освітній простір. В умовах глобальних суспільних викликів цифровізація освіти набуває важливого значення для формування компетенцій сучасної молоді.

Цифровізація (з англ. digitalization) — це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об'єднання фізичних та обчислювальних компонентів). Перехід діяльності з реального світу у світ віртуальний (онлайн)[1, с.3].

Можна виділити такі основні цифрові технології: хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, великі дані, безпаперові технології, адитивні технології (3D-друк), блокчейн, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, тощо.

Цифрові технології в сучасному світі – це не лише інструмент, а середовище існування, яке відкриває нові можливості: навчання в будь-який зручний час, безперервну освіту, можливість проектувати індивідуальні освітні маршрути, зі споживачів електронних ресурсів стати творцями. Цифровізація освіти передбачає застосування студентами мобільних і інтернет-технологій, розширюючи горизонти їх пізнання, роблячи їх безмежними. Останнім часом активно реалізується процес створення і застосування відкритих онлайн-

ресурсів, починаючи від окремих завдань, тестів до повномасштабних курсів (модулів) із формування необхідних компетенцій. [3, с.193].

Перспективним напрямом використання цифрових інструментів у освітньому процесі є хмарні технології. Найбільшу популярність і довіру користувачів у світі завоювали ІТ-продукти корпорації Google. Сервіси Google Apps for Education для освітніх закладів включають різноманітні загальнодоступні інтернет-інструменти, основною перевагою яких є доступ до інформації з будь-яких гаджетів без встановлення додаткових програмних продуктів. Єдиною вимогою до якісної співпраці є відкритий доступ до Інтернет-мережі.

Таблиця 1.

Переваги та недоліки хмарних технологій у навчальному процесі

Переваги	Недоліки
Зниження потреби в підтримці і програмному забезпеченні	Програмні збої
Швидка обробка даних	Якість каналів зв'язку
Економія часу та дискового простору	Можливий витік інформації
Зниження потреби в спеціалізованих приміщеннях і обладнанні	Можливі хакерські атаки
Можливість працювати в будь-якому місці і в будь-який час	Можлива подальша монетизація ресурсу
Можливість візуалізації інформаційного контенту	Необхідність надійного підключення до інтернету
Певний рівень безпеки	

Джерело: адаптовано авторами з [4, с. 373]

Сервіс Google Apps for Education включає такі інструменти як: сховище документів; календар; електронна пошта; інтерактивна дошка; файлообмінник; програмне забезпечення для миттєвого обміну повідомленнями та створення відеоконференцій; програмний засіб для створення форм, анкет, опитувань; програмне забезпечення для створення сайтів.

Отже, можна зробити висновок, що впровадження та використання хмарних технологій сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу на основі інтеграції традиційних педагогічних і новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій навчання. Тому вважаємо, що необхідним є організація навчального процесу з використанням хмарних освітніх сервісів, що

сприятиме кращому засвоєнню навчального матеріалу, збільшенню часу для відпрацювання навичок, підвищенню мотивації до навчання та рівня сформованості професійних компетенцій. Проте необхідно поряд з цим формувати науково-обґрунтований підхід до їх впровадження.

Література

1. «Україна 2030E — країна з розвинутою цифровою економікою», Ukrainian Institute for the Future – URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
2. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі / Карплюк С.О. // Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. – К, 2019. – 361 с. – С. 188–197.
3. Харченко А.М. Сучасні підходи до використання хмарних технологій в навчальному процесі (на прикладі сервісів Google Apps) // Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології», Київ, 19-20 вересня 2019 р. [Електронний ресурс] / МОН України, УкрІНТЕІ [та ін.]. – Київ : УкрІНТЕІ, 2019. –371-374 с.
4. Червоняк А. М. Впровадження і використання сервісів Google у навчально-виховному процесі / А.М. Червоняк // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (за підтримки представництва Торговельно-Промислової Палати України в Республіці Ірак та Iraqi-Ukrainian Business Council) «Ключові аспекти розвитку сучасної науки». Тези доповідей. – Ужгород (27 лютого 2017 р.), 2017. – С. 8-15.

КЛЮЧОВІ ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Модернізація вищої освіти передбачає підвищення якості підготовки висококваліфікованих фахівців, мобільних, готових до: вирішення нових проблем в постійно мінливих умовах; безперервного особистісно професійного зростання. У цих умовах на перше місце виходить формування у майбутнього фахівця інформаційної культури.

Інформаційна культура – частина базисної культури особистості, що характеризує інформаційну сферу життєдіяльності людини і включає сукупність знань, умінь і навичок роботи з інформаційними джерелами, наявність творчого підходу в сфері інформаційної діяльності, що дозволяє ефективно працювати при пошуку, передачі, отриманні інформації, вмінні на цій базі генерувати якісно нову інформацію.

Освіта відіграє велику роль у формуванні інформаційної культури, вона повинна формувати нового фахівця інформаційного суспільства. У цього фахівця необхідно виробляти такі навички та вміння: диференціацію інформації, виділення значущої інформації, вироблення критеріїв оцінки інформації, виробництво інформації та її використання.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу зі становлення і розвитку інформаційної культури, ми розробили модель її формування.

При моделюванні процесу формування інформаційної культури враховується його складність, багатоаспектність і безперервність. Зону формування інформаційної культури фахівця можна позначити, з одного боку, освітнім процесом у ВНЗ, з іншого – процесом самовиховання особистості.

Педагогічний зміст моделі полягає в тому, що вона дозволяє виділити актуальні перспективні завдання формування інформаційної культури: формування інформаційного світогляду; формування інформаційного тезариуса;

розвиток інформаційного стилю мислення; оволодіння ефективними методами, формами і засобами роботи з інформацією.

Зміст інформаційної культури фахівця включає в себе наступні *компоненти*, які відображають складну структуру розвитку особистості на різних рівнях її становлення:

Світоглядний компонент. В рамках цього компонента важливо сформувати інформаційний світогляд, який дозволить гармонізувати внутрішній світ людини, пізнати закони і закономірності поширення інформації в суспільстві, її впливу на людину, теоретично осмислити роль інформації в контексті освіти і культури.

Формування інформаційного світогляду тісно пов'язане з формуванням *етичного компонента*, який означає виховання особистої відповідальності за поширення інформації, принципів і переконань, що перешкоджають створенню соціально-деструктивної інформації та дезінформації. Він реалізується в інформаційній поведінці та творчій активності фахівця, в умінні вирішувати технічні, організаційні, управлінські завдання, прогнозуючи можливі наслідки своєї професійної діяльності в інтересах суспільства.

Психологічний компонент. Інформаційний стиль мислення, що входить в психологічний компонент, передбачає вироблення оптимальної реакції на інформацію, що надходить, формування вміння діяти в умовах надлишкової інформації. Інформаційний стиль мислення в умовах бурхливо зростаючих потоків інформації допоможе виробити навички психогігієни сприйняття інформації.

В рамках *соціального компонента* становлення особистості формується інформаційний тезаріус майбутнього фахівця. Тезаріус особистості являє собою соціально необхідний рівень інформованості, який служить обов'язковою умовою соціалізації особистості.

Технологічний компонент інформаційної культури реалізується в інформаційній діяльності. Інформаційна діяльність безпосередньо пов'язана з умінням особистості використовувати інформаційні ресурси суспільства.

Формування технологічного компонента включає навчання основним видам інформаційної діяльності, серед яких знайомство з інформаційними ресурсами суспільства і алгоритмами пошуку інформації, використання традиційних і комп'ютерних джерел інформації, переосмислення і практичне використання.

Емоційний компонент являє собою систему почуттів. Ці почуття супроводжують процес задоволення потреби особистості в інформації і її поведінці в інфосередовищі. Яскравість і різноманітність почуттів, що супроводжують процес задоволення потреби в інформації вкарбовуються в пам'яті і штовхають до подальших пошуків інформації для того, щоб пережити це відчуття ще раз.

Таким чином, народжується звичка до споживання інформації. Формування такої звички, виникнення почуття задоволення в процесі її пошуку, переробки, інтерпретації – важливий крок на шляху формування потреби в безперервній освіті.

Розроблена модель лягла в основу технології формування інформаційної культури фахівця, що складається з трьох *етанів*: початково-мотиваційного, когнітивно-діяльнісного і діяльнісно-рефлексивного.

В рамках *початково-мотиваційного етапу*, передбачається, що викладач буде здійснювати заходи щодо стимулювання у студентів інтересу, потреби у формуванні їх інформаційної культури за умови, коли студент бачить особистісний сенс в скоєних діях, сприймає їх як значущі, важливі, необхідні для себе. При цьому до спонукання в оволодінні інформаційною культурою повинен підводити не один, а ряд мотивів, кожен з яких виступає не ізольовано, а у взаємодії з іншими і базується на пізнавальному інтересі. До таких мотивів належать: розуміння значущості володіння особистістю інформаційною культурою; усвідомлення важливості знань і умінь в області нових інформаційних технологій; переконлива демонстрація необхідності оволодіння інформаційною культурою для майбутньої навчальної та професійної діяльності; розуміння того, що сучасний роботодавець вимагає професійно підготовлених фахівців, що міцно володіють інформаційними та

комунікаційними технологіями, відповідним програмним забезпеченням у своїй професійній діяльності в умовах інформаційного суспільства. На цьому етапі формуються інформаційні потреби особистості, розуміння інформаційних явищ і процесів, що відбуваються в соціумі. Таким чином, в основі цього етапу лежить зв'язок з майбутньою професійною діяльністю, першорядне значення набуває актуалізація професійних інтересів студентів, включення важливості формування всіх аспектів інформаційної культури в контекст майбутньої професійної діяльності.

На *когнітивно-діяльнісному етапі* викладачем організовується діяльність, що перетворює студента у знавця певних знань, вмінь, навичок. Цей етап може бути представлений у вигляді системи окремих завдань, вирішення яких веде до поставленої мети – формування інформаційної культури. Удосконалюється комп'ютерна грамотність, вміння аналізувати можливості програмних продуктів з метою виявлення доцільності їх використання в навчальній і майбутній професійної діяльності; закріплюється термінологія, яка відноситься до використання інформаційних технологій. Продуктом реалізації даного етапу буде внутрішнє новоутворення психіки і діяльності в мотиваційному, ціннісному та смисловому планах, формування знань і вмінь застосовувати його для вирішення різноманітних практичних завдань.

Мета *діялісно-рефлексивного етапу* – надати студентам можливість реалізувати в рамках самостійної роботи отримані на попередніх етапах знання і вміння, накопичений досвід в самостійній діяльності. Даний етап роботи передбачає здатність студента самому організувати свою діяльність, що йде паралельно з основним освітнім процесом, відповідно до поставлених завдань викладачем. Для організації самостійної роботи студентів в рамках формування інформаційної культури визначені умови і розроблена програма дій включають в себе: стимулювання усвідомлення студентами доцільності, важливості самостійної роботи; використання нових інформаційних технологій.

Таким чином, формування інформаційної культури має бути спеціально організованим, цілеспрямованим процесом, який передбачає отримання

студентами спеціальних знань і умінь. Інструментами формування інформаційної культури є бібліотека з сучасною пошуковою системою, персональний комп'ютер з програмами та пристроями отримання, передачі, обробки та зберігання інформації, локальна і глобальна інформаційні мережі.

Література

1. Гуревич Р. С. Інформаційна культура – важлива складова загальної культури особистості //Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми /Зб. наук. пр. у 2-х част. – Ч.1. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2011. – С. 42-47.

2. Джинчарадзе Н. Г. Інформаційна культура особи: формування та тенденції розвитку (соціально-філософський аналіз): Дис... д-ра філос. наук: 09.00.03. – К.: Київський ун-т ім. Т. Шевченка, 2007. – 452 с.

3. Хмельницький О. О. Інформаційна культура сучасного фахівця //Творча особистість у системі неперервної професійної освіти: Матеріали Міжнар. наук. конф. – Харків: ХДПУ, 2009. – С. 390-393.

Людмила Ольшевська,
викладач Житомирського торговельно –
економічного коледжу КНТЕУ

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ (FEEDBACK) – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

«Вчитися легко, коли вчитися цікаво»

Що таке «фідбек»? Це англomовне слово, яке прийшло з технічної англійської мови. *Feedback* буквально перекладається як «зворотне харчування». У широкому сенсі воно означає зворотний зв'язок, відгук, реакцію. Найчастіше його використовують в сферах управління людьми, продажах, навчанні. Якісний фідбек допоможе поліпшити якість певної роботи і дати поштовх до подальшого розвитку.

Метою статті є аналіз організації зворотного зв'язку для забезпечення ефективної взаємодії студентів як з викладачем, так і з навчальними матеріалами для підвищення якості навчання. На сьогодні актуальними залишаються питання: що відбувається із студентською аудиторією, чому втрачається взаєморозуміння між викладачами і студентами, чим викликана пасивність студентів, їх небажання працювати в повну силу.

Сучасний стан справ в освіті вимагає від сучасного викладача використовувати в навчальному процесі нові підходи, нові методи донесення інформації і зворотного зв'язку. Все більш широко впроваджуються інформаційні технології майже у всі сфери життя та діяльності людини, в тому числі й у процес навчання. Крім того, важливим є розробка таких методів, які були б не лише інноваційними, але й цікавими для сучасного здобувача освіти. Не меншою проблемою залишається нагальна потреба у використанні методів навчання, що могли б вирішувати одночасно декілька завдань навчального процесу. Таким чином, перед викладачем постає достатньо складна проблема – розроблення та впровадження у навчальний процес інноваційних та одночасно цікавих за своєю формою та поданням для здобувачів освіти методів викладання. Останнім часом в практику навчального процесу в Україні стали впроваджувати інтерактивні техніки навчання із винесенням навчального процесу за межі навчальних аудиторій.

Зворотний зв'язок є важливим механізмом освітнього процесу. У всіх навчальних концепціях йому відводиться суттєва роль. Чому він зворотний? Інакше кажучи, маючи на увазі зворотний зв'язок, говорять як про необхідність отримувати його від студентів викладачу, так і навпаки, від викладача до студента. Викладачі, отримавши реакцію від студентів, мають можливість оперативно коригувати процес навчання, а студенти швидко отримують результати і мають можливість якісно покращити свій рівень знань. Важливим для встановлення ефективного зворотного зв'язку є дотримання ряду принципів та власних методик щодо його організації та впровадження.

До прикладу, під час лекцій можна запропонувати кожному студентові чистий аркуш паперу, де він вказує прізвище і групу. Під час заняття він записує запитання і пропозиції. Таким чином, наприкінці заняття викладач отримує «фідбек» від кожного студента на прочитану лекцію. Отримана інформація аналізується викладачем і на наступному занятті надаються відповіді на запитання та роз'ясненню незрозумілих моментів. В результаті такої методики триває постійне спілкування між аудиторією, де викладач контролює всі етапи процесу навчання, виявляє інтереси студентів та ступінь засвоєння матеріалу, відстежує динаміку накопичення знань. На практичних заняттях регулярний зворотний зв'язок із аудиторією можна налагодити за методикою «три скриньки». Суть її полягає в тому, що на парті покладено три конверти - скриньки: що сподобалося, що не сподобалося і що незрозуміло. У кінці заняття свої анонімні відзиви про проведене заняття студенти вкладають у один із означених конвертів. Анонімність є важливою для того, щоб отримати максимально відверті відповіді та виявити можливе незадоволення від ходу роботи або її результатів.

Ще одним важливим джерелом інформації для викладача про свою роботу може стати анонімне анкетування, яке проводить сам викладач з певною періодичністю. Не треба боятися такої креативної складової «фідбеку». Така анкета дає багато інформації про ефективність обраних методів навчання, ступінь задоволеності студентів процесом та результатами роботи, а також про ступінь досягнення поставленої мети.

Для отримання ефективного зворотного зв'язку, студентам доречно пропонувати завдання різного ступеня складності. Якщо студенти правильно виконали прості завдання, то можна робити висновок про досконале володіння цим матеріалом і рекомендувати студенту переходити на більш високий рівень застосування отриманих знань. Неправильно виконані прості завдання сигналізують про певні прогалини у знаннях, на які потрібно вказати студенту та рекомендувати програму їх самостійного усунення. Зазвичай достатньо буде перечитати матеріал, виконати певні дії за зразком. Складні завдання, виконані

правильно, свідчать про міцні знання матеріалу, студенту доречно надати схвальний відгук і показати, що він досяг певної мети і готовий рухатись далі, можливо, навіть за індивідуальною програмою.

В світлі останніх подій, вимушене дистанційне навчання поставило викладачів та студентів перед непростими викликами. В умовах дистанційного навчання, організація взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, впровадження якісно нових ефективних форм зворотного зв'язку набувають особливого значення.

Дистанційне навчання, пройшовши стадію експериментального випробування, сьогодні стає рівноправною формою освіти поряд з очною формою навчання. Така форма навчання має об'єктивні переваги – гнучкість, відкритість, інтерактивність, значна індивідуалізація. Але ізолюваність студента ускладнює процес спілкування між ним і викладачем, а також іншими студентами. Зворотний зв'язок є не лише засобом спілкування в дистанційному середовищі, але й одним з основних засобів навчання. Він здатен значно підвищити обмежений вплив викладача на студента. Ефективність зворотного зв'язку зумовлюється, зокрема, розумінням того, що він є поєднанням двох взаємопов'язаних елементів – змісту та термінів надходження. У дистанційному навчанні наявні майже всі традиційні способи взаємодії між викладачем і студентами. Сучасні засоби комунікацій відкривають перед студентами такі самі можливості, як і під час очних навчальних контактів, а нерідко істотно їх розширюють.

Ефективним зворотний зв'язок у дистанційному навчанні буде за дотримання певних умов, а саме, якщо «фідбек» буде регулярним, достатнім та деталізованим, пов'язаним з метою оцінювання завдання та критеріями, зрозумілим для студента, чітко пов'язаним з майбутніми завданнями, сфокусованим, у першу чергу, на навчальних цілях, а потім – на оцінювання. Зворотний зв'язок в дистанційному навчанні не реалізується наразі. Він багатоступеневий і різноманітний. Завдання викладача – заохотити студента до спілкування, налагодити доброзичливі стосунки, донести ще раз інформацію

про доступність допомоги та підтримки. Спілкування доцільно організувати в межах обміну письмовими повідомленнями або надання консультацій on-line.

Таким чином, ефективно налагоджений зворотний зв'язок в освітньому процесі зможе суттєво покращити якість знань студентів.

Література

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. – К., 2006.– 256 с
2. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – 583 с.
3. Концепція нової української школи [Електронний ресурс]. Сайт МОН України. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch2016/konczepczyia.html>

Мар'яна Омелько,
викладач Могилів-Подільський технологіко-економічний коледж
Вінницького національного аграрного університету

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ МЕТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК»

На якість професійної підготовки фахівця значною мірою впливають методики, які застосовуються в процесі його навчання, його професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Це спонукає викладача до застосування різноманітних активних методів навчання. Саме в навчанні викладач повинен створювати умовні ситуативні проблемні моменти, які б навчили студентів орієнтуватися у подальшій реальній роботі, бути мобільними фахівцями, вчасно орієнтуватися в будь-якій економічній ситуації чи проблемі. Досить вдало демонструються всі сучасні та доречні методики викладання під час проведення відкритих занять. Вважаю, що саме відкрите заняття є формою реалізації методичної мети.

Визначення методичної мети заняття доцільне тому, що воно зобов'язує викладача цілеспрямовано готуватися до заняття, проводити його так, щоб найбільш рельєфно показати свій досвід роботи. Водночас, визначення

методичної мети відкритого заняття вимагає цілеспрямованого спостереження викладачів, які присутні на занятті. Знаючи методичну, начальну, розвиваючу та виховну цілі заняття, викладачі мають змогу простежити, як вони реалізуються. Усе це підвищує ефективність відкритого заняття з погляду його ролі у пропаганді позитивного досвіду.

Методична мета заняття повинна відображати вибрану домінуючу методику чи технологію проведення заняття. Це допоможе найконструктивніше й об'єктивно підійти до його самоаналізу та аналізу, вірність підібраних методів і прийомів, форм організації заняття тощо.

При викладанні фінансового обліку за методичну мету найчастіше ставлю:

- систематизація професійної сформованості, розвитку творчої самостійності студентів, поглиблення їх інтересу до обраного фаху;
- впровадження інтерактивних методів навчання при формуванні професійної компетентності спеціалістів;
- удосконалення методики імітації професійної діяльності через систему реалізації міждисциплінарних зв'язків;
- формування професійних компетенцій через інтерактивні методи навчання та реалізацію міждисциплінарних зв'язків;
- формування професійних знань із застосуванням інтерактивних методів та диференційованого підходу до навчання;
- удосконалення методики інтерактивних технологій навчання професійного спрямування.

Для того, щоб вдало реалізувати методичну мету заняття застосовую різноманітні педагогічні методи. Серед них переважають:

- 1) на лекційному занятті – переважно використовую інтерактивні методи навчання: випереджуюче завдання, пояснювально-ілюстративний, інформаційно-комунікативний, синтез знань, контролюючий тест-відповідь, робота з нормативним документом, реалізація міжпредметних зв'язків, метод

діалогового викладення, контролююча бесіда, формування професійних компетенцій, розгляд виробничої ситуації, мультимедійна презентація;

2) під час практичних занять – застосовую різноманітні форми і методи навчання (вирішення виробничих завдань, метод імітації професійної діяльності, розбір документації, робота в малих групах, консультування, корекція, мультимедійна презентація, виконання письмових інтегрованих професійних завдань);

3) при проведенні семінарських занять з д-ни «Фінансовий облік» застосовую такі форми і методи навчання, які сприяють розвитку професійного світогляду студентів, формують професійні вміння використовувати знання на практиці, а також дають можливість розвивати предметні компетенції згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики молодшого спеціаліста з бухгалтерського обліку. Серед них переважають методи рейтингового контролю навчальних досягнень, робота в малих групах, вирішення проблемної ситуації, виступи з міні-доповідями, відеодемонстрація, контролююча бесіда, усне опитування, запитання-відповідь, мультимедійна презентація, виконання індивідуальних інтегрованих професійних завдань тощо.

На мою думку, форми та методи навчання, які застосовую при викладанні, підвищують активність і самостійність студентів, забезпечують процес ранньої адаптації до роботи за спеціальністю, реалізацію міждисциплінарних зв'язків, предметних компетенцій, сформованих в процесі вивчення дисципліни та необхідних для професійної діяльності. Постійно використовую технічні засоби навчання на занятті. На кожному занятті реалізую міжпредметні зв'язки. Звертаю увагу студентів на критерії оцінювання навчальних досягнень студентів впродовж усього заняття.

Література

1. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті / Л. І. Даниленко. – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.

2. Нападовська Л.В. Проблеми підготовки фахівців з обліку та аудиту, їх професійне визнання // Бухгалтерський облік та аудит. – 2004. – № 8. – С. 41-44.

3. Чижевська Л.В. Методика облікових дисциплін: Навчальний посібник / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 504 с.

Перішко Наталія,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка проблеми. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації процесу, пізнавальної діяльності, яка ставить за мету створити зручні та цікаві умови навчання для кожного окремо взятого студента.

Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії.

Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншим, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання студенти отримують досвід спілкування з іншими людьми, вчать критично мислити, обґрунтовувати та аналізувати рішення, розвивають свої здібності.

Формування мети. Метою праці є узагальнення апробованих й інноваційних методів активної та інтерактивної взаємодії студентів та викладача для формування професійних компетентностей фахового молодшого бакалавра.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибираючи метод навчання, варто враховувати час, відведений на вивчення певної теми, а також значущість навчального матеріалу для подальшої професійної або освітньої діяльності студента[1,с.36].

Інтерактивні технології навчання, які застосовуються при викладенні економічних дисциплін, можна класифікувати в основні чотири групи:

1. Кооперативне навчання: робота в парах, два-чотири-всі разом, синтез думок, пошук інформації, коло ідей.

2. Колективно-групове навчання: мікрофон, мозковий штурм, аналіз ситуацій, дерево рішень.

3. Ситуаційне моделювання: імітаційні ігри-тренінги, рольові ігри.

4. Опрацювання дискусійних питань: займи позицію, дискусія.

Робота в парах – найпоширеніший метод. Під час проведення економічних диктантів, розв’язування тестів, опитування з питаннями і завданнями студенти отримують завдання парами, але виконують їх самостійно, потім перевіряють результати напарника, оцінюють їх, коментують і доповнюють.

Цей метод розвиває у студентів навички спілкування у групі, вміння переконувати, вести дискусію.

Синтез думок – метод, який використовується під час практичного заняття. Студенти об’єднуються в групи, пересідають так, щоб усі члени групи добре бачили один одного. Далі вони розподіляють ролі, що будуть виконувати під час групової роботи. Цей метод можна використовувати на семінарських заняттях. Він розвиває співпрацю студентів в групах.

Коло ідей – викладач об’єднує студентів у кілька груп, кожна з них виконує одне і теж завдання, яке містить кілька питань. Кожна група по черзі представляє відповідь лише на одне питання проблеми, що обговорюється, поки не вичерпаються всі ідеї.

Цей метод ефективний при вирішенні суперечливих питань, створенні реєстру ідей та залученні студентів до обговорення поставленої економічної проблеми.

Мозкова атака - викладач записує проблемне питання на дошці і пропонує всім студентам висловлювати свої ідеї, коментарі. Усі пропозиції студентів записуються на дошці в порядку їх надходження без зауважень, коментарів чи запитань. Жодна ідея не пропускається, навіть абсурдна чи фантастична. Студенти можуть розвивати свою ідею, змінювати її на іншу, висувати нову, знову повертатися до попередньої.

Цей метод використовується для того, щоб зібрати якомога більше ідей щодо вирішення конкретної проблеми. Він спонукає студентів проявити уяву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свої думки.

Аналіз ситуацій – метод, який застосовують при вивченні деяких аналітичних понять, коли студенти засвоюють та аналізують певні ситуації, випадки з життя; правові, історичні, економічні, у яких стикаються інтереси людей: життєві погляди, позиції.

Викладач пропонує підготовлену життєву, виробничу чи гіпотетичну спірну ситуацію і разом з студентами аналізують:

- Якими є факти?
- У чому проблема ситуацій?
- Якими можуть бути аргументи?
- У чому полягає рішення?

Цей метод навчає студентів ставити питання, відрізняти факти від думок, виявляти важливі та другорядні обставини, аналізувати та приймати рішення.

Дерево рішень – викладач пропонує студентам економічну життєву ситуацію, яка може мати не одне, а кілька (наприклад, три) рішення з позитивними і негативними наслідками. Зразки рішень пишуться на дошці або на окремих картках, які роздаються кожному студентові. Викладач дає необхідну додаткову інформацію (в окремих випадках домашнє завдання). Обговорюється кожен варіант рішення, його позитивні та негативні сторони. Кінцевим результатом має бути лише один варіант, який іноді приймають голосуванням простою більшістю голосів.

Такий метод допомагає студентам проаналізувати на краще зрозуміти механізм прийняття складних економічних рішень.

Рольові ігри – метод, який потребує значної попередньої роботи студентів у домашніх умовах по підготовці до заняття. Застосовується викладачем при проведенні семінарських занять. Студенти об'єднуються в групи (підприємства) і розподіляють між собою ролі. Починають створювати своє підприємство, визначають форму власності, джерела формування коштів підприємства тощо.

Такий метод незамінний для розвитку активності студентів, саморегуляції, уміння відстоювати свої погляди, аргументовано спростовувати неправильні думки інших. Одночасно розширюється загальноосвітній світогляд студентів.

Займи позицію (власна думка) – метод, при якому студентам пропонується питання, на які може бути дві відповіді «за» чи «проти». Кожен обирає свою власну позицію і при обговоренні відстоює її, доводячи достовірність своєї думки.

Розглядаючи протилежні позиції з дискусійної проблеми, студенти знайомляться з альтернативними поглядами, прогнозують, які наслідки матимуть індивідуальні позиції, використовують на практиці уміння захищати власну позицію, вчаться вислуховувати інших.

Дискусія – викладач чітко формулює перед студентами тему, доводить план дискусії. Це робиться заздалегідь, щоб студенти змогли підготуватись до обговорення; попрацювати з літературою, довідниками, підготувати собі нотатки.

Дискусія є важливим засобом пізнавальної діяльності. Вона сприяє розвитку критичного мислення студентів, дає можливість визначити власну позицію, формує навички аргументації та відстоювання своєї думки, поглиблює знання з обговореної проблеми.

Висновки. Таким чином, аналіз методико-педагогічної літератури та досвід практичного застосування активних й інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти доводить, що використання досліджуваних методів при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, їхньому самостійному пошуку шляхів і варіантів вирішення поставлених навчальних завдань, ефективній співпраці та взаємодії між студентами, формуванню в них навичок роботи в команді, формуванню власної думки, життєвих і професійних навичок, виходу на рівень усвідомленої професійної компетентності[1,43с]. Вибір методу залежить від навчальної дисципліни і конкретної теми. У навчальному процесі використовують як

окремі елементи технологій, так і кілька методів у сукупності. Інноваційні підходи до проведення занять допомагають сформувати сучасного креативного фахівця своєї справи.

Література

1. Башкір І.О. Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі: зб.наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2018. – с. 33-44

Альона Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

«SOFT SKILLS» – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Процеси глобалізації, зумовлені переходом людства до інформаційно-цифрового суспільства, спонукають розвиток нових тенденцій в освіті, створення сучасних освітніх технологій пошуку альтернативних форм освіти, інноваційної стратегії навчання й виховання, розгляду освіти в контексті культури і творчості тощо [2].

Опираючись на основні пріоритети освіти (серед яких нині варто назвати: вміння швидко адаптуватися до змін і сучасних потреб суспільства, володіння навичками роботи з різноманітними інформаційними джерелами, здатність активно діяти, оперативно приймати рішення в нестандартних ситуаціях і навчатися протягом усього життя), компетентнісний підхід підсилює її практикоорієнтованість, оскільки акцентує увагу на її результатах. Із позицій цього підходу, результатом освітнього процесу вважається не обсяг засвоєної під час навчання інформації, а навички та здатність особистості ефективно діяти в багатоманітних ситуаціях, що можуть виникнути в різних сферах життєдіяльності людини, в тому числі у професійній.

У професійному середовищі прийнято виділяти два типи навичок: «hard skills» («тверді» навички) – професійні, технічні знання та вміння, які можна наочно продемонструвати та «soft skills» («гнучкі» або «м’які» навички) –

комунікативні, ораторські, управлінські. Ліквідація розриву у навичках, які потребують роботодавці, а також дослідження їх впливу на формуванні управлінської компетентності залишається актуальною проблемою сьогодення [3].

Останні дослідження ринку праці відображають помітну тенденцію значної зацікавленості працедавців до «soft skills» у роботошукачів. Більшість роботодавців вважають їх так само важливими, як і професійні знання та вміння.

«Soft skills» – це збірний термін, який посиляється на безліч варіантів поведінки, що допомагають людям в роботі, зокрема командній, а також успішно соціалізуватися. Ключове, на що звертають увагу в першу чергу – це комунікативні вміння. Ще одна риса – це ситуаційна обізнаність. Іншою важливою рисою «soft skills» є адаптивність або гнучкість. Здатність бути дипломатичним і тактовним, навіть коли присутні якісь розбіжності або конфлікти – ще одна ключова риса з набору «soft skills».

У дослідженні, проведеному Гарвардським університетом, зазначено, що 80% досягнень у кар'єрі визначаються м'якими навичками та лише 20% - важкими навичками.

Експерти вважають, що тренінги з формування м'яких навичок повинні проводитися у навчальних закладах для здобувачів освіти, для ефективного виконання їх у навчальному середовищі та на майбутньому робочому місці. Саме тому 85% тренінгових програм і курсів онлайн та офлайн сьогодні орієнтовані на освоєння саме «soft skills».

Професійні вміння та навички застарівають, а «soft skills» є актуальними завжди. В Україні поняття «soft skills» є відносно новим та недослідженим. Хоча, реагуючи на запити ринку праці, різні тренінгові агенції пропонують різноманітні програми, спрямовані на розвиток «soft skills» [1].

Розвиток та напрацювання «soft skills» для студентів — об'єктивна вимога ринку праці. Керівництво навчальних закладів має реагувати на ці запити, запроваджувати відповідні нові навчальні програми підготовки з метою

охоплення всього спектру розвитку «м'яких» навичок у студентів під час навчання.

Література

1. Длугунович Н. А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців / Н. А. Длугунович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 6 (219). – С. 239-242.
2. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 2. – С. 162-166.
3. Повстин О.В., Козяр М.М. Значення «soft skills» у формуванні управлінської компетентності фахівців у галузі безпеки людини // Вісник ЛДУБЖД. – 2019. – №20. – С. 122-125.

Володимир Протасов, Ірина Хробуст,
викладачі Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

БІНАРНЕ ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ТЕМУ «ФОРМИ І СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ»

Постановка наукової проблеми. Проведення бінарних занять дозволяє інтегрувати знання з різних областей для рішення однієї проблеми, дає можливість застосувати отримані знання на практиці. Для сучасного етапу реформування освіти в Україні характерним є вдосконалення змісту навчальних програм, зростання обсягу необхідної інформації і зменшення часу, відведеного для її засвоєння.

Аналіз попередніх досліджень. Особливостям проведення інтегрованих занять присвячено роботи багатьох відомих педагогів: Т. Вахрушевої, І. Зязюна, Л. Пироженко, О. Пометун, А. Фасолі, В. Химинець та інших, але потребує додаткових досліджень проведення бінарних занять при вивченні студентами обліково-економічних дисциплін.

Мета дослідження. Метою роботи є розгляд деяких особливостей проведення бінарних лекційних занять з бухгалтерського обліку та економіки підприємства при вивченні питань, пов'язаних з порядком нарахування, проведенням утримань та виплатою заробітної плати працівникам.

Виклад основного матеріалу. Завдання сучасного викладача полягає передусім у тому, щоб максимально активізувати внутрішні ресурси студентів. Для цього педагогу потрібно знайти такі підходи, форми й способи організації навчання, які б апелювали до власного досвіду студента, активізували б його емоційну, інтелектуально-вольову, моральну сфери, підключали їх б до процесу пізнання. Однією з таких форм навчання є бінарні заняття.

Використання інтегрованих методів має переваги в тому, що дозволяє урізноманітнювати навчальну діяльність, позбавлятися шаблонів, сприяє підвищенню активності студентів, а отже – і ефективності заняття. Моделюються реальні ситуації обговорення теоретичних і практичних питань двома спеціалістами, наприклад представником двох різних наукових шкіл чи теоретиком і практиком. Наявність двох джерел змушує порівнювати різні точки зору, приймати якусь з них чи формувати власну [3, с. 120].

Для прикладу розглянемо бінарне лекційне заняття, яке можна провести при вивченні форм та систем оплати праці на підприємстві. Для ефективного проведення заняття для студентів складено робочий зошит який містить зміст навчальних завдань, що пропонуються студентам на занятті, основні короткі теоретичні відомості. Особливістю його є те, що навчальні приклади з економіки, пов'язані з нарахуванням різних видів оплати праці, оформлені у вигляді таблиць, що розв'язуються студентами на заняттях з бухгалтерського обліку. Таблиці містять зміст господарської операції, кореспонденцію рахунків та суму. Завдяки цьому студенти бачать взаємозв'язок даної теми з бухгалтерським обліком та економікою підприємства, записи не дублюються та значно економиться час.

На організаційному етапі заняття викладачі повідомляють тему, мету заняття, розкривають міждисциплінарні зв'язки. З метою мотивації навчальної

діяльності звертаємо увагу студентів на те, що нарахування та виплата заробітної плати проводиться на будь-якому підприємстві і є багато питань, пов'язаних з оплатою праці, які завжди цікавлять найманих працівників та роботодавців.

На основному етапі заняття викладач бухгалтерського обліку звертає увагу студентів на те, що умови і розміри оплати праці працівників підприємства визначаються Кодексом Законів про працю та іншими нормативно-правовими актами України, генеральною та галузевими угодами та колективним договором відповідно Закону України від "Про оплату праці" із змінами та доповненнями. Форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, схеми посадових окладів, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних та гарантійних виплат встановлюються підприємством в колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та галузевими (регіональними) угодами [2, с.320]. Студентам пропонується в робочих зошитах переглянути пункти зразка Колективного договору, де розглядаються оплата праці, регулювання заробітної плати та її захист.

Викладач економіки звертає увагу студентів, на те що у практиці господарювання підприємств найбільш поширеними формами оплати праці є погодинна і відрядна. Кожна з них передбачає використання різних систем оплати праці [1, с.155]. Викладач наводить характеристику систем погодинної та відрядної оплати праці, до яких відносять пряму погодинну, погодинно-преміальну, окладну систему, пряму відрядну, відрядно-преміальну, відрядно-прогресивну, непряму відрядну, тощо. Студенти в робочих зошитах проводять нарахування сум заробітної плати, відповідно до вказаних систем плати праці, для цього розв'язуються кілька типових прикладів.

Велике значення для подальшого вивчення теми є розгляд бухгалтерських рахунків. Викладач бухгалтерського обліку акцентує увагу на рахунках, що призначені для обліку розрахунків з оплати праці, надає їм характеристику,

типову кореспонденцію з іншими рахунками, все це також є в робочих зошитах студентів. Знання бухгалтерських рахунків застосовується при розгляді питань, пов'язаних з порядком нарахування різних видів основної та додаткової заробітної плати, проведенням відрахувань на соціальні заходи, утримань з доходу працівника та виплатою заробітної плати. Викладач бухгалтерського обліку пропонує повернутися до розглянутих прикладів нарахування погодинної та відрядної заробітної плати в робочих зошитах та проставити в них кореспонденцію рахунків.

При розгляді питання щодо нарахувань на соціальні заходи, викладач економіки звертає увагу на обов'язковість роботодавців проводити нарахування єдиного соціального внеску та своєчасне перерахування його до бюджету. Звертається увага на діючі відсотки нарахувань згідно чинного законодавства. Важливе значення при вивченні даної теми слід приділити проведенню утримань з доходу працівника. Викладач економіки характеризує обов'язкові та добровільні утримання з доходів працівників, наводить ставки утримань згідно чинного законодавства. Викладач бухгалтерського обліку пропонує повернутися до прикладів по нарахуванню оплати праці в робочих зошитах та визначити суму єдиного соціального внеску, здійснити утримання податку з доходів фізичних осіб, військового збору, тощо. Студенти визначають кореспонденцію рахунків та відповідні суми.

Важливе значення має розгляд питань, пов'язаних з виплатою заробітної плати працівникам підприємств та організацій. Викладач економіки наголошує на відповідальності роботодавців за несвоєчасну виплату заробітної плати, роз'яснює, що виплата заробітної плати працівникам має проводитися двічі на місяць, наводить строки виплати заробітної плати. Викладач бухгалтерського обліку пропонує повернутися до робочих зошитів та продовжити приклади, пов'язані з обліком заробітної плати. Тепер потрібно визначити суму заробітної плати, яку потрібно виплатити працівникові за відпрацьований час або виконану роботу. Одночасно в робочих зошитах відображаємо господарські операції, пов'язані з перерахуванням податків та зборів при виплаті заробітної

плати.

Важливим етапом заняття є узагальнення та контроль знань. Для цього пропонуємо знайти помилки в розрахунках, установити відповідність між терміном та його значенням, тощо. На заключному етапі заняття підводимо підсумки, оголошуємо домашнє завдання.

Висновки. Проведення бінарних занять сприяє активізації пізнавальної діяльності, дає поштовх активному, емоційному сприйняттю нових знань, розвитку творчого, самостійного, гнучкого мислення. Інтегровані заняття відповідають провідним тенденціям розвитку освіти, вносять новизну, оригінальність в педагогічний процес навчання студентів при вивченні ними обліково-економічних дисциплін, зокрема бухгалтерського обліку та економіки підприємства.

Література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посіб. / І.Б. Садовська. Т.В. Божидарнік. К.Є. Нагірська. – К. : «Центр учбової літератури». 2013. – 688 с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч.посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

Катерина Рибалко, Євген Рибалко,
викладачі ВСП «Бердянський коледж
Таврійського державного агротехнологічного
університету ім. Д. Моторного»

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Креативність вносять в топ-навичок для майбутнього, тренінги та книжки пропонують безліч способів її зміцнити. Виникає питання: чому розвинуте креативне мислення прописується у вимогах до вакантних місць і згадується в резюме кандидатів на посади?

Аналіз сучасного ринку праці наголошує, що це є прямою вимогою часу — часу, коли запитань є більше, ніж готових рішень; часу, коли досвід п'ятирічної давності не зацікавлює, бо втратив актуальність; часу, коли в повітрі запах змін, і їх очікують від кожного на своєму місці. Креативність додає цінності працівникові, та підвищує престижність робочого місця.

Інноваційна освіта спирається на врахування змін суспільних запитів до особистості, у зв'язку з чим посилюється науковий інтерес до педагогічної креативності, теорія й практика якої базується на загальних психолого-педагогічних підходах до проблем творчості, творчих здібностей.

Спроба зламати штампи та стандарти, створювати якісно нові ідеї, саме потреба у таких людях, здатних орієнтуватися в інформації, що швидко накопичується, в соціально-економічних умовах, що змінюються, готових проявляти творчий підхід при оцінці ситуацій і пошуку оптимальних рішень. Творча діяльність має соціальний характер, тому її проблемами займаються такі науки, як філософія, соціологія, психологія, педагогіка. Інноваційні процеси у вітчизняній освітній системі засновані на особистісно-орієнтованому підході [1, с. 54]. У педагогічній науці важливе місце відведено проблемам формування творчої особистості, звідси й велика увага до дослідження креативності як однієї із загальних здібностей людини, до умов і можливостей її формування при навчанні і вихованні, зокрема при підготовці майбутніх фахівців до їх професійної діяльності, самореалізації й саморозвитку.

Термін «креативність» в перекладі з англійської означає «творчі здібності». Основу цього слова становить іменник «creativity» (творчість), який походить від латинського слова «creatio» (створення). Ще й досі не існує чіткої дефініції поняття «креативність», тому науковці дають такі його тлумачення: творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і входять до структури обдарованості як незалежного фактора; внутрішній процес, який спонтанно продовжується в дії (Ф.Баррон); здатність шукати рішення у нестандартній ситуації, спрямованість на нове і уміння глибоко усвідомлювати власний досвід (Е.Фром); етап натхненної

творчості процес деталізації творчого продукту та надання йому конкретної предметної форми (А.Маслоу) [4, с.16].

Основоположниками теорії креативності названо Дж. Гілфорда і Е. П. Торренса; вони пов'язували цю особистісну якість з дивергентним мисленням, яке (на відміну від конвергентного) направлене на вирішення завдань, що допускають декілька нестандартних рішень, декілька правильних відповідей. Ще в 1950 році Гілфорд виступив з пропозицією вивчати креативність на звичайних людях (не геніях).

Позиція Дж. Гілфорда і Е. П. Торренса полягає в твердженні, що творча здібність (креативність) є самостійною здібністю, незалежною від інтелекту. Джой Пол Гілфорд у створенні концепції креативності взяв за основу свою кубоподібну модель структури інтелекту. Гілфорд виокремив такі основні параметри креативності: оригінальність (здатність продукувати віддалені асоціації, незвичайні відповіді); семантична гнучкість (здатність виявити основну властивість об'єкту і запропонувати новий спосіб його використання); образна адаптивна гнучкість (здатність змінити форму стимулу так, щоб побачити в ньому нові ознаки й можливості для використання); семантична спонтанна гнучкість (здатність продукувати різноманітні ідеї в нерегламентованій ситуації).

Дж. Гілфорд висунув дві проблеми креативності, що піддаються вивченню:

- “Як ми можемо відкрити креативні обіцянки в наших дітях і молоді?”;
- “Як ми можемо сприяти розвитку креативних особистостей?” [2, с.80].

Перша проблема пов'язана з тестуванням; вона визначила свою методологію. Розробляючи відповідні тести, Гілфордом і Торренсом було застосовано психометричний підхід до вивчення креативності. Друга проблема, виокремлена Гілфордом, ініціювала розробку моделей креативності, програм, що розвивають творчі здібності.

У сучасних вітчизняних роботах, присвячених дослідженню креативності, дається узагальнююча характеристика її моделей, запропонованих зарубіжними

дослідниками. Так, І. В. Гріненко в своєму дисертаційному дослідженні приходить до висновку, що в сучасній психології й педагогіці не існує єдиної структури або моделі креативності, проте в усіх моделях зроблено акцент на важливості особистісних рис. Утверджується, що провідну роль в креативності відіграє мотивація (Т. Амабайл, Д. Треффінджер, К. Урбан); необхідною умовою створення позитивного емоційного фону є середовище, в якому панує креативний клімат (Д. Треффінджер); продукт креативного процесу повинен відрізнятися оригінальністю, свідомістю, виразністю й економією (П. Джексон, А. Кестлер, С. Мессик); креативні досягнення неможливі без специфічних знань з проблеми креативності (Т. Амабайл) і володіння методами й прийомами генерування й аналізу ідей (Д. Треффінджер, К. Урбан) [3, с.70].

У середині 40-х років ХХ століття дослідник Г. С. Альтшуллер (1926—1998), почав вивчати не психологію кожного винахідника, а продукт його діяльності — реальний і корисний винахід високого рівня. Мета була конкретною й цілком прагматичною: виявити хід думок винахідника під час пошуку геніального рішення, формалізувати їх, тобто перевести в алгоритми й формули, і навчити кожного інженера вирішувати технічні проблеми на рівні геніальних винахідників. Такий підхід дав змогу Альтшуллеру відійти від індивідуальних особливостей мислення окремих винахідників, виявити загальні закономірності їхньої розумової діяльності під час пошуку рішення технічних проблем і створити ТРВЗ — теорію рішення винахідницьких завдань. З розвитком ТРВЗ її технології почали успішно застосовуватися під час пошуку вирішення різних проблем в інших сферах діяльності.

Відомі різні програми, що розвивають творчі здібності. Привертають увагу принципи розвитку креативного мислення, сформульовані Е. де Боно (автором книги “Рождение новой идеи”):

- виділення необхідних і достатніх умов вирішення завдання;
- розвиток готовності відмовитися від минулого досвіду, отриманого при вирішенні подібних завдань;
- розвиток здатності бачити багатофункціональні речі;

- розвиток здібності до об'єднання протилежних ідей із різних галузей і використання отриманих асоціацій для вирішення проблеми;
- розвиток здібності до усвідомлення ідеї, що поляризує в даній галузі знань і звільнення від її впливу.

В українських дослідженнях останніх років активно розробляється проблема формування креативності у майбутніх фахівців. Аналізується попередній досвід за визначенням ролі цілепокладання в творчому процесі (Ф. Баррон, С. Тейлор, Х. Гарднер і ін.), розглянуто точки зору зарубіжних учених на умови, причини, що сприяють або перешкоджають прояву креативності (Р. Ліндсей, К. Халл, Р. Томпсон) [1, с.89].

Розглянувши погляди ряду сучасних українських дослідників на підходи до проблеми креативності в зарубіжній науці (друга половина ХХ століття), переконуємося в різноманітності цих підходів і в неослабній увазі до цієї проблеми. О. В. Морозов висловив думку, що креативність розглянуто як особистісну категорію, суперечки стосувалися уточнення її трактування як дивергентного мислення, або як інтелектуальної активності, або як інтегрованої якості особистості. У цілісній людській особистості креативність, її рівень, структура й особливості тісно взаємозв'язані з іншими аспектами людської індивідуальності – специфікою пізнавальних процесів і особистісних рис.

Проводиться робота, направлена, зокрема, на вивчення професійної креативності (зокрема педагогічної), на визначення чинників, що сприяють її формуванню. Результати досліджень продуктивно використано в практичній педагогічній діяльності; цьому сприяє впровадження в навчально-виховний процес нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Отже, реалії сьогодення спонукають педагога творчо підходити до навчального процесу, шукати такі форми проведення занять, які б захопили молодь, сприяли б розвитку здібностей, вдосконалювали б знання і уміння. Класичний урок не завжди користується популярністю у здобувачів освіти і не завжди дає бажаний результат. Ідеться не про відмову від методик викладання, що склалися історично, а про використання креативних методів, які

урізноманітнюють навчання цікавими пошуками та несподіваними відкриттями, перетворюють традиційне заняття на інтерактивне, що сприяє розвитку креативної особистості.

Мета нестандартних прийомів навчання – оживити нудне, зацікавити молодь, оскільки інтерес – це каталізатор усієї навчальної діяльності. Нестандартні заняття мають включати у себе все розмаїття форм і методів, особливо таких, як проблемне навчання, пошукова та дослідницька діяльність, міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки, опорні сигнали та ін. Знімається напруженість, властива звичайним заняттям, поживається мислення, збільшується інтерес до предмета в цілому, а це, в свою чергу, запускає механізм розвитку креативного мислення.

Література

1. Вознюк О.В. Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін: теорія і практика : Монографія / О.В. Вознюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2013.
2. Дмитрієва Л. Д. Креативні прийоми вироблення ідей / Л. М. Дмитрієва // Елітаріум : Центр дистанційного навчання, 2007. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.elitarium.ru
3. Мельниченко А. Концепції креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності у теоріях медіакомунікацій: Стаття в Українському науковому журналі «ОСВІТА РЕГІОНУ» / А. Мельниченко. – Київ, 2017.
4. Павленко В. В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток / В. В. Павленко // Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. праць / Київ ун-т ім. Б. Грінченка / редкол. : Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л. [та ін.]. – Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – Вип. 23. – С. 15–21.

Вікторія Руденко,
студентка IV курсу відділення «Початкова освіта»
ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я.Франка»,
науковий керівник **Марченко Т.В.**

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Поряд із засвоєнням базових знань, перед сучасною освітою дедалі нагальніше постає завдання навчити учня самостійно оволодівати новими знаннями та інформацією, навчити вчитися, виробити потребу в навчанні упродовж життя.

Пізнавальна активність є першорядною умовою формування в учнів потреби в знаннях, оволодіння вміннями інтелектуальної діяльності, самостійності, забезпечення глибини і міцності знань.

Інтерес до пізнання є самоцінною сутністю людини. Будучи стійкою рисою характеру, пізнавальний інтерес сприяє формуванню особистості в цілому, оскільки під його впливом активніше протікає сприйняття, гострішим стає спостереження, активізуються емоційна і логічна пам'ять, інтенсивніше працює уява [2, с. 29].

Важливо організувати таке навчання, яке б забезпечувало залучення школярів у процес активного самостійного пошуку й «відкриття» нових знань. На думку багатьох науковців, активність, уміння та бажання навчатися, спілкуватися, висловлювати свої думки закладаються й розвиваються саме в початковій школі.

Для дітей школа є часом зростання, відкриттів, гри, усвідомлення себе, своїх можливостей. Розвиток пізнавальної активності дітей допомагає розширити межі контактування зі світом, стати більш сильними, впевненими, мудрими, здатними до творчого мислення, робити свідомий вибір, знаходити оптимальні шляхи вирішення будь-яких проблем.

Проблема розвитку пізнавальної активності є актуальною, а тому не дивно, що була в полі зору багатьох науковців, які вивчали різні її аспекти. Досліджували це питання спеціалісти в галузі психології та педагогіки:

В.Сухомлинський, Л. Аристова, Т. Шамова, Г. Щукіна, В. Лозова, Ш. Амонашвілі та інші. У сучасних дослідженнях О. Савченко, В. Киричука, С.Огірка, Н. Пастернак, А. Канищенко та інших науковців теж висвітлюється проблема розвитку пізнавальної активності учнів

Проблема розвитку пізнавальної активності учнів на уроках є актуальною, оскільки останнім часом відбувається зниження рівня знань. До того ж часто знання є формальними й безсистемними, а учні не вміють їх використовувати на практиці, не здатні самостійно працювати. А мета роботи сучасного вчителя – розвиток особистості учня, його творчого потенціалу та пізнавальної активності [1].

Процес навчання – це не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову учня, а його напружена розумова робота в цьому процесі. Пояснення й демонстрація, самі по собі, ніколи не дадуть справжніх стійких знань. Учні повинні мати цілком інші навички: думати, розуміти суть речей, осмислювати і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, практикувати її та застосовувати в конкретних умовах, формулювати та відстоювати конкретну думку. Інтерес у навчально-пізнавальній діяльності – рушійна сила навчання і учіння.

Для того, щоб навчання дійсно стало засобом свідомого розвитку, необхідно виконувати одну універсальну умову – суб'єкт, що розвивається, має включатися в активну діяльність і спілкування. Це обґрунтовується тим, що учень в освітньому процесі не лише суб'єкт, а й об'єкт власного навчання.

Головне завдання вчителя – домогтися того, щоб кожен урок сприяв розвитку пізнавальних інтересів дітей. Зацікавленість є ефективним засобом успішного навчання, необхідною умовою досягнення позитивних наслідків.

Формуванню в молодших школярів пізнавальної активності сприяє застосування в навчанні різноманітних пізнавальних завдань. Їх розв'язання поєднується з необхідністю подолання учнями пізнавальних утруднень, які "плануються" вчителем і за умови їх посиленості для дітей мають позитивний вплив на розвиток їхньої мотиваційної, інтелектуальної, емоційно-вольової

сфери, сприяють оволодінню стрижневими поняттями певної галузі знань, прийомами і методами навчально-пізнавальної діяльності.

Процес формування пізнавальних інтересів тісно пов'язаний з розвитком навчальних умінь і навичок. Уміння, необхідні для вирішення пізнавальних завдань, отримали назву пізнавальних умінь. Без оволодіння школярем такими уміннями його інтерес не проникає вглиб, він залишається поверховим. Наявність відпрацьованих пізнавальних умінь збагачує процес накопичення знань, які дають можливість учню самостійно виконати пізнавальну роботу, що підвищує його можливості пізнання, додає віри в свої сили, створює умови для самоствердження особистості й для розвитку пізнавальних здібностей.

К. Д. Ушинський стверджував, що інтерес учня до навчання підтримується успіхом. На його думку інтерес прокидається лише тоді, коли є натхнення, яке з'являється від успіху в процесі оволодіння знаннями. Дитина, яка ніколи не пізнала радості праці в навчанні, не відчула гордості від того, що труднощі подолані, втрачає бажання й інтерес навчатись [3, с. 150].

Оскільки вчитель є організатором освітнього процесу то його основною метою є пробудити і підтримати прагнення дітей до пізнання, що спонукає педагогічний колектив шукати шляхи підвищення інтересу учнів до навчання, урізноманітнюючи його зміст, форми та прийоми через використання інновацій.

Суспільна потреба у школах нового покоління вимагає особливої уваги до інноваційних процесів. Сьогоднішня психолого-педагогічна наука вважає, що нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які ще не використовувались, а й той комплекс елементів педагогічного процесу, які дають змогу ефективно вирішувати завдання розвитку і саморозвитку творчої особистості. Однією з особливостей сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання – традиційної та інноваційної [4].

Нові вимоги перед системою освіти – це, перш за все, формування творчої особистості, здатної не просто засвоїти найвищі наукові й технологічні

досягнення, а й самоудосконалювати, розвиваючи їх. Це дає можливість здійснити перехід від репродуктивних форм навчання до продуктивних.

Урок без інноваційних методів – це урок учорашнього дня. Відомо, що тільки творчий учитель може виховати творчу особистість. А виховати творчого вчителя допомагають інноваційні форми і методи методичної роботи, які передбачають моделювання реальних педагогічних ситуацій, спільне розв’язання проблем на основі аналізу обставин; сприяють створенню атмосфери і співробітництва, взаємодії; допомагають учителю стати справжнім лідером дитячого колективу. Педагоги вчаться бути демократичними, активно спілкуватися з іншими, критично мислити, приймати продумані рішення [4].

Сьогодні в початковій школі впроваджується багато інноваційних технологій, серед яких виділяють наступні групи: технології особистісно-орієнтованого навчання й виховання; традиційні педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності учнів; педагогічні технології на основі підвищення ефективності управління та організації навчального процесу; педагогічні технології на основі дидактичного вдосконалення та реконструювання матеріалу.

Формуванню пізнавальної активності сприяють також технології критичного мислення, інтерактивні та інформаційні технології. Викладач все більше набуває функції консультанта, порадника, наставника.

Дитина приходить до школи з бажанням вчитися. Тому завдання учителя – підтримати це бажання, сформувати стійкий інтерес до знань.

Пізнавальна діяльність активізується, коли в учня виникло бажання розуміти, вивчати новий матеріал, з’явилась зацікавленість роботою, коли він стає співучасником освітнього процесу. Інноваційні технології відкривають нові можливості для учня, розширюють коло пізнавальної діяльності, допомагає вчителю урізноманітнити освітній процес.

Література

1. Васильченко І. В. Організація системи соціального виховання учнів / І. В. Васильченко // Педагогіка і психологія. – 2001. – № 2. – С. 27-30.

2. Дейкина А. Ю. Медиаобразование и развитие познавательного интереса дошкольника. Бийск: Изд-во НИЦ Бийск. педагог. гос. ун-та им. В. М. Шукшина, 2002.

3. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии: В 2 т./ К.Д.Ушинский. – М., 1950

4. Химинець В.В. Інновації в початковій школі / В.В. Химинець, М.Ю. Кірик. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312 с.

Євгенія Тюфкій,
кандидат філологічних наук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: УПРОВАДЖЕННЯ В НОВИХ РЕАЛІЯХ

Важливим завданням сучасної освіти є не просто дати здобувачам освітніх послуг систему знань з певної дисципліни, а допомогти їм формувати самостійне критичне мислення, творчу активність, уяву, сприяти адаптації молодих людей до реальних життєвих обставин.

Уже не одне десятиліття інформаційно-комунікативні технології є складовою освітнього простору. Багато зусиль та ресурсів науковців, педагогів-практиків спрямовано на те, аби розробити нові освітні технології, що будуть спроможні трансформувати традиційні форми надання інформації та здобуття практичних умінь і навичок для покращення якості навчання. Так, значна увага в сучасній науково-методичній літературі приділена дослідженням інноваційних педагогічних технологій та методів навчання. Можна відзначити праці таких авторів, як: Полат Є.С., Кларін М.В., Дичківська І.М., Пометун О., Пироженко Л. тощо.

Викладаючи дисципліни у своїй повсякденній роботі, багато викладачів шукали ті інноваційні форми, методи, що могли б зацікавити студентів, сформувати в них більш сталі, надійні знання, а також навчити застосовувати

корисні знання в реальних життєвих обставинах. На сьогодні в цьому напрямку активно працюють численні українські та зарубіжні освітні ресурси, надаючи можливість кожному педагогу освоїти, упровадити та адаптувати під свої умови викладання ті чи інші педагогічні інновації, електронні ресурси, можливості інтернет-простору. З-поміж найпопулярніших можна назвати Prometheus, EdEra, На Урок, Всеосвіта, Освіторія тощо, а також канали YouTube для освіти педагогів (наприклад, Антоніна Букач).

Одним із головних складників інноваційного навчального процесу є педагогічна технологія. Для кращого розуміння сутності питання слід дати визначення самого поняття.

Інноваційна педагогічна технологія – це своєрідна конкретизація методики, проєкт певної педагогічної системи, що реалізується на практиці; змістова техніка реалізації навчально-виховного процесу. Вона передбачає закономірну педагогічну діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проєкт навчально-виховного процесу і має вищий рівень ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання й виховання. Інноваційна педагогічна технологія розрахована на цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [2; с.63].

Оскільки технологія є важливою умовою втілення концепції в практику, закономірно постає питання, а чи не підміняє вона методику. Як відомо, методика обумовлюється окремою дидактикою, яка враховує своєрідність змісту освіти і засобів її засвоєння. За смислом поняття «методика» ширше за поняття «технологія», адже воно включає разом із змістовим інструментальний аспект педагогічного процесу. У межах методики можуть співіснувати різні технології. Отже, методика є окремою теорією, а технологія – алгоритмом її втілення у практику [2; с.64].

До березня 2020 року інноваційні педагогічні технології за допомогою електронних засобів навчання здебільшого були допоміжними, провідними залишалися традиційні методи. Зараз ми опинилися в нових реаліях та змушені всю нашу викладацьку роботу перенести в електронний дистанційний формат.

Безперечно, розвиток інноваційних процесів у освіті на сучасному етапі є об'єктивною закономірністю, що зумовлюється інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах життя; оновленням змісту сучасної освіти; необхідністю підвищення рівня активності та відповідальності викладача за власну професійну діяльність, спрямовану на формування творчої особистості, готовності до сприйняття та активної діяльності у нових соціально-економічних умовах.

Однак впроваджуючи інноваційні технології, треба завжди пам'ятати та враховувати, що основні фундаментальні знання обов'язково повідомляються студентам і пояснюються за допомогою традиційних методів навчання і закріплюються тренуванням і вправами. І лише певна частина знань і способів діяльності, вміло й обґрунтовано відібрана, стає об'єктом інноваційних методів навчання. Інноваційні методи гармонійно поєднуючись із традиційними, сприяють розвитку пізнавальної активності й самостійності студентів, формування комунікативних умінь та навичок, кращому та глибшому засвоєнню навчального матеріалу. Сьогодні в умовах нової реальності, яка обмежила можливості освітньої діяльності педагога, перевівши її суто в дистанційний формат, ми мусимо відшукати переваги дистанційного навчання та спробувати в такий спосіб замінити традиційні педагогічні технології.

Як справедливо зазначає О. Антонів, дистанційне навчання пропонує широкий вибір навчальних матеріалів, що постійно оновлюються і до того ж представлені на фоні яскравих графічних зображень (малюнків, схем, таблиць тощо), у супроводі аудіо- та відеопрезентацій. Окрім того, комп'ютеризоване навчання надає можливість доступу до різноманітних джерел інформації – електронних бібліотек, мультимедійних підручників, дистанційних курсів з різних дисциплін, довідкових матеріалів (словників, енциклопедій, карт тощо).

Ще однією рисою дистанційної освіти є значне збільшення часових меж процесу навчання, тоді як при традиційному підході до поширення та здобуття знань він обмежений рамками заняття і часом виконання домашнього завдання [1; с.50].

На нашу думку, дистанційне навчання студентської аудиторії має очевидні переваги порівняно, наприклад, з учнівською (учні шкіл ще мають навчитися здобувати знання самостійно; фізичні та психологічні вікові особливості не дозволяють їм на тривалий час концентрувати увагу; школярі гостро потребують роз'яснення викладачів, наочної демонстрації тощо). Студенти ж, маючи базову середню освіту, доволі легко адаптуючись до нових реалій, можуть на достатньому рівні організувати власну навчально-пізнавальну діяльність.

На сьомий тиждень виключного дистанційного навчання в нових вимушених умовах можна стверджувати, що абсолютними перевагами такого навчального процесу, порівняно з традиційним, для викладача та студента є:

1. Гнучкість навчання, що дозволяє студентам навчатися у зручні для них час та місце, а це підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

2. Паралельність, що надає можливість здобувати знання одночасно із професійною діяльністю чи з навчанням за іншою спеціальністю [1; с.51].

3. Технологічність, що забезпечує навчальний процес найновішими досягненнями у сфері інформаційних технологій. Студенти, а з ними і викладачі, змушені на сьогодні освоїти їх та впроваджувати у своїй діяльності набагато швидше, ніж це б було за інших обставин.

4. Нова роль викладачів, які тепер звільнені від традиційного читання лекцій, та можуть зосередитися на індивідуальній роботі зі студентами та самоосвіті.

5. Індивідуалізований підхід до навчання, що надає можливість, за потребою студента, вивчати кожний предмет на відповідному рівні складності, звичайно, зберігаючи вимоги до мінімального базового засвоєння програмного матеріалу.

6. Якість навчання, що реалізується через найсучасніші навчально-методичні матеріали, звільнення часу для перегляду відеоматеріалів найкращого викладацького складу України та світу, досягнення об'єктивності в оцінюванні навчальних досягнень студентів завдяки, наприклад, комп'ютерному тестуванню.

Отже, сучасні педагогічні технології за будь-яких умов і реалій надання освітніх послуг повинні гарантувати досягнення певного рівня навчання й виховання, бути ефективними за результатами, оптимальними щодо термінів впровадження, витрат сил і засобів. Важливим є також моральний аспект технологізації освіти. Необхідно, щоб в її основу було покладено принципи гуманістичного світогляду, які передбачають формування таких якостей особистості, як усвідомлення єдності природи і людини, відмова від авторитарного стилю мислення і взаємодії викладача та студента, терпимість, схильність до компромісу, шанобливе ставлення до думки іншого, інших культур, моральних і духовних цінностей тощо.

Література

1. Антонів О. Дистанційне вивчення мови: проблеми та методи // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2007. – Вип. 2. – С.48–54.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Жуковська. Д.В. Засади дистанційного навчання школярів. // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 53. Педагогічні науки. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/VZhDU/2010_53/vip_53_29.pdf.
4. Нові технології навчання : Науково-методичний збірник / Редкол. В.О. Зайчук. – К. : НМЦВО, 2002. – 227 с.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ДОДАТКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ІНШОМОВНІЙ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО СПЕЦІАЛІСТА

В останні роки все частіше порушуються питання присвячені застосуванню нових інноваційних технологій у навчальних закладах. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми та методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Основною метою навчання іноземним мовам є формування і розвиток комунікативної культури студентів, навчання практичному оволодінню іноземною мовою.

На думку Є. С. Полат завдання викладача полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного студента, вибрати такі методи навчання, що дозволили б кожному студенту виявити свою активність, свою творчість.[3].

Змістовна основа масової комп'ютеризації в освіті, безумовно, пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер являє собою ефективний засіб оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві. Р. Вільямс і К. Маклі пишуть: "Є одна особливість комп'ютера, що розкривається при використанні його як пристрою для навчання інших, і як помічника в придбанні знань, це його бездушність. Машина може "дружелюбно" спілкуватися з користувачем і в якісь моменти "підтримувати" його, однак вона ніколи не виявить ознак дратівливості і не дасть відчуття, що їй стало нудно. У цьому змісті застосування комп'ютерів є, можливо, найбільш корисним при індивідуалізації визначених аспектів викладання" [1].

Таким чином, **актуальність** даної теми може бути аргументована важливістю проблеми формування мотивації навчання, так як інноваційні технології сприяють посиленню навчальної мотивації вивчення іноземних мов й удосконаленню знань студентів.

Сьогодні навчальний процес не можливо уявити без Інтернету та комп'ютерних технологій. Застосування комп'ютерів значно підвищує інтенсивність навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється більша кількість матеріалу, а ніж в умовах традиційного навчання. За допомогою комп'ютерів можна набагато швидше перевірити знання студентів, так як здійснюється одночасна перевірка всіх студентів.

Вашій увазі хочемо представити можливості застосування комп'ютерних технологій та додатків, які стануть у нагоді як викладачу так і студенту.

- **Мультимедійна дошка Padlet**

Мультимедійний ресурс для створення, спільного редагування та зберігання інформації. Це віртуальна стіна, на яку можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки Інтернет, замітки. Це може бути приватний проект стіни, модерована стіна з кількома учасниками, які будуть заповнювати її інформацією або доступний для читання і редагування будь-яким користувачем майданчик для обміну інформацією.

- **Google Classroom**

Безкоштовний веб-сервіс створений Google для навчальних закладів з метою спрощення створення, поширення і класифікації завдань безпаперовим способом. Кожен клас створює окрему папку на Google диску відповідного користувача Google Drive, куди студент може подати роботу, яку оцінює викладач.

Багато хто використовує ком'ютерні технології для:

- створення та використання **мультимедійних презентацій** як студентам так і викладачами;
- перегляду тематичних відеофільми з подальшим виконанням лексико-

граматичних вправ та обговоренням. Звертаємо Вашу увагу на новий формат відео, який називається “**TED talks**” - ідеї, думки, варті того, щоб їх почули;

- використання **електронної пошти** для комунікації, написання

формальних та неформальних листів, творів;

- використання освітнього порталу **«На Урок»**. Ресурс підходить для виконання завдань Всеукраїнської інтернет-олімпіади з різних предметів та перегляду вебінарів;

- іноземна мова в **«Zoom»**. Zoom розширює межі і дозволяє проводити заняття та відеоконференції онлайн;

- реєстрація на українських освітніх порталах для підготовки до ЗНО та професійного вдосконалення, а саме на таких як: **“Prometheus”**, **“Educational Era”**- студія онлайн-освіти, **Lingva Skills**. Сучасні онлайн проекти створені для вирішення актуальних викликів, які стоять перед державою та суспільством. Розробники прагнуть допомогти кожному українцю розширити свої можливості, а Україні - повноцінно інтегруватись у світове співтовариство.

Сучасний стан розвитку навчання англійській мові пропонує викладачу для використання у навчально-виховному процесі величезний арсенал методичних та дидактичних матеріалів:

- автентичних навчально-методичних комплексів видавництва

Великої Британії: **Oxford University Press**, **Pearson Longman**, **Cambridge University Press**, **Express publishing**;

- використання **подкастів** та **відеокастів**. Збірки серійних аудіофайлів

в основному на одну тему або з однією метою є на кожному телефоні, і вони 100% безкоштовні.

Популярності набувають смарт-додатки:

- **LinguaLeo, Duolingo, Learn English**. Якщо Ви вже робили хоч якісь спроби вивчення англійської, Ви не могли не чути про ці програми. Програми підходить для студентів з різними рівнями володіння англійської, відразу вкажуть на Ваші помилки і запропонує варіанти поліпшення результатів.

Практика показала, що при використанні інноваційних технологій, Інтернету та сучасних смарт-додатків на заняттях іноземної мови – не лише збільшують інтерес студентів до вивчення даного предмету, а сприяють вдосконаленню професійної іншомовної компетенції фахового молодшого спеціаліста. Студенти зацікавлені у поданому матеріалі і активно виконують запропоновані завдання. Інформаційні технології відкривають широкі можливості як для викладача так і для студента.

Література

1. Вільямс Р., Маклі К., «Комп'ютер у школі».-К.:Вища школа, 2005.- 267с.
2. Владимірова Л. П. Нові інформаційні технології в навчанні іноземним мовам. Електронний ресурс.
3. Полат Є. С. «Інтернет на уроках іноземної мови». //Іноземні мови в школі. - 2011.- № 3.- С 16-17
4. padlet.com
5. <https://goo.gl/8nmsa5>

Наталія Чутова,
КЗВО «Криворізький медичний коледж» ДОР
викладач соціально-економічних дисциплін
кандидат соціологічних наук

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.

Сучасна освітня парадигма покликана наповнити суспільство інтелектуальним ресурсом, без якого неможливо вирішити політичні, економічні, соціальні питання, що виникають перед суспільством на шляху демократичних змін. Саме освіта - засіб комфортного існування людини в світі, можливість її саморозвитку, фактор досягнення і збереження особистого суверенітету.

Забезпечення якісної професійної освіти вимагає взаємної адаптації суспільства і системи освіти, пошуку нових форм і технологій навчання, які б

сприяли самореалізації суб'єкту на основі професійного, особистісного і креативного саморозвитку. Саме впровадження дистанційних технологій в навчальний процес може сприяти вирішенню цієї проблеми.

Мета статті: проаналізувати використання дистанційних технологій в навчальному процесі в період карантину через Covid-19.

Дистанційні технології як один з інструментів ефективності навчання в сучасній традиційній системі офлайн-освіти не викликали жодних сумнівів і дискусій. Всі розуміли, що розвиток інформаційного суспільства змінює соціальну сферу, в якій інформація і знання - це фактори, що визначають як загальний стратегічний потенціал суспільства, так і перспективи його подальшого розвитку. Теорією і практикою дистанційного навчання займалися вітчизняні вчені О. Андрєєв, О. Густир, В. Либин-Левав, О. Радіус, В. Спіцин, В. Бедніна, І. Розіна, із західних фахівців можна виділити наступних фахівців: Ч. Бісселл, М. Мур, О. Петерс, Д. Сьюарт, Дж.Р.Вердвін, Т.А. Кларк, Ф. Саба, Б. Холмберг, які внесли значний вклад в розвиток і впровадження ідей дистанційного навчання в освітню систему. Широке поширення дистанційне навчання отримало в 1969 р. в Британському Відкритому університеті в Лондоні. У науковому світі не раз зазначалося, що використання інформаційно-комунікативних технологій має певну перевагу: зниження витрат на проведення навчання, вільний доступ до баз даних і інформаційних ресурсів, індивідуальний темп навчання, збільшення цільової аудиторії, особистісна самоактуалізація, навчання без відриву від трудової діяльності, допустимість паралельного навчання, незалежність від географічного розташування навчального закладу, інтерактивність, тестування в режимі прямого доступу, створення єдиного освітнього середовища. Незважаючи на те, що багато вищих навчальних закладів створили свої інформаційні сайти, оголошений карантин через Covid-19 несподівано змінив вигляд сучасної освіти і позначив неготовність педагогічної спільноти до переходу в режим «WorkFromHome». Надзвичайна ситуація, що склалася, стала серйозним викликом і стресом для

багатьох викладачів і студентів, яким довелося терміново пристосовуватися до нової моделі навчання і освоювати сучасні цифрові сервіси.

Реальне життя, яке поставило нас перед фактом термінової організації дистанційного навчання, відкрило величезну кількість проблем і складнощів в секторі віддаленої роботи (наприклад, відсутність єдиної платформи для проведення занять, збій сервісів, які не витримують навантаження, наявність безлічі побічних перешкод, що ускладнюють спілкування через Інтернет і т. ін.). Виявилося, що багато викладачів мало знайомі з онлайн-ресурсами, та й студенти, за деяким винятком, вільно орієнтуються тільки на розважальних сайтах.

Чому ж дистанційне навчання, при всій своїй гнучкості, доступності, а також інших можливостях, не отримує загальну підтримку у викладачів та студентів? Багато в чому це пояснюється високою трудомісткістю, пов'язаною зі створенням методичних матеріалів для дистанційного навчання, недостатньою мотивацією викладачів до роботи в режимі онлайн, яка вимагає від них прогресивних поглядів і впровадження нових форм і методик, а від студента готовності їх прийняти, а також рівнів відповідності технічної і методологічної бази. Але, мабуть, головне, що нові форми навчання не завжди гарантують ту ступінь якості знань, яку забезпечують традиційні.

Дійсно, дистанційне навчання має серйозні недоліки: необхідність жорсткої рефлексії (самоконтроль, самоаналіз), потреба в персональному комп'ютері та доступі в Інтернет, недоступність особистого спілкування з викладачем і навчальним колективом (немає відчуття академічного простору, не формуються навички соціального спілкування), відсутність постійного контролю з боку викладача і його можливості коригувати навчальний матеріал (змінити темп викладу, дати додаткові пояснення, акцентувати увагу) в залежності від ступеня сприйняття студентами, аутентифікація учня при перевірці знань, брак практичних знань, умінь і навичок, відсутність емоційної складової в навчальному матеріалі, що впливає на рівень його сприйняття і розуміння. І ще один дуже важливий недолік віртуального навчання - є

професії, які апріорі неможливо отримувати дистанційно (наприклад, лікар, медсестра, ветеринар).

Отже, карантин через Covid-19 став тригером актуалізації дистанційного навчання як на теоретичному, так і практичному рівні, незалежно від своїх недоліків і переваг.

У нашому коледжі більшість викладачів використовують онлайн-ресурси як доповнення до традиційних форм навчання. Автором статті три роки тому був розроблений освітній блог (портал) «Гуманістика» (<https://pravokmk.tumblr.com>) [Рис.1], що включає в себе дисципліни соціально-економічного циклу (основи філософських знань, основи економічних знань, основи правознавства, культурологія, соціологія, громадянська освіта) на базі «... служби-мікроблогів Tumblr, служба мікроблогів, що включає в себе безліч картинок, статей, відео та gif-зображень з різної тематики і дозволяє користувачам публікувати пости в їх тамблелог (англ. tumblelog). Користувач може підписуватися (англ. follow) на блоги інших користувачів, після чого їх записи будуть з'являтися на його стрічці новин (англ. dashboard). Сервіс характеризує себе як «найпростіший спосіб вести блог». Tumblr робить акцент на персоналізації і простоті використання в поєднанні з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом. Опублікований контент підрозділяється на сім категорій: Текст, Фото, Цитата, Посилання, Чат, Аудіо і Відео. Користувачі можуть підписатися на інші блоги (по аналогії з Twitter), після чого нові записи будуть з'являтися в стрічці новин на головній сторінці сервісу. Через цей же інтерфейс користувачі можуть відзначати ті записи, що сподобалися, і робити реблоги (англ. reblog) в свій блог з можливістю додати свій коментар. Кнопка «подобається» (англ. like) дозволяє користувачеві повідомити своїм фолловерам і автору записи про те, що остання йому сподобалася» [1]. Освітнім блогом (порталом) «Гуманістика» успішно користуються студенти очного, вечірнього та заочного відділень нашого коледжу, що вивчають соціально-економічні дисципліни, і які отримали якісний освітній контент на одному ресурсі [Рис.2]. Створений блог, що включає величезну методичну базу по шести дисциплінам (тексти лекцій

відповідно до робочих програм, презентації, тематичні відеофільми, тести, завдання) дозволив автору оперативно і без будь-яких складнощів перейти на дистанційну форму навчання.

Рис.1 «Головна сторінка освітнього блогу (порталу) «Гуманістика»

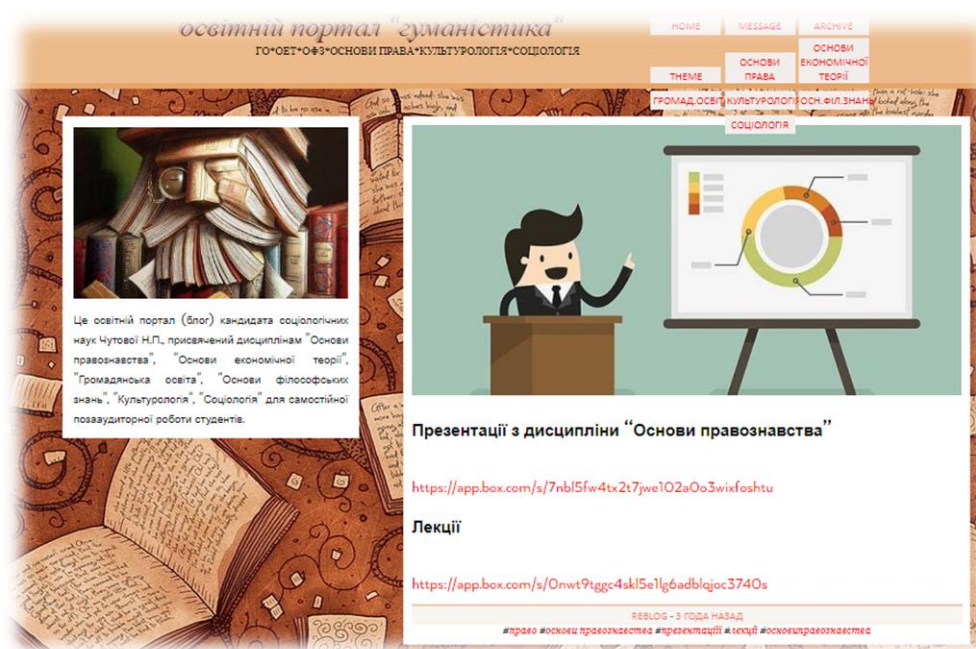

Рис.2 «Сторінка дисципліни «Основи правознавства»

Метою нової парадигми освіти є критично мисляча, креативна, вільна особистість, готова для самостійної роботи в індивідуальному темпі, відповідно до стану ринкової економіки і соціальним замовленням: «И в мире информационных технологий говорят, что если вы не "диджитал", вас нет. В

На нашу думку, перехід традиційної освітньої системи повністю на дистанційний формат - це спірне і ризиковане рішення, замінити «живий» контакт того, хто навчає, з тим, хто навчається, неможливо, та й технічно - це поки складно, але те, що інформаційні та комунікаційні технології міцно увійдуть в фундамент освіти - безсумнівно. На сучасному етапі - це екстрена міра в період самоізоляції. В майбутньому, слід говорити про навчальний процес в гібридному (змішаному) режимі, адже дистанційне навчання може суттєво доповнити і збагатити традиційні можливості взаємодії студентів і викладачів.

1. Вікіпедія: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Tumblr>
2. Е. Сакало. Вызов, который нельзя не принять 16.05.20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / [https://zn.ua/EDUCATION/vyzov-kotoryy-nelzya-ne-prinyat-354446 .html](https://zn.ua/EDUCATION/vyzov-kotoryy-nelzya-ne-prinyat-354446.html)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

РОЗДІЛ II.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Ірина Бредіхіна, Віктор Гнатюк,
викладачі Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ БІНАРНИХ ЗАНЯТЬ

Анотація. У статті розглянуто ідею встановлення та інтегрованого використання міжпредметних зв'язків при вивченні фундаментальних та профільних дисциплін для студентів спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» фахових освітніх закладів. На основі проведеного аналізу навчальних програм із математики, інформатики та дисциплін циклу професійної підготовки розроблено бінарні заняття, які дозволяють реалізовувати міжпредметні інтеграційні зв'язки. При цьому прикладний характер практичних завдань водночас служить мотиваційним фактором вивчення нового матеріалу та стимулює пізнавальний інтерес до вивчення фундаментальних дисциплін, а також дозволяє студентам зрозуміти важливість кожної навчальної теми для майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, бінарне заняття, процес навчання, математика, інформатика.

Постановка проблеми. Підготовка висококваліфікованих та конкурентоздатних фахівців ставить перед викладачами фахових закладів освіти актуальне завдання: забезпечити в процесі навчання кожної дисципліни реалізацію компетентнісного підходу, зосередитись на формуванні та розвитку у студентів здатності практично діяти, застосовуючи особистий досвід успішних дій до розв'язування ситуацій професійної діяльності. Реалізація цього завдання обумовлює необхідність встановлення та методично виваженого систематичного використання у процесі навчання кожної дисципліни

міжпредметних (міждисциплінарних) зв'язків [1], що в свою чергу передбачає впровадження бінарних занять.

Аналіз актуальних досліджень. «Міжпредметні зв'язки мають вирішальне значення під час розв'язування проблеми інтеграції і координації навчання» — наголошує З.І. Слєпкань, а їх «...реалізація має здійснюватися шляхом використання математичних ідей і методів, математичного апарату в інших предметах, вивчення в курсі математики навчального матеріалу, який має важливе значення в споріднених дисциплінах» [2, с. 27]. Так студенти фахових коледжів повинні усвідомлювати, що математичні знання є обов'язковим підґрунтям для вивчення в майбутньому дисциплін професійної підготовки.

Враховуючи вищесказане, **метою статті** є висвітлення міжпредметних зв'язків через проведення бінарних занять з математики та інформатики в фаховому освітньому закладі.

Виклад основного матеріалу. В українському педагогічному словнику зазначено, що міжпредметні зв'язки в навчанні різних предметів — це взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою. За допомогою міжпредметних зв'язків відображають комплексний підхід до виховання й навчання, що дає змогу виокремити головні елементи змісту освіти та взаємозв'язки між навчальними предметами [3, с. 210].

Науковці В. Галузинський і М. Євтух [4] виокремлюють три види цих зв'язків:

- внутрішньопредметні (посилання на споріднені наукові дисципліни або загальноосвітні відомості у конкретній галузі);
- міжпредметні (зв'язки одного профілю);
- міждисциплінарні (зв'язки між предметами різних профілів).

Проведення бінарних занять приводить до того, що інтегруються системи компетентностей з різних галузей знань. Наприклад, у ході проведення бінарного заняття дисциплін “Математика”, “Інформатика”, «Товарознавство

продовольчих товарів» поєднують знання, уміння й навички, що формуються в процесі навчання фундаментальних та професійних дисциплін.

Для прикладу розглянемо бінарне практичне заняття з математики та інформатики для групи спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (освітня програма «Товарознавство та комерційна діяльність», «Товарознавство квітів та флористика») на тему «Многогранники та тіла обертання».

Відповідно до структури проведення практичного заняття, під час вступної частини проводиться мотивація студентів до навчання у вигляді демонстрації відео про важливість математики. Після чого викладачами оголошується тема і мета заняття, разом зі студентами проговорюються завдання, які мають бути виконані та план роботи.

Для узагальнення теоретичних знань студентів з теми доречно використати ментальні карти, що дають можливість наочно та швидко пригадати означення, елементи, типи та властивості многогранників та тіл обертання, а також формули для обчислення площі їх поверхні.

Для проведення основної частини заняття – виконання практичних завдань – розроблено різнорівневі вправи. Наприклад, завдання *початкового рівня* студенти виконують в парах за комп'ютерами за допомогою програми для розробки 3D-проектів Tinkercad – відповідно до варіанту обраної картки, на якій написано список стереометричних тіл, малюють їх зображення. Завдання *середнього рівня* кожен студент отримує індивідуально, воно полягає у розв'язуванні задач за знаходження елементів стереометричних тіл та площ їх поверхні, крім цього, формулу розв'язку задачі необхідно внести у електронну таблицю MS Excel, та знайти декілька розв'язків, змінюючи довжини заданих елементів. Завдання *високого рівня* носять творчо-пошувковий характер, для виконання яких студентів заздалегідь необхідно поділити на групи. Виконання завдань відбувається попередньо на заняттях інформатики та під час гурткової роботи. Під час бінарного заняття студенти презентують свої напрацювання. Перше завдання – створити буктрейлер, в якому відобразити використання

відповідного стереометричного тіла у продовольчих та непродовольчих товарах, пакувальних матеріалах та ін. Даний ролик група студентів створює під керівництвом викладача інформатики у середовищі програми Movavi Video Editor Plus. Друге завдання стосується зв'язку математики, інформатики з професійними дисциплінами товаровознавців. Кожній групі необхідно зробити food-флористичну композицію з використанням відповідної форми (стереометричного тіла). При виконанні завдання студенти мають застосувати знання з товаровознавства продовольчих товарів: розрізняти групи товарів рослинного та тваринного походження, їх корисні властивості, встановлення найбільш раціональних способів їх використання, правильний режим зберігання та ін. А також проаналізувати прибутковість такого виду підприємницької діяльності як food-флористика, розробивши технологічні карти їстівних композицій та зробивши відповідні розрахунки собівартості та прибутку за допомогою MS Excel.

На етапі підбиття підсумків викладачі разом зі студентами роблять висновки стосовно досягнення мети заняття та виконання поставлених завдань. Викладачі вносять кількість отриманих балів, за виконані студентами завдання, в MS Excel та виводять результат кожного на основі відсотку виконаної роботи.

У якості домашнього завдання студентам пропонують пройти навчальний тест за допомогою сервісу Lcloud, який дасть можливість не лише повторити та узагальнити вивчений матеріал з теми, а й підготуватись до контрольної роботи.

Проведення бінарних занять дає можливість студентам відстежити взаємозв'язок між різними навчальними дисциплінами, зрозуміти й усвідомити, що знання, отримані під час вивчення математики, дозволять у майбутньому краще зрозуміти явища, що будуть вивчатися у професійних дисциплінах. Важливо, щоб під час таких занять студенти виконували завдання дослідницького характеру. Їх комплексне використання забезпечує створення сприятливих умов для систематичного формування у студентів дослідницької

компетентності, розвитку прийомів самостійної пізнавальної діяльності та реалізації їх творчого потенціалу [5].

Висновок. З метою формування у студентів підприємницьких спеціальностей умінь та навичок ефективного використання математичного апарату та інформаційних технологій для розв’язування професійних завдань доцільно проводити бінарні заняття. Така реалізація міжпредметних зв’язків виступає потужним засобом формування внутрішніх мотивів студентів до навчання, що є обов’язковою складовою їх майбутнього професійного зростання.

Література

1. Krasiuk I. Interdisciplinary integration ties as a mechanism of implementation competence approach in educational process[Текст] / Krasiuk I., Zadorozhnia T. // Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів в процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс – 2015»: матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції (3–4 грудня 2015 р., м. Суми): у 3-х частинах. – Суми: ВВП «Мрія», 2015. – Ч. 2. – С.57-59.
2. Слєпкань З. І. Методика навчання математики: Підруч. для студ. мат. спец. пед. навч. закладів. – К.: ЗодіакЕКО, 2000. – 512 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с
4. . Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні : навч. посібник / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.
5. Красюк Ю. М. Використання задач дослідницького характеру в процесі навчання вищої математики студентів економічних спеціальностей [Текст] / Красюк Ю.М., Задорожня Т. М. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Науковий журнал. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка. – 2010. – №2(4). – С. 158–170.

Вікторія Карпуша,
студентка III курсу економіко-правового відділення
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

За час незалежності нашої країни здійснено велику кількість спроб реформувати правову систему України за допомогою прийняття законів та нормативно-правових актів.

Варто зауважити, що з 21.02.2019 року отримало своє законодавче закріплення в Конституції України положення про стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Це посилює процеси з приведення нашого законодавства до норм міжнародного та сприяє забезпеченню здійснення та охорони прав і свобод людини, в тому числі й права на освіту. [1] Задовольняючи вимоги сьогодення, проводяться реформи у галузі науки й освіти, юридичної в тому числі. Пошуком шляхів її удосконалення займалися такі видатні науковці: М. Т. Задояний, Л. О. Стецюк, В. В. Маньгора, Д. О. Білінський, В. М. Сущенко та інші.

Оскільки юридична освіта незалежної України формувалась на основі радянської системи, де інтереси держави були важливішими ніж суспільні, то вся сукупність пережитків минулого відійшла і до нас, тому одним із важливих завдань нинішніх навчальних закладів є забезпечення не заучування матеріалу правових актів, як часто було раніше, а його логічного осмислення. Тому однією із проблем сьогоденних випускників є недостатня компетентність у здійсненні ними своїх майбутніх професійних обов'язків.

В часи виокремлення сталої системи освіти її діяльність регулювалась Постановою Верховної Ради Української РСР від 04.06.1991 р. до набрання чинності Закону України "Про освіту" від 23.05.1991 р., № 1060-XII. Перший з'їзд педагогічних працівників України у 1993 році схвалив Державну

національну програму “Освіта” (“Україна ХХІ століття”), яка декларувала, що освітня галузь є “пріоритетним засобом розбудови української державності” та закріплювала майбутню державну політику з відродження та розбудови української освітньої системи, та її створення “на принципах пріоритетності, гуманізації, гуманітаризації, демократизації, національної спрямованості, безперервності, нероздільності навчання і виховання, відкритості, багатокладності та варіативності освіти” [4]. На основі цієї програми здійснювались усі подальші нововведення та приймалися акти, такі як “Заходи щодо державної підтримки освіти в Україні” (1994 р.) та “Основні напрями реформування вищої освіти в Україні” (1995 р.), у 2002 році прийнято Закон України “Про вищу освіту”. [3]

Закону України “Про освіту” від 05.09.2017 р. (з подальшими змінами і доповненнями) визначає правові засади організації та діяльності закладів освіти. Прийнятий на заміну застарілому закону про освіту. Закон відрізнявся рядом нововведень — терміном освіти в 12 років, більшою автономією шкіл, збільшенням оплати вчителям, зміною правил атестації вчителів та правил підвищення їх кваліфікації, уточненнями повноважень директорів шкіл та регламентація їх каденції та обрання, ширшим впровадженням державної мови навчання. [2]

В 2014 році, коли був прийнятий Закон “Про вищу освіту”, коледжі та технікуми опинилися у невизначеному стані. З одного боку, їм дозволили тимчасово працювати в системі вищої освіти, але на практиці вони не мали жодної нормативної бази. Зараз парламент прийняв Закон України «Про фахову передвищу освіту». Цей документ стосується інтересів мільйонів українців - близько 400 тис. студентів, які навчаються у коледжах, їхніх батьків, понад 40 тис. педагогів та сотень тисяч роботодавців.

В ньому передбачено низку механізмів, спрямованих на розвиток освіти дорослих. Приміром, заклали можливість для вступу не тільки за результатами ЗНО, а й на базі випробувань у закладі. У такий спосіб українці, які давно закінчили школу і зараз хочуть змінити фах, зможуть безперешкодно вступити

до закладу, і навіть більше – отримати кілька фахових освіт за бюджетні кошти. Також є різні форми для отримання фахової передвищої освіти, зокрема, розвинули розуміння дуальної освіти. Усе це має стати запорукою як професійного розвитку молодих фахівців, так і трампліном для успіху тих, хто прийшов для здобуття нової професії.

Наразі вся законодавча діяльність органів влади має бути спрямована на подолання таких розповсюджених проблем, як формування у суспільства загалом та у студентів-юристів чіткого уявлення про юридичну професію, адже існує багато стереотипів про неї, як про «закриту спільноту», до якої не можна долучитись без «корисних знайомств», чи що юристи повинні знати зміст всіх законодавчих актів та неодмінно багато заробляти й часто не зовсім законними способами. Т

аке враження сформувалось через складну політичну, економічну та соціальне становище на сучасному етапі, низький рівень правової культури та демократичних традицій, які породили правовий нігілізм та у деяких випадках навіть маргінальну поведінку серед населення, недовірливе, а іноді навіть вороже ставлення до держави, що мала б зосереджувати свої зусилля на зростання добробуту народу, але через необдуманість втілення деяких реформ лише погіршує становище, до правоохоронних органів та й до власне юристів.

Основними завданнями сучасної юридичної освіти в теперішньому суспільстві я вважаю: 1) здійснення ґрунтовної освітньої підготовки фахівців у галузі права, також допомога у формуванні їхньої всебічно розвинутої особистості, здатності до ефективної самореалізації своїх навичок і талантів; 2) оновлення підготовчої системи для правоохоронних органів; 3) збільшення кількості навчальних дисциплін тісно поєднаних з практикою, спрямованих на розвиток індивідуальних професійних якостей студента; 4) впровадження всесвітньо визнаних методик навчання та залучення іноземних спеціалістів у галузі права; 5) активна соціальна робота із широкими верствами населення з пропаганди правових знань та поваги до законів України.

На мою думку, в 2020 році конче необхідне розроблення та затвердження Концепції реформування юридичної освіти в Україні, оптимізація системи державного фінансування підготовки фахівців з метою приведення у відповідність до потреб ринку праці, продовження роботи з удосконалення процедури вступу до магістратури за спеціальностями «Право» та «Міжнародне право», оновлення навчальних планів щодо збільшення практичних компонентів, удосконалення студентської практики, проведення акредитації освітніх програм, розроблення та затвердження професійних стандартів для юридичних професій.

Наступним кроком, який необхідно здійснити у для розвитку юридичної освіти, є підготовка проекту Закону України «Про доступ до правничої професії». Адже, необхідно врегулювати низку питань, які не врегульовані Законом України «Про вищу освіту», оскільки не стосуються освітнього процесу. Повинен бути інший закон, який би визначав певні стандарти доступу, принаймні до регульованих правничих професій – судді, адвоката, нотаріуса та прокурора.

В проекті закону має бути передбачена система заходів з реформування, а саме:

- запровадження "наскрізної" моделі здобуття юридичної освіти;
- запровадження Стандарту юридичної освіти та Стандарту освітньої діяльності для правничих шкіл;
- збільшення ролі практичної підготовки під час здобуття юридичної освіти;
- створення системи оцінювання правничих шкіл;
- визначення принципів правничої професії та доступу до неї;
- запровадження єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності "Право";
- започаткування самоврядування правничих шкіл.

Доцільно перейти від двоетапної (магістратура та бакалаврат) до цілісної

системи освіти, що вже давно закріпилась в інших освітніх галузях. Щоб при закінченні навчального закладу одразу отримати диплом магістра.

Такий підхід характерний для юридичної спеціальності систем правничої освіти країн континентальної Європи.

Реформа правничої освіти може стати прикладом і прецедентом реформи галузевої вищої освіти в Україні із застосуванням законодавчих інструментів та участю різних стейкхолдерів із правничої сфери. На завершення ще раз варто наголосити на підвищеному суспільному значенні, яке має професія юриста в суспільстві. Разом із тим посилення якості юридичної освіти та, як наслідок, ефективності діяльності правників може сприяти відновленню довіри до них та утвердженню їх як еліти в українському суспільстві, а також може стати одним із факторів підвищення рівня верховенства права в Україні.

Можливі й інші шляхи перебудови вищої освіти юристів, що безумовно потребує широкої дискусії серед науковців і практиків. [6]

Подальше функціонування системи юридичної освіти, що існує на даний момент, ознаменується призупиненням розвитку і навіть може призвести до неактуальності набутих знань та проблематичного, або навіть кризового становища юридичної освіти через велику кількість проблем, які вимагають нагального вирішення.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. -1996. -№30. -ст. 141, (зі змінами та доповненнями станом на 2020 р.).
2. Закон України “Про освіту” від 05.09.2017 р. //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380, (зі змінами та доповненнями станом на 2020 р.).
3. Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004, (зі змінами та доповненнями станом на 2020р.).

4. Постанова Кабінету Міністрів України “Про Державну національну програму “Освіта” (“Україна XXI століття”)” від 03.11.1993 № 896 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>

5. Закон України “Про фахову передвищу освіту” від 20.03.2020 р. (зі змінами та доповненнями станом на 2020 р.).

6. Стан і проблеми реформування юридичної :/ освіти в Україні: виклики ххі століття Сущенко В., кандидат юридичних наук, доцент, заслужений юрист України Національний університет «Києво-Могилянська академія» (м. Київ, Україна) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9903/1/30.pdf>

Вікторія Кисла,
Комунальний заклад охорони здоров’я
Харківський обласний медичний коледж

РОЛЬ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ (ФПО)

Система ФПО є невід’ємною частиною системи безперервної освіти і виконує задачу підготовки конкурентоспроможних спеціалістів в професійній діяльності. Вступ до фахових коледжів на основі дев’ятирічної шкільної освіти дає можливість створення гнучкого альтернативного освітнього середовища на основі професійної спрямованості циклу загальноосвітніх дисциплін. Загальноосвітня підготовка в закладах ФПО - це фундамент для засвоєння професійних освітніх програм і зріст зацікавленості студентів до знань та рівень їх загальноосвітньої підготовки. Таким чином, факт необхідності інтеграції є незаперечним. У Харківському обласному медичному коледжі завдання інтеграції загальноосвітніх і професійних дисциплін реалізуються на основі:

- Розглядання загальноосвітньої підготовки поряд із спеціальною, як єдиною системою професійної освіти.

- Спрямування загальноосвітньої підготовки на формування базових знань та компетенцій, необхідних майбутньому спеціалісту для професійної діяльності.
- Орієнтації загальноосвітньої підготовки на формування професійного світогляду та професійної культури.
- Включення тем, що враховують профіль майбутньої діяльності студента у зміст робочих програм загальноосвітніх дисциплін.
- Організації співпраці викладачів загальноосвітніх та профільних дисциплін.

Прикладом міждисциплінарної інтеграції у Харківському обласному медичному коледжі є викладання фізики.

Оскільки спектр питань фізичних процесів в організмі дуже широкий, автор розглядає закони і поняття, які вивчаються у розділі «Механіка». При вивченні розділу «Механіка» освітлюються наступні питання, пов'язані з організмом людини:

1. Сили, що діють на організм

Будь – який рух людини здійснюється при взаємодії сил. Ці сили можна поділити на зовнішні і внутрішні. Зовнішні виникають при взаємодії людини із зовнішніми тілами (земля, будь-які предмети). Найбільше значення під час руху людини мають сили тяжіння, сили реакції опору та сили тертя.

Внутрішні сили виникають всередині тіла при взаємодії частин тіла. Основна активна внутрішня сила - сила скорочення м'язів. Якщо сили, що діють на тіло, врівноважені, то воно знаходиться у стані спокою. В протилежному випадку тіло рухається у напрямку рівнодійної сили. Кожна сила може сприяти руху, або протидіяти. Цікавий факт: птахи, які вилітають на південь, обирають холодний день, а повертаються у теплий, що пов'язано з попутнім вітром.

Для людини також характерна інерція. Одним з типових проявів інерції можуть бути стрибки. Після того, як ноги відриваються від

поверхні землі, тіло рухається вперед по інерції, долаючи силу тяжіння і силу опору повітря. Людина може збільшити силу товчка, якщо буде рухатись з прискоренням. Тому, щоб стрибок був довшим, треба розігнатися.

2. Деформація

На прикладі людини можна прослідити усі види деформацій. Деформацію стиску відчують хребет, ніжні кінцівки; розтягу – верхні кінцівки, зв'язки, сухожилля; згинання – хребет, кістки тазу; крутіння – тулуб. Деформації характерні і для м'язів, яких у тілі людини приблизно 600. Тканини м'язів можуть розтягуватись і скорочуватись, м'язам також властива і еластичність.

3. Рівновага

Будь-яке тіло має центр тяжіння.

- Людина, яка на спині несе вантаж, нахиляється вперед, щоб вертикаль, яка проходить через центр тяжіння, пройшла крізь центр опори.

- Незручно стояти на одній нозі, тому що площа опори невелика і важко утримувати рівновагу.

- Під час ходи, коли людина переміщує ногу вперед, зміщується центр тяжіння. Щоб зберегти початкове положення, руку відводять назад. Це повторюється з кожним кроком.

4. Важелі в тілі людини

В організмі людини усі кістки, які мають деяку свободу руху, є важелями: кістки кінцівок, нижні щелепи, фаланги пальців. Рука уявляє собою досконалий важіль, точка опори якого знаходиться у ліктьовому суглобі. Щоб підняти вантаж і тримати його на долоні, треба зусилля м'язів у 10 разів більше ніж вага вантажу. Якщо піднімати вантаж і тримати його у висячому положенні, то виконується робота не тільки для того, щоб підняти вантаж, але і для того, щоб його утримувати. Це пояснюється тим, що м'язи, які рухають руку, здатні до скорочень, що тривають малий час. Якщо людина утримує вантаж на витягнутій руці довго, м'язи то скорочуються то розслабляються. В результаті вантаж в руці

здійснює малі коливання вгору і вниз, виконується робота. Тому на витягнутій руці важко утримати такий самий вантаж як на зігнутій.

Найбільш сильні м'язи у людини ті, що розташовані по обидві боки рота та відповідають за скорочення щелеп. Вони здатні розвинути зусилля до 700 Н.

І ще цікавий факт - у людини, яка плаче задіяні 43 м'язи, а у людини, яка сміється, усього 17. Тому сміятися енергетично вигідніше ніж плакати.

Автор сподівається, що надана інформація буде корисною для всіх напрямів підготовки спеціалістів, тому що більш наглядного прикладу для демонстрації багатьох фізичних процесів, ніж організм самої людини не існує.

Література

1. Ємчик Любов Федорівна «Основи біологічної фізики і медична апаратура».
2. Шевченко Анатолій Федорович «Основи медичної і біологічної фізики».

Заріна Мажидова,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНГЕУ

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Нині Internet – найпопулярніше джерело отримання інформації з-поміж інших. Так, за даними доповіді некомерційної організації Online Computer Library Center, близько 83% учнів починають збір будь-якої інформації з пошукової системи і лише 2% звертають увагу на сайти бібліотек або реальні книжкові фонди [1]. Інформаційні технології є невід'ємною складовою становлення сучасної особистості. Це зумовлено природою процесу пізнання як відображення людиною об'єктивної дійсності. Тому потрібно надати перевагу навчанню, яке б передбачало особливості світосприйняття сучасної молоді.

Одним із напрямків реформування та розвитку сучасної вищої освіти, що вимагає повної інформаційної підтримки, є дистанційне навчання, яке стає все

популярнішим в світі. Науковці доводять, що особистісний і телекомунікаційний характер навчання – основні ознаки дистанційного навчання (В.М. Кухаренко, В.А. Трайнів, Є.С. Полат, П.В. Стефаненко та ін.). Притримуємося у дослідженні визначення дистанційного навчання В.Ю. Бикова як забезпечення одержання освітніх послуг на відстані за допомогою нових комп'ютерних і комунікаційних технологій, універсальну, синтетичну, інтегральну форму навчання [2].

Практична реалізація згаданих курсів у всьому світі показала, що використання технологій дистанційного навчання потребує чіткої системи дидактичної розробки навчальної дисципліни, структуризації навчальної програми, розробки схеми взаємодії між викладачем та студентом, наявність інформаційної та програмної підтримки. Відповідно до теорії дидактичного проектування інформаційних технологій навчання, розроблена нами технологія математичної підготовки майбутніх аграріїв, на основі застосування математичної системи Mathcad передбачає і дистанційні форми. [3] Навчальний предмет, що викладається дистанційно, має певні дидактичні особливості. Це чітка структура, яка включає методичний, змістовний, діагностично-корекційний блоки. Методичний блок має на меті дати детальні інструкції, навчити студента грамотно працювати з великим потоком інформації, отриманої на відстані (збирати факти, аналізувати, висувати гіпотези, робити узагальнення, знаходити альтернативні рішення, встановлювати закономірності, робити висновки).

Змістовний блок – це дидактичний еквівалент відповідної науки. Сформовано принципи відбору змісту математичної підготовки фахівців в умовах дистанційного навчання: спрямованість змісту на майбутню професійну діяльність; забезпечення диференціації навчальних завдань; вибір способів керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів; інтерактивність; забезпечення наочності та достатності навчального матеріалу; зворотний зв'язок; модульність та структурованість, динамічність та багатоваріантність доступу до навчального матеріалу. Вибір системи Mathcad зумовлений тим, що

вона сприяє найкращій реалізації окреслених принципів: має простий інтерфейс та гарні можливості візуалізації, завдяки засобам наукової і ділової графіки; записи здійснюються аналогічно загальнонавчальній математичній формі, що спрощує постановку та розв'язування задач; в системі Mathcad присутній потужний математичний апарат, який містить стандартні математичні функції (матричне, диференціальне, інтегральне числення; численне розв'язування диференціальних рівнянь; деякі статистичні функції); використання Mathcad в комплексі з сучасними мультимедійними засобами проектування дозволяє покращити якість візуалізації матеріалу [4]. Потрібно врахувати той факт, що на екрані комп'ютера графічні об'єкти динамічні, користувач може миттєво довільно змінювати параметри, масштаб та кут зору. За традиційного викладання без технічного оснащення це складно здійснити. Під час дистанційного навчання, основний обсяг змісту дисципліни передається за допомогою електронного посібника, який містить теоретичні відомості оснащені гіперпосиланнями та яскравими мультимедійними ілюстраціями (графіка, аудіо та відео), навчальні інтерактивні моделі, банк практичних завдань, тренувально-тестуючий блок, інтегрований з базою задач. Окрім того, за дистанційної форми навчання згадана система передбачає можливість розв'язувати задачі, виконувати контрольні тести, спілкуватися з викладачем, одержувати консультації або безпосередньо спілкуватися з віртуальною аудиторією On-line в чаті під час вебінару. Наявність довідкової системи в Mathcad, мультимедійних дистанційних курсів та інтерактивних лекцій дозволили на новому рівні організувати самостійну роботу студентів під керівництвом викладача.

Діагностично-корекційний блок характеризується наявністю механізмів діагностики якості знань студентів з наступною їх корекцією. Цей блок передбачає жорстку і регулярну звітність, яка унеможливорює сторонню допомогу. До основних завдань формування кваліфікації викладачів до дистанційного навчання відносимо: адаптування комп'ютерних технологій дистанційного навчання; відбір оптимального теоретичного матеріалу; обрання

найефективніших форм, методів і прийомів навчання, що створюють необхідні умови самостійного опрацювання інформації; виокремлення й впровадження в навчальний процес педагогічних умов, що сприяють якісному засвоєнню знань.

Отже, впровадження ІКТ в навчальний процес, насамперед, передбачає взаємодію і цілісність трьох компонентів: організаційні форми, дидактичний процес і кваліфікацію викладачів. З урахуванням відзначеного, про дистанційне навчання можна говорити як про педагогічну технологію, яка заснована на принципі самостійного навчання і ставить за мету творчий розвиток особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. OCLC: Worldwide, member-driven library cooperative [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oclc.org/>
2. Биков В.Ю. Дистанційна навчання // Енциклопедія освіти України / Акад. пед. наук України; Головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 191 – 193.
3. "Open of fice. org Homepage" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.opero ffige.org>.
4. Обучающий курс Mathcad 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/playlist?lis>

Катерина Маліновська,
кандидат економічних наук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ВРАХУВАННЯ ВИКЛИКІВ ЧАСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Професійна діяльність бухгалтерів та економістів пов'язана із постійними змінами у суспільній і господарській сфері, які потребують швидкого реагування на виклики, пов'язані із коливаннями у фінансово-економічній діяльності та відображають тенденцію розвитку як її окремих сфер і ланок, так і країни в цілому. Тому професійна освіта в цій галузі має бути зорієнтована

на швидке реагування до всіх нововведень, відповідного мислення та швидкої адаптації до нових реалій.

Вміння прийняти ці виклики та їх успішна професійна реалізація залежить від якості навчання та інноваційних підходів до викладання професійних дисциплін, суджень, формування вмінь та навичок, дотримання професійної етики – ці питання всі більше піднімаються у педагогічних, наукових та професійних колах особливо останнім часом.

Зокрема дана проблематика зустрічається у працях А. Болдової, М. Левочко, М. Матюхи, Л. Чижевської та інших, в яких розглядаються різні аспекти формування компетентностей фахівців економічного напрямку. Разом з тим необхідно акцентувати увагу на інноваційних підходах у навчальній діяльності, які допоможуть студентам оволодіти необхідними знаннями і навичками, що передбачені освітньо-професійними програмами.

Різні дослідники пропонують різноманітні інноваційні підходи. Зокрема, Круш В.В. інноваційним підходом бачить новітню методологію викладання, яка ґрунтується на поєднанні різних методик та основу якої складає міждисциплінарний підхід. Така система методів досліджень, на думку автора, дозволяє отримати найкраще сприйняття наукової істини і перетворенню необхідних економічних знань в економічне мислення.

А. Болгова вважає основною проблемою професійної підготовки економістів недостатню підготовленість педагогічних працівників, які самі важко сприймають будь-які інновації, свідомо відмовляються від нових технологій і методик викладання, що негативно позначається на професійному потенціалі майбутніх фахівців [1]. Автор переконана, що «робота в інноваційному середовищі допомагає подолати стереотипи професійної діяльності і одночасно забезпечує інноваційний освітній процес, націлений на студентську молодь і формування в них високого рівня професійної освіченості, кваліфікаційної грамотності та загального рівня культури».

Цю ж проблему, але в аспекті дистанційного навчання піднімає і В.К Сідельнікова, яка вважає, що в сучасних умовах це є найдоступнішим і

найактуальнішим методом навчання. Тим більше, що усі професійні новації краще пізнавати через інтернет-інформаційні ресурси. Як негативну тенденцію, що гальмує впровадження дистанційних технологій у навчальний процес навчальних закладів, автор вважає інертність діючої вітчизняної освітньої системи. Найбільше вона виявляється у внутрішньому консерватизмі педагогічних кадрів, які не мають ні відповідного практичного досвіду, ні бажання його отримати [5].

Разом з тим, на думку В.В. Соляр, використання дистанційних освітніх технологій у навчальному процесі пов'язані із негативними сторонами даної освітньої моделі. Це стосується, в першу чергу, реального оцінювання студентами своїх можливостей, розуміння особливостей організації навчального процесу. Дана модель отримання освіти з використанням дистанційних освітніх технологій, з нашого погляд, більш комфортна для осіб, які вже мають середню професійну або вищу освіту. Якщо студенти вже мали досвід навчання в коледжах, то у подальшому при здобутті освіти вони мають змогу оперувати достатніми й необхідним первинними знаннями для освоєння навчальних програм з використанням дистанційних освітніх технологій [6].

Також на необхідності вирішення проблем науково-обґрунтованого впровадження компетентісного підходу у навчанні майбутніх фахівців економічного профілю акцентує увагу Матюха М.М. Він у своєму дослідженні виокремив три основні складові компетентності: інтелектуальну, технічну і практичну. На його думку педагогічна проблема формування професійної компетентності фахівців полягає в тому, щоб не тільки навчити їх виконувати свої фахові функції, а й прищепити їм системний підхід до аналізу проблемних ситуацій і вміння на основі цього аналізу приймати оптимальні рішення, які б враховували зміст і структуру їх діяльності [2].

Узагальнюючи теоретичні підходи різних дослідників до підготовки фахівців економічного профілю, ми цілком погоджуємося із думкою всіх авторів щодо великої ролі інновацій у сучасній освіті. Усі розглянуті підходи є втіленням розробленої державою концепції затвердженої у Положенні «Про

порядок здійснення інноваційної діяльності у системі освіти» ще у 2000 році із змінами, затвердженими Міністерством Фінансів України від 11.07.2017 р. № 994 [4].

На нашу думку, знання, які формуються при оволодінні професією, мають декілька складових. Перша складова – це набір базових знань, понять, категорій, які є визначальними для даної професії. Друга – це знання, які утворюють предметну область і визначають розуміння чому відбуваються ті чи інші процеси та їх причинно-наслідкові зв'язки. Третя складова – знання як набір спеціальних вмінь і навичок, що стосуються професійної кваліфікації і отримуються у практичній діяльності і саме вона покликана зорієнтувати здобувачів професії на умови, наближені до реальних. Крім формування практичних навичок студентам потрібно наголошувати на необхідності постійного підвищення своєї кваліфікації відповідно до потреб галузевої спрямованості, законодавчо-податкових вимог та міжнародних стандартів.

Висновок. Забезпечення інноваційних підходів в освітній діяльності повинно бути проведене у поєднанні всіх елементів системи вищої освіти: від законодавчих ініціатив в освітній сфері, політики розвитку освіти окремих регіонів до викладачів, які втілюють конкретні методики і новації в освітній процес забезпечуючи формування новичок, знань і вмінь у здобувачів освітніх послуг.

Література

1. Болдова А.А. Інноваційні тенденції в системі викладання фінансових дисциплін / А.А. Болдова // Вісник ДНУ. – 2012. - № 22. – С. 133 – 138.
2. Матюха М.М. Інноваційні підходи до фахівців обліково-аналітичного напрямку в умовах модернізації освіти / М.М. Матюха / Вісник КНУТД. – 2017. – Спецвипуск Серія «Економічні науки». –С. 203 – 211.
3. Круш В.В. Міждисциплінарний підхід у процесі підготовки фахівців фінансової сфери: методологічний аспект / В.В. Круш // Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». – 2018. - № 15. – С. 82 – 85.

4. Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.11.2000 № 522 (у редакції від 11.07.2017 № 994). – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00>

5. Сідельнікова В.К. Дистанційне навчання як вимога сучасності / В.К. Сідельнікова // Нові технології економічної освіти: можливості та результати впровадження у навчальний процес: Матеріали науково-методичної конференції викладачів економічного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. – Харків, ХНПУ, 2018. – С. 9.

6. Соляр В.В. Вища педагогічна освіта і наука України: історія сьогодення та перспективи розвитку: монографія. –К. Знання України, 2009. - 431 с.

Олександр Мусієнко,
к. і. н., викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Актуальність. Провідна роль у постіндустріальному суспільстві відводиться сфері послуг, науці, освіті. Головна сила економіки у такому суспільстві – обмін інформацією. Інформаційні технології, що стрімко розвиваються, вимагають від працівників оволодіння новими навичками та компетенціями.

В умовах інформаційного суспільства на перший план виходять вміння людини працювати з великими об'ємами інформації. Особливо важливим це є для учнів і студентів. Важливим у контексті ринкової конкуренції стають такі якості працівника, як рівень освіти, професійні знання і творчі вміння, бажання вдосконалюватися, тобто здатність до навчання протягом життя.

Досягти успіху у сучасному глобалізованому світі неможливо без глибоких і якісних знань. Це в свою чергу актуалізувало проблему якості освіти та її оцінки. У світі давно запроваджується зовнішнє оцінювання результатів освітньої діяльності. Особливістю незалежного зовнішнього оцінювання з

історії є використання завдань, які передбачають знання і вміння роботи з фрагментами історичних джерел та документів.

Історіографія. Специфіку роботи з історичними документами розглядаються в працях, як радянських, так і сучасних методистів, педагогів.

Серед радянських дослідників цьому питанню велику увагу приділяли Н. Андрієвська, В. Бернадський, О. Вагін, Ф. Коровкін, Н. Сперанська [3, с.5]. Вони розглянули широкий спектр питань, пов'язаних з використанням історичних джерел на уроках історії. Автори наголошували на необхідності постійного звернення до джерела при поясненні кожної нової теми, відзначили, що робота з джерелами сприяє розвитку в учнів аналітичного мислення, формує навички самостійної пошукової роботи.

Сучасні методисти та педагоги також приділяють велику увагу використанню першоджерел на уроках історії. Різні сторони проблеми, що вивчається, розглянули: В. Власова, Л. Задорожна, Т. Ладиченко, В. Мисан, О. Пометун [3, с. 7].

Мета даної розвідки – розглянути теоретичні та методичні аспекти з організації роботи з джерелами на уроках історії.

Виклад основного матеріалу. Сучасний урок історії складно уявити без використання документів, першоджерел, ілюстративних матеріалів. Їх використання дозволяє студентам краще засвоїти навчальний курс історії України, конкретизувати свої знання, розвинути мислення студентів, навчити самостійно робити висновки і узагальнення, підготувати учнів до виконання завдань Зовнішнього незалежного оцінювання.

Документ дозволяє відчути ритм епохи, допомагає створити образ минулого, підвищити зацікавленість учнів до матеріалу. Як джерело історичних знань, документ вимагає аналізу змісту, узагальнення відомостей, які містяться в ньому, певних оцінок. Робота з документами вчить мислити, аналізувати, вилучати потрібну інформацію.

На заняття джерела слід ретельно добирати. Самостійна робота школярів з вивчення документів має бути добре організована вчителем і здійснюватись за

певним алгоритмом. Особливо це стосується умов дистанційного навчання. Тому варто заздалегідь приготувати алгоритм, в якому містяться основні етапи роботи з документом.

Практичні методи роботи з джерелами дуже різноманітні і залежать від віку учнів, їх розумових можливостей, складності тем. При відборі текстів на семінарські заняття слід враховувати, що вони можуть розширювати, конкретизувати знання, повинні відповідати матеріалу лекції, бути доступним за змістом і об'ємом.

Тексти документів повинні бути пов'язані зі змістом пройденого матеріалу і можуть бути надані для самостійного вивчення з попередньою постановкою завдання, вираженого в питаннях.

Деякі дослідники відзначають, що в підручниках (та в лекціях) представлені документи здебільшого виступають лише джерелом певної інформації за темою, розширюють чи ілюструють інформацію. За такого підходу їм відводиться другорядна роль [4, с.329]. В той же час на семінарських завданнях та під час контрольної перевірки знань документ можна використовувати як основу практичної роботи.

Великі добірки джерел з історії України вміщені в збірниках документів і матеріалів [1].

Вітчизняні педагоги рекомендують пропонувати наступні завдання. Характеризуючи позицію автора документу, учнів просять прокоментувати уривок з джерела, звернути увагу на його термінологію, визначити своє ставлення до тексту історичного джерела [2, с.90].

Для ілюстрації роботи з текстом історичного джерела можна навести вивчення теми «Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр.», а саме період Української Держави Павла Скоропадського. Наприклад, пропонуємо ознайомитися зі умовами Брестського мирного договору.

«Стаття I

«Українська Народна Республіка, з одної, і Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія і Туреччина, з другої сторони, заявляють, що воєнний стан між ними покінчений [...]».

Стаття VII

Сторони, які заключають договір, зобов'язуються [...] устроїти обмін найважливіших сільськогосподарських і промислових виробів для прикриття поточних потреб...» [1, с. 125].

Учні дають відповіді на запитання:

1. Чому ці держави розпочали мирні переговори у Брест-Литовську?
2. Коли був підписаний договір?
3. До яких наслідків привів Брестський мирний договір?
4. Чому Центральна Рада не змогла виконати своїх зобов'язань згідно договору?

Завдання можна урізноманітнити, залучивши біографічні відомості і пропонуючи вказати, про кого з історичних діячів йдеться в уривках з джерел. Доцільно використовувати пізнавальні завдання з творчим продовженням (наприклад, «Використовуючи матеріал підручника і фрагменти документа, підготуйте історичне есе на задану тему»).

Роботу з джерелом можна ускладнити, включивши в текст помилки, які стосуються дат, імен, причин та наслідків подій. Студентам пропонується знайти і виправити ці помилки. Таким чином можна організувати вивчення і перевірку знань з усіх тем, що містить курс історії України.

Висновки. Вивчення історії тісно пов'язане з використанням документального матеріалу – основного джерела наших знань про минуле. Документи допомагають засвоєнню найважливіших фактів, понять, закономірностей суспільного розвитку, формують переконання учнів. Чим ширше, різноманітніше представлена джерельна база на занятті, тим вірогідніше буде представлена картина минулого. В свою чергу, це гарантує якісне засвоєння знань здобувачами освіти.

Література

1. Алексєєв С. В. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ ст.: збірник. документів і матеріалів / С. В. Алексєєв, Н. Л. Стешенко. – Краматорськ: ДДМА, 2017. – 204 с.
2. Кудря Т. В. Вивчення теми «Колективізація сільського господарства» на уроці з історії України / Т. В. Кудря // Український історичний журнал. – 1993. – № 1. – С. 85.
3. Черемис А. В. До питання використання історичних писемних джерел у масовій практиці навчання учнів історії [Електронний ресурс] / А. В. Черемис // Педагогіка, психологія і соціологія. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sworld.com.ua/konfer37/616.pdf>.
4. Чемерис А. В. Писемні джерела в підручнику з історії України для десятикласників профільних класів суспільно-гуманітарного напрямку / А. В. Чемерис // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – 2015. – №15. – С. 327–335.

Світлана Піонтківська,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ З ТУРИЗМУ

В умовах глобалізації для розвитку освіти необхідно враховувати потреби особистості студентів, бо як відомо розвиток особистості – це є основний сенс і мета сучасної освіти. Це пов'язано з постійними змінами у підготовці до виконання професійних функцій. Якісна освітня підготовка може здійснюватися лише в мовах навчання в новітньому інформаційно-освітньому середовищі, яке може забезпечити інформаційно-методичні умови реалізації освітньої програми.

Використання інформаційно-освітнього середовища під час навчального процесу забезпечується засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також кваліфікацією викладача, який його використовує в навчальному процесі.

Такі засоби дозволяють обирати різноманітні засоби, форми і темп вивчення освітнього матеріалу, мати доступ до інформації з музеїв та бібліотек, прослуховувати різноманітні лекції вчених, ставити та отримувати відповіді на питання. В результаті підвищується інтерес студентів до тих предметів, що вивчаються, використовується інтерактивна форма подання навчального матеріалу та посилюються міжпредметні зв'язки.

Одним із важливих інструментів для підготовки фахівця з туризму є віртуальні інтерактивні екскурсії, які приходять на зміну традиційним методам навчання.

Навчальні екскурсії є обов'язковими та необхідними складовими освітнього процесу. Вони створюють умови для наближення змісту навчальних дисциплін до реальної професійної діяльності, спостереження та дослідження студентами явищ і процесів життєдіяльності суспільства, розширення світогляду майбутніх фахівців з туризму, формування в них професійно необхідних компетенцій, посилення професійної орієнтації освітнього процесу. В рамках освітнього простору такий метод організації навчальної діяльності як віртуальна екскурсія може стати одним з найцікавіших, що дозволяє здійснити більш якісну підготовку майбутнього фахівця сфери туризму.

Урок з використанням віртуальних екскурсій стає цікавішим для студента, а тому й ефективнішим для засвоєння знань, дає можливість використовувати наочний матеріал. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій можна використовувати наочність вищого рівня – відеоматеріали та анімаційні фрагменти з мережі Інтернет, які дають змогу продемонструвати те, що в реальному житті побачити непросто.

Використання комп'ютерних технологій під час вивчення професійних дисциплін фахівців з туризму стали звичними засобами навчання. Вони роблять уроки динамічними, яскравими і, звичайно, набагато результативнішим.

Наприклад, вивчаючи музеї України, можна відвідати Національний музей народної архітектури та побуту України (Пирогово), Музей народної

архітектури і побуту у Львові «Шевченківський гай», Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини (Переяслав-Хмельницький), Закарпатський музей народної архітектури та побуту (Ужгород), Центр народознавства «Мамаєва Слобода» (Київ), Запорізьку Січ — Національний заповідник «Хортиця» (Запоріжжя), Резиденцію Богдана Хмельницького (Чигирин). Це екскурсії так званими «оцифрованими» музеями, кожен з яких представляє окрему віртуальну подорож. Щоб почати мандрівку, треба вибрати один із музеїв. Поки студент «гулятимете» навколишньою територією, голосовий супровід розповість про музей. Під час віртуального туру можна познайомитися з народною архітектурою та побутом та дізнатися про історію й особливості життя в різних регіонах.

Таким чином, віртуальна екскурсія знайомить студентів з Україною, її історією, природою, видатними людьми, розширює кругозір студентів, показує реальний приклад професійного проведення екскурсій, сприяє їх розвитку навіть в умовах, коли справжня екскурсія з певних причин неможлива. Зрозуміло, що віртуальна екскурсія до музею не в змозі замінити безпосереднього спілкування із шедеврами живопису та справжніми історичними пам'ятками. Але все ж віртуальні подорожі допомагають студентам відчувати колорит епохи, дух старовини, спробувати себе в ролі дослідників. Більшість музеїв швидко відреагували на тенденції в розвитку електронних засобів масової інформації та медіа-технологій, вдало інтегрувавши візуальні засоби у традиційну музейну практику, пропонуючи сьогодні відвідувачам своїх сайтів здійснити віртуальні екскурсії.

Термін «віртуальний» (від лат. *virtualis* — можливий) — можливий, такий, що може проявлятися за певних умов.

Віртуальна екскурсія — організована підбірка фото- та відеозображень про видатні місця, іноді з текстовим або аудіосупроводом та засобами навігації; також — перегляд такої підбірки.

Віртуальну екскурсію як форму уроку слід віднести до такої доволі поширеної категорії нестандартних уроків як «уявні екскурсії». Перевагами її є

доступність, можливість повторного перегляду, наочність і багато іншого.

З технічної точки зору віртуальна екскурсія – це комбінація панорамних фотографій (сферичних або циліндричних), коли перехід від однієї панорами до іншої здійснюється через активну зону (їх називають точками прив'язки або точками переходу), що розміщуються безпосередньо на зображеннях, а також з урахуванням плану туру. Все це може доповнюватися озвучуванням переднього плану і фонові музикою, а за необхідності і звичайними фотографіями, відеороликами, flash-роликами, планами турів, поясненнями, контактною інформацією тощо. Умовою проведення віртуальної екскурсії є під'єднання до мережі Інтернет.

Такі засоби дають змогу не лише компенсувати брак сучасних наочних посібників, а й оперативно вносити до них певні зміни, продиктовані часом. Адже результати порівняння комп'ютерних матеріалів з ілюстраціями підручників, якими користуються студенти, явно не на користь останніх.

Організація системи віртуальних екскурсійних подорожей, прогулянок конкретизує програмний матеріал, розширює кругозір і поглиблює знання студентів, сприяє вихованню справжнього громадянина, формуванню пізнавального інтересу до професійних предметів, виникненню мотивації до навчання..

Методика організації та проведення таких екскурсій відносно проста. Зазвичай вона починається зі вступної бесіди, під час якої викладач визначає цілі та завдання екскурсії, пояснює способи навігації по сайту, від однієї експозиції до іншої.

Під час проведення екскурсії студенти можуть конспектувати тези в зошит, копіювати матеріали з сайту в свої папки, робити позначки.

Закінчується екскурсія підсумковою бесідою, в ході якої викладач спільно з студентами узагальнює, систематизує побачене і почуте, виділяє найістотніше, виявляє враження і попередні оцінки студентів, намічає творчі завдання для них (написати звіт, підготувати доповіді, реферати, скласти альбоми, розробити нові маршрути віртуальних екскурсій тощо).

Віртуальні навчальні екскурсії також можуть бути використані і у процесі дистанційного навчання. Якщо екскурсія проходить спільно з викладачем, то він повинен коментувати те, що бачать студенти. Таке навчання стає більш динамічним, цікавим, скорочує час на підготовку, дає можливість дати, показати і пояснити більше навчального та інформаційного матеріалу, а навчаються підштовхує до роздумів і дії, дозволяє розвивати у них самостійність і сприяє розвитку та вдосконаленню майбутнього фахівця.

Корисними в організації навчального процесу за допомогою віртуальних екскурсій можуть бути безкоштовні сервіси та додатки, які, зокрема, пропонує команда Google. Сервіс Google Expeditions доступний для всіх, хто коли-небудь хотів подорожувати, може зробити це в віртуальному режимі. Інструмент відмінно підійде і для навчальних цілей. За допомогою цієї можна проводити найрізноманітніші віртуальні екскурсії. Додаток містить понад 200 експедицій. Академія культури Google (Google Cultural Institute) – це глобальний освітній онлайн-проект, партнерська програма якого об'єднує сотні музеїв, інститутів культури і архівів світу. Команда Google відвідує музеї, оцифровує оригінали і робить відкритими культурні скарби, накопичені людством за всю історію цивілізації. Віртуальні музеї – технологія, яка дозволяє розширити можливості e-Learning і освіти в дійсності, зберегти культурну спадщину для нащадків і зробити відвідування будь-якого музею світу, природного дива світу або архітектурного шедевра доступним для всіх людей планети, що мають вихід в інтернет. Досить часто не має можливості відвезти або студентів в кращі музеї та галереї країни і світу, але можна проводити віртуальні тури за допомогою інструментів платформи Google Cultural Institute, відбирати з каталогу конкретні твори для тематичного уроку і показувати їх фрагменти в великому збільшенні.

У віртуальному просторі Art Project Академії культури Google об'єднано величезну кількість оцифрованих копій робіт, створених художниками, фотографами, скульпторами, які фізично знаходяться в різних культурних інституціях 40 країн світу, в відомих і невеликих спеціалізованих музеях. Серед

музеїв, фонди яких оцифровані для арт-проекту Академії культури Google: Ермітаж і Державний музей А. С. Пушкіна, Національний музей Токіо, лондонська галерея Serpentine, Музей скла Corning, MoMA, нью-йоркський The Metropolitan Museum of Art, Канадський музей балету, швейцарський Олімпійський музей і сотні інших. Список величезний, а тематичне розмаїття музеїв дуже широке.

World Wonders Project – проект Академії культури Google, присвячений природним і рукотворним дивам світу. Це окремий ресурс, на який можна потрапити з платформи Google Cultural Institute. Є можливість здійснити вибір по континентах і країнах, а також по колекціях.

Кожен об'єкт коментується історичною та культурною довідками від ЮНЕСКО.

Одже, на сучасному етапі розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства провідними є ті методи і прийоми навчання, які засновані на використанні сучасної комп'ютерної техніки та мережі Інтернет, що здійснює корінні зміни в теорії і практиці освіти. Інтернет стає робочим середовищем і необхідним робочим інструментом викладачів коледжів. При цьому одним із надзвичайно цікавим є створення і проведення віртуальних навчальних інтерактивних екскурсій, що робить процес професійного навчання майбутніх фахівців з туризму навчання і викладання більш ефективним, цікавим, якісним, результативним. Застосування інформаційно-комунікаційних засобів при візуальному методі навчання розширює можливості викладача в процесі навчання студентів.

Література

1. Александрова Є. В. Віртуальна екскурсія як одна з ефективних форм організації навчального процесу / Э. В. Александрова // Історія України. – 2010. – № 10. – С. 22–24.
2. Виртуальные музеи: Google Cultural Institute [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zillion.net/ru/blog/264/virtual-nyie-muziei-google-cultural-institute>.

3. Неизвестная Украина: виртуальные экскурсии от Google [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://igate.com.ua/news/15331-neizvestnaya-ukraina-virtualnye-ehkskursii-ot-google>.

Інна Плахотнюк,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ В НЕКОМФОРТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Процес навчання, часто, вимагає особливої активізації студентів, їх повної залученості в освітню діяльність. Формування професійних навичок і умінь в системі освіти неможливо без повного занурення студентів у впроваджені професійні ігри. Такі форми організації занять не повинні бути веселою витівкою, що перетворює навчання в розважальний захід, так як це буде сприяти невірному сприйняттю майбутньої професії. По-перше, студенти повинні усвідомлювати вже в процесі підготовки до практики з якими складними завданнями їм доведеться стикатися у своїй професійній діяльності. По-друге, занурення в некомфортне середовище легко дозволяє «проживати» професійні помилки. Ми, на жаль, не завжди готові вчитися на помилках інших, а свої власні помилки можуть обійтися надто дорого. По-третє, студенти не завжди усвідомлюють значення того матеріалу, який отримують в процесі навчання. Занурення в зімітовану професійну проблему з обмеженням у часі, вирішення якої можливо тільки із застосуванням певних знань, мотивує студентів усвідомлено вивчати матеріал і поза рамками програми. Планування заняття в такій формі може мати наступний алгоритм: підбір проблемної ситуації по ситуації по темі заняття. Наприклад, тема заняття: «Розробка плану розвитку компанії». Проблема: розподіл повноважень при складанні плану на рівнях управління; підготовка короткої інструкції для виконання завдання. Усно необхідно проговорити про те, що при виникненні питань необхідно звертатися до викладача; підготовка інформації, необхідної для виконання завдання. У студентів, для виконання завдання повинна виникати потреба в

додатковій інформації, яку педагог повинен видавати за запитом, або при виникненні ситуації, яку студенти вважають такою, що не розв'язується. У цьому випадку викладач повинен ставити нові запитання так, щоб студенти зрозуміли, яка саме інформація їм необхідна для виконання завдання; заздалегідь розподілити ролі між студентами, або дати можливість їм самотійно це робити, а в разі помилки зробити заміни. Але це значно збільшить тривалість заняття і посилить ситуацію дискомфорту, що не завжди виправдано; визначити ступінь дискомфорту на занятті. Тут необхідно бути готовим до наступного: чим менше у студентів інформації, тим вище дискомфорт; чим нижче здібності студентів, тим вище ймовірність невиконання або відмови від виконання студентами завдання; чим вище ступінь дискомфорту, тим більша ймовірність зниження авторитету педагога при невиконанні завдання; аніж докладніше викладач пояснить необхідність такої роботи студентам після її завершення, тим вище навчальна мотивація при виконанні наступного подібного завдання; підготуватися до виникнення конфліктних ситуацій і невиконання студентами завдання.

При отриманні негативного досвіду необхідно провести «роботу над помилками», коли на етапі релаксації студенти зможуть зрозуміти причини своєї невдачі і дізнатися, чи запропонувати варіанти того виконання, яке призведе до явної мети. Головне при цьому - сформовані партнерські відносини зі студентами і професійна орієнтованість проблемної ситуації/ завдання.

Література

1. **Гребенюк О. С.** Теорія навчання: підручник. Львів: Галиччина, 2004 р. 440 с.
2. **Джуринський, А. Н.** Розвиток освіти в сучасному світі: посібник. Львів: Галиччина, 2014 р. 380 с.
3. **Азаров Ю. П.** Трансцендентальна педагогіка: теорія і практика. Москва: Ювеналь, 2001 р. 470 с.

КОМПЛЕКС ВПРАВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Актуальність тез обумовлена потребою комплексного вивчення можливостей використання відеоматеріалів на уроках англійської мови для студентів як здобувачів освітніх послуг.

У лінгвістичній теорії й практиці неодноразово приділяли увагу проблемам дослідження іноземної мови за професійним спрямуванням у навчальних закладах різних рівнів акредитації нефілологічного спрямування. Із-поміж тих, кого зацікавили й дотепер цікавлять питання викладання цієї навчальної дисципліни, слід назвати прізвища І. М. Бермана, Т. С. Серової, Л.О. Клименко, Н. В. Ягельської, V. Hollet, T. Hutohinson, A. Waters та ін. Незважаючи на наявність низки наукових статей, присвячених особливостям навчання професійного іноземного мовлення, сьогодні належно не дослідженими залишаються питання, пов'язані з викладанням англійської мови за професійним спрямуванням у навчальних закладах, що готують фахових молодших бакалаврів.

Мета наукової розвідки – розглянути комплекс вправ для формування комунікативної компетенції за допомогою відеоматеріалів.

Одна з основних цілей навчання іноземної мови в коледжі – формування комунікативної компетенції. Оволодіння цією компетенцією пов'язане з великими труднощами, зокрема з обмеженою можливістю спілкування з носіями мови і використання навичок розмовної мови поза коледжем. Сучасні технології дозволяють нам розширити межі уроку й призводять до необхідності використання нових форм навчання.

Через використання документального відеоматеріалу з теми «Нанотехнології» розроблено комплекс вправ поетапно для формування комунікативної компетенції студентів.

Підготовчий етап:

- 1) Look at the pictures. What is it? Try to explain.
- 2) На початку уроку можна дати коментар Do you know what «NanoDays» is?
- 3) Make up new words, using the word nano.

Рецептивний етап:

1. Перегляд відеофрагменту за планом Make up the Video plan:

- 1) What is this programme about?
- 2) What is nano?
- 3) What is a nanometer?
- 4) Is a red blood cell bigger or smaller than a bacteria?
- 5) Where can you find nano?

2. Please, draw a nano.

3. Are the statements below true (T), false (F) or not mentioned (NM)?

- 1) Nano world is a new field of research and practical application;
- 2) A red blood cell is smaller than a nano;

3) Nanotechnology is the creation of useful materials, devices and systems through control of matter on the nanometer length scale and exploitation of novel phenomena and properties (physical, chemical, biological) at that length scale.

Аналітичний етап:

- 1) Explain the meaning of nanotechnology and its role in our life using the text.

Where can you find nano?

- 2) Make up a monologue using the structure of this text.

Репродуктивний етап:

- 1) How will nano help us? In what field should we use nanotechnology?

Продуктивний етап:

- 1) Read the text and continue it using the plan.
- 2) The aim of the nanotechnology.
- 3) The definition of the nano.
- 4) Advantages of using this science.

Competition game.

Team one: Advantages of nanotechnology.

Team two: Disadvantages of nanotechnology.

The group with the most sentences is the winner.

Як бачимо, для формування комунікативної компетентності студентів на заняттях англійської мови необхідно досконало підібрати поетапний комплекс вправ різної складності. Крім того, застосування інноваційного підходу гарантує подальше засвоєння лексичного матеріалу, покращує міжкультурну комунікацію та формує конкурентоспроможного фахівця на ринку праці.

Література

1. Бастрикова Е. М. Комунікативна компетенція як лінгводидактичний феномен – філологія : Лінгвокультурологічний аспект / Е. М. Бастрикова // Київ держ. ун-т, 2004. –

348 с.

2. Колесникова І. Л., Костянтиніна С. І. Формування навчально-виховної компетенції на уроках англійської мови у старшій школі / І. Л. Колесникова, С. І. Костянтиніна // Методика навчання іноземних мов у середній школі : посібник для вчителів, аспірантів і студентів. – СПб . : КАРО, 2008. – 321 с.

Вікторія Шкрабій,
студентка III курсу підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Вінницького торговельно-економічного коледжу КНТЕУ
(науковий керівник: **Бабійчук І. В.**)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Тлумачний словник сучасної української мови пояснює слово «інновація» як «нововведення». Термін «інновація» як нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, кінцевий результат інноваційної діяльності, тобто інновація – це втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу. [1, с.295]

Вчені розглядають інновацію в освіті як процес створення, поширення і використання нових способів для вирішення педагогічних проблем оригінальними, нестандартними підходами. Під інноваційною освітою розуміють галузь, яка постійно оновлюється знаннями, технологіями, засобами навчання, організаційними та управлінськими підходами. Отже, інновація в освіті – цілеспрямований процес змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог, а сама освіта перетворюється на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знаннями протягом життя та застосовувати це знання в практичній діяльності. [2]

До сучасних психолого-педагогічних інновацій у системі освіти, зокрема і вищої, належать реалізовані нововведення: зміст, методи, прийоми і форми навчальної діяльності та виховання особистості (методики і технології); зміст і форми організації управління освітньою системою; засоби навчання і виховання; особистісні настанови викладача, оскільки навчальний процес має бути діалогом особистостей викладача і студента, що суттєво покращує мотивацію студентів до навчання. Таким чином, основний критерій інноваційності освіти – зміна цілей, тобто змісту освіти та його результатів як основних складових діяльності педагога і того, хто навчається.

У науково-методичній літературі є різні підходи до класифікації інноваційних методів навчання. Їх поділяють на проєктні, лабораторні та інтегровані. Під проєктними методами розуміють таку організацію навчання, за якою ті, що навчаються, набувають умінь і навичок у процесі планування та виконання практичних завдань – проєктів. Лабораторна система (дослідна), ґрунтується на принципах індивідуалізації навчання, самостійної дослідної роботи в кабінетах-лабораторіях. Інтегровані (комплексні) методи – це здійснення навчання за певними темами-комплексами, що містять матеріали суміжних предметів. [4, с.297] Проаналізуємо характерні ознаки деяких методів навчання, які в сучасній науковій та навчально-методичній літературі

вважаються інноваційними. Активні або інтерактивні методи навчання виокремлено на основі зміни ролі викладача та ролі студента. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що передбачає створення комфортних умов навчання, за яких студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Характерною ознакою інтерактивного навчання є постійна, активна взаємодія усіх учасників навчального процесу. [3, с.183]

Дослідження американських та європейських науковців підтверджують, що інтерактивні методи навчання сприяють збільшенню частки засвоєння навчального матеріалу, бо впливають не лише на свідомість студента, а й на його почуття і волю, а саме: лекція – 5% засвоєння, читання навчальних текстів – 10%, відео/аудіо матеріали – 20%, демонстрація – 30%, робота в дискусійних групах – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших і застосування отриманих знань – 90% засвоєння. [3, с.484]

Активні (інтерактивні) методи поділяються на імітаційні та неімітаційні. Неімітаційні методи не передбачають створення моделі процесу або діяльності, а активізація досягається за рахунок добору проблемного змісту навчання, що забезпечує діалогічність взаємодії. Імітаційні методи поділяються на ігрові та неігрові, які передбачають роботу з моделлю ситуації у процесі імітації. Активні методи навчання (дискусії, дидактичні ігри, моделювання виробничих ситуацій тощо) є своєрідним полігоном, на якому студенти відпрацьовують професійні вміння та навички. Кожний з інноваційних методів навчання має свої переваги та недоліки. Ефективність застосування інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах треба оцінювати не тільки спираючись на кількісні показники навчальних досягнень студентів, а враховуючи зміни у свідомості як студентів, так і викладачів. У студентів формується готовність до постійного оволодіння новими знаннями, мобілізуються їх задатки, здібності та обдарованість, утверджуються навички брати на себе відповідальність, відстоювати свою позицію, співпрацювати, розвивається новий тип

мотиваційної сфери, де самоактуалізація впливає на загальну креативність студента, сприяє створенню нової позиції особистості [5].

Високопродуктивним та перспективним є також синтез аудиторної та позааудиторної роботи, що допомагає утворити сплав професійних умінь та навичок з активною громадською позицією майбутнього фахівця. Для реалізації таких підходів, а також для активного впровадження інноваційних методів навчання викладачеві треба не тільки удосконалювати навчально-методичні комплекси з окремих дисциплін, але й опановувати нові засоби навчання.

Кожний вищий навчальний заклад створює свою базу найбільш часто використовуваних інноваційних методів з урахуванням специфіки викладацького складу, контингенту студентів, особливостей спеціальностей, фахівців, яких готує конкретний виш, матеріально-технічного забезпечення та ін. Сукупність цих методів утворює методичну скарбницю національної вищої школи, яка свідчить про серйозну і копітку роботу щодо утвердження європейських якостей у вищій освіті України.

Успішне запровадження інноваційних методів навчання вимагає системної роботи, для якої необхідно:

- переглянути зміст і спрямованість підготовки та підвищення кваліфікації (стажування) педагогів з метою формування їх професійної готовності до роботи в умовах інноваційного навчання;
- сприяти участі викладачів у процесі академічної мобільності, зокрема у міжнародних програмах обміну та стажування;
- запровадити систему матеріального стимулювання педагогів, які активно й ефективно впроваджують інноваційні методи у навчальний процес.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад., голов. ред. В. Т. Бусел – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
4. [Чернілевський Д. В.] Педагогіка вищої школи : підручник / Д. В. Чернілевський, І. С. Гамрецький, О. А. Зарічанський; за ред. Д. В. Чернілевського. – Вінниця : АМСКП : Глобус-Прес, 2010. – 408 с.
5. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. [Електронний ресурс]/ Л. В. Козак. – Режим доступу : [http://elibrary.kubg.edu.ua/4280/1/Kozak LV Doslidjennya innov mod 2014.pdf](http://elibrary.kubg.edu.ua/4280/1/Kozak_LV_Doslidjennya_innov_mod_2014.pdf)

РОЗДІЛ III.

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Марина Безденєжних,
викладач Лисичанського державного
гірничо-індустріального коледжу

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами групи і яка безпосередньо не пов'язана з навчальною програмою.

Позааудиторна діяльність відкриває великі можливості для самореалізації. Вона передбачає неформальне спілкування між викладачем і студентами.

Позааудиторна робота може бути як хобі, так і майбутньою кар'єрою. Що стосується особисто мене, для мене це є хобі. Мені цікаво спілкуватися і готуватися до конференцій, олімпіад, адже, саме підготовка, пошук потрібної інформації розвиває мислення, логіку, уважність, пам'ять. Я провела багато поза аудиторних заходів у нашому коледжі, намагаюся залучити до них як можна більше студентів.

Основні принципи поза аудиторної роботи:

позааудиторна робота – це важлива складова формування особистості майбутнього спеціаліста;

позааудиторна робота – виступає одним із факторів формування мотивації навчання;

позааудиторна робота – передбачає певні забор'язання студентів;

позааудиторна робота – є основою розвитку індивідуальності студента;

позааудиторна робота – це поєднаний процес, під час якого відбувається як освіта, так і виховання студентів.

Розподіляють такі форми позааудиторної роботи: групова, індивідуальна, масова.

Групова робота включає в себе роботу кількох студентів, які мають однакові захоплення, інтереси та творчі здібності, що дозволяє поглибити знання з дисципліни, формує дисциплінованість, вміння та навички.

Групова форма позааудиторної роботи – це гуртки, клуби, консультації, творчі ігри і вікторини, екскурсії.

Індивідуальна робота – це самостійна діяльність окремих студентів, яка спрямована на самовиховання, саморозвиток, виконання доручень викладача, пошук самостійної інформації з певної теми.

Індивідуальна форма позааудиторної роботи – це робота з навчальною, довідниковою, науково-популярною літературою; складання конспектів; робота з електронними підручниками; підготовка рефератів, курсових робіт, повідомлень; підготовка електронних презентацій; виконання вправ, розв’язання та складання ребусів, кросвордів, плакатів.

Масова робота – охоплює велику кількість студентів, охоплюють пізнавальну, розважальну форму діяльності.

Масова форма позааудиторної роботи складається з олімпіад, конкурсів, тижнів циклових комісій, вікторин, випусків стінгазет, зустрічі з відомими людьми різних професій.

Такі форми роботи покликані виховувати новий тип сучасної молоді людини, патріотично налаштованої, вихованої, цілеспрямованої і спроможної вільно обирати життєвий шлях, фізично активної і спортивно підготовленої.

Позааудиторна форма складається із наступних основних видів навчальної роботи: консультаційна робота; навчальна робота студентів у групах; самостійна робота студента.

Консультаційна робота відбувається при індивідуальному спілкуванні студента і викладача за допомогою комунікаційних технологій. Основною метою консультаційної роботи є уточнення розуміння студентом положень навчальної дисципліни. У ході консультаційної роботи студент отримує

відповіді від викладача на конкретні запитання з поясненнями певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Навчальна робота у групах пов'язана з участю студентів у дискусіях, семінарських заняттях, які відбуваються з використанням комунікаційних технологій. Метою навчальної роботи у групах є отримання навичок групової роботи та підвищення ефективності засвоєння знань під час активної взаємодії учасників навчального процесу.

Самостійна робота студентів пов'язана з оволодінням певним обсягом знань і набуттям необхідних вмінь у предметній області навчальної дисципліни.

Позааудиторна робота є логічним продовженням аудиторних занять і проходить паралельно з ними, допомагає студентам успішно навчатися, розвиває ініціативу, сприяє розумовому, фізичному, естетичному вихованню, задовольняє їхні культурні запити та спрямовує їх активність на творчу корисну діяльність.

Такий вид роботи дає змогу студентам гармонізувати внутрішні і зовнішні фактори формування професійної культури, створює додаткові умови для реалізації внутрішнього потенціалу, задоволення тих проблем, які в процесі аудиторної роботи не задовольняються.

Позааудиторна робота має особливу відмінність – це добровільність прийняття участі, проведення діяльності у вільний час, масовість.

Позааудиторна виховна робота поєднує в собі: мету, зміст, методи, засоби, форми, принципи.

Мета виховної роботи фахової освіти – підготовка студентів до використання рольового репертуару (громадянина, патріота, професіонала, сім'янина, носія культури) який необхідний для життя в суспільстві.

Напрями виховної роботи: етичне виховання, громадянське виховання, патріотичне виховання, трудове виховання, економічне виховання, фізичне виховання, екологічне виховання, сімейне виховання, естетичне виховання.

У своїх виховних заходах я використовую різні форми поза аудиторної роботи: конкурси презентацій, проведення усних журналів, олімпіади і

вікторини з англійської мови, брейн-ринги, інтелектуальні конкурси, конкурси газет.

Нажаль, не всі студенти прагнуть розвивати свої здібності та діють лише в межах вимог навчальної програми. Учбова діяльність сприймається ними лише як обов'язкова, а не як цікава та особистісно-значуща. Як результат, вони втрачають шанс максимально розкрити свій творчий та науковий потенціал. У зв'язку з цим постає питання про створення умов, за яких виявлення та розвиток своїх можливостей стали би для студентів природньою потребою, що в цілому сприяло б їх особистісній самореалізації.

Щоб сформувати позитивне ставлення студентів до позааудиторної роботи професійного спрямування, слід на кожному її етапі роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння і сприйняття цих цілей студентами, поступово формувати у них вміння самостійно обирати мету і ставити перед собою завдання для її досягнення. Важливо постійно заохочувати і виділяти кращих студентів, формуючи у студентській групі дух змагання та здорового суперництва.

Позааудиторна робота може відрізнятись не тільки за спрямуванням, але й за рівнем самостійності студентів і відбуватися з чи без втручання викладача. Для підвищення ефективності позааудиторної роботи студенти можуть отримувати індивідуальні завдання відповідно до своїх інтересів, своєї спрямованості, рівня знань та здібностей або, навпаки, працювати невеликими групами, підтримуючи та перевіряючи один одного.

Від викладачів, взаємодії їх зі студентським активом залежать інтенсивність та якість позааудиторної роботи. Викладачем може бути тільки досвідчена людина, яка своїм авторитетом та досвідом може впливати на студентів. Важливий елемент позааудиторної роботи – взаємодія викладачів і студентів щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації дозвілля, планування наукової роботи.

Позааудиторна робота студентів молодших курсів має специфіку. Більшість часу в таких студентів займає проблема адаптації до умов навчання у

ВНЗ. З часом організаційні функції куратора зменшуються. Більшість організаційних проблем студентське самоврядування вирішує самостійно.

Робота викладача зі студентським активом триває з першого по четвертий курс включно, але цей процес набуває з часом нових якостей. Ініціаторами більшості заходів стають саме студенти, моральна та інтелектуальна відповідальність їх зростає. Викладач зі студентами старших курсів приділяє увагу питанням професійного самовизначення, формуванню громадської спрямованості, професійної компетентності.

Позааудиторна робота фахової освіти – складова навчально-виховного процесу, одна з форм організації дозвілля студентів. Вона організовується й проводиться в позааудиторний час органами студентського самоврядування за активної допомоги і тактовного керівництва з боку педагогічного колективу, особливо кураторів груп.

Отже, позааудиторна діяльність за визначеними напрямками сприяє саморозвитку й самореалізації студентів, поглибленню уявлення про себе як про особистість і професіонала, оскільки передбачала добровільний вибір студентом певного виду такої діяльності, який ґрунтується на особистісно значущих мотивах, активності молодшої людини, ініціативності, самостійності та творчості, відповідальності, рефлексивній діяльності, інтерактивній взаємодії викладача і студента.

Таким чином, я можу зробити висновок, що навички і досвід, набуті студентами завдяки позааудиторній роботі, формують у них необхідні якості – вміння працювати у команді, обов'язковість, відповідальність, лідерські навички.

Література

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: Науково-метод. зб. – К., 1995. – С.111-113.

2. Кобрій О.М. Методика позааудиторної діяльності: навчальний посібник для студентів педагогічних закладів / О.М. Кобрій, М.М. Чепіль. – Дрогобич: Відродження, 1999. – 150 с

3. Медведєва О.Р. Формування творчих умінь студентів у позааудиторній виховній роботі: автореф. дис. канд. пед. наук / О.Р. Медведєва; Харківський держ. пед. ун-т

Наталія Блажівська, Анна Лех-Ємець,
викладачі Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ВПЛИВ ТИЖНІВ ФАХОВИХ ЦИКЛОВИХ КОМІСІЙ НА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Перш ніж аналізувати форми та методи позааудиторної роботи зі студентами у вищих навчальних закладах, проаналізуємо наукові підходи до трактування поняття «позааудиторна робота». На думку В. Коваль, позааудиторна робота – це система взаємопов’язаної діяльності суб’єктів освітнього процесу, що є невід’ємною складовою частиною професійної підготовки і здійснюється поза розкладом навчальних занять, щоб створити умови для особистісного розвитку студентів і їх самореалізації [1]. У Педагогічному словнику «позааудиторна робота» трактується як спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття та система пізнавальних і виховних заходів, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, формування творчих здібностей, наукових інтересів, різноманітних умінь і навичок [3]. Науковець Л.В. Онучак під позааудиторною роботою розуміє будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами класу і яка безпосередньо не пов’язана з навчальною програмою [2]. А отже, не потребує обов’язкового оцінювання з боку викладачів.

Проаналізувавши сайти деяких українських вищих навчальних закладів, ми пропонуємо розглянути наступні форми позааудиторної роботи зі студентами:

- студентське наукове товариство – сприяє розвитку наукового потенціалу у студентської молоді, пошуку наукових інтересів та виділенню наукових гіпотез, формуванню власного стилю написання публікацій у майбутніх науковців;

- органи студентського самоврядування – сприяють формуванню лідерських якостей, впевненості в собі, активної життєвої позиції, навичок керівництва колективом, роботи в команді, цінностей демократії;

- клуби, гуртки, студії за інтересами – сприяють творчому розвитку особистості, креативному мисленню, формуванню впевненості в собі. Серед них варто виділити такі: дебатний клуб, кіно-клуб, творча студія, центр культурно-масової роботи, літературний клуб, клуб сталого розвитку, клуб «Профі»;

- спортивні секції – сприяють формуванню здорового способу життя у молоді, формуванню таких рис особистості у студентів як відповідальність та терпіння;

- агенція соціальних проєктів – сприяє формуванню навичок роботи в команді, активної громадської позиції, лідерських навичок, комунікативних навичок, креативного мислення;

- юридична клініка – сприяє реалізації теоретичних знань у практичній діяльності майбутніми юристами під час надання безкоштовних юридичних консультацій соціально-вразливим верствам населення під керівництвом і контролем викладачів;

- волонтерський центр – сприяє реалізації теоретичних знань у практичній діяльності майбутніми соціальними працівниками або педагогами під час участі у проєктах соціальної дії, соціальних акціях, а також допомоги працівникам установ соціальної сфери або освітніх закладів у наданні послуг соціально-вразливим верствам населення під керівництвом і контролем викладачів;

- технічна лабораторія – сприяє реалізації теоретичних знань у практичній діяльності студентами технічних спеціальностей під час участі у розробці різних технічних проектів під керівництвом і контролем викладачів.

Таким чином можна стверджувати, що частина форм позааудиторної роботи студентів має розважальний характер, а частина створені з метою формування професійних умінь і навичок.

Частиною поза аудиторної роботи є проведення тижнів фахових циклових комісій. Тиждень циклової комісії в коледжі - це не тільки навчальний, позааудиторний захід, що ставить певні навчальні та виховні цілі; це багатоцільова єдність заходів, об'єднаних спільними ідеологічними завданнями, по можливості прозорими, які бачать не тільки викладачі, а й студенти, і підпорядкованої вирішенню цих завдань, раціонально вбудованою системою, конкурсів професійної майстерності, ігор, вікторин, конференцій, тематичних вечорів і т.п. Тижні циклової комісії інтегрують всі дисципліни професійної підготовки, несуть в собі потужний енергетичний заряд, а головне, об'єднують не тільки студентів другого, а й третього курсу навчання і формують цілісний, панорамний погляд на світ і людину, професію. Для сучасної освіти дуже важливо показати студентам, що всі одержувані знання з кожної дисципліни взаємопов'язані і не можна знання з тієї чи іншої дисципліни сприймати як уривчасті мозаїчні відомості, одержувані в різні роки навчання; вони є частиною єдиного блоку знань, що формують цілісний погляд на світ. Заходи, в ході яких об'єднуються і взаємодіють різні навчальні дисципліни, - є однією з необхідних складових цієї навчально-виховної дії. Передбачається активна участь і взаємодія майстрів виробничого навчання та викладачів циклової комісії.

Крім того, продуманий тиждень циклової комісії дає прекрасну можливість показати не з академічної, яка вже цілком приїлася студентам, сторони різні навчальні дисципліни, а зовсім з іншої - творчої або прикладної. Гарним прикладом позааудиторної роботи студентів спеціальності «Харчові технології» є проведення ярмарків-продажів продукції власного виробництва,

що дає можливість проявити як свою унікальність, креативність, мобільність, самостійність, наполегливість, так і вміння працювати в команді, знаходити спільну мову, брати відповідальність на себе. Тематика ярмарків-продажів різноманітна: «День подяки», «День св.Валентина», «Великодній ярмарок», «Масляна FEST», «Halloween». Характерним та традиційним для студентів спеціальності «Туризм» є студентський фестиваль, який щорічно за ініціативи студентів проводиться в вересні з нагоди Всесвітнього дня туризму. Фестиваль сприяє фаховому зростанню студентів; пропагуванню національних традицій, звичаїв та туристичних ресурсів регіону; зміцнення зв'язків з представниками підприємств галузі туристичного бізнесу.

Завдання перед майстрами виробничого навчання і викладачами стоїть не з легких - "зламати" стандарт сприйняття, показати студентам відомі навчальні дисципліни та виробниче навчання з невідомою їм сторони: не як набір правил, догм, а як щось живе, що постійно розвивається. З цією метою організовують різноманітні майстер-класи як для студентів молодших курсів, так і для учнів шкіл міста, району, області. Студенти спеціальностей «Харчові технології» організовують майстер-класи різної тематики: «Бутерброди дитячої тематики», «Карвінг», «Вироби з солоного тіста». Для спеціальності «Туризм» характерними є майстер-класи зі «Спортивного орієнтування» та «Віртуальні подорожі».

Мотивація навчальної діяльності студентів може включати в себе різні аспекти: бажання отримати високу оцінку, схвалення батьків, викладачів і т.п. Найбільш плідним, здається мені, формування у студентів стійкого пізнавального інтересу заради самого процесу пізнання, закріплення відношення до пізнання як до форми отримання інтелектуального задоволення. І навчально-розважальні заходи тематичного тижня якнайкраще вирішують цю задачу. Прикладами таких заходів можуть бути брейн-ринги, марафони, вікторини, квести, розважально-пізнавальні програми, вечори-зустрічі тощо.

Отже, проведення тижнів фахових циклових комісій дозволяють внести цікаві заходи та інноваційні технології до освітнього процесу, вдосконалити

організаційні якості викладачів, розширити світогляд студентів, розвинути їхні творчі здібності, самостійність, естетичний смак.

Література

1. Коваль В.Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів / В.Ю. Коваль // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: «Педагогіка, психологія, соціологія». – 2009 – № 6. – С. 19–23.

2. Онучак Л.В. Педагогічні умови організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей: Автореф. дис. канд. пед. наук. – К., 2002. – 18 с.

3. Педагогічний словник / за ред. М.Д. Ярмаченка. – К.:Пед. думка, 2001. – С. 167.

Іоанна Борканина,
студентка IV курсу спеціальності «Право»
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

РОЛЬ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЗОКРЕМА, ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

В сучасному світі освіта займає провідне місце в житті кожної людини. Набуває актуальності питання підвищення рівня підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Для цього постійно удосконалюється освітній процес у вищих навчальних закладах, шляхом впровадження різних форм і методів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Одним із таких методів є позааудиторна робота.

Зокрема для студентів, які здобувають юридичну освіту, вкрай важливим є наявність не тільки знань та умінь, здобутих під час вивчення правових дисциплін, а й вміння застосовувати набуті знання на практиці, реалізовувати

себе як спеціаліста. Особливість юриспруденції як сфери професійної діяльності полягає в тому, що теоретичні знання та практичні навички в ній взаємопов'язані і тісно переплітаються. Однак за наявності у навчальному плані великої кількості теоретичних курсів однозначно недостатньо дисциплін, що навчають студентів практичним навичкам [4].

Практичним освоєнням спеціальності студентам доводиться займатися в умовах дуже жорсткої конкуренції. Тому основи практичної підготовки повинні бути закладені вже у навчальному закладі.

Основоположними для всієї системи вищої юридичної освіти є вимоги до змісту підготовки юристів, закріплені Постановою Кабінету Міністрів України «Про розроблення державних стандартів вищої освіти» [2].

Яскравим прикладом взаємопов'язаності теорії і практики є проходження навчальної практики в Управлінні забезпечення примусового виконання рішень у Житомирській області Центрального-Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький): Відділ примусового виконання рішень з такою навчальною дисципліною, як виконавче провадження.

Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) - сукупність дій органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, Законом України «Про виконавче провадження», іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону України «Про виконавче провадження», а також рішеннями, які підлягають примусовому виконанню [1].

Проходження навчальної практики в державній виконавчій службі дає можливість студентам ознайомитись з діяльністю, правами та обов'язками, якими наділені державні виконавці, їх посадовими інструкціями.

За час проходження навчальної практики студенти можуть:

- закріпити теоретичні знання, здобуті під час вивчення дисциплін в навчальному закладі;

- проаналізувати діяльність державної виконавчої служби щодо виконання рішень суду та органів державної виконавчої влади.
- дослідити причини невиконання даних рішень;
- розкрити посадові функції працівників державної виконавчої служби;
- зібрати зразки (копії) робочих документів.

Також дуже важливим для ефективної підготовки майбутніх спеціалістів є такі форми позааудиторної роботи, як виконання домашніх завдань, науково-дослідна робота, безпосередня участь у конференціях, участь у гуртках.

Контроль за самостійною та позааудиторною роботою студентів може бути опосередкованим або органічно вписаним у навчальний процес. До основних форм та засобів контролю можна віднести передсемінарські консультації, семінарські заняття, колоквіуми, індивідуально-теоретичні співбесіди, письмові контрольні роботи, передекзаменаційні опитування студентів за допомогою комп'ютера.

Від кураторів та викладачів правознавчих дисциплін, взаємодії їх зі студентським активом залежать інтенсивність та якість позааудиторної роботи [3].

Отже, позааудиторна робота виступає одним із головних чинників формування самостійності студентів. Вона дає змогу студентам гармонізувати внутрішні та зовнішні фактори формування професійної культури, створює додаткові умови для реалізації внутрішнього потенціалу, задоволення тих потреб, які в процесі аудиторної роботи не задовольняються. У позааудиторній роботі студентів закріплюється їх потреба у професійному самовихованні, самореалізації та підвищенні інтересу до майбутньої професії.

Також звідси випливає, що навчальна практика не тільки закріплює здобуті раніше знання, а й поглиблює їх та сприяє більш легкому процесу оволодіння новими знаннями у подальшому навчанні, адже, здобувши практичні навички, оволодіти теоретичним матеріалом дедалі простіше і цікавіше для студентів.

Література

1. Закон України «Про виконавче провадження». - від 2 червня 2016 р. (зі змінами і доповненнями від 13.02.2020 р.). – Ст. 1.
2. Про розроблення державних стандартів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 7 серпня 1998 р. № 1247 // Офіційний вісник України. - 1998. - 27 серп. - Ст. 30.
3. https://pidruchniki.com/17280924/pedagogika/pozaauditorna_robota_studentiv_robota_kuratora_studentskoyi_grupi.
4. <http://radnuk.info/statti/563-putanya/14760-2011-01-19-02-10-55.html>.

Владислав Васи́лець,
викладач Сумського будівельного коледжу

ПОЗААУДИТОРНІ ВИДИ РОБОТИ У ЗАСВОЄННІ ДИСЦИПЛІНИ «МАЛЮНОК ТА ЖИВОПИС»

Говорити про образотворче мистецтво і бачити його наживо – різні речі. У даному випадку слід згадати приказку: «Краще один раз побачити, ніж 10 разів почути». Тому предмет «Малюнок та живопис» сьогодні має значну кількість нетрадиційних методик викладання і одним із них є позааудиторна робота. Вона передбачає заняття дещо інакшої структури, потребує акумуляції організаторських і творчих здібностей викладача, але за умови успішного проведення занять ефективність практичних навичок студентів та якість їх художньої техніки підвищується в декілька разів. У зв'язку із цим позааудиторна робота студентів набуває значної актуальності для кращого засвоєння тонкощів предмету «Малюнок та живопис».

Питання позааудиторної навчальної роботи студентів вітчизняні науковці досліджували в різноманітних аспектах. Загальні положення щодо організації та проведення позааудиторних занять, формування й розвитку творчо-організаторських здібностей студентів, їх міжособистісних відносин та гуманістичних переконань висвітлені у працях: І. Ляшенка, Т. Іванайської, О. Медведєвої, І. Карпової, Н. Галєєвої, Н. Руденко, О. Теплої. Організацію

самостійної позааудиторної роботи студента досліджували Л. Онучак, Л. Якушкіна, проте позааудиторна робота із дисципліни «Малюнок та живопис» потребує окремого і більш ґрунтовного дослідження.

Вивчення предмету «Малюнок та живопис» у позааудиторний час може здійснюватися декількома шляхами: як стандартними, так і креативними, що безсумнівно залежить від позиції викладача та ступеню обдарованості студентів. Як зазначив науковець І. Ляшенко: «Ступінь керування позааудиторною діяльністю студентів педагогом може бути різним: від жорсткого управління й контролю до повної самостійності та творчості» [2]. Він також поділяє позааудиторні заняття на три загальних види: теоретичні, практичні та комбіновані.

Проте, у контексті даного дослідження, більш цікавою і вичерпною є класифікація видів позааудиторної діяльності здійснена О. Стояном. Він об'єднує види позааудиторної роботи в чотири групи:

- самостійна робота з підвищення професійного рівня (конспектування першоджерел, підготовка до лекцій і семінарів, виконання курсових робіт, читання спеціальної літератури);
- участь у створенні культурних цінностей (суспільна робота, заняття на факультеті суспільних професій, науково-дослідницька діяльність, участь у художній самодіяльності, любительські й творчі заняття);
- засвоєння культурних цінностей (читання художньої, документальної і науково-технічної літератури, періодики, перегляд кіно, вистав, відвідування музеїв, виставок, лекцій, зустрічі з письменниками, артистами, художниками);
- відпочинок і розваги (заняття спортом, зустрічі із друзями, прогулянки містом, заміські виїзди тощо, настільні ігри, «байдикування») [6, с. 21].

Саме за даною класифікацією і буде здійснюватися аналіз вивчення мистецтва малюнку та живопису за стінами аудиторій.

Самостійна робота з покращення результатів малюнку та живопису може проводитися не тільки за рахунок вивчення спеціальної літератури та підготовки до лекцій. Перш за все малюнок – це техніка, тому під час самостійних позааудиторних занять студент може відпрацьовувати малювання різними стилями і фарбами (гуаш, акварель, малюнок на тканині чи папері або ж графіка), формувати власний стиль малюнку, штрихи, працювати над світлорекорекцією та іншими тонкощами предмету. Результати роботи, вже в процесі аудиторних занять, можна проаналізувати разом із викладачем.

Не менш цікавим видом позааудиторного навчання є участь у створенні культурних цінностей. В першу чергу для студентів які опановують дисципліну «Малюнок та живопис», участь у створенні культурних цінностей передбачає роботу над власним художнім твором. І основним видом позааудиторного заняття, у даному випадку, є робота у художніх майстернях. Вона може бути груповою, індивідуальною або ж під керівництвом викладача, проте її зміст передбачає створення картини у спеціально відведеному для цього приміщенні (власного або ж від закладу навчання). Тут студент може сконцентруватися на своїх думках та втілити їх на папері.

До цієї групи позааудиторних видів роботи можна віднести організацію та проведення художньо-тематичних виставок, мітингів, творчих зустрічей, майстеркласів. Окрім того роботу можливо об'єднати із суспільно-корисною чи благодійною, що додасть піднесення та наснаги, а також приверне увагу більшої кількості людей до творчості.

Не менш творчим видом позааудиторного заняття є написання картин простонеба, яке може організувати як викладач, так і самі студенти. Таке малювання «живих образів»: природи, міста чи села, людей або ж тварин надихає студентів та дозволяє зробити їх картини більш реалістичними. Вони засвоюють специфіку світло-тіні при денному світлі, за різних умов погоди, що безумовно допомагає у застосуванні теоретичних знань на практиці. Такий вид малювання можна зробити масовим заходом, провівши його у популярній сьогодні формі флешмобу. Він має переваги і з боку великої кількості

залучених художників (професійних, вуличних, аматорів, студентів), і з боку зацікавлення більшої кількості аудиторії образотворчим мистецтвом.

Засвоєння культурних цінностей як позааудиторний вид роботи над малюнком та живописом можна організувати різними способами. Відвідування виставок вуличних художників-аматорів (спостерігання за їх роботою) чи картинних галерей із роботами професійних пейзажистів, екскурсії до великих міст із видатною історією та занурення в історію, архітектуру і сучасне життя.

Спостерігати за творчістю митця, який малює реальні образи міста і його життя – велика вдача, оскільки аналізувати вже готовий твір і осмислювати стиль письма у процесі написання картини – дві абсолютні різниці. Під час творчого спілкування (навіть із вуличним художником) можна зрозуміти багато теоретичних питань і побачити їх втілення на практиці. Цікавим і незвичним досвідом для студентів курсу «Малюнок та живопис» стане відвідування театру і його вистав. Звичайно перегляд вистави майбутні художники можуть організувати самостійно, проте для того, щоб краще роздивитися декорації, а можливо і процес їх виготовлення і малювання, потрібна допомога викладача, який заздалегідь може домовитися із дирекцією чи художниками театру і провести своїх учнів до творчої майстерні.

До цієї групи можна віднести і знайомство із творчістю конкретних професійних художників (мариністів, пейзажистів та інших) через відвідування майстеркласів (групове чи особисте), відвідування виставок у галереях чи окремих картин у спеціальних журналах і колекціях, перегляд документальних фільмів про життя і діяльність, вивчення рецензій на картини тощо.

Останньою, хоча і не менш важливою, групою видів позааудиторних занять є організація та проведення відпочинку і дозвілля. Студенти-художники – це творчі люди із особливо тонким відчуттям світу і всього, що їх оточує. Тому таким особистостям, як нікому, важливий правильний відпочинок, оскільки саме під час творчої перерви відновлюються сили і збирається колекція нових образів, що слугують подальшим натхненням і стимулом до творчості. Культурний відпочинок (всі види творчості, за виключенням тих, що

пов'язані з образотворчим мистецтвом та малюнком), спорт, подорожі (особливо важливі для набуття нових образів і емоцій), тепле спілкування з приємними людьми та родичами (підтримує емоційну сферу творчої особистості, надає життю сенс), просто милування природою, здоровий сон (сприяє концентрації), смачна їжа (приносить відчуття задоволення та є базовою потребою, як і сон) – всі ці види організації та проведення дозвілля допомагають студентам-художникам у їх творчій та навчальній діяльності.

Таким чином організація та проведення позааудиторної роботи не менш важливі для успішного засвоєння дисципліни «Малюнок та живопис». Більшість видів позааудиторної роботи базуються на самостійності студента, його особистісних якостях, тому впливають не тільки на навчальний прогрес, а й на моральний розвиток і професійне становлення. Окрім того час, проведений і вірно організований за межами навчального закладу часто впливає на зацікавлення студентів особливостями своєї майбутньої професії, що безумовно є позитивним для теоретичної роботи на аудиторних заняттях.

Література

1. Гаррисон Х. Рисунок и живопись. Киев : Эксмо, 2007. 252 с.
2. Ляшенко І. Організація позааудиторної роботи у вищій школі як умова підвищення ефективності навчально-виховного процесу // Народна освіта. Розділ 3. Педагогічна практика. [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2196 (дата звернення 26.05.2020)
3. Николаева О. Городской скетчинг шаг за шагом. Как быстро делать наброски и зарисовки. Москва : Ман, Иванов и Фербер, 2018. 96 с.
4. Овчаренко Г. Позанавчальна діяльність студентів у вищих навчальних закладах : сутнісні характеристики, структура та особливості // Освіта Донбасу. 2008. № 5 – 6. С. 35 – 38
5. Скрипник Н. Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2012. Вип. 27 (80). С. 566 – 571
6. Стоян А. Организация досуга студенческой молодежи. Київ : Вища школа, 1984. 41 с.

7. Шашенко С. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах. Київ, 2004. 24 с.

Тетяна Войналович,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК РУШІЙНА СИЛА ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена підвищенням вимог до професійної підготовки фахівців у сучасних умовах конкуренції на ринку праці, що передбачає оновлення підходів до системи формування професійної культури. Реалізація внутрішнього потенціалу особистості студента, побудова внутрішніх і зовнішніх факторів формування його професійної культури зумовлюється успішною організацією позааудиторної роботи студентів, яка складається із самостійної навчальної роботи студентів, діяльності із самоврядування студентського колективу, культурно-дозвілєвої діяльності за інтересами, роботи з підвищення професійної майстерності. Сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги не тільки до фахової підготовки, але й до рівня особистісного розвитку молодих фахівців. Тому навчальні заклади намагаються приділяти увагу не лише професійному становленню своїх студентів, а й сприяти їх культурному, естетичному вихованню, організовувати дозвілля молоді.

Історіографія проблеми. Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури показує, що питання позааудиторна діяльність вивчалася в різних аспектах. Позааудиторні заняття розглядаються як фактор професійного самовизначення учнів (Т. Іванайська), формування та розвиток творчих навичок студентів (О. Медведєв), розвиток їх творчого таланту (І. Карпов), організаторських здібностей (Н. Галеева), формування міжособистісних відносин здобувачів освіти (Н. Руденко), їх гуманістичні цінності (О. Тепла). Увагу сучасних вчених привернув напрям соціалізації студентської молоді в

позакласній діяльності (Г. Овчаренко, О. Севаст'янова, Н. Шабасєва), проблеми формування соціально значущих якостей особистості (Т. Бурцева), соціальні особистісні значення (Н. Грищенко) .. Деякі аспекти професійного виховання майбутнього фахівця засобами позааудиторної роботи представлені у наукових працях Л. Кондрашової, яка підкреслює особливу цінність потенціалу позааудиторної роботи для професійної орієнтації та формування морально-психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.[2, с. 566-567]

Позакласна робота учнів - це форма навчання, яка: вирішує проблеми навчання у конкретній навчальній ситуації; розробляє в учнів психологічні настанови щодо самостійного поповнення своїх знань та вмінь у вирішенні запропонованих завдань. Сприяє формуванню в студента необхідної кількості знань, умінь і навичок та є важливою умовою самоорганізації, самодисципліни студента. Забезпечує педагогічне керівництво самостійною навчальною та науковою діяльністю студента у процесі навчання. [1, с. 5]

Основні принципи позааудиторної роботи студентів:

- поєднання практичної роботи з початковим сприйняттям знань;
- обов'язкове поглиблення, розвиток, застосування знань на практиці;
- застосування знань у різних ситуаціях (включаючи проблемні) з метою їхнього вдосконалення, обміну;
- поступовий процес набуття знань у процесі самостійної роботи.

Загалом позааудиторну роботу можна розділити на професійну та соціальну. Перша категорія включає участь у наукових гуртках, студентському науковому товаристві, дослідницьких проектах, конкурсах, конференціях. Такі заходи мають професійний характер, об'єднують студентів подібних спеціальностей, проходять під керівництвом або наглядом викладача-куратора і вимагають від студентів значних зусиль, послідовності, цілеспрямованості та мотивації. Позакласна робота другої категорії носить більш загальний, навчальний характер і може поєднувати студентів різних спеціальностей. Він

включає, наприклад, спортивні секції, театральні та танцювальні колективи, екскурсії, відвідування виставок та музеїв тощо. [3, с. 81]

До основних форм позааудиторної роботи студентів належать виконання домашніх завдань, науково-дослідна робота, безпосередня участь у конференціях, змаганнях, іграх, педагогічна практика, участь у роботі гуртків, організація змагань, диспутів, круглих столів, допомога соціальним службам, страхування в державних закладах тощо. Провідними формами позааудиторної роботи з підготовки до виховної діяльності є колективні (педагогічні читання, зустрічі з учителями-вихователями), групові (педагогічні гуртки, тренінги) та індивідуальні (звіт про педагогічну практику, індивідуальні завдання)[3, с. 80]

Організація позааудиторної роботи студентів у ЖТЕК КНТЕУ представлена системою різноманітних форм і методів. Наші викладачі застосовують на своїх заняттях: лекції-конференції, квести, ділові ігри. Студенти навчаються розробляти план виступу, підбирати матеріал для презентації теми, який може бути у формі рефератів, складених віршів, презентацій, проектів, драматизації, візуалізації. Результатом такої діяльності є вміння виступати публічно, що дозволить їм у майбутньому приймати ефективні рішення при вирішенні проблемних ситуацій у професійній діяльності

Висновок. Позааудиторна робота — один із головних чинників формування самостійності студентів. У позааудиторній роботі студентів закріплюється їх потреба у професійному самовихованні, самореалізації і, що особливо важливо, їхня діяльність усе більше набуває творчого характеру. Позааудиторна діяльність сприяє саморозвитку й самореалізації студентів, поглибленню уявлення про себе як про особистість і професіонала, оскільки передбачає добровільний вибір студентом певного виду такої діяльності, який ґрунтується на особистісно значущих мотивах, активності молодшої людини, ініціативності, самостійності та творчості, відповідальності, інтерактивній взаємодії викладача і студента. Навички і досвід, набуті студентами завдяки позааудиторній роботі, приносять їм додаткові переваги перед конкурентами

при працевлаштуванні. Така діяльність формує необхідні якості – вміння працювати у команді, обов'язковість, відповідальність, лідерські навички - саме те, що цінують роботодавці. Крім того, роботодавці радше оберуть претендента із досить широким колом інтересів, який відкритий новим можливостям і прагне особистісного росту.

Позааудиторна робота у навчальному закладі передбачає реалізацію системи заходів, спрямованих на виховання високорозвиненої особистості майбутнього фахівця зі сформованою особистісною моральною культурою, творчим мисленням, відповідальністю, різнобічними інтересами і настійними прагненнями їх задоволення (особистісний аспект) та дієвою конкурентоспроможністю (професійний аспект).

Література

1. Шашенко, С. В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук [Рукопис] / Шашенко С. В. – К., 2004. – 24 с.
2. Скрипник, Н.С. Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості [Текст] / Н. С. Скрипник // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2012. – Вип. 27 (80). – С. 566-571.
3. Кучерява, О. Ю. Форми та види позааудиторної роботи в педагогічному університеті [Текст] / О.Ю. Кучерява // Didactics of mathematics : Problems and Investigations. – 2009. – № 31. – С. 79-83.

Олена Грановська,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ВПЛИВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

Сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги не тільки до фахової підготовки, але й до рівня особистісного розвитку фахівців. Тому потрібно

намагатися приділяти всебічну увагу професійному становленню своїх студентів.

Метою тез є дослідження впливу позааудиторної роботи на ефективність викладання іноземної мови. У зв'язку з цим все більшої популярності набуває термін «позааудиторна робота». Інколи під нею розуміють всього лише самостійну підготовку студентів до занять [1,с.3], але насправді це поняття набагато ширше.

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами аудиторії, і яка може бути безпосередньо пов'язана або ж не пов'язана з навчальною програмою. [3, с.14] Так, наприклад, практику за кордоном не слід відносити до позааудиторної роботи, оскільки вона є складовою навчального процесу. В той же час, науково-дослідницька робота, гуртки за інтересами, клуби, засідання круглих столів, віртуальні подорожі, дистанційне навчання, перегляд фільмів можна вважати позааудиторною роботою.

Позааудиторна діяльність відкриває великі можливості для самореалізації студентів. Вона передбачає досить великий ступінь свободи, завдяки чому здійснюється більш тісне міжособистісне спілкування студентів, викладачів. Загалом позааудиторну роботу можна поділити на професійно та соціально спрямовану. До першої категорії відносяться участь у гуртках, конференціях, дослідницьких проектах, олімпіадах, квестах. Така діяльність носить фаховий характер, об'єднує студентів, проходить під керівництвом викладача та вимагає від студентів чималих зусиль, послідовності, цілеспрямованості та вмотивованості. Позааудиторна робота другої категорії носить більш загальний, виховний характер і може поєднувати студентів різних спеціальностей. До неї відносяться, наприклад, курси, віртуальні екскурсії, перегляд фільмів іноземною мовою з подальшим обговоренням тощо.

Для багатьох позааудиторна робота може починатися просто як хобі, але згодом стати основою майбутньої кар'єри. У будь-якому випадку навички

групової роботи, вміння знаходити спільну мову із оточуючими, задатки лідера будуть корисними у будь-якій галузі. [5, с.20].

Естетичне виховання засобами іноземної мови є невід'ємною частиною оволодіння мовою та культурою країни, мова якої вивчається. Розвинений естетичний смак як зовнішній прояв естетичної культури особистості є результатом проведення цілеспрямованої роботи з його виховання. Позааудиторна діяльність, самостійна робота та інтерактивні методи навчання студентів є провідними в навчально-виховному процесі вищої школи на сьогодні. Вони сприятимуть ефективному оволодінню іноземною мовою, тому мають великий потенціал для естетичного виховання студентів. Залучаючи студентів до іноземної мови, удосконалюючи їх уміння в різних видах мовленнєвої діяльності, треба зважати на те, що в основі всього цього повинне лежати емоційне, активне сприйняття мови. Сприйняття мови не можна зводити до одного з «видів мовленнєвої діяльності», як це зазвичай робиться. Активне емоційне сприйняття мови – основа мовного виховання в цілому і всіх його ланок. Мова може виконувати свою пізнавальну, виховну, естетичну функцію тільки тоді, коли студенти навчаться посправжньому чути й осмислювати її. Всі враження, уявлення і знання, які пройшли через душу і серце людини, стають її власними знаннями, власною точкою зору, її думками і переконаннями, її ставленням до добра і зла, прекрасного і потворного, що і визначає етичну позицію людини. І тут цінність естетичного виховання, в найширшому тлумаченні, важко переоцінити. Окрім естетичного потенціалу самої мови, широкі можливості для реалізації естетичного виховання дає культурологічний та країнознавчий компоненти вивчення іноземної мови.

За кордоном більш популярною є позааудиторна робота другого типу. Часто студенти самі організовують гуртки, проекти та керують ними. Студенти мають об'єктивно оцінити свої сили, якості, які вони можуть запропонувати товариству, кількість часу, яку зможуть приділяти роботі тощо. Певні обмеження можуть бути доцільними, особливо, у позааудиторній роботі

першого типу – професійно спрямованій. Участь у ній має бути чимось на зразок бонусу чи визнання для найбільш успішних студентів.

З іншого боку, не всі студенти прагнуть розвивати свої здібності та діють лише в межах вимог навчальної програми. Учбова діяльність сприймається ними лише як обов'язкова, а не як цікава та особистісно-значуща. Як результат, вони втрачають шанс максимально розкрити свій творчий та науковий потенціал. У зв'язку з цим постає питання про створення умов, за яких виявлення та розвиток своїх можливостей стали би для студентів природньою потребою, що в цілому сприяло б їх особистісній самореалізації.

Щоб сформувати позитивне ставлення студентів до позааудиторної роботи професійного спрямування, слід на кожному її етапі роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння і сприйняття цих цілей студентами, поступово формувати у них вміння самостійно обирати мету і ставити перед собою завдання для її досягнення. Важливо постійно заохочувати і виділяти кращих студентів.

Найефективнішою є наскрізна система організації позааудиторної роботи, яка розпочинається з виконання простих (загальних) завдань, продовжується у вигляді все більш складних етапів професійно спрямованої діяльності. На першому етапі доцільно практикувати проведення соціально-психологічних тренінгів, як то тренінг спілкування, тренінг впевненості у собі, тренінг роботи у команді та інше. Крім того, корисними можуть бути семінари іноземною мовою, присвячені пізнавальним і цікавим темам для підвищення рівня студентів. Наприклад, для студентів спеціальності «Туризм» тематика семінарів може бути пов'язана з культурою та традиціями різних країн, правилами етикету тощо.

Позааудиторна робота може відрізнятися не тільки за спрямуванням, але й за рівнем самостійності студентів і відбуватися з чи без участі викладача. Для підвищення ефективності позааудиторної роботи студенти можуть отримувати індивідуальні завдання відповідно до своїх інтересів, своєї спрямованості, рівня

знань та здібностей або, навпаки, працювати невеликими групами, підтримуючи та перевіряючи один одного.

Одними з найсерйозніших проблем, з якими стикаються організатори позааудиторної роботи, є недостатність ресурсів та фінансування. Деякі види позааудиторної роботи потребують приміщень визначеного типу, фахового обладнання (комп'ютери) чи транспорту (поїздки, екскурсії). Більшість досліджень показує, що студенти, які беруть участь у позааудиторній роботі коледжу, мають кращу академічну успішність [5, с.21]. Важко сказати, чи це позааудиторна робота допомагає розкрити їх потенціал, чи просто учасники цієї діяльності загалом є більш активними та здібними. Можливо, має місце і те, і інше. Але для менш здібних студентів позааудиторна діяльність також має велике значення [3, с.55]. Якщо через посередню успішність у них занижена самооцінка, досягнення у гуртку можуть її значно покращити.

Студенти, які беруть участь у науково-дослідницьких проектах, бачать результати своєї роботи, що допомагає їм відчувати свою корисність та важливість.

Практичний досвід з організації самостійної та позанавчальної діяльності студентів на базі вивчення іноземної мови дає змогу стверджувати, що ефективними є такі заходи як зустрічі з носіями мови, участь студентів в конференціях з підготовкою доповідей іноземною мовою, участь в різноманітних студентських конкурсах, клуби, круглі столи, культурологічні лекції іноземною мовою, конкурси на кращий переклад, студентські форуми. Інтелектуальна діяльність такого плану передбачає активізацію і самостійну реалізацію творчих можливостей студентів у різних видах робіт іноземною мовою. Безперечно, позааудиторна робота йде на користь студентам також в якості додаткового джерела знань, в якості нових і цікавих форм занять, де головна роль належить вже не викладачеві, а студенту; в якості можливості активно використовувати свій розумовий і творчий потенціал [4, с.48].

Таким чином, можна зробити висновок, що навички і досвід, набуті студентами завдяки позааудиторній роботі, приносять їм додаткові переваги

перед конкурентами при працевлаштуванні. Така діяльність формує необхідні якості – вміння працювати у команді, обов’язковість, відповідальність, лідерські навички - саме те, що цінують роботодавці. Крім того, роботодавці радше оберуть претендента із досить широким колом інтересів, який відкритий новим можливостям і прагне особистісного росту.

Література

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: Науково-метод. зб. – К., 2016. – С.111-113.
2. Біляєва Ю.В., Організація самостійної роботи студентів з іноземної мови студентів. // Науковий прогрес на межі тисячоліть: Науково-метод. зб. – Харків, 2017. – С.125-126
3. Extracurricular Activities Defined. - www.videojug.com
4. Needlman Robert, Extracurricular Activities. - www.drspock.com
5. Dowshen Steven, Extracurricular Activities. - www.kidshealth.org

Ольга Дем’яненко, Олена Лифарь,
викладачі ВСП «Бердянський коледж ТДАТУ
ім Д.Моторного»

З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ

Сучасна українська молодь стає одним з найбільш активних і владних соціальних об’єктів. Вміти вирішувати актуальні проблеми і приймати відповідальні рішення, бути здатним зробити вагомий внесок у досягнення спільної мети і допомогти іншим повірити в її досяжність, володіти найбільшим ціннісним потенціалом і бути високорейтинговою, авторитетною особистістю, керувати собою і впливати на оточуючих - бути у лідерах - спільне завдання, як викладачів, так і студентів коледжу.

Історія Бердянського коледжу налічує 95 років та є предметом гордості всіх, хто в ньому працює та навчається, даниною глибокої подяки всім, хто збагатив його славу і честь, створював традиції та заклав фундамент на

майбутнє. За ці роки отримали дипломи тисячі спеціалістів, які стали в подальшому успішними керівниками. Динамічний розвиток освіти ХХІ століття ставить нові вимоги перед сучасною молоддю: всебічне розширення кругозору, вміння знаходити корисну інформацію, застосовуючи новітні технології, займати активну громадянську позицію.

Бердянський коледж ТДАТУ має великий досвід ефективної співпраці з волонтерами Корпусу Миру над розробкою та реалізацією проектів з молодіжного розвитку лідерських якостей.

Метою проектів з молодіжного розвитку є навчити молодих людей здоровому способу життя, інформаційним технологіям, основам планування кар'єри, навичкам працевлаштування та розвивати громадянську свідомість.

Згідно Закону «Про вищу освіту» у коледжі сформована система студентського самоврядування, яка координує роботу активів академічних груп (навчальну, культурно-масову, спортивну тощо). [2]

Робота Ради студентського самоврядування коледжу та відділень поєднується з роботою Школи лідерства в плані розробки та реалізації проектів молодіжного розвитку.

Дорога до лідерства відкрита для всіх.

Сучасний молодший бакалавр аграрних ВНЗ I-II рівня акредитації повинен володіти такими лідерськими якостями:

- впевненість у собі (впевненість лідера передається іншим);
- вміння керувати собою;
- вміння тримати себе в руках;
- креативність (наявність творчого підходу, творчі здібності);
- цілеспрямованість (усвідомлення мети - знаю, що хочу);
- товариськість (вплив на оточуючих);
- вміння вирішувати проблеми.

Лідер – це особистість, яка має авторитет у групі і за якою група визнає право бути організатором діяльності й регулювати стосунки в ній. [1]

Школа лідерів „**Future is now**” заснована при студентському самоврядуванні коледжу, спрямовує свої зусилля саме на розвиток і вдосконалення найкращих комунікативно-організаторських здібностей студентів, які є офіційними і неофіційними лідерами груп та окремих мікрогруп. Така форма роботи дозволяє відстежувати актуальні проблеми, які є в учасників, сприяє усвідомленню ними своїх індивідуально-типологічних особливостей, а також їх ефективному використанню у своїх колективах.

Формування успішних лідерів передбачає перенесення здобутих знань і навичок у середовище ровесників, що забезпечує більшу результативність виховної роботи.

Це дуже цікавий проект, разом з тим, він досить складний. Студентів спонукають до глибокого самоаналізу, осмислення різних моделей поведінки. Кожна людина перш за все – особистість, і вона має задатки лідера, але лише через постійне самовдосконалення та бажання навчатись можна досягти життєвих висот. На цьому проекті основана робота органів студентського самоврядування в навчальному закладі.

Школа лідерів розрахована на учасників віком 15-19 років. До складу слухачів школи увійшли офіційні (формальні) лідери студентських академічних груп, обрані старостами, представники органів студентського самоврядування, та неофіційні (неформальні), виявлені на основі соціометрії.

Дещо детальніше про механізм реалізації проекту - **Школа лідерів «Future is now»**.

Під час реалізації проекту застосовуються новітні ігрові технології навчання;

проводяться тренінги, семінари, молодіжні акції, флеш-моби;

студенти займаються організацією благодійних акцій;

приймають активну участь у громадському, культурному житті коледжу та міста.

Незабутніми для всього коледжу стали організовані Школою лідерів такі заходи:

1. Всесвітній День Серця;
2. Благодійна акція «Обміняй цигарку на цукерку!»;
3. Геллоуїн;
4. «Здоровье - это круто, здоровье - это драйв, здоровый образ жизни скорее выбирай»;
5. «Роль людини в захисті навколишнього середовища»;
6. «Міжкультурні комунікації»;
7. «Масляна»;
8. «День закоханих»;
9. «День Сміху»;
10. «Флеш-моб мильних бульбашок, присвячений миру в країні»;
11. «Флеш-моб прапору» до «Дня здоров'я» (відео)
12. «Інтерактивну гру туристичний КВЕСТ»
13. Флеш-моб «Вишиванки»
14. Велопробіг «Марафон дружби»
15. Конференція до 28-річчя України

Організовуючи та здійснюючи ці заходи, здобувачі освіти на власному досвіді дійсно зрозуміли **висловлювання видатного американського тренера з лідерства Джона В. Гарднера («Про лідерство», 1990):** *«Справжнє лідерство не має меж. Лідер вільний сам і дає свободу людям, які його оточують. Він руйнує стіни, широко дивиться набагато вперед. Він виходить за рамки звичного кола речей. Лідер ризикує, приймає рішення у відповідності з ситуацією, а не за зведенням правил та інструкцій. У роботі з іншими, особливо з тими, кого він старший за званням, лідер наділяє силою.»*

По закінченню проекту всі учасники Школи лідерів отримують сертифікати.

Кожного року, до цього проекту залучаються першокурсники, для того щоб майбутні органи студентського самоврядування коледжу підходили до своїх обов'язків відповідально, використовуючи отриманий досвід.

Таким чином, Школа лідерів має свої досягнення і кожен її учасник досягнув певних результатів у навчальній та творчій діяльності, розвитку особистих якостей та ін.

Лідер вільний сам і дає свободу людям, які його оточують. Він руйнує стіни, широко дивиться набагато вперед. Він виходить за рамки звичного кола речей. Лідер ризикує і приймає рішення. Та міцно тримається на ногах!!!

Література

1. Галус О. М. Формування творчої активності майбутніх педагогів як засіб їх професійної адаптації / О. М. Галус // Педагогічні науки. – Суми, 2004. – Ч. II. – С. 112 – 120.

2. Закон України „Про вищу освіту”: із змінами, внесеними від 01.07.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>

3. Плачинда Т. С. Педагогічні умови стимулювання активності студентів вищих навчальних закладів до фізкультурної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 „Теорія та методика професійної освіти” / Т. С. Плачинда. – Кіровоград, 2008. – 22 с

Ліна Зеленянська,
КЗ «Бердичівський педагогічний коледж»
Житомирської обласної ради

ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

У сучасних умовах розвитку освіти України вищі навчальні заклади є осередком організації не лише освітнього, але й виховного процесу. Особливої уваги заслуговує виховання студентів педагогічних навчальних закладів, оскільки вони, через сферу майбутньої професійної діяльності, навчатимуть та виховуватимуть наступне покоління. У «Концепції виховання дітей і молоді в національній системі освіти» наголошується, що вищі навчальні заклади мають здійснювати підготовку свідомої національної інтелігенції, сприяти оновленню та збагаченню інтелектуального генофонду нації, що забезпечить високу

ефективність діяльності майбутніх спеціалістів. Це повинно бути досягнуто через формування «Я»-концепції людини-творця на основі самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення студентів [1, с. 3–9.].

Як стверджував класик вітчизняної педагогіки К. Ушинський, гарним педагогом легко може стати той, хто сам отримав правильне педагогічне виховання. Я. Коменський також застерігав, що зневага до виховання є загибеллю людей, родин, держав, і всього світу.

Важливу роль у професійно-особистісному становленні майбутнього педагога-музиканта відіграє позааудиторна робота. Питання позааудиторної роботи науковці досліджували в різних напрямках. Позааудиторну роботу визначають як чинник: формування комунікативної культури студентів (К. Галацин); розвитку творчої обдарованості особистості, її організаторських здібностей (Н. Галєєва, І. Карпова), професійного самовизначення студента (Т. Іванайська); формування і розвитку творчих умінь студентів (О. Медведєва); формування міжособистісних взаємин студентів та їх гуманістичних цінностей (Н. Руденко, О. Тепла). Актуальними в контексті проблеми вивчення позааудиторної виховної роботи є праці Р. Абдулова, І. Андрєєвої, С. Базарова, І. Беха, О. Винославської, Н. Волкової, В. Коваль, І. Соколової та ін. Водночас, на сьогодні не створено універсальних теорій, які можна було б покласти в основу організації позааудиторної виховної роботи у вищому навчальному закладі, тому проведення подальших досліджень із метою підвищення ефективності здійснення виховного процесу в умовах вищого навчального закладу є актуальним і необхідним.

Мета статті – розкриття сутності та компонентів позааудиторної роботи, яка здійснюється викладачами предметно-циклової комісії хорового диригування на відділенні «Музичне мистецтво» Бердичівського педагогічного коледжу.

Позааудиторна робота є логічним продовженням аудиторних занять і проходить паралельно з ними, допомагає студентам успішно навчатися, розвиває ініціативу, сприяє розумовому, естетичному вихованню, задовольняє

їхні культурні запити та спрямовує їх активність на творчу корисну діяльність. У Педагогічному словнику позааудиторна робота трактується як спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття та система пізнавальних і виховних заходів, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, формування творчих здібностей, наукових інтересів, різноманітних умінь і навичок [2, с. 167].

Незважаючи на тісний зв'язок з аудиторною роботою, позааудиторна робота має свої відмінності, а саме: участь студентів у позааудиторній роботі добровільна; позааудиторні заходи мають невимушений характер; різноманітні виховні заходи виключають контроль у вигляді оцінювання умінь, навичок, знань та єдиної програму; позааудиторна робота надає більші можливості для прояву самостійності студентів, їхньої ініціативності та творчості. Науковці вважають, що до основних видів позааудиторної роботи студентів належать науково-дослідна та виховна робота, практика, гуртки, секції та індивідуальна самостійна робота студентів. Позааудиторну виховну роботу розуміють як систему виховних заходів, спрямованих на виховання високорозвиненої особистості майбутнього фахівця зі сформованою особистісною моральною культурою, творчим мисленням, відповідальністю, різнобічними інтересами і прагненнями їх задоволення (особистісний аспект) та дієвою конкурентоспроможністю (професійний аспект).

Позааудиторна робота на відділенні «Музичне мистецтво» Бердичівського педагогічного коледжу має чітку професійну спрямованість. Удосконалення загальної підготовки здобувачів освіти забезпечується різноманітністю форм позааудиторної діяльності, одним з яких є **науково-дослідна робота** студентів, яка являється одним із напрямів їх самостійної роботи. Науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі сприяє поглибленому засвоєнню ними навчальних дисциплін, виявленню індивідуальності, формуванню власної думки. Студент розвиває такі важливі для майбутнього педагога якості, як інтуїція, креативне (творче мислення), відповідальність і вміння відстоювати власний погляд. З цією метою

викладачами комісії була організована студентсько-учнівська науково-практична конференція «Хорове мистецтво України: історія та персоналії». 29 квітня 2020 року конференція вп'яте відбулася у стінах Бердичівського педагогічного коледжу. Крім того студенти відділення, під науковим керівництвом викладачів диригентсько-хорових дисциплін, беруть участь у регіональних, всеукраїнських та міжнародних студентських конференціях. Уже традиційною є участь студентів Бердичівського педагогічного коледжу у Житомирській обласній історико-краєзнавчій конференції, що проходить у Житомирському агротехнічному коледжі.

Серед різноманітних засобів активізації творчої діяльності студентів добре зарекомендувала себе така форма як **майстер-клас**, яка дозволяє поєднувати сприйняття музичних творів з безпосередньою участю у самому процесі творчості, оволодіння певними технічними прийомами, навичками музично-педагогічної діяльності. Викладачами комісії започаткована «Творча майстерня хормейстера», де своїм досвідом діляться провідні майстри хорового мистецтва України. У рамках практикуму були проведені майстер-класи Р.І. Буника, Л.П. Василевської-Скопи, В.В. Курача, О.О. Вацека, А.А. Литвак, О.В. Маліновської.

У рамках тижнів циклової комісії хорового диригування, для студентів відділення викладачами комісії були проведені **позанавчальні заходи**: конкурси, брейн-ринги, вечори пам'яті, лекції-концерти, творчі зустрічі, фестивалі, краєзнавчі екскурсії, тощо. Вони відрізняються за формою проведення, тематикою, змістом, але спільними рисами усіх цих заходів є домінування музичної складової, атракційність, театралізованість, колективність участі.

Свої творчі вміння та артистичні здібності студенти мають можливість розвивати у **творчих колективах**: Народному самодіяльному студентському хорі «Полісся», Народній хоровій капелі, у вокальних ансамблях, дуетах.

Як результат – численні перемоги колективів та студентів на міжнародних, всеукраїнських, обласних конкурсах і фестивалях виконавської майстерності:

- Обласний фестиваль-конкурс хорової музики «Аве Марія» (м. Житомир);
- Всеукраїнський фестиваль хорового мистецтва ім. М.Д. Леонтовича (м. Вінниця);
- I Всеукраїнський фестиваль-конкурс колективів народного хорового співу ім. В. Іжевського «Над Собом пісня дзвінко лине»;
- VII фестиваль духовної та народної пісні «Ой на Йвана» (м. Львів);
- I Міжнародний фестиваль «Гей, соколи!»;
- X Різдвяний фестиваль «Коляда на Майзлях» (м. Івано-Франківськ);
- III Регіональний фестиваль «Вишиванка-фест» (м. Вінниця);
- XXI Різдвяний фестиваль «Велика коляда» (м. Львів);
- II Міжнародний конкурс академічного вокального мистецтва О.В. Гурця (м. Київ);
- I Фестиваль хорового мистецтва «CHORAL COMBAT» (м. Бердичів);
- I Відкритий вокальний конкурс «НАГОЛОС» (м. Житомир);
- Конкурс хорових колективів VII Міжнародного хорового форуму «Як серцю виспівать себе» (м. Київ).

Отже, проблема становлення особистості майбутніх педагогів-музикантів є значущою і актуальною. Професіоналізація позааудиторної діяльності на відділенні «Музичне мистецтво» Бердичівського педагогічного коледжу здійснюється з урахуванням специфіки відділення, широкого використання її різноманітних форм, спонукання студентів до активної самодіяльності, вдосконалення професійних творчих умінь і особистісних якостей майбутніх педагогів-музикантів. Викладачами циклової комісії хорового диригування створені сприятливі умови для самореалізації і розвитку кожного здобувача освіти, враховуються його індивідуальні запити та інтереси, стимулюється його

внутрішня потреба до формування успішної особистості, здатної самореалізуватися в соціумі як професіонал, громадянин та носій культури.

Література

1. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 1996. – № 13. – С. 2–15.
2. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Пед. думка, 2001. – С. 167.

Людмила Кондратенко,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА У ВНЗ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ ГАЛУЗІ РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Сучасні випускники ВНЗ володіють певним обсягом знань, що відповідає навчальним програмам та передбачений навчальними планами, затвердженими відповідними міністерствами. Однак здобута освіта у ВНЗ України не завжди є достатнім показником високої компетентності молодого фахівця. Щоб задовольнити вимоги роботодавців такий фахівець має володіти не лише академічними знаннями, а й низкою спеціальних умінь, навичок і здібностей, що допомагатимуть постійно вдосконалювати фахову компетентність. Процес неперервної професійної освіти й розвитку відбувається ефективно за умови сформованості в особистості культури самоосвіти. Ефективне оволодіння самоосвітньою діяльністю відбувається у процесі навчання студентів у ВНЗ за допомогою досвідченого спрямування викладачів. Як відомо, самоосвіта студентів тісно пов'язана з активізацією їхньої навчально-пізнавальної діяльності. Питання розробки й упровадження активних педагогічних технологій, що якнайкраще забезпечуватимуть ефективність навчального процесу, є особливо актуальним для українського освітнього простору. Особливою в наш час є комплексна підготовка майбутніх фахівців шляхом

використання як традиційних, так і впровадження інноваційних форм і методів навчання.

Існує багато методів та засобів підготовки висококваліфікованих фахівців у вищих навчальних закладах (ВНЗ), але все ж пошуково-дослідницька робота студента (науково-дослідницька робота студента) є одним із важливих засобів, особливо для студентів, здатних мислити творчо.

Пошукова (наукова) робота дає можливість розкрити інтелектуальний та творчий потенціал як студента, так і викладача, зробити свій внесок у дослідження актуальних проблем різних наук, та галузей виробництва, оволодіти науковими методами пізнання і, що головне для студента, усвідомити важливість такої роботи для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Для того, щоб ця робота проводилась протягом усього періоду навчання, необхідно постійно підтримувати інтерес до дослідження, стимулювати цю діяльність.

Варто зауважити, що вітчизняний досвід набув певних успіхів у становленні і розвитку НДРС у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, мета якої — через систематизацію теоретичних і практичних знань із фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін глибше і повніше розкрити світ туризму, ресторанного бізнесу, технологій виробництва харчової продукції, та ін., допомогти молодим дослідникам оволодіти методикою наукових досліджень, розвинути навички самостійної пошукової роботи, виховувати творче ставлення, прищеплювати смак до наукового пошуку, підвищувати власну наукову активність, розумові здібності, проявляти інтелектуальну та суспільну ініціативу.

Зміст готовності до виконання НДРС мають складати такі елементи, як знання, уміння, творчість, бажання. У той же час маємо констатувати надто пізнє (у більшості випадків на останніх курсах) залучення студентів до НДРС, її недостатню мотивацію, нечіткий характер зв'язку з майбутньою професійною діяльністю, відсутність наукової ініціативи з боку самих студентів.

Суттєвих змін можна чекати, якщо перебудувати зміст і методику викладання фахових, професійно-орієнтованих дисциплін. Серед факторів, що сприяють формуванню відповідних якостей дослідника у процесі НДРС, необхідно виділити особистісно-діяльнісний підхід до навчання, проблемне навчання, діалогізацію навчального процесу, оптимальне співвідношення індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання. [1, ст..4]

Варто зазначити, що сучасна система навчально-наукової діяльності ВНЗ повинна бути особистісно зорієнтованою, тобто робота спрямована на розвиток та формування наукової культури особистості, має відбуватися з максимально можливою індивідуалізацією, створенням необхідних умов для саморозвитку. З цією метою у коледжах має бути створене наукове середовище, яке б сприяло формуванню і розвитку у студентів науково-дослідницьких умінь, аналітичного мислення, залучення їх до активної самостійної наукової діяльності.

Система НДРС у коледжі повинна реалізуватися Радою з науково-дослідної роботи студентів і здійснюватися за органічно поєднаними напрямками: науково-дослідницька робота студентів у навчальному процесі та науково-дослідна робота студентів у позанавчальний період, котрі в комплексі забезпечують підготовку спеціалістів-дослідників. Висвітлені напрями включаються в загальні плани навчально-виховної, наукової роботи коледжу, відділення, циклової комісії.

Дослідницька робота в позанавчальний час є продовженням навчально-виховної роботи, а також ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності. [2, ст..68] Серед форм наукових досліджень, до яких залучаються студенти в позанавчальний час, виділяють секції, гуртки, проблемні групи, наукові лабораторії, дискусійні клуби тощо.

Наукові лабораторії і гуртки, студентські наукові товариства і конференції — усе це дозволяє студентові розпочати повноцінну наукову діяльність, знайти однодумців, з якими можна порадитися і поділитися

результатами своїх досліджень. Так чи інакше, дослідною роботою займаються всі студенти ВНЗ. Навіть написання рефератів, неможливе без проведення якихось, нехай найпростіших методів науково-пізнавальної й аналітичної діяльності.

У роботі конференції чи конкурсу варто передбачити участь не лише студентів даного навчального закладу, а також, за відповідним узгодженням, і студентів з інших вищих навчальних закладів. Виступ молодого науковця-дослідника необхідно супроводжувати доречним використанням ілюстративного матеріалу (таблиць, графіків, діаграм, фотографій, аудіо- та відеозаписів тощо), з використанням сучасних комп'ютерних мультимедійних технологій, оскільки значна частина мультимедійних технологій навчання і науково-пізнавальної діяльності містить образну або умовно-графічну документально достовірну навчальну інформацію та наукову їх інтерпретацію, художньо-образне відображення за допомогою динамічних екранних та знакових засобів.

Проведення студентських олімпіад, конференцій, оглядів-конкурсів студентських наукових робіт на кращу організацію НДРС на цикловій комісії, на відділенні, коледжі є ефективним засобом об'єктивного виявлення та відбору обдарованої студентської молоді, реалізації творчих здібностей студентів, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Варто зауважити, що на науковій конференції молоді дослідники одержують можливість виступити зі своєю роботою перед широкою аудиторією. Це змушує студентів більш ретельно проробляти майбутній виступ, розвиває їх професійну компетентність, комунікабельність, ораторські здібності.

Важливу роль у роботі з науково обдарованою студентською молоддю відіграє також система заохочень. Кращі студенти повинні мати постійну і відчутну мотивацію щодо відмінного навчання, творчих наукових пошуків, досягнення високих пізнавальних результатів, які виходять за межі середнього

студентського стандарту, а існуючий так званий спектр матеріальних і моральних заохочень студентів потрібно суттєво розширювати.

Незважаючи на прагматизм сучасної студентської молоді, необхідно залишити такі моральні стимули, як подяки директора коледжу, завідувача відділення, голови циклової комісії, особисті урочисті зустрічі з ними кращих студентів; публікація наукової роботи за результатами дослідження і пошуку у збірнику студентських наукових праць; рекомендація стосовно продовження наукової діяльності у ВНЗ III-IV рівнів акредитації; участь у Всеукраїнських, Міжнародних конкурсах, фестивалях, олімпіадах, конференціях тощо.

У заохоченні студентів до наукової, пошуково-дослідницької роботи та її організації у коледжі важливим є формування та відтворення різних форм і методів, які можна змодельовати у вигляді:

- активізації пізнавальної діяльності;
- розвитку та активізації творчої діяльності;
- засобу, що забезпечує перехід від фіксованих форм знань до творчо-наукових.

Відповідно, практичне значення НДРС для студента у системі вищої освіти, важко переоцінити. В процесі пошуку, обробки інформації у молоді реалізується позитивний освітній результат, який формує необхідні фахові компетентності та якості майбутнього фахівця:

1. Студенти набувають аналітичних, конструкторських навичок.
2. Студенти розвивають професійні вміння, вчаться користуватися науковими матеріалами, матеріалами архівів, бібліотек, музеїв, Інтернету, вивчають досвід провідних підприємств та закладів, налагоджують необхідні професійні комунікації, спілкуються на різному соціальному рівні.
3. Проводиться профорієнтаційна робота.
4. Формується культура поведінки, реалізується гуманістичне і національне виховання.
5. Формується генерація майбутніх фахівців, еліта суспільства.

Усе вищеперераховане тією чи іншою мірою сприяє підвищенню фахової компетентності і конкурентоспроможності майбутнього фахівця ресторанного та туристичного бізнесу на ринку праці, займає важливе місце і роль у діяльності ВНЗ різних рівнів акредитації як запоруки підвищення фахової компетентності і конкурентоспроможності майбутніх випускників.

Література

1. Дяченко Оксана. Креативна освіта як передумова підготовки майбутнього економіста/ [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>
2. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: [навч. посіб.] / Галина Олександрівна Ковальчук. – [2-ге вид., доп]. – К. : КНЕУ, 2005. – 298 с.
3. Лузан П.Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / П.Г. Лузан. — К., 2004. — 42 с.

Світлана Кондратюк,

заступник директора з навчальної роботи,
аспірант кафедри історії України ЖДУ ім. І. Франка,
викладач-методист ЖТЕК КНТЕУ

Наталія Темненко,

практичний психолог, викладач ЖТЕК КНТЕУ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми та її актуальність. Мотивація є головною рушійною силою будь-якої діяльності людини, зокрема освітньої та професійної. Мотивація є одним із провідних факторів успішного навчання молоді людини, і як наслідок, її професійного становлення.

Мотив (від лат. moveo – рухаю) – це спонукальна причина дій і вчинків людини [2]. Спираючись на праці таких психологів, як: С.Л. Рубінштейн,

О.М. Леонт'єв, Л.І. Божович, Є.П. Ільїн, В.І. Ковальов [4], мотив можна розуміти як усвідомлене чи неусвідомлене спонукання до діяльності.

Сучасність висуває високі вимоги до майбутнього фахівця: уміти нестандартно мислити, знаходити оптимальні рішення, аналізувати, рефлексувати над власними діями, співставляти їх з метою діяльності, мати глибокі, стійкі знання та вміти застосовувати їх у професійній діяльності. Тому питання особистісного становлення студентів у аспекті їхньої професійної діяльності має постійно бути в центрі уваги, оскільки в цьому віці (15-20 років) формується професійний світогляд.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше термін «мотивація» запропонував на початку ХХ ст. А. Шопенгауер у статті «Чотири принципи достатньої причини». Пізніше цей термін почали використовувати в психології для пояснення причин поведінки людини або тварини.

Проблема мотивації навчально-професійної діяльності та її динаміки є однією з головних питань сучасної професійної та педагогічної психології (Б.Г. Анан'єв, Е.Л. Афанасенкова, Л.І. Божович, І.А. Васильєв, А.А. Вербицький, Т.А. Платонова, С.П. Манукян, А.К. Маркова, Т.А. Матіс, М.В. Матюхіна, А.Б. Орлов, Ф.М. Рахматулліна, М.Г. Рогов та ін.).

Питання проблеми мотивації в процесі здійснення освітньої діяльності розглядали вчені Л.С. Виготський, В.В. Давидов, В.В. Рєпкін, О.К. Дусавицький та ін.

Метою статті є дослідження психолого-педагогічних факторів мотивації здобувачів освітніх послуг ЖТЕК КНТЕУ.

Викладення основного матеріалу дослідження. Період навчання у закладі фахової передвищої освіти відіграє важливу роль у формуванні особистості людини та становленні її як майбутнього фахівця. Саме в цей час у студента закладаються основи тих якостей, з якими він увійде в нову для нього атмосферу діяльності, де відбуватиметься його подальший розвиток.

Важливо зазначити, що мотивація навчально-професійної діяльності є полімотивованою, оскільки активність студента має різні джерела. Прийнято

виділяти три види джерел активності: внутрішні, зовнішні, особистісні. До внутрішніх джерел навчально-професійної мотивації належать пізнавальні та соціальні потреби, потреби майбутньої професії (прагнення до соціально-схвалюваних дій і досягнень). Зовнішні джерела навчально-професійної мотивації визначаються умовами життєдіяльності студента, до яких належать вимоги, очікування і можливості. Вимоги пов'язані з необхідністю дотримання соціальних норм поведінки, спілкування і діяльності. Очікування характеризують ставлення суспільства до навчання як до норми поведінки, яку приймає людина, що дозволяє долати труднощі, пов'язані із здійсненням навчально-професійної діяльності. Можливості – це об'єктивні умови, які необхідні для розгортання навчально-професійної діяльності (наявність закладу освіти, посібників, підручників, бібліотеки тощо). З-поміж названих джерел активності, що мотивують навчально-професійну діяльність, особливе місце займають особистісні джерела. До них належать інтереси, потреби, установки, еталони і стереотипи, а також деякі інші, що зумовлюють прагнення до самовдосконалення, самоствердження і самореалізації в навчально-професійній та інших видах діяльності. Взаємодія внутрішніх, зовнішніх і особистісних джерел мотивації впливає на характер навчально-професійної діяльності та її результати. Відсутність одного з джерел призводить до переструктурування системи навчально-професійних мотивів або їхньої деформації. Дослідження проблем особистісного та професійного розвитку студентів, а також психолого-педагогічних умов формування мотивації дає можливість для умовної класифікації психологічних факторів мотивації навчально-професійної діяльності студентів фахової передвищої освіти [5].

Розвиток навчально-професійної мотивації студентів відбувається поетапно:

- на першому курсі домінують високі показники професійних і навчальних мотивів, однак вони ідеалізовані через розуміння їхнього суспільного змісту, а не особистісного;

- на другому курсі відбувається загальне зниження інтенсивності всіх мотиваційних компонентів, пізнавальні й професійні мотиви припиняють керувати навчальною діяльністю;
- на третьому курсі зростає рівень усвідомлення різних форм мотивів навчання [7].

Мотивація до навчання студентів з першого до випускного курсів характеризується динамікою: знижується внутрішня мотивація; змінюється ієрархія навчальних мотивів (від домінування професійних мотивів до мотивів отримання диплома, соціальних мотивів); виявляється феномен «сплощення» (або збідніння) мотиваційної структури незалежно від напряму професійної підготовки, що пояснюється не психологічними, а соціально-економічними чинниками (О. С. Кочарян, Є. В. Фролова, В. М. Павленко) [; 2;] тощо.

На першому курсі особлива роль у розвитку мотивації належить куратору групи та психологу, які досліджують та вивчають особистість студента.

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В ЖТЕК КНТЕУ

I. Загальні відомості про студента.

1. Біографічні дані. (ППП студента, рік народження, національність).
2. Соціально-побутові умови. Адреса проживання, склад сім'ї, освіта, місце роботи батьків. Допомога сім'ї та дозвілля студента. Участь студента в домашній праці.
3. Стан здоров'я.

II. Загальний рівень розвитку студента.

1. Психічний розвиток студента. Характеристика його уваги. Особливості сприймання і розуміння навчального матеріалу. Особливості мислення. Розвиток вольових якостей.
2. Інтелектуальний розвиток студента, його ерудиція. Інтерес до питань світогляду, моралі, науки, техніки, мистецтва, спорту. Наявність провідного інтересу.

3.Індивідуально-психологічні особливості студента. Його збудливість і енергійність, урівноваженість і емоційна вразливість.

Психологом коледжу розроблена психолого-педагогічна карта студента, яка допомагає коригувати мотивацію студента залежно від індивідуальних особливостей розвитку.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КАРТА СТУДЕНТА ЖТЕК КНТЕУ

Група _____

Відділення _____

1.Прізвище,ім'я, по-батькові _____

2.Дата народження _____

3. Освіта: 9 класів 11 класів _____

4. Студент мешкає: з батьками на квартирі у гуртожитку

5. Соціальне становище: повна сім'я багатодітна сім'я
сирота (кількість неповнолітніх дітей ____)

Інші відомості _____

6. Матеріальне становище: забезпечена малозабезпечена

7. Стан здоров'я: добрий задовільний слабкий / _____ / хвороби

Інвалідність / _____ / хвороби _____

8. Темперамент: сангвінік холерик флегматик меланхолік

9. Характер: сильний стійкий спокійний стриманий

10. Вольові якості: цілеспрямованість рішучість наполегливість
дисциплінованість організованість

11. Суспільна активність: висока середня низька суспільні

12. Відносини з викладачами: довірливі агресивні байдужі поважливі

13. Самооцінка: недооцінює себе впевнений в собі переоцінює себе
невпевнений в собі іноді переоцінює себе

14. Авторитет у групі: високий середній низький

23. Успішність у навчанні: _____

24. Об'єктивні і суб'єктивні причини, що заважають студенту
вчитись: _____

З метою з'ясування особливостей мотивації до навчання в ЖТЕК КНТЕУ зі студентами всіх курсів проводиться методика «Вивчення мотивації навчання» (Т.І. Ільїн), яка дозволяє вивчити структуру мотивації навчання за трьома шкалами: «набуття знань», «оволодіння професією», «отримання диплому». Також для більш докладного вивчення мотивації пропонується список мотивів, які є детермінантами навчальної діяльності: потрібно обрати з мотивів п'ять найбільш значущих.

Список мотивів:

1. Стати висококваліфікованим спеціалістом.
2. Отримати диплом.
3. Успішно продовжити навчання на наступних курсах.
4. Успішно вчитися, скласти іспити на «добре» та «відмінно».
5. Постійно отримувати стипендію.
6. Здобути глибокі та стійкі знання.
7. Бути постійно готовим до наступних занять.
8. Не запускати вивчення предметів навчального циклу.
9. Не відставати від однокурсників.
10. Забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності.
11. Виконувати педагогічні вимоги.
12. Отримати повагу викладачів.
13. Бути прикладом для однокурсників.
14. Отримати схвалення батьків та інших осіб, що оточують студента.
15. Уникнути осуду та покарання за погане навчання.
16. Отримати інтелектуальне задоволення.

Висновки. Дослідження освітньо-професійної мотивації студентів дозволяє виокремити декілька ступенів залученості студента в процес навчання. По-перше, кожен із цих ступенів характеризується певним загальним ставленням до навчання, яке, як правило, досить добре фіксується і виявляється за такими ознаками, як: успішність і відвідуваність занять, загальна активність студентів за кількістю його питань і звернень до викладача, за добровільністю

виконання навчальних завдань. По-друге, кожний ступінь залученості студента до навчання характеризується різними мотивами, цілями навчання. По-третє, кожному зі ступенів залученості студента в навчання відповідає той або інший стан, уміння вчитися, що допомагає зрозуміти причину тих або інших мотиваційних установок, бар'єрів, відходу студента від труднощів в роботі тощо.

Література

1. Гилюн О. В. Освітні мотивації студентської молоді / О. В. Гилюн // Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альманах / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара; Центр соц.-політ. дослідж. – Д., 2012. – № 1 (81). – С. 102-104.
2. Український педагогічний словник / уклад. С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
3. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.
5. Михайличенко В. Є. Роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів / В. Є. Михайличенко, В. В. Полянська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип.17 (70). – С. 320-327.
6. Система дидактичних принципів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/172/5448.html>.

Алла Кузнєцова,
заступник директора з навчальної роботи
Харківського обласного медичного коледжу
Тетяна Миронова,
викладач вищої категорії, викладач-методист
Харківського обласного медичного коледжу

ЄВРОПЕЙСЬКІ КОНКУРСИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА У МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Основна задача освіти сьогодні – це формування всебічно розвиненої особистості, яка прагне до самовдосконалення, готова до самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Сучасний студент має уміти навчатися впродовж життя, бути здатним до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Рішення цієї задачі навряд чи можливе тільки шляхом передачі знань від викладача до студента у готовому вигляді. Треба перетворити студента із пасивного споживача знань в активного їх творця. І в цьому плані треба визнати, що самостійна робота студента є дуже важливою складовою освітнього процесу.

Самостійна робота студентів в коледжі реалізується як в аудиторії, так і позааудиторно. Саме позааудиторна робота студента формує головну компетентність - уміти навчатись впродовж життя.

Серед різноманітних форм позааудиторної роботи в коледжі набувають популярності європейські практики. Застосування цих практик сприяє інтеграції у міжнародний освітній простір, на чому наполягає стаття 6 Закону про освіту [2]. Інтегруватися Україні до єдиного європейського простору допомагає Рада Європи. План дій для України на 2018-2021 роки підкреслює, що національна політика та практика роботи з молоддю мають відповідати європейським стандартам і орієнтуватися на взірцевий досвід [3, с.28] . Велика увага в цьому питанні приділяється роботі з молоддю, співпраці з громадянським суспільством.

Приклад таких європейських практик дає нам Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін "Нова Доба" у рамках європейської

мережі молодіжних конкурсів EUSTORY. "Нова Доба" - це всеукраїнська громадська організація викладачів історії та суспільних дисциплін, а також інших осіб, які роблять внесок у розвиток історичної, громадянської освіти та науки. EUSTORY - Історична мережа для молодих європейців - це міжнародна мережа неурядових організацій, що проводять історичні конкурси для молоді. Мережа була заснована у вересні 2001 року з ініціативи Гамбурзького фонду Körber.

Курт Кьорбер, німецький підприємець та меценат, створив фонд, який підтримує сотні проєктів в сфері мистецтва, науки і політичного життя, спрямованих на сприяння демократизації суспільства і взаєморозумінню між народами.

Наразі мережа EUSTORY об'єднує 23 громадські організації в 23 країнах Європи. Це: Білорусь, Бельгія, Болгарія, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Італія, Ізраїль, Латвія, Норвегія, Польща, Румунія, Росія, Сербія, Словацька Республіка, Словенія, Швейцарія, Швеція, Іспанія, Україна і Уельс. Усі члени домовилися про спільний документ - Хартію, що постулює "роззброєння історії" щодо толерантності та взаєморозуміння в Європі.

Саме цей фонд організовує і фінансує чисельні історичні конкурси. В них взяли участь понад 122 000 молодих людей, 2500 викладачів, експертів, науковців та волонтерів, було підготовлено понад 55 000 проєктів. Щороку сотні молодих людей з країн-членів EUSTORY відправляються на історичні пошуки, досліджуючи чисельні теми.

Практики EUSTORY різноманітні. Так, з 2001 року в Україні проводиться суспільна акція юнаків України "Громадянин". Головним у проведенні заходу є виховання в молоді розуміння важливості участі у процесі вирішення різноманітних проблем своєї місцевої громади. Молоді люди піднімають актуальні проблеми своєї місцевості, пропонують шляхи їх розв'язання, і що найважливіше, беруть безпосередню участь у їх вирішенні.

Студенти Харківського обласного медичного коледжу беруть участь в акціях EUSTORY з 2002 року. Брати участь у конкурсах може молодь віком до

18 років. Тому цією роботою охоплені студенти 1 і 2-го курсів, які отримують в коледжі повну загальну середню освіту.

До всеукраїнських конкурсів «Слідами історії», «Міграції в історії України», "SOS - ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТКА: досліджуємо і зберігаємо разом" були підготовлені проєкти «Міграції в історії Харківщини», «Греки Харкова», 10 досліджень архітектурних пам'яток, що зникають. В рамках конкурсу «Радянське минуле. Переосмислення історії» підготовлено дослідження «Джинси в СРСР». Студенти коледжу брали участь у всеукраїнських дискусіях «(Не)Герої війни – військовополонені», «Права людини в історії ХХ століття».

Форми роботи різноманітні: online- і offline-дискусії, конкурсні проєкти та їх презентації, есе, молодіжні академії в Києві та Львові, конференції, газети, щоденники акцій, сайти, виставки, пікети, розробки екскурсій тощо. Під час підготовки робіт студенти самостійно працюють з літературою, різними видами джерел в бібліотеках і музеях, проводять анкетування, інтерв'ю, реконструкції.

Студентка коледжу Олександра Алексеева написала есе, в якому так згадує про участь в одній з акцій:

«Я особисто взяла участь в акції EUSTORY «SOS - ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТКА». Почавши вдома обирати об'єкт для майбутнього проєкту, натрапила на дуже цікавий "Будинок масонів". І чим більше я читала про нього, тим цікавіше було працювати. Хотілося робити більше, цікавіше, крутіше. Я з друзями фотографувала цей будинок, шукала інформацію про будинок і масонські символи. Разом з сестрою-архітектором ми зробили реконструкцію. Коли я дізналася, що мене запрошують до Молодіжної академії (м. Львів) презентувати роботу, то була дуже щаслива. Тому я на власному досвіді розумію важливість подібних заходів для особистісного розвитку юнацтва. Нові європейські практики дають змогу повірити в спроможність людини власноруч зробити те, що до цього здавалося неможливим.» [1, с.28]

Так, європейські конкурси стають важливою частиною позааудиторної самостійної роботи в коледжі та відіграють важливу роль у формуванні особистості майбутнього фахівця. Студенти набувають перших навичок

наукової роботи, осмислюють необхідність самоосвіти і навчання протягом життя.

Література

1. Алексеева О.Є. Нові європейські практики в житті українського юнацтва. Есе. *Український соціум:соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього* : Зб. матеріалів XXI Всеукр. наук. конф., 4 груд. 2019 р. Харків : Право, 2019. С.449-450
2. Про освіту : Закон України від 5 вер.2017р.№2145-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 15.05.2020).
3. Рада Європи. План дій для України на 2018-2021 рр. / Комітет міністрів Ради Європи 21 лют. 2018 р. URL: <https://rm.coe.int/coe-action-plan-for-ukraine-2018-2021-ukr/1680925bec> (дата звернення 17.10.2019).

Олена Лифарь, Людмила Ірза,
викладачі ВСП «Бердянський коледж ТДАТУ
ім. Д. Моторного»

ПРОФЕСІЙНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

Формування особистості студента, якому властиві працьовитість, любов до обраної професії, гуманістична орієнтованість і висока громадянська порядність, спрямованість на професійний успіх і творчу реалізацію, інтелігентність, соціальну активність і комунікабельність, формування у студентів високої мотивації до професії, забезпечення дозвілля студентів у позаучбовий час, формування якостей, необхідних для ефективної професійної діяльності та конкурентоздатності майбутніх фахівців – все це є основною метою виховного процесу. [2]

Менеджер з туризму — це спеціаліст в галузі туризму, який займається організацією туристичних поїздок клієнтів. В даний час це одна з найбільш затребуваних професій в індустрії відпочинку і розваг. Завдання менеджера, як і завдання менеджменту в цілому, завжди є двоєдиним: з одного боку – це виробництво якісного продукту, що відповідає потребам та інтересам

споживача, з іншого боку – це отримання максимального прибутку для виробника. [3, с.189]

Специфіка туристичної діяльності полягає в тому, що її успішність та ефективність залежить від особистих якостей фахівця можливо навіть більше, ніж від його теоретичної та практичної підготовки. Навіть при прийомі на роботу нових співробітників керівництво туристичних підприємств особливу увагу приділяє саме особистим якостям фахівців. Враховуючи, що теоретичну підготовку майбутні фахівці отримують на аудиторних заняттях, практичну – на виробництві (під час виробничих практик), а сформувати особисті якості та комунікативні компетенції майбутнього фахівця – це складна задача куратора навчальної групи, яку він повинен реалізувати за допомогою різних форм і методів виховної роботи.

Особисті якості, необхідні фахівцю з туризму:

Комунікативні здібності. 70% робочого часу в туристичній агенції займає спілкування з клієнтами. Замкнений, закомплексований працівник не зможе продати жодної путівки. Потрібно бути веселим, уважним і приємним у спілкуванні. Проаналізувавши існуючі вакансії для менеджерів з туризму на сучасному ринку праці, можна помітити, що абсолютна більшість роботодавців на перше місце ставить саме вимоги до комунікативних здібностей, іноді нехтуючи, навіть, такими важливими характеристиками, як досвід роботи, наявність вищої освіти чи володіння іноземними мовами. Тож розвитку цих здібностей необхідно приділяти максимальну увагу.

Дуже важливе значення мають також організаторські здібності та лідерські якості, адже до обов'язків менеджера з туризму належить організація турів, і саме від організаторських здібностей, а точніше від якості організації туру, без перебільшення, залежить життя і здоров'я туристів.

Важко переоцінити значення стресостійкості для співробітника туристичного підприємства, тому що його задача постійно спілкуватися з людьми. А за таких умов конфлікти та непорозуміння є неминучими. Доведено, що рівень стресовості працівників сфери обслуговування такий самий як

вчителів та лікарів. Менеджер з туризму цілодобово має бути готовим вирішувати проблеми «своїх» туристів, залишаючись при цьому спокійним та врівноваженим, адже вирішення проблем одних клієнтів не повинно заважати іншим клієнтам.

Має значення і патріотичне виховання, тому що в майбутній професійній діяльності менеджер з туризму покликаний пропагувати внутрішній туризм (туризм в межах України). Більше того, саме від нього буде залежати враження іноземних туристів від краси та величі нашої країни. І тільки справжній патріот, закоханий в свою Батьківщину, зможе гідно представити її на міжнародному рівні.

Толерантність, тактовність, дипломатичність. Фахівцю з туризму в професійній діяльності доведеться майже кожного дня мати справу з представниками інших держав, інших культур, інших рас, релігій і може, навіть, іншої сексуальної орієнтації. Але всі вони партнери, клієнти і заслуговують на гідне ставлення. Отже, в цій професії немає місця проявам безтактності, нетерпимості, ксенофобії, расизму тощо.

Фізичне здоров'я теж буде не зайвим, тому що іноді пішохідні екскурсії та прогулянки можуть бути дуже довгими та стомлюючими. А якщо підприємство спеціалізується на спортивному чи екстремальному туризмі, то без спеціальної підготовки співробітнику турфірми буде важко супроводжувати групу туристів. Звісно, щоб мати здоров'я, необхідно вести здоровий спосіб життя.

Ну і, нарешті, любов до професії. Любов до професії, мабуть, потрібна в будь-якій галузі. Та головна особливість туризму полягає в тому, що туристичні послуги не мають матеріальної форми. Їх не можна торкнутися, роздивитися, понюхати. Тому зацікавити, переконати клієнта можна тільки яскравою, емоційною розповіддю про них, так званою «презентацією продукту» турфірми. Добитися яскравості та емоційності тільки акторською майстерністю навряд чи вдасться. А от менеджера, який буде щиро закоханий у власну

справу, у подорожі, поїздки, екскурсії, переконати клієнта буде зовсім не важко, адже він буде розповідати серцем, а це завжди переконливо.

Ефективність виховання цих якостей залежить від обраних форм виховних заходів, що використовуються під час реалізації проекту. Розглянемо деякі з них.

Тренінг – це особлива форма роботи. Серед інших форм навчання саме тренінг дає можливість на 90% засвоїти отриману інформацію.

Тренінг – це зручна та надзвичайно ефективна форма взаємодії зі студентами. По- перше, тренінги дуже подобаються студентам, вони із задоволенням беруть в них участь.

По-друге, деякі особисті якості, вкрай необхідні майбутнім фахівцям сфери туризму, такі як стресостійкість, лідерські якості, організаторські здібності, можна розвивати тільки за допомогою психологічних тренінгів.

Єдиний, але дуже суттєвий недолік такої форми роботи в тому, що вона потребує певних навичок, знань і багато часу та зусиль на підготовку.

Для формування особистих якостей, необхідних майбутнім фахівцям з туризму, рекомендовано використовувати тренінги на подолання агресивності, на безконфліктне спілкування, на активізацію розумових процесів, розвиток уяви, творчих здібностей, пам'яті тощо.

Квест - це гра, основним принципом якої є покрокове виконання заздалегідь підготовлених завдань.

Це дуже цікаво дітям, в ігровій формі вони отримують знання, навички, а елемент змагання активує їх діяльність. Квест дуже не просто підготувати, він забирає багато часу та зусиль, але це того варте!

Наприклад, До міжнародного Дня туризму було проведено гру-квест «Туристичними стежками», де студенти навчились збирати намет, визначати продукти харчування, які можна використовувати в поході, співали пісні під гітару біля багаття, виконували фізичні вправи та вчилися орієнтуватися на місцевості за допомогою компаса і карти. Цей захід був спрямований на

фізичне, естетичне, екологічне виховання, виховання командного духу та популяризації туризму.

Екскурсії та подорожі

Для фахівців з туризму це є необхідним досвідом, адже тільки в подорожі у студентів з'являється можливість побачити та проаналізувати організацію роботи транспорту, засобів розміщення, особливості проведення екскурсій.

Туристичні подорожі сприяють розширенню світогляду особистості, задоволенню її пізнавальних інтересів, самовдосконаленню. Культура та соціальні цінності формують нового громадянина глобального світу, здатного до толерантної взаємодії та інтеграції, самовдосконалення на основі засвоєння цінностей інших культур, рівноправного діалогу. Важливе значення має емоційна складова туристичних подорожей. [1]

Звичайно, існує ще безліч форм виховної роботи, але використання таких форм, як квест, тренінг, туристична подорож, екскурсія, дозволить максимально активізувати діяльність здобувачів освіти та, в результаті, отримати конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які володіють такими необхідними для майбутньої професійної діяльності особистими якостями, як:

- Комунікабельність та вміння грамотно говорити,
- Стресостійкість, «залізна витримка»;
- Організаторські здібності та лідерські якості;
- Дипломатичність, тактовність, толерантність;
- Патріотизм;
- Екологічна свідомість;
- Любов до професії.

Література

1. Аніщенко А.П. Організація туристичної подорожі як важливої умови забезпечення ефективного процесу соціалізації молоді - <http://socsvit.org/node/55>

2. Професійне виховання у вищому навчальному закладі як педагогічна категорія. Головка В. А., 2016 - <http://oaji.net/articles/2016/1054-1470384651.pdf>

3. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: Підручник / Під ред. доктора пед. наук, проф. Орлова В. Ф. - К.: Грамота, 2004. – 327 с.

Ольга М'якушко,
студентка IV курсу спеціальності «Право»
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

АСПЕКТИ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ

Актуальність обраної теми можна пояснити тим, що сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги не тільки до фахової підготовки, але й до рівня особистісного розвитку молодих фахівців. Реалізація внутрішнього потенціалу особистості студента, побудова внутрішніх і зовнішніх факторів формування його професійної культури зумовлюється успішною організацією позааудиторної роботи студентів. Тому заклади передвищої фахової освіти намагаються приділяти увагу не лише професійному становленню своїх студентів, а й сприяти їх культурному, естетичному вихованню, організовувати дозвілля молоді.

Мета статті полягає у визначенні основних аспектів позааудиторної діяльності студентів у закладах перед вищої фахової освіти та вивченні стану організації процесу позааудиторної роботи.

Якщо під час занять діяльністю студента безпосередньо керує викладач, то в позааудиторний час студент здебільшого самостійно спрямовує процес оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок. У зв'язку з цим все більшої популярності набуває термін «позааудиторна робота». Інколи під нею розуміють всього лише самостійну підготовку студентів до занять або виховну

роботу куратора, але насправді це поняття набагато ширше. Отже, що таке позааудиторна робота?

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами аудиторії. Позааудиторна діяльність відкриває великі можливості для самореалізації. [3]

Вона передбачає досить великий ступінь свободи, завдяки чому здійснюється більш тісне міжособистісне неформальне спілкування студентів, викладачів, адміністрації, відбувається культурне і духовне збагачення особистості, розвиток і поглиблення смаків тощо.

Загалом позааудиторну роботу можна поділити на професійно та соціально спрямовану. До першої категорії відносяться участь у наукових гуртках, студентському науковому товаристві, дослідницьких проектах, олімпіадах, конференціях. Така діяльність носить фаховий характер, об'єднує студентів подібних спеціальностей, проходить під керівництвом або наглядом викладачів та вимагає від студентів чималих зусиль, послідовності, цілеспрямованості та вмотивованості. Позааудиторна робота другої категорії носить більш загальний, виховний характер і може поєднувати студентів різних спеціальностей. До неї відносяться, наприклад, спортивні секції, театральні та танцювальні групи, екскурсії, відвідування виставок та музеїв тощо.

Для багатьох позааудиторна робота може починатися просто як хобі, але згодом стати основою майбутньої кар'єри. У будь-якому випадку навички командної роботи, вміння знаходити спільну мову із оточуючими, задатки лідера будуть корисними у будь-якій галузі. Також участь у позааудиторній роботі вчить відповідальності.

За кордоном більш популярною є позааудиторна робота другого типу. Часто студенти самі організовують гуртки та керують ними. Деякі студенти займаються позааудиторною діяльністю виключно заради можливості вступити до престижного ВНЗ. До того ж, участь у певних гуртках додає популярності серед однолітків. [4]

Для закладів **передвищої фахової освіти** вже стали традиційними такі заходи, як «Посвята у студенти», «День Відкритих Дверей», «Найкращий за професією», конкурси, ярмарки, спортивні змагання.

Гурткова робота - є найпоширенішою формою позааудиторної роботи. Гурткова робота розвиває пам'ять, мислення, формує навички практичного застосування знань. Обираючи гурток, слід думати не лише про вид діяльності, але і про свою роль у житті чи посаду, яку вони хотіли б посісти в майбутньому. Студенти мають об'єктивно оцінити свої сили, якості, які вони можуть запропонувати, кількість часу, яку зможуть приділяти роботі тощо.

Отже, студентам потрібно думати не лише про те, як проявити свої таланти, але і як здобути важливі “дорослі” якості.

Не всі студенти прагнуть розвивати свої здібності та діють лише в межах вимог навчальної програми. Учбова діяльність сприймається ними лише як обов'язкова, а не як цікава та особистісно-значуща. Як результат, вони втрачають шанс максимально розкрити свій творчий та науковий потенціал. У зв'язку з цим постає питання про створення умов, за яких виявлення та розвиток своїх можливостей стали би для студентів природньою потребою, що в цілому сприяло б їх особистісній самореалізації.

Щоб сформувати позитивне ставлення студентів до позааудиторної роботи професійного спрямування, слід на кожному її етапі роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння і сприйняття цих цілей студентами, поступово формувати у них вміння самостійно обирати мету і ставити перед собою завдання для її досягнення. Важливо постійно заохочувати і виділяти кращих студентів, формуючи у студентській групі дух змагання та здорового суперництва. [2]

Найефективнішою, на наш погляд, є наскрізна система організації позааудиторної роботи, яка розпочинається з виконання простих (загальних) завдань на молодших курсах, продовжується у вигляді все більш складних етапів професійно спрямованої діяльності.

На першому етапі доцільно практикувати проведення соціально-психологічних тренінгів, як то тренінг спілкування, тренінг впевненості у собі, тренінг роботи у команді та ін.

На другому етапі студенти безпосередньо знайомляться зі своєю майбутньою професією, дізнаються про її нюанси та особливості, про які не розповідають на лекціях та не пишуть у підручниках. Крім того, вони можуть обрати для себе більш вузьку спеціалізацію в рамках своєї спеціальності. Наприклад, студенти-юристи можуть обрати галузь юриспруденції для консультування в межах «Юридичної клініки».

Позааудиторна робота може відрізнятися не тільки за спрямуванням, але й за рівнем самостійності студентів і відбуватися з чи без втручання викладача-куратора. Для підвищення ефективності позааудиторної роботи студенти можуть отримувати індивідуальні завдання відповідно до своїх інтересів, своєї спрямованості, рівня знань та здібностей або, навпаки, працювати невеликими групами, підтримуючи та перевіряючи один одного.

Більшість досліджень показує, що студенти, які беруть участь у позааудиторній роботі ВНЗ, мають кращу академічну успішність. Важко сказати, чи це позааудиторна робота допомагає розкрити їх потенціал, чи просто учасники цієї діяльності загалом є більш активними та здібними. Можливо, має місце і те, і інше. Але для менш здібних студентів позааудиторна діяльність також має велике значення. Якщо через посередню успішність у них занижена самооцінка, досягнення у спорті або театральному гуртку можуть її значно покращити.

Студенти, які беруть участь у соціальних та благодійних проектах, бачать результати своєї роботи, що допомагає їм відчувати свою корисність та важливість.

Таким чином, можна зробити висновок, що навички і досвід, набуті студентами завдяки позааудиторній роботі, приносять їм додаткові переваги перед конкурентами при працевлаштуванні. Така діяльність формує необхідні якості – вміння працювати у команді, обов'язковість, відповідальність,

лідерські навички - саме те, що цінують роботодавці. Крім того, роботодавці радше оберуть претендента із досить широким колом інтересів, який відкритий новим можливостям і прагне особистісного росту.

Література

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року, зі змінами та доповненнями станом на 2020 р.;

2. Бех, І. Д. Виховання особистості : у 2-х кн. – Книга 2 : Особистісно-орієнтований підхід : науково-практичні засади [Текст] / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2018р. – 344 с.

3. Н.С. Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості [Текст] / Н. С. Скрипник // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2016 р. – Вип. 27 (80). – С. 566-571.

4. Шашенко, С. В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук [Рукопис] / Шашенко С. В. – К., 2018 р. – 24 с.

Діана Мудра,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У ХХІ ст. усе світове співтовариство робить певні кроки для переходу на нову стратегію свого розвитку. Україна у цьому напрямі значно відстає від інших країн, і прискорити цей процес може формування та функціонування нової системи освіти, яка є рушійною силою для реалізації необхідних суспільних змін.

Однією з основних сфер організації роботи навчальних закладів у напрямі формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій виступає позааудиторна діяльність, яка надає студентам великі можливості для самореалізації, формування індивідуального стилю поведінки та практичних дій.

Позааудиторна робота студентів – це процес, в якому домінує елемент самореалізації. Позааудиторна робота із студентами має ряд суттєвих переваг у порівнянні із аудиторними, зокрема: не обмежена строго в часі, виключає авторитарне керівництво викладачів, студенти об'єднуються за інтересами, позитивно впливає на міжособистісні відносини учасників, сприяє їх самореалізації, направлена на розширення і поглиблення професійних знань, організацію творчої діяльності тощо. Результат позааудиторної роботи залежить від правильної її організації, яка має вирішальне значення для розвитку самостійності, креативності, конкурентоздатності та інших основоположних рис особистості спеціаліста з вищою освітою.

Інколи під позааудиторною роботою розуміють всього лише самостійну підготовку студентів до занять [1] або виховну роботу куратора, але насправді це поняття набагато ширше.

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами класу і яка безпосередньо не пов'язана з навчальною програмою. Так, наприклад, виробничу практику не слід відносити до позааудиторної роботи, оскільки вона є складовою навчального процесу. В той же час, наукові товариства, різні групи за інтересами, клуби, братства, подорожі можна вважати позааудиторною роботою, якщо ця діяльність не передбачена програмою курсу.

Вона передбачає досить великий ступінь свободи, завдяки чому здійснюється більш тісне міжособистісне неформальне спілкування студентів, викладачів, адміністрації, відбувається культурне і духовне збагачення особистості, розвиток і поглиблення смаків тощо.

Позааудиторна діяльність відкриває великі можливості для самореалізації.

Для багатьох позааудиторна робота може починатися просто як хобі, але згодом стати основою майбутньої кар'єри. У будь-якому випадку навички командної роботи, вміння знаходити спільну мову із оточуючими, задатки лідера будуть корисними у будь-якій галузі. Також участь у позааудиторній

роботі значно знижує ризик алко- та наркозалежності, вчить відповідальності, дає почуття самоповаги. [3]

Позааудиторна робота – це безперервний процес, під час якого відбувається як освіта, так і виховання студентів, який не має фіксованих термінів завершення і який послідовно переходить із однієї стадії в другу;

Позааудиторна робота передбачає як самостійний вибір студентів, так і певні зобов'язання, пов'язані з системою навчання (виконання тих чи інших навчально- виховних завдань, проведення наукових досліджень та ін.);

Позааудиторна робота виступає одним із факторів формування мотивації навчання. Вона – це не тільки стимулятор навчання, але й результат сприйняття ефективності цього процесу тим, хто навчається;

Позааудиторна робота є основою розвитку індивідуальності студента. Вона спрямована на всебічний розвиток особистості, що відбувається лише за умови її залучення в різноманітні види діяльності, дозволяє реалізувати студентам свої нахили, здібності, інтереси;

Позааудиторна робота – це важлива складова формування особистості майбутнього спеціаліста, що спрямована на забезпечення її потреб у творчій самостійній діяльності, у професійному самовизначенні, стимулюванні її творчого самовдосконалення;

Позааудиторна самостійна навчальна робота має свої важелі щодо особистісного самовдосконалення студента оскільки пов'язана з поглибленим вивченням навчального матеріалу, розвитком світогляду, мислення. На думку А.К.Болотова, впровадження самостійної роботи сприяє формуванню філософії вільної людини, яка постійно перебуває у творчому пошуку, допомагає формувати у молодих фахівців прагнення до безперервної самореалізації, навичок постійного оновлення здобутих наукових знань, вміння швидко адаптуватися до змін, коригувати професійну діяльність [4].

Одним з основних елементів структури будь-якої системи є її зміст. Зміст виховної роботи вищої школи має визначатися метою людського існування й усвідомленням особистістю того, що власна досконалість і щастя оточуючих є

взаємообумовленими. Зміст позааудиторної роботи навчального закладу визначається відповідно до мети, завдань та особливостей виховного процесу закладу освіти або конкретної навчальної групи, а також з урахуванням особливостей і перспектив соціально-політичного й економічного розвитку нашої держави.

Після аналізу різних поглядів видатних педагогів щодо змісту позааудиторної роботи, прийшли до висновку, що для неї важливими є такі вимоги як актуальність, відповідність сучасним тенденціям і перспективам розвитку, вимогам розвитку української державності, культурного та духовного відродження нашого народу, упровадження сучасних та інформаційних технологій і науково-методичних досягнень. Тому під змістом позааудиторної роботи ми розуміємо сукупність ідей, уявлень, фактів, сфер і напрямків, які використовуються у виховному процесі вищого навчального закладу та за допомогою яких досягаються конкретні цілі і завдання позааудиторної виховної роботи закладу. Організація позааудиторної діяльності студентів має величезні можливості, які реалізуються через інтегральну сукупність виховних функцій.

Сполучення різних форм позааудиторної роботи, які забезпечують комплексні виховні справи, надають можливість цілеспрямовано спланувати виховну роботу педагога на формування тієї чи іншої професійної значущої якості майбутнього фахівця, використати для цієї мети весь наявний набір педагогічних засобів, використовуючи їх так, щоб пізнавальна активність та інтерес студента до цього виду діяльності мали природний характер і сприяли створенню атмосфери реальної педагогічної діяльності, тієї діяльності, що передбачає постійний пошук правильного з педагогічної і психологічної точки зору рішення завдань навчання та виховання. Використання у виховній практиці комплексних заходів необхідно спрямовувати на те, щоб кожний момент цієї роботи, кожна дія або слово майбутнього педагога було забезпечено педагогічно правильним керівництвом з боку куратора, який у змозі визначити правильність застосованого педагогічного методу або способу впливу, тобто спрямовувати та контролювати професійну підготовку студента.

При цьому доцільним є чергування постійних і тимчасових доручень та обов'язків студентів, індивідуальних з колективними. Розташовувати їх треба згідно зі зростанням ступеню труднощів, оскільки виховне значення виконуваних студентами справ перебуває в прямій залежності від вибору завдання з урахуванням інтересів, можливостей виконавців і рівня їхнього досвіду організаторської роботи.

Отже, педагогічно грамотна та раціонально організована позааудиторна робота в студентських групах буде сприяти перетворенню кожного її активного учасника з об'єкта в суб'єкт комунікативного процесу, творчої взаємодії викладача і студента. Розмаїтість позааудиторних форм виховної роботи забезпечує ситуації суб'єкт-суб'єктивної взаємодії, де відбувається збагачення спілкування через світ почуттів та думок своїх однокурсників і куратора. Моделювання виховного процесу як співучасників творчої комунікативної діяльності, активного пізнання та спілкування надає особистісного змісту студентському життю.

Література

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: Науково-метод. зб. – К., 1995. – С.111-113.
2. Extracurricular Activities Defined. - www.videojug.com
3. Needlman Robert, Extracurricular Activities. - www.drspock.com
4. Левшина, Н. Д. Познавательная деятельность старшеклассников во внеурочное время и ее воспитательные функции : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика и история педагогики” / Н. Д. Левшина ; Ин-т молодежи. – М., 1991. – 23 с.

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА. ЇЇ РОЛЬ ТА ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Рівно 100 років тому Софія Федорівна Русова (український педагог, прозова письменниця, громадянська діячка, одна з піонерок українського фемінізму) зазначала, що навіть найкращий навчальний заклад без позааудиторної освіти не принесе великої користі. Чому? Мабуть, тому, що саме під час роботи поза стінами аудиторії формується інтерес до науки у поєднанні із самостійними виконаннями різного виду робіт.

Центральне місце в педагогічній спадщині С. Русової займає саме концепція української національної системи освіти та національного виховання. А у центрі цієї концепції – дитина з усіма своїми задатками, можливостями, здібностями. Дослідниця вважала, що розум дитини виховується насамперед в процесі активної самостійної діяльності!

Отже, повернемося до позааудиторної роботи. Що в ній є характерного? Можливо, те, що в цьому процесі домінує елемент самореалізації. В роботі поза аудиторією є ряд значних переваг: немає чіткого обмеження у часі, нема авторитарного керівництва, яке, на жаль, часто може більше нашкодити роботі, аніж принести користі. Активізується творча діяльність учасника освітнього процесу, а це грає просто колосальну роль для особистісного та професійного зростання: розвивається самостійність, креативність, конкурентоздатність, вміння правильно розподіляти час, терпеливість, відповідальність, самовиховання, розширення та поглиблення професійних знань, а також і любов до обраної справи!

До речі, на якісне виконання самостійних завдань впливають також індивідуальні особливості людини. Хтось швидко приймає рішення, а комусь потрібен час, хтось рішуче йде до поставленої цілі, докладаючи до цього певних зусиль, а хтось більше мріє та уявляє бажаний результат. Коли студенти

працюють в аудиторії, одні весь час просяться відповідати. При цьому вони не бояться, що відповідь може бути неправильною. Інші ж, знаючи вірну відповідь, не наважуються підняти руку... І для одного, і для іншого типу студентів самостійна позааудиторна робота надзвичайно корисна: перші сміливо втілюють задумане, проявляючи при цьому чудеса креативності та творчої думки, другі спокійно працюють, маючи додатковий час зайвий раз все обмірковувати.

Отже, позааудиторна робота є стимулятором навчання, основою розвитку індивідуальності студента, важливою складовою формування особистості майбутнього спеціаліста.

Під час роботи поза аудиторією може активізуватися і комунікативна активність. Це виражається у міжособистісній взаємодії, що є запорукою гарної спільної роботи колективу. Як наслідок – встановлення позитивних емоційних контактів. А роль ефективної взаємодії з оточенням для гармонійного розвитку особистості величезна! По-перше, людина починає краще розуміти себе. По-друге, вона починає краще розуміти інших, чути і слухати, робити власні висновки, враховуючи позитивний досвід тих людей, які мають багатий життєвий досвід. По-третє, при конструктивному спілкуванні людина удосконалює свої знання, уміння та навички. .

Отже, як бачимо, корисною є не лише індивідуальна позааудиторна робота, а і групова, колективна. Очевидно і те, що комунікативній особистості у житті легко і в задоволення сходиться з новими людьми, виражати та відстоювати власну думку, входити в новий колектив, врешті-решт, шукати і знайти себе, своє місце у світі.

Згадаємо також про масові форми позааудиторної роботи. Вони різноманітні, мають гарно забарвлений емоційний вплив. Ці форми в основному мають як пізнавальну, так і розважальну спрямованість, а також відкривають широкі можливості для активізації діяльності студентів.

Що ж ми маємо на увазі, коли говоримо про роботу поза аудиторією? Чи є важливими та необхідними підтримка та консультації викладачів, педагогів, наставників? До позааудиторної діяльності ми можемо віднести:

- Роботу в електронних мережах;
- Роботу з навчальною літературою;
- Підготовку доповідей, виступів, повідомлень;
- Складання задач та вирішення певних ситуацій;
- Підготовку презентацій;
- Розв'язування кросвордів та головоломок;
- Гурткову роботу;
- Екскурсії;
- Науково-практичні конференції;
- Олімпіади, конкурси, вікторини та ін.

Чи потрібне тут педагогічне наставництво? Звичайно, так. Наприклад, у ході консультаційної роботи студент може отримати відповіді на певні запитання, пояснення певних положень чи аспектів їх застосування у практичній діяльності.

Від взаємодії між викладачем і студентом залежить як інтенсивність позааудиторної роботи, так і її якість. Візьмемо до уваги і те, що у студентської молоді можуть виникати певні труднощі в організації дозвілля, планування наукової роботи і т. ін.

Досвідчений педагог суттєво вплине на навчально-виховний процес, а також і підтримає, якщо у цьому виникне необхідність. Також він приділить увагу питанням професійного самовизначення та формуванню громадської спрямованості.

При всьому зазначеному вище ми повинні все-таки навчити дітей самостійності, щоб у них виникла внутрішня потреба в поглибленні власних знань. Таким чином студент вчиться самостійно опрацьовувати практичні завдання, шукати необхідну інформацію, використовувати набуті знання та вміння у розв'язуванні навчальних, наукових і професійних завдань.

І яку б форму позааудиторної роботи ми не використовували, ми повинні ненав'язливо, але самовіддано вчити дітей мислити! Не буде ніякого прогресу і руху до процвітання, якщо молодь не буде свідомою частиною суспільства. Прогрес розуміють як такий напрям розвитку, коли реалізуються внутрішні можливості в процесі становлення якісно нової системи, яка забезпечує більш високий рівень життя. І дуже важливо, щоб підростаюче покоління було мислячим, вдумливим і самостійним, яке б розуміло поняття «добре» і «погано», «красиво» і «потворно».

І виховуюча роль педагогів у цьому величезна! Адже мало мати добрий розум, головне – добре його застосовувати. Людина, що не знає нічого, може навчитися, справа тільки в тому, щоб запалити в ній бажання вчитися. І слід пам'ятати, що самостійні думки часто виникають із самостійно отриманих знань.

Література

1. Люблінська Г. О. Дитяча психологія. К., 1974
2. Русова С. Вибрані педагогічні твори. К., 1997
3. <https://stud.com.ua>. Форми і види позааудиторної роботи.

Олександр Федоров,
студент IV курсу спеціальності «Право»
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ, ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Сучасні вимоги, які висуває Болонська декларація перед вищою школою, передбачають здійснення ґрунтовної виховної роботи серед молоді. Саме виховна та позааудиторна робота у вищому навчальному закладі виступає

одним з найголовніших критеріїв якісної підготовки висококваліфікованого спеціаліста.

У зв'язку з цим все більшої популярності набуває термін «позааудиторна робота». Інколи під нею розуміють всього лише самостійну підготовку студентів до занять або виховну роботу куратора, але насправді це поняття набагато ширше.

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами аудиторії і яка безпосередньо не пов'язана з навчальною програмою. Позааудиторна робота є логічним продовженням аудиторних занять і проходить паралельно з ними, допомагає студентам успішно навчатися, розвиває ініціативу, сприяє розумовому, фізичному, естетичному вихованню, та спрямовує їх активність на творчу корисну діяльність.

Позааудиторна робота вищої школи здійснюється за допомогою різних форм та видів. Виокремлюють такі форми позааудиторної роботи, як індивідуальні, групові та масові.

Під індивідуальною роботою розуміють самостійну діяльність окремих студентів, спрямовану на самовиховання, на виконання завдань викладача та доручень студентського колективу.

Групова робота охоплює порівняно невелику кількість студентів і сприяє виявленню та розвитку інтересів та творчих здібностей, сприяє поглибленню знань з дисципліни, збагачує інформацією, формує професійно значущі вміння та навички. Групові позааудиторні роботи мають цільовий характер, тобто припускає наявність певної загальної мети та спільних інтересів.

Масові форми роботи належать до числа найпоширеніших у вищих навчальних закладах. Вони дуже різноманітні, і, порівняно з іншими формами позааудиторної роботи, мають перевагу в тому, що розраховані на одночасне охоплення великої кількості студентської молоді. Формам масової позааудиторної роботи властиві такі особливості, як яскравість, урочистість, великий емоційний вплив. Ці форми в основному мають як пізнавальну, так і

розважальну спрямованість і мають широкі можливості для активізації діяльності студентів

Також участь у позааудиторній роботі значно знижує ризик алко- та наркозалежності, вчить відповідальності, дає почуття самоповаги.

Позааудиторна робота студентів - це процес, в якому домінує елемент самореалізації. Вона дає змогу студентам гармонізувати внутрішні та зовнішні фактори формування професійної культури, створює додаткові умови для реалізації внутрішнього потенціалу, задоволення тих проблем, які в процесі аудиторної роботи не задовольняються. Позааудиторна робота має бути орієнтована на особистість студента.

Традиційно визначають три головні відмінності позааудиторної діяльності як форми організації навчання від інших форм самостійної діяльності:

- добровільність прийняття участі в ній студентів;
- проведення такої діяльності у вільний час;
- масовість .

Тобто позааудиторна діяльність як специфічний вид діяльності вимагає захопливої нестандартної її організації. Більш того, повинні виконуватися вимоги щодо добровільної активності студентів в участі та самостійній організації різноманітних заходів. Функція викладачів при цьому зводиться лише до помічника, консультанта, який стежить за діяльністю студентів.

До основних форм позааудиторної роботи студентів належать:

- виконання домашніх завдань;
- науково-дослідницька робота ;
- участь у конференціях;
- участь у роботі гуртків ;
- організація диспутів, круглих столів.

Контроль за самостійною та позааудиторною роботою студентів може бути опосередкованим або органічно вписаним у навчальний процес. До основних форм та засобів контролю можна віднести передсемінарські

консультації, семінарські заняття, колоквіуми, індивідуально-теоретичні співбесіди, письмові контрольні роботи, передекзаменаційні опитування студентів за допомогою комп'ютера, державні іспити, вивчення основних інтересів, вад, настроїв студентів. Ефективність навчально-виховного процесу у ВНЗ залежить від діяльності кураторів студентських груп.

Отже, основні характеристики та особливості „позааудиторної діяльності”:

- позааудиторна діяльність відбувається поза навчальним процесом, у вільний час студентів;
- позанавчальна діяльність є особливим полікультурним середовищем, в якому студенти розвиваються, реалізують себе творчо як особистості;
- позааудиторна діяльність відрізняється від навчального процесу за змістом та принципами організації. Якщо навчальна діяльність характеризується нормативністю, що постійно контролюється викладачами, то позааудиторна діяльність відрізняється навіть від самостійної роботи позаконтрольованістю з боку викладачів, а також позанормативністю. Саме тому вибір змісту, методів та форм позааудиторної роботи не пропонується викладачами чи програмами, а відповідають потребам та інтересам студентів;
- позааудиторна діяльність входить до складу навчально-виховного процесу. Вона спрямована на розв'язання виховних завдань та тісно пов'язана з процесом навчання, головна її відмінність від процесу навчання – це позааудиторність;
- позааудиторна діяльність є найбільш ефективним засобом впливу на студентів у процесі їх соціокультурної адаптації в іншомовному середовищі. Така діяльність надає можливість студентам отримати соціокультурний досвід, спілкуючись з представниками інших мов та культур, бути толерантними;
- особливість позааудиторної діяльності від інших самостійних робіт полягає у мірі участі та якості викладачів у ній. Позааудиторна робота пропонує викладачам участь на основі партнерських та рівноправних стосунків

із студентами. Робота повинна ґрунтуватися на довірі та взаємній повазі студентів та викладачів, в яких виявилися спільні пріоритети та інтереси поза навчальним процесом ;

- позааудиторна діяльність студентів передбачає колективну діяльність студентів, при цьому кожен студент має своє завдання в колективі. Така діяльність сприяє розвитку особистості в умовах колективного середовища, при цьому студент отримує не тільки досвід з соціокультурних чи комунікативних умінь, а й досвід спілкування з ровесниками поза межами навчального закладу.

Демократичні перетворення в сучасному суспільстві зумовлюють переосмислення призначення, а отже, змісту й у цілому концептуальних позицій позааудиторної виховної роботи у вищих навчальних закладах. Позааудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі передбачає реалізацію системи заходів, спрямованих на виховання високорозвиненої особистості майбутнього фахівця зі сформованою особистісною моральною культурою, творчим мисленням, відповідальністю, різнобічними інтересами і настійними прагненнями їх задоволення (особистісний аспект) та дієвою конкурентоспроможністю (професійний аспект). Позааудиторна виховна робота буде ефективною, якщо чітко окреслено мету та її завдання, визначено зміст, оптимально підібрано методи, засоби, форми реалізації цього змісту та здійснюється з дотриманням принципів виховання. З огляду на це, об'єктивною потребою вищої освіти є необхідність створення сприятливих умов для самореалізації і розвитку кожного студента, урахування індивідуальних запитів та інтересів, стимулювання внутрішньої потреби до формування успішної особистості, здатної самореалізуватися в соціумі як професіонал, громадянин, сім'янин, носій культури.

Література

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» (Редакція від 20.03.2020).

2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2016.
3. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: Науко-метод. зб. – К., 2017.
4. Онучак Л.В. Педагогічні умови організації самостійної позааудиторної роботи студентів юридичних спеціальностей: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 2015.
5. Чиж О.Н., Сагіна Н.С. Самостійна робота студентів у навчальному процесі // Нові педагогічні технології в контексті сучасних концепцій змісту освіти: Зб. статей. – Луганськ, 2017.

Ірина Хробуст, Оксана Мусієнко,
викладачі Житомирського
торговельно-економічного коледжу КНТЕУ

ЗНАЧЕННЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність теми. Сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги не тільки до фахової підготовки, але й до рівня особистісного розвитку молодих фахівців. Вищі навчальні заклади намагаються приділяти увагу не лише професійному становленню своїх студентів, а й сприяти їх культурному, естетичному вихованню, організовувати дозвілля молоді. Крім того, у зв'язку із скорочення аудиторного часу підготовки фахових молодших бакалаврів постала необхідність пошуку нових форм та методів професійної підготовки студентів. Тому, все більшої популярності набуває позааудиторна робота зі студентами, а науковий інтерес прикутий до її форм та методів.

Завдання виховання завжди включає в себе завдання організації спеціальної провідної діяльності, яка слугує виховній меті. У студентському віці – це навчально-професійна діяльність. Студентський вік охоплює і пізньодитячий, юнацький період, і частину дорослого етапу розвитку і

становлення людини. Цей вік характеризується найбільш сприятливими умовами для психологічного, біологічного і соціального розвитку.

Метою написання статті є визначення необхідності позааудиторної роботи у формуванні компетентних фахівців економічних спеціальностей у закладах фахової передвищої освіти.

Виклад основного матеріалу. На думку В. Коваль, позааудиторна робота – це система взаємопов’язаної діяльності суб’єктів освітнього процесу, що є невід’ємною складовою частиною професійної підготовки і здійснюється поза розкладом навчальних занять, щоб створити умови для особистісного розвитку студентів і їх самореалізації [2, с.19].

В умовах швидкого розвитку технологій ріст освітнього потенціалу особистості стає вирішальним чинником забезпечення рівня кваліфікації, який відповідає потребам суспільного виробництва. Володіння ж сучасними можливостями техніки виступає запорукою належної якості виконання людиною її професійних обов'язків. Основними завданнями освіти в епоху інформаційного суспільства є створення умов для формування і розвитку творчої особистості, здатної успішно адаптуватися в соціально-професійному середовищі, підвищення якості здобутих знань, спрямованість їх результатів на здатність розв’язувати особистісно значимі і практично важливі для соціуму завдання [1, с.27].

У сучасних умовах активно розвиваються морально-ціннісні й естетичні почуття. Швидко освоюються соціальні ролі викладача-наставника. Формуються і закріплюються схильності і інтереси. Визначаються життєві цілі й прагнення. Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу і залучення до цієї роботи всього викладацького складу закладів фахової передвищої освіти, адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Професійна культура майбутніх економістів складається із взаємопов’язаних і взаємозумовлених компонентів: особистісно-мотиваційного, ментальноціннісного, діяльнісно-креативного, комунікативно-організаційного,

які корелюють з виробничими функціями: фінансовою, економічною, обліковою, організаційно-виробничою, технічно-інформаційною, аналітичною, організаційною; відображають здатність до адаптації в професійному середовищі та здійснення професійної діяльності на основі постійної взаємодії в команді та з клієнтами.

Необхідною умовою успішної виховної роботи є вивчення індивідуальних особливостей студентів. Початком індивідуальної виховної роботи має бути встановлення щирих, доброзичливих стосунків. Зробити це часом нелегко, оскільки студенти нерідко не довіряють викладачам. Велике значення при цьому має авторитет викладача (куратора), його знання психології особистості, уміння швидко орієнтуватися в ситуації, передбачати наслідки своїх педагогічних впливів.

У навчальному процесі під час професійної підготовки студентів, формування професійних компетенцій, основними напрямками діяльності педагогічних працівників є: підвищення ефективності навчання через мотивацію та активізацію навчання; індивідуалізація та систематизація навчання, підтримка суб'єктного прояву кожного студента; створення середовища, сприятливого для навчання, перехід від монологу до діалогу, від соціального контролю над студентами до їх розвитку та саморозвитку; реалізація навчального матеріалу через практичну діяльність.

Розв'язання зазначених завдань потребує вдосконалення підготовки фахівців економічного профілю на засадах компетентнісного підходу та широкого впровадження сучасних педагогічних технологій. Провідною тенденцією у зв'язку з цим є визначення результатів освіти через професійну компетентність. Згідно з компетентнісним підходом рівень професійної підготовки випускників освітніх закладів визначається ступенем оволодіння ними сучасними знаннями з економіки, уміннями критично мислити та підвищувати ефективність виробничого процесу в умовах ресурсних обмежень.

Виховна робота у закладах фахової передвищої освіти організовується та проводиться відповідно до: річних планів виховної роботи; помісячних планів

методичних об'єднань класних керівників академічних груп коледжу; індивідуальних планів роботи викладачів; планів роботи кураторів груп.

У виборі майбутньої трудової діяльності кожна людина орієнтується на свої особисті здібності, творчий, розумовий та фізичний потенціал, який може застосувати у майбутній професії. За цих умов висувуються специфічні вимоги до якостей особистості, які дозволять їй бути професійно зорієнтованим, мобільним, здатним до оперативного та раціонального прийняття самостійних рішень, до постійного набуття нових знань у професії, удосконалення своєї теоретичної і практичної підготовки, та здатному орієнтуватися в інформаційному просторі професійної діяльності.

У зв'язку з цим набуває великого значення особистісно орієнтоване навчання, яке покликане розвинути у студента здатність до об'єктивної оцінки професійної ситуації, виявлення можливих недоліків та пошуку ефективного рішення. Такий підхід дозволяє виокремити певну практичну ситуацію, здійснити її аналіз, сформулювати гіпотезу та вирішити питання за допомогою відповідних розумових і практичних дій знайти шляхи її розв'язання.

Одним із способів реалізації професійно орієнтованого навчання є проведення позакласного заходу як апробацію отриманих студентами теоретичних знань на прикладі конкретних фахових ситуацій та практичне розв'язання отриманих завдань. Особливо активно такі завдання студентами сприймаються у поєднанні із елементами конкурентної боротьби, професійного змагання, доведення аудиторії своєї думки, професійного судження, припущення тощо. В отриманні результатів вирішення завдань також велику роль відіграє командна робота, де кожний із членів команди вносить свій посильний вклад у спільний результат.

Головні орієнтири виховної роботи на економіко-правовому відділенні полягають у тому, щоб через спілкування й урізноманітнення видів навчально-практичної діяльності створити умови для саморозвитку і самовиховання студента. Виховна робота здійснюється з педагогічним передбаченням,

прогнозуванням, плануванням, а для цього кожному викладачеві важливо знати студента.

Сучасне навчання українських студентів, майбутніх фахівців у різних галузях економіки повинно забезпечуватися професійною майстерністю викладача, створенням авторських підходів і концепцій, які повинні включати: дослідження проблем професійної практики, розробку методів, вирішення і пошук нових ефективних методик навчання із застосуванням високих інформаційних технологій.

Тому, ЗФПО та національній вищій освіті необхідно вирішувати найважливіші й найскладніші завдання – це наближення освіти до європейських стандартів з урахуванням поточних і перспективних потреб вітчизняного ринку праці.

Досконалість повинна стати основною вимогою на всіх рівнях вищої школи. Розвиток особистості (її спрямованості, компетентності, гнучкості, самосвідомості) визначає вибір і підготовку до професії. Водночас сам цей вибір і розвиток тієї чи іншої професійної діяльності визначає стратегію розвитку особистості. Чим раніше розпочнеться особистісний та професійний розвиток, тим більшою мірою можна спрогнозувати психологічне благополуччя, задоволеність життям і особистісний ріст кожної людини в сучасному світі.

Література

1. Астахова Е. В. Глобализация. Образование. Вызовы времени. Поиски оптимального сочетания / Е. В. Астахова // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». – Т. 12. – Х. : Вид-во НУА, 2006. – С. 27–39.
2. Коваль В.Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів / В.Ю. Коваль // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: «Педагогіка, психологія, соціологія». – 2009 – № 6. – С. 19–23.

Марина Черниш,
студентка IV курсу спеціальності 081 «Право»
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ, ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Зростання вимог до професійної підготовки фахівців у сучасних умовах конкуренції на ринку праці потребує реалізації інноваційних підходів до системи формування професійної культури. Реалізація внутрішнього потенціалу особистості студента, побудова внутрішніх і зовнішніх факторів формування професійної культури залежить від успішної організації позааудиторної роботи студентів як процесу їх саморозвитку. У нормативних документах у сфері виховної освіти, пов'язаних зі стратегічним курсом України до європейської інтеграції, вказано на необхідність реорганізації системи виховання у вищих навчальних закладах.

Педагогічний колектив коледжу, керується у своїй роботі Конституцією України, законом України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», Державною національною програмою "Освіта" (Україна ХХІ ст.), Постановою Кабінету Міністрів України "Національна програма патріотичного виховання населення...", Концепцією виховання дітей і молоді в національній системі освіти [1].

Позааудиторна робота в коледжі здійснюється на засадах демократизму, використання виховного потенціалу студентського самоврядування і спрямовується на якісну підготовку, забезпечення гармонійного, цілісного розвитку особистості, здатної до самостійного мислення, суспільного вибору та життєдіяльності в самостійному житті.

Основними напрямками позааудиторної роботи є забезпечення формування національної свідомості, виховання поваги до Конституції

України, законів України, національної символіки; толерантної поведінки студента в соціальному середовищі; дотримання демократичних та морально-етичних цінностей; розвиток творчих здібностей; здатності адаптуватись до нових умов у професійному середовищі та ринкових умовах сучасності; виховання у студентів потреби й навичок безперервної самоосвіти і самовиховання як невід'ємного елемента способу життя і самореалізації.

Залежно від змісту та способу подавання інформації виділяють такі форми роботи зі студентами в позааудиторний час:

- теоретичні,
- практичні,
- комбіновані.

Відповідно до способу виконання завдань виокремлюємо усні та письмові форми діяльності, які активно використовуються викладачами в роботі зі студентами в позааудиторний час. Якщо під час занять діяльністю студента безпосередньо керує викладач, то в позааудиторний час студент здебільшого самостійно спрямовує процес оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок. Ступінь керування позааудиторною діяльністю студентів педагогом може бути різним: від жорсткого управління й контролю до повної самостійності та творчості [7].

Серед науковців немає єдиної думки щодо визначення сутності поняття "позааудиторна діяльність" і, відповідно, її видів. Індивідуальними формами позааудиторної роботи вважаємо роботу з навчальною, довідниковою, науковою, науково-популярною літературою, складання конспектів; роботу з електронними підручниками та посібниками; роботу в електронній мережі Інтернет; підготовку повідомлень, рефератів, курсових робіт; складання та виконання завдань; укладання та розв'язування кросвордів, ребусів, створення плакатів тощо. [5]

Структуру позааудиторної діяльності студентів можна поділити на чотири групи:

- самостійна робота з підвищення професійного рівня (конспектування першоджерел, підготовка до лекцій і семінарів, виконання курсових робіт, читання спеціальної літератури);
- участь у створенні культурних цінностей (суспільна робота, заняття на факультеті суспільних професій, науково-дослідницька діяльність, участь у художній самодіяльності, любительські й творчі заняття);
- засвоєння культурних цінностей (читання художньої, документальної і науково-технічної літератури, періодики, прослуховування музичних записів, перегляд кіно, вистав, концертів, відвідування музеїв, виставок, лекцій, зустрічі з письменниками, артистами, художниками);
- відпочинок і розваги (заняття спортом, зустрічі із друзями, знайомими, родичами, відвідування розважальних закладів, зустрічі з коханою людиною, прогулянки містом, заміські виїзди тощо, настільні ігри, бездіяльний відпочинок, "байдикування").

Виховний процес в коледжі органічно переплітається з навчанням студентів, опануванням основами наук, багатством національної і світової культури.

Серед педагогів коледжу давно утвердилась думка, що успіх виховного процесу залежить від стосунків між викладачем та студентом, які повинні будуватися на основі співдружності, співробітництва і ділового партнерства; вихователь має глибоко розуміти природу вихованців, їх індивідуальні риси і можливості, поважати особистість молодшої людини, турбуватися про її гармонійний розвиток.

Колектив коледжу підвищує результативність виховання шляхом вдосконалення традиційних форм роботи, пошуку нових систем виховання, впровадження розвиваючих технологій.

Велику допомогу надають педагогічному колективу коледжу правоохоронні органи, з якими періодично проводяться зустрічі, на яких студенти мають можливість отримати відповіді на питання, що їх цікавлять.

З метою підвищення якості навчання класними керівниками та завідуючими відділеннями чітко контролюються відвідування студентами навчальних занять і з'ясовуються причини їх пропусків, вчасно до відома батьків доводяться випадки про порушення студентами поведінки.

Для об'єктивного та правильного оцінювання досягнень кожного студента, контролю за його становленням куратори аналізують успішність кожного студента індивідуально, ураховуючи перелік навчальних дисциплін за семестр відповідно до навчального плану, визначають його фактичне виконання, засвоєні дисципліни, кількість кредитів, підсумкові оцінки, дати складання контролю. Для повного та детального оцінювання успішності студентів у навчальному процесі, рівня викладання та рівня знань студентів куратори відвідували також заняття з метою вивчення індивідуальних і колективних здібностей групи.

На засіданнях циклових комісій також розглядаються питання вдосконалення навчального процесу, особливо самостійної роботи студентів, на основі пропозицій і побажань викладачів та студентів.

Велика увага в коледжі приділяється самостійній роботі студента. Під самостійною роботою ми розуміємо підготовку до аудиторних занять, виконання самостійної роботи до навчальних дисциплін, написання реферативних повідомлень, курсових, науководослідних робіт. Для цього використовуються різні форми роботи. Це такі, як читацькі конференції, екскурсії в музеї, театри з послідувачим обговоренням, походи по рідному місту, поїздки в інші міста, які є невід'ємною частиною історії нашого краю, відпочинки в парках міста. Студенти беруть участь в літературних вечорах, конференціях, котрі проводяться в коледжі працівниками бібліотеки та викладачами української літератури.

Метою напрямку "Формування здорового способу життя" є забезпечення повноцінного розвитку молоді, охорони та зміцнення їхнього здоров'я, формування фізичних здібностей особистості, гармонії тіла і душі. В коледжі функціонують щоденні спортивні секції з ігрових видів спорту, студенти мають

можливість займатися в секціях. Збірні команди коледжу постійно беруть участь у спортивних змаганнях різних рівнів.

В роботі з батьками студентів ставляться питання ознайомлення з умовами сімейного виховання, розуміння пріоритету виховання дітей у сім'ї та гуманних взаємин між членами кожної родини, створення сприятливої трудової атмосфери в сім'ї, культури поведінки, а також залучення до традицій родинно-побутової культури українців.

Слід підкреслити, що головним організатором виховної роботи в групі є класний керівник, який спрямовує навчально-виховний процес, співпрацює зі студентами та їх батьками, викладачами, керівниками секцій, гуртків, молодіжними громадськими організаціями, організовує і проводить позаурочну та культурно -масову роботу.

Діяльність студентського колективу із самоврядування передбачає самостійне вирішення проблем життєдіяльності студентської групи, колективу гуртожитку тощо. Культурно-дозвіллева діяльність стає структурною частиною системи позааудиторної роботи за умови реалізації культурно-дозвіллевих потреб студентів на основі їх залучення до організованої діяльності – участі в об'єднаннях за інтересами, конкурсах, змаганнях тощо. Підвищення професійної майстерності як складової системи позааудиторної роботи студентів розглядаємо як цілеспрямоване вдосконалення вмінь професійної спрямованості (спортивні тренування, участь у студентських наукових конференціях, стажуваннях, тренінгах тощо).

Заохочення студентів до регулярного виконання домашнього завдання, отримання індивідуальних консультацій із проблемних для студента дисциплін, виконання письмових завдань і контрольних робіт систематично здійснюється на основі бесід, виховних лекцій, мотивації до навчання. Контроль за цим процесом проводиться як опосередковано, так і безпосередньо.

Куратори груп проводять бесіди щодо організації самостійної роботи студента в коледжі, важливості формування вмінь використання здобутих знань під час практичних та семінарських занять, інформаційні кураторські години із

правової тематики, дні правових знань, оформили стенди для пропаганди правових знань та стінгазети до професійних свят, організували відвідування тренінгів, просвітницьких лекцій, спрямованих на професійне зростання, правову освіту, засідання дискусійних клубів – наукових гуртків, проводять "Тиждень права".

Діяльність щодо самоврядування студентського колективу передбачає самостійне вирішення проблем життєдіяльності студентської групи. Дієва участь в органах студентського самоврядування дає молодій людині можливість розкрити свій потенціал, реалізувати здібності, навчає приймати рішення та аналізувати результати, сприяє соціальному, етичному і творчому зростанню особи. Таким чином, беручи участь у роботі органів студентського самоврядування, молода людина отримує нові знання і можливості проявити ініціативу та лідерські якості.

Студентському самоврядуванню кураторами груп надано значних повноважень. Це забезпечує можливість інтеграції творення колективного творчого продукту на основі розроблення й реалізації власних соціально значущих програм, створення єдиного інформаційного простору для студентів та викладачів. Прикладами такої діяльності є залучення студентів до участі в роботі громадських і молодіжних організацій, органів самоврядування, проведення навчальних занять студентами старших курсів для підвищення мотивації навчання.

Навчально-виховний процес забезпечує можливість здобуття особою знань, умінь і навичок у гуманітарній, соціальній, науково-природничій і технічній сферах, що сприяє формуванню компетентної особистості.

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в коледжі на кураторів студентських груп у навчальному процесі покладено такі основні завдання:

- ознайомлення студентів із нормативно-методичними матеріалами (інформаційним пакетом тощо), які регламентують організацію навчального процесу в коледжі;

- надання рекомендацій студентам щодо вивчення дисциплін з урахуванням засвоєних змістових модулів;
- контроль за виконанням навчального плану студентами на підставі відомостей про зараховані студенту заліки та екзамени;
- відвідування занять з метою вивчення індивідуальних і колективних здібностей групи, рівня викладання та рівня знань студентів.

У кожному семестрі студенти засвоюють основні дисципліни; також їм пропонується перелік дисциплін за вибором. Куратори у кожній групі обговорюють значущість вивчення кожної з них, дають поради щодо вивчення дисциплін з урахуванням особливостей кожного студента.

У групах кураторами надавалася консультативна допомога студентам. На кураторських годинах обговорювалися підсумки навчання студентів, контролювалося виконання навчального плану студентами, проводилися бесіди зі студентами, які не встигали в навчанні чи порушували дисципліну.

З метою вдосконалення процесу соціально-психологічної адаптації та подолання студентами проблемних ситуацій під час проведення виховних бесід акцентується увага на вирішенні проблем неуспішності в навчанні на основі розвитку словесно-логічного, аналітичного мислення, подолання пасивності, несамотійності, невисокого рівня культури, вихованості та дисципліни, а також невпевненості у власних силах, неспроможності повною мірою сприймати та усвідомлювати лекційний матеріал. Також розглядалися питання поведінки студентів на заняттях, у громадських місцях, аналізувалися міжособистісні стосунки студентів і викладачів.

Особлива увага приділялася стосункам у групі; у студентських групах на кураторських годинах із залученням психолога коледжу було проведено тестування за методикою компетентності з метою визначення індексу групової згуртованості і психологічного клімату у групах.

Отже, позааудиторна діяльність та чітка система виховної роботи у коледжі є важливим фактором цілісного виховання творчої особистості, здатної до самовдосконалення та самореалізації в дорослому житті.

Саморозвиток й самореалізація студентів, поглиблення уявлення про себе як про особистість і професіонала, передбачає добровільний вибір студентом певного виду такої діяльності, який ґрунтується на особистісно значущих мотивах, активності молодшої людини, ініціативності, самостійності та творчості, відповідальності, рефлексивній діяльності, інтерактивній взаємодії викладача і студента.

Література

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119).
2. Бех, І. Д. Виховання особистості : у 2-х кн. – Книга 2 : Особистісно-орієнтований підхід : науково-практичні засади [Текст] / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2017. – 344 с.
3. Бондаренко, З.П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу [Текст] / З. П. Бондаренко // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2012. – № 4. – С. 50-59.
4. Коваль, В. Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів [Текст] / В. Ю. Коваль //– 2019 – № 6. – С. 19-23.
5. Кучерява, О. Ю. Форми та види позааудиторної роботи в педагогічному університеті [Текст] / О.Ю. Кучерява //– 2019. – № 31. – С. 79-83.
6. Овчаренко, Г. Е. Позанавчальна діяльність студентів у вищих навчальних закладах : сутнісні характеристики, структура та особливості [Текст] / Г. Е.Овчаренко // Освіта Донбасу. – 2018. –№ 5-6 (130-131). – С. 35-38.
7. Скрипник, Н.С. Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості [Текст] / Н. С. Скрипник // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2018. – Вип. 27 (80). – С. 566-571.
8. Фіцула, М. М. Педагогіка вищої школи [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2015. – 352 с.

9. Шашенко, С. В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук [Рукопис] / Шашенко С. В. – К., 2014. – 24 с.

Шапаренко Катерина,
студентка IV курсу спеціальності 081 «Право»
Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ
Тетяна Поліщук,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Актуальність обраної теми нашої є з'ясування можливостей позааудиторної діяльності як виховання, аналіз форм та способів її організації.

Позааудиторна робота студентів — це процес, в якому домінує елемент самореалізації. Вона дає змогу студентам гармонізувати внутрішні та зовнішні фактори формування професійної культури, створює додаткові умови для реалізації внутрішнього потенціалу, задоволення тих потреб, які в процесі аудиторної роботи не задовольняються. Позааудиторна робота має бути орієнтована на особистість студента. Зростання ролі позааудиторної та самостійної роботи є однією з провідних ланок перебудови навчання — виховного процесу у вищій школі.

Дуже важливо, щоб у закладах передвищої фахової освіти функціонували гуртки, проводилися додаткові диспути, семінари, консультації. Добре, коли ці процеси мають усталений, організований характер, а студентське самоврядування значною мірою намагається вирішувати організаційно важливі питання.

На мою думку, до основних форм позааудиторної роботи студентів належать виконання домашніх завдань, науково-дослідна робота, безпосередня участь у конференціях, змаганнях, проходження навчальної практики, участь у роботі гуртків, організація змагань, диспутів, круглих столів, тощо.

У сучасних умовах розвитку освіти України вищі навчальні заклади є осередком організації не лише освітнього, але й виховного процесу. Особливої уваги заслуговує виховання студентів юридичних навчальних закладів, оскільки вони, через сферу майбутньої професійної діяльності, будуть надавати правову допомогу своїм клієнтам, адже саме завдяки вихованню, майбутній юрист має знайти підхід до клієнта, як правильно вести з ним розмову, не переходити до грубого поводження з клієнтом, правильно виражати хід своїх думок.

Організація виховної роботи у вищому навчальному закладі віддзеркалює новітні технології виховання студентства, роль та функції куратора академічної групи в управлінні системою поза аудиторної виховної роботи, що становить аналіз і прогнозування, планування та організацію, контроль і координацію, оцінку та корегування.

За час навчання у ЖТЕК КНТЕУ студенти-юристи були залучені до позааудиторної роботи, а саме це організація Юридичної клініки у коледжі.

Метою юридичної клініки є:

- ✓ підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок студентів юридичних спеціальностей;
- ✓ забезпечення доступу представників соціально вразливих груп суспільства до правової допомоги;
- ✓ формування правової культури громадян;
- ✓ підготовка та навчання студентів у дусі дотримання й поваги до принципів верховенства права, справедливості і людської гідності;
- ✓ розширення співробітництва вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців-юристів, із судовими, правоохоронними органами, органами юстиції, державної влади і місцевого самоврядування, з іншими установами та організаціями;
- ✓ впровадження в навчальний процес елементів практичної підготовки студентів-правників у сфері юридичних послуг.

Основні завдання юридичної клініки:

- ✓ надання студентам юридичної клініки можливості набуття навичок практичної діяльності за фахом;
- ✓ створення місць для проходження студентами навчальної та виробничої практики;
- ✓ надання громадянам соціально вразливих верств населення суспільства безоплатних юридичних консультацій;
- ✓ проведення заходів з правової освіти населення;
- ✓ забезпечення можливості спілкування студентів під час навчального процесу з фахівцями-практиками судових і правоохоронних органів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування з питань їх діяльності;
- ✓ створення ефективного механізму обміну інформацією між населенням, засобами масової інформації та юридичною клінікою, що дозволить оперативно реагувати на практичні потреби громадян.

Завдяки Юридчній клініці студенти набувають практичної підготовки шляхом надання безкоштовної юридичної допомоги та здійснення правової просвіти населення, які їм знадобляться у майбутньому. Окрім надання правової допомоги громадянам Юридична клініка організовує різні заходи та залучає студентів-юристів до їх участі. Студенти брали участь у дебатах, різних конференціях, круглих столах, брейн-рингах. Тому діяльність юридичної клініки допомагає студентам оволодіти практичними навичками та стати більш самостійними та організованими.

Викладачі коледжу організовують студентам-юристам зустрічі з різними адвокатами, судьями, прокурорами. Вони діляться зі студентами своїм досвідом роботи, що також є важливим елементом у подальшій професійній діяльності майбутніх юристів.

На мою думку, найбільше у позааудиторній роботі відіграє навчальна практика студентів. Завданням навчальної практики є вивчення студентами специфіки майбутнього фаху, отримання первинних професійних умінь із загально професійних і спеціальних дисциплін. На цьому етапі також важливо поглибити та систематизувати знання студентів шляхом вирішення виробничо-

ситуаційних проблем, продемонструвати на конкретних прикладах роль фахівця юридичної спеціальності в суспільних відносинах, сформувати в студентів активне ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань для майбутньої практичної діяльності в юридичній галузі. Рік тому я проходила практику в Господарському судді Житомирської області

Під час проходження практики в Господарському суді Житомирської області, я отримала великий багаж знань завдяки ознайомленню з нормативною - правовою базою даного суду. Проходячи практику, я закріпила теоретичні знання в галузі права, а також набула практичних навичок.

Також за час проходження практики я ознайомила з завданнями та функціями, які виконують помічник судді та секретар судового засідання та яка робота на них покладається, як саме організовується робота канцелярії та як проходять судові засідання.

За період практики я навчилася складати процесуальні документи та вести протоколи судових засідань, ознайомила з функціональними обов'язками працівників суду, слідувала за роботою суддів, секретарів судового засідання.

Під час практики, я здобула навички формування та оформлення судових справ, була навчена роботі з комп'ютерною програмою “Діловодство”, яка використовується в судах. Під час проходження практики ознайомлювалась із матеріалами господарських справ. Була присутня на судових засіданнях, а також засіданнях, які відбувалися в режимі відеоконференцзв'язку.

За час проходження практики, виконуючи завдання керівника практики, навчилася вести пошук справ в архіві суду, ознайомила із порядком передачі справ до архіву, їх зберігання.

Тому по закінченню проходження практики я оволоділа сучасними методами, формами організації праці в галузі моєї майбутньої професії; набула досвіду виконання завдань, обов'язків; удосконалила теоретичні знання, отримані у процесі навчання; виховала в собі потреби постійно оновлювати свої знання та творчо їх застосувати в практичній діяльності, а також

сформувала професійні уміння і навички для прийняття самостійних рішень у реальних соціально-економічних умовах.

Отже, позааудиторна робота допомагає студентам у їх освітньому розвитку, оволодінню професійних навичок, які знадобляться у майбутньому.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки від 03.08.2006 № 592 «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06>

2. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2010. – № 5. – С. 68–70.

3. Овчаренко, Г. Е. Позанавчальна діяльність студентів у вищих навчальних закладах : сутнісні характеристики, структура та особливості [Текст] / Г. Е. Овчаренко // Освіта Донбасу. – 2008. – № 5-6 (130-131). – С. 35-38.

4. Шашенко, С. В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук [Рукопис] / Шашенко С. В. – К., 2009. – 24 с.

Ірина Шумовська,
викладач Житомирського торговельно-
економічного коледжу КНТЕУ

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА З ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми. Позааудиторна робота - важлива складова частина навчально-виховного процесу. Вона безпосередньо пов'язана з аудиторними заняттями, але не підміняє їх, хоч і покликана розв'язувати певні освітні й виховні завдання. Метою виховання, як зазначається в інструктивних документах, є формування морально-духовної життєво компетентної особистості, яка успішно самореалізується в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал. Тому питання про ефективну організацію позааудиторної роботи не втрачає актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане питання висвітлено в працях Г.І. Мокроусова, Н.Ю. Кузовлєва, В.І. Шепелєвої, С.О. Пультера та ін..

Мета дослідження – проаналізувати, які форми та методи позааудиторної роботи з мови та літератури сприятимуть розв'язанню певних освітніх проблем, вихованню творчо обдарованої особистості.

Виклад основного матеріалу. Під позааудиторною роботою переважна більшість методистів розуміє спеціальні заходи, які проводяться в позаурочний час і мають зміст, не завжди передбачений навчальною програмою, специфічні форми, методи та прийоми проведення й організовуються на принципі добровільної участі в них здобувачів освітніх послуг.

Вона будується з урахуванням основних загальнодидактичних принципів:

- на кожному позаурочному занятті у нерозривній єдності реалізуються освітні й виховні завдання;
- усі відомості розглядаються і з'ясовуються відповідно до результатів сучасних досліджень, чим забезпечується принцип науковості;
- позааудиторна робота враховує вимоги розвиваючого навчання: формуються навички спостереження й аналізу явищ і фактів, уміння самостійно працювати з доступними інформаційними джерелами.

Проте одночасно вона має і свої специфічні принципи, а саме: ступінь підготовленості студентів, взаємозв'язок позааудиторної роботи і аудиторних занять, добровільність, зацікавленість у вивченні мови та літератури, вибірковість (можливість планувати заходи на розсуд викладача). Принцип наукового підходу в проведенні позакласної роботи дозволяє ширше розкривати програмові теми, вивчати теми, не передбачені обов'язковою програмою.

У позааудиторній роботі важливими є також наступність і перспективність: плануючи заходи для роботи із студентами, викладач враховує одержані ними знання й навички. Одночасно такі заходи можуть стати підґрунтям для кращого засвоєння матеріалу під час занять. Студенти збагачують свої знання, розвивають навички правильного висловлення думки,

глибше оволодівають мовними нормами, вдосконалюють навички самоосвіти. У позааудиторній роботі враховуються здібності, нахили учасників освітнього процесу.

Заходи з мови та літератури повинні виховувати щирого громадянина, справжнього патріота, який з повагою ставиться до своєї країни. Тому робота викладача філологічних дисциплін має бути спрямована на формування гуманістичних переконань, естетичних смаків та міцної громадянської позиції у здобувачів освітніх послуг. Викладач повинен передбачити конкретні цікаві прийоми, які сприяли б ефективному досягненню поставлених завдань, а також були пов'язані зі змістом навчальних матеріалів, який має бути цікавим, захоплюючим.

Запорука вдалої організації позааудиторних заходів – творча складова, самостійність та ініціатива самих студентів. Самодіяльність - це основа творчості, а саме творче задоволення в роботі завжди сприяє необхідності працювати краще. Ініціатива має стати життєвою позицією кожного студента. Всі вищеназвані принципи доповнюють один одного і в цілому забезпечують цілеспрямований, послідовний, систематичний і водночас різнобічний вплив на розвиток особистості.

Працюючи зі студентами коледжів, необхідно звернути увагу на розвиток мислення молодих людей такої вікової категорії, на становлення нових мотивів їх професійного та життєвого самовизначення, допомагати здобувачам освітніх послуг визначати та складати стратегії свого індивідуального розвитку. Тому, на думку автора, плануючи позааудиторну роботу з мови та літератури, варто передбачити такі заходи:

- літературні конференції, метою яких є популяризація важливих матеріалів з літератури перед широкою аудиторією. Тематика конференцій зумовлюється інтересами та запитам студентів;

- літературні вечори (вони можуть підводити підсумки роботи гуртка або проводитися як самостійний вид позаурочної роботи; присвячуються важливим літературним проблемам або приурочується до знаменних дат);

- заняття-диспути (знання, здобуті в процесі зіткнення думок, відрізняються високою мірою стійкості, узагальнення. Тема диспуту має зацікавити студентів, а саме заняття потребує ретельної підготовки; необхідно, щоб учасники були ознайомлені з фактичним матеріалом, різними точками зору, гіпотезами, інакше робота не дасть бажаного ефекту);

- робота над діалектним матеріалом, яка загострює увагу до норм літературної мови, сприяє піднесенню культури усного та писемного мовлення здобувачів освітніх послуг;

- екскурсії (в тому числі віртуальні), вони бувають тематичні та комплексні. Тематичні екскурсії проводяться у зв'язку з вивченням однієї або кількох взаємопов'язаних тем одного навчального предмета. Комплексні екскурсії проводяться на основі взаємопов'язаних тем кількох навчальних предметів. Навчання у процесі екскурсії будується, в основному, на сприйнятті об'єктів, що спостерігаються; поясненні їх теоретичної та практичної значущості. Велику роль тут відіграють конкретне й образне мислення, уява.. Екскурсія має великі можливості для реалізації міжпредметних зв'язків. Віртуальна екскурсія – це організаційна форма навчання, що відрізняється від реальної екскурсії віртуальним відображенням реально існуючих об'єктів із метою створення умов для самостійного спостереження, збору необхідних фактів тощо. Перевагами її є доступність, можливість повторного перегляду, наочність;

- мовно-літературні вікторини;
- лінгвістичні батли (можуть бути проведені, наприклад, між командою студентів та викладачів спецдисциплін);
- конкурс на краще декламування поезій (або турнір ораторів);
- конкурс буктрейлерів;
- лінгвістичний тренінг (практикум);
- філологічний квест;
- захист проектів тощо.

Висновки. Практикуючи позаурочні заходи з мови та літератури, викладач дає можливість студентам пересвідчитись у практичній цінності позааудиторної роботи, у позитивному впливові її на знання й навички з філологічних дисциплін. Позакласна діяльність сприяє розвитку незалежного мислення, розробці прийомів співтворчості та інтелектуального пошуку, передбачає експериментування, гнучке й гармонійне поєднання індивідуальної та колективної діяльності. Педагогічний процес у позааудиторній діяльності сприяє формуванню у студентів почуття власної винятковості під час продукування творчих ідей.

Література

1. Александрова Є. В. Віртуальна екскурсія як одна з ефективних форм організації навчального процесу / Э. В. Александрова // Історія України. – 2010. – № 10. – С. 22–24.
2. Базиль Л. Позакласна робота в сучасній школі // УЛЗШ.-2000.-№ 6.-С. 60-62.
3. Виртуальные музеи: Google Cultural Institute [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zillion.net/ru/blog/264/virtual-nyie-muziei-google-culturalinstitute>
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Підручник. - К., 2001.
5. Єрмакова Н.С. Позакласна робота з української літератури. - Донецьк, 2000.

ДЛЯ НОТАТКІВ

***КОМПЛЕКСНА ПІДГОТОВКА ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА
ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ***

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції

За зміст статей і правильне цитування відповідальний автор

Комп'ютерний макет

Бредіхіна І.В. – викладач Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ, аспірант кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені І.Франка.